

YGS FELSEFE SORU BANKASI

Muhittin KORUCU

Alpay KOZAN

www.esenyayinlari.com.tr

FELSEFEYLE TANIŞMA.....	7
BİLGİ FELSEFESİ.....	33
VARLIK FELSEFESİ	63
AHLAK FELSEFESİ	85
SANAT FELSEFESİ	119
DİN FELSEFESİ.....	151
SİYASET FELSEFESİ.....	163
BİLİM FELSEFESİ.....	189
ÜNİVERSİTE GİRİŞ SINAV SORULARI.....	217

1. BÖLÜM

FELSEFEYLE TANIŞMA

Epiktetos öğrencisine, filozof olarak henüz kendisinin yetkinleşmediğini, ama olgunlaştıkça nasıl bir hal alacağını anlatmaktadır. Bir soru üzerine aralarında şu konuşma geçer:

Öğrenci: Seni ölmez, hastalıklardan ve yaşlılıklardan kurtulmuş görebilecek miyim?

Epiktetos: Hayır, ama ölmesini, yaşlı ve hasta olmasını bildiğimi göreceksin. Bir filozofun sinirlerini olabildiği kadar rahat kontrol ettiğini göreceksin.

Öğrenci: Nasıl?

Epiktetos: Asla yoksunluk bilmeyen istekler, her türlü kötülüğü önleyen yerli yerinde korkular, ölçülü ve uygun davranışlar, düşünce ürünü tasarımlar ve arkasından pişmanlık gelmeyen katlanmalar.

TEST – 1

Felsefeyle Tanışma

1. Düşünürlerin doğa güzelliği ile sanat güzelliğine yaklaşımları farklıdır. Kimileri doğanın mükemmellikten, güzellikten yoksun olduğu görüşündedir. Kimileri sanattaki güzelliğin doğadaki güzellikten üstün olduğunu ileri sürerler. Kimileri sanat güzelliğinin doğal güzellikten ayrı değerlendirilmesini savunurlar.

Bu durum felsefenin hangi özelliğini örnekler?

- A) Aynı sorunu iki filozof birbirinden çok farklı ya da karşıt biçimde değerlendirebilir.
- B) Felsefede filozofun kişiliği önemli rol oynar.
- C) Felsefenin bilimlerdeki gibi kesin doğruları yoktur.
- D) Felsefi düşünceler özgür ortamlarda doğar ve gelişir.
- E) Filozof felsefi düşünce birikimlerinden beslenir.

2. Felsefi bilgi birikimsel olarak ilerleyen bilgidir. Fakat felsefi bilginin ilerlemesi bilimsel bilgi gibi değildir. Felsefi bilgi, daha önceki bilgilerden ayrı düşünülemez. Felsefe tarihi bir bütündür ve göz ardı edilemez.

Bu durum felsefenin hangi özelliğini destekler niteliktedir?

- A) Felsefe hiçbir konuda son sözü söylemez.
- B) Filozoflar daha önceki felsefi düşünce birikimlerinden yararlanır.
- C) Felsefenin açıklamalarında kesinlik ve bitmişlik yoktur.
- D) Felsefede filozofun kişiliği önemli rol oynar.
- E) Filozof içinde yaşadığı toplumun özelliklerinden etkilenir.

3. Felsefe kesintisiz bir süreçtir. İnsanlık var olduğu sürece de olacaktır. Bu nedenle hem kendi tarihini hem de genel olarak tarih bilimini göz ardı edemez. Felsefe öğrenimi tarihle desteklendiğinde düşünürlerin niçin ve nasıl düşündükleri daha kolay anlaşılabilir. Nietzsche'nin "Her filozof çağının ürünüdür" önermesi, filozofların çağını yansıttığını göstermektedir.

Buradan aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılır?

- A) Felsefe eleştireldir.
- B) Felsefede cevaplardan çok sorular önemlidir.
- C) Felsefe diğer sosyal bilimlerle ilişki halindedir.
- D) Felsefe doğa bilimlerinin verilerinden yararlanır.
- E) Filozof içinde yaşadığı doğal çevreden etkilenir.

4. İnsan büyüdükçe merak ve hayret etme yeteneğini yitirir. Dünyayı sıradan ve alışık olgular ve olaylar bütünü olarak görmeye başlar. İşte filozofların bizde canlandırmaya çalıştıkları şey de budur. Çünkü her şeye rağmen içimizdeki bir ses yaşamın büyük bir sır olduğunu söyler.

Parçaya göre filozofların bizde sağlamaya çalıştıkları şey aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kuşkulananmayı sağlama
- B) Metafizik unsurlardan uzak durmayı sağlama
- C) Önyargılardan arınmayı sağlama
- D) Merak ve hayret yeteneğini yitirmemeyi sağlama
- E) Felsefi kavramları öğrenmeyi sağlama.

5. Teknoloji, bilimsel bilginin kullanımı sonucu üretilmiş araç ve gereçlerdir. Teknoloji insanın yaşamını kolaylaştırmak için üretilir. İnsanın sağlığından tutun, her alanına yardım eden teknoloji, insanın mutluluğunu ve ömrünü artırmak için yapıldığı ölçüde faydalıdır.

Parçaya göre teknolojinin faydalı olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) İnsana maddi kazanç sağlamasına
B) Bilgisinin deneysel yollarla elde edilmesine
C) Bilim adamlarının nesnel olmasına
D) Çağının özelliklerine uygun üretilmesine
E) İnsanın yaşamda mutlu olmasını sağlamak için

6. Gruplar ve toplumlar kendileri için değerli gördükleri felsefi görüşler için savaşı bile göze alırlar. Demokrasi ve dünyayı daha emniyetli yapmak için demokratik olmayanlarla savaşın gerektiğine inanan toplumlar, felsefe ya da fikirler adına savaş verirler. Yaşamın şartlarını ve tarihi değiştirmek isteyenler bir düşüncenin peşinde koşarlar. Felsefe bu tür fikirlerin ve idealerin temelini oluşturur. Fikirleri ve düşünceleri besleyen felsefi görüşler, toplumun istenilen doğrultuda değişmesini de kolaylaştırır.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Bireyler günlük yaşamlarında kendi felsefelerinden etkilenir.
B) Gruplar ve toplumlar felsefi görüşlerden etkilenir.
C) Felsefe bireylerin olumlu ya da olumsuz düşüncelerine neden olabilir.
D) Uygarlık aslında felsefenin bir ürünüdür.
E) Felsefe kesin bilgiye ve sona ulaşmak için bir çabadır.

7. Felsefe insanın aklını veya diğer düşünme yetilerini kullanarak var olan hakkında soru sorup, cevap arama yeteneğidir.

Felsefe ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yukarıdaki tanıma destekler niteliktedir?

- A) Felsefe var olanı kavramaya çalışır.
B) Felsefe varlığı bütün olarak ele alır.
C) Felsefi düşünceler çağının özelliklerini yansıtır.
D) Felsefi düşüncelerde filozofun kişisel özellikleri önemlidir.
E) Felsefe insan için gerekli bir bilgidir.

8. Tarih sürecinde düşünürler felsefeye farklı şekilde yaklaşmışlardır. Kimisi felsefeyi atom bombası kadar tehlikeli görmüş, kimisi de toplumsal gelişmenin temeline koymuştur. Pascal ise felsefeyle ilgili değerlendirmesini şu sözlerle dile getirmiştir: "Felsefe ile alay etmek bile felsefe yapmaktır."

Parçadaki sözü ile Pascal aşağıdakilerden hangisini vurgulamıştır?

- A) Felsefenin felsefi düşünüşle elde edildiğini
B) Filozofun matematiksel zekasının güçlü olduğunu
C) Felsefi düşüncelerin ortaya çıkmasında özgür düşünce ortamının önemli olduğunu
D) Felsefe yapmaktan kurtulmanın mümkün olmadığını
E) Felsefenin olgusal olması gerektiğini

9. Güzellik kavramı hem antik çağ felsefesinin hem de 19. yüzyıl felsefesinin önemli bir problemidir.

Bu durum felsefenin hangi özelliğini örnekler?

- A) Felsefi düşünceler ile filozofun kişiliği arasında ilişki vardır.
B) Felsefenin açıklamalarında kesinlik ve bitmişlik yoktur.
C) Filozof toplumu etkiler ve toplumdan etkilenir.
D) Filozof felsefi düşünce birikimlerinden etkilenir.
E) Felsefi düşünceler demokratik ortamlarda doğar ve gelişir.

TEST - 2

1. İlk Çağ'da Demokritos, Sokrates, Aristippos, Aristoteles, Epikuros vb. için söz konusu olan tek tek bireylerin mutluluğudur. 18. yüzyılda Bentham ve Mill'le "bireyci mutluluk" yerini "toplumcu mutluluğa" bırakmıştır. 19. yüzyıla girildiğinde de Immanuel Kant, mutçu bir ahlak felsefesinin insanın yapıp ettiklerini açıklayamayacağını ileri sürmüştür.

Bu durum aşağıdaki düşüncelerden hangisini örneklendirir?

- A) Filozof düşünceleriyle toplumu etkiler.
B) Filozof düşüncelerinde yaşadığı dönemin özelliklerini yansıtır.
C) Aynı konudaki felsefi düşünceler zamanla değişebilir.
D) Felsefi düşüncelerde filozofun kişiliği önemlidir.
E) Felsefe varlığı bütün olarak ele alır.

2. Tek tek bilimler evren hakkında parça parça bilgiler verirler. Bütünü görmek ve tanımlamak için birleştirici bir yapıya sahip olan felsefe gereklidir. O halde bilimlerin parça üzerine verdiklerini felsefe bütünleyerek bütün hakkında bilgiler öne sürer.

Parçada sözü edilen felsefe özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe bilgisi birleştirici ve bütünleştirici bir bilgidir.
B) Felsefenin açıklamalarında kesinlik ve bitmişlik yoktur.
C) Felsefede filozofun kişiliği önemli rol oynar.
D) Felsefenin bilimlerdeki gibi kesin doğruları yoktur.
E) Felsefede sorular cevaplardan daha önceliklidir.

3. "Her kim felsefi düşünüyorsa kendi inançları üzerinde bile şüphe etmeli ve eleştiriye açık olmalıdır."

Yukarıdaki sözde vurgulanan felsefi tavır aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şaşkınlık ve meraklılık
B) Dogmatik olmamak
C) Açık görüşlülük ve hoşgörülülük
D) Sakinlik ve duygusuzluk
E) Devamlılık ve ısrarlılık

4. Bir düşünür şöyle der: "Filozofça düşünmenin göstergesi, reçete gibi hazırlanmış herhangi bir felsefi derinlikte yüzmekten çok ısrarlı yürümeye devam etmektir."

Düşünür bu sözlerle filozoflarla ilgili hangi noktayı vurgulamıştır?

- A) Filozof yaşadığı çağın özelliklerini düşüncelerine yansıtır.
B) Filozof, hazır bilgilerle yetinen değil, bilgiyi arama çabasında olan kişidir.
C) Filozofun kişiliği düşüncelerini etkiler.
D) Filozof felsefi düşünce birikimlerinden beslenir.
E) Filozof hem toplumu etkileyen hem de toplumdan etkilenen kişidir.

5. Düşünce tarihi bir nehir gibidir. Senden önce yaşamış insanlardan gelenek yoluyla dalga dalga sana ulaşan düşünceler ve kendi çağındaki yaşam koşulları senin düşünce biçimini etkiler.

Parçada felsefenin özelliklerinden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Filozof toplumu etkiler.
B) Filozof bilgileri düşünme yoluyla elde eder.
C) Filozof yaşadığı dönemin toplumsal özelliklerinden etkilenir.
D) Filozof varlığı bütün olarak ele alır.
E) Aynı olayı farklı filozoflar farklı şekilde yorumlayabilir.

6. Descartes, evrensel matematiği kendine ölçü yaparak, geometri ve aritmetik arasındaki bağıntıyı görerek, analitik geometrinin ilk temellerini attı. Felsefeye de evrensel matematiği uygulamak istediye de, bunu ancak takipçisi Spinoza analitik geometrinin yöntemini kullanarak yazdığı "Etik" kitabında gerçekleştirdi.

Parçadaki durum aşağıdakilerden hangisini örneklendirir?

- A) Filozofların yaşadıkları çağın özelliklerini düşüncelerine yansıtabileceğini
B) Bir filozofun idealini başka bir filozofun gerçekleştirebileceğini
C) Aynı soru karşısında farklı filozofların farklı cevaplar verebileceğini
D) Filozofların kişisel özelliklerinin düşüncelerini etkileyebileceğini
E) Filozofun sorgulayıcı olduğunu

7. Düşünce tarihi her yeni felsefe akımının bilim için yeni bir ışık, bir güç kaynağı olduğunu doğrulamaktadır.

Parçada felsefenin işlevlerinden hangisi vurgulanmıştır?

- A) İnsanın anlama ve gerçeği görme ihtiyacını sağlaması
B) Bilime yardımcı olması, bilime yeni alanlar ve yeni ufuklar açması
C) Yönetim biçimlerinin ortaya çıkmasında etkili olması
D) İncanın şekillenmesinde ve temellendirilmesinde etkili olması
E) Düşünce tarihini anlamamız için kavramları tanıma olanağı sağlaması

8. I. Ekonomik yönden gelişmiş ve düşünce özgürlüğünün bulunduğu ortamlarda doğar ve gelişir.
II. Bilgi elde etmede deney ve gözlem metodunu kullanır.
III. Kesinlik ve bitmişlik yoktur.
IV. Akıl ve mantık ilkelerine uygun olma özelliğine sahiptir.

Yukarıdakilerden hangileri felsefe ile bilimin ortak yönlerindendir?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
D) I ve IV E) II ve IV

9. Weber: "Felsefe olmasa bilimler, birliği olmayan bir küme, cansız bir bedendir." **Sözüyle felsefenin hangi yönünü dile getirmiştir?**

- A) Felsefe ve metafizik ilişkisini
B) Bilim ile felsefenin ortak yönünü
C) Felsefenin gereğini
D) Felsefenin tarihsel gelişimini
E) Felsefi düşüncelerin doğup gelişmesinde özgür ortamın etkisini

10. Felsefi kavramlar belli bir döneme özgüdür. Örneğin; özgürlük ve eşitlik kavramları Yeni Çağ'da ortaya çıkmış toplumsal düşünce ve değerlerdir. Bu toplumsal düşünceler, devirlerinin düşünür ve filozoflarında en somut örneklerini elde ederler. Bu durum C. Montesquieu ve J.J. Rousseau'nun eser ve yazılarında görülür.

Parçada felsefenin özelliklerinden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Felsefede konuya soruyla girilir.
B) Felsefe sorgulayıcıdır (eleştireldir)
C) Felsefede kesinlik ve bitmişlik yoktur.
D) Her çağ kendi kavramlarını ve düşüncelerini çıkarır.
E) Felsefi düşünceler özgür ortamlarda doğar ve gelişirler.

1. Bir zamanlar felsefe ile bilim arasında hiç bir ayrım yoktu. Bilim adamı ve felsefeci aynı kişiydi. Filozof her şeyi bilen ya da bilge adamdı. Zamanla problemlerin gittikçe karmaşık olmaya başlaması, onların çözümü için de özel teknik ve metodların gelişmesine yol açtı. Böylece problemlerin çözümündeki uzmanlık sınırları felsefenin işlemlerini azaltarak özel bilimlerin doğmasına ve gelişmesine yol açtı.

Parçaya göre felsefeden diğer bilimlerin ortaya çıkmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefede filozofun kişiliğinin önemli rol oynaması
B) Felsefenin varlığı bütün olarak ele alması
C) Felsefede soruların cevaplardan daha önemli olması
D) Problemlerin zaman geçtikçe karmaşılaşması
E) Toplumların zamanla demokratik bir yapıya kavuşması

2. – Platon ve Aristoteles düşünceleriyle kilise üzerinde,
– Kant, Fichte, Schelling ve Hegel özgürlük savaşları Almanya'sında politika, askerlik edebiyat ve eğitim alanında etkili olmuştur.

Bu durum felsefe ile ilgili aşağıdaki özelliklerden hangisine örnektir?

- A) Felsefede filozofun kişiliği önemli rol oynar.
B) Felsefe bilgisi sistemli, düzenli, birleştirilmiş bilgidir.
C) Filozof içinde bulunduğu toplumu düşünceleriyle etkiler.
D) Filozofun kişiliği onun düşüncelerini etkiler.
E) Felsefe bilgisinin bilimdeki gibi kesin doğruları yoktur.

3. Platon'un "Yığın hiç bir zaman filozof olamaz." sözü bugün de geçerlidir. Çoğu insan dünya görüşlerini dinsel veya her hangi başka bir gelenek yoluyla edinirler. Oysa felsefi bir dünya görüşünü amaçlayan kimse, kendi aklına dayanma cesaretini göstermelidir. O, alışlagelen bütün kanıları kuşkuyla karşılamak ve kendi kişiliğince açık seçik ve temellendirilebilir olmayan düşünceleri kabullenmemek zorundadır.

Parçada felsefenin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Felsefi düşünce yöneldiği her sorunu aklın süzgecinden geçirir.
B) Filozof düşüncelerinde yaşadığı çağın özelliklerini yansıtır.
C) Felsefi düşüncelerde, o düşüncüyü ortaya koyan kişinin kişilik özellikleri etkilidir.
D) Felsefe bilgisinin bilimlerdeki gibi kesin doğruları yoktur.
E) Felsefe bilgisi sistemli, düzenli, birleştirilmiş bilgidir.

4. Prof. Macit Gökberk'in belirttiği gibi, "Felsefe yapmak için, felsefeyi yapmış ve onu doruğuna çıkarmış olan büyük düşünürlerle birlikte düşünmek gerekir."

Prof. Macit Gökberk'in yukarıdaki sözünden aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılır?

- A) Felsefede bazı büyük filozofların görüşlerini, sistemlerini bilmek gerekir.
B) Felsefede filozofun kişiliği önemli rol oynar.
C) Felsefi düşünce yöneldiği her sorunu aklın süzgecinden geçirir.
D) Felsefe bilgisinin bilimlerdeki gibi kesin doğruları yoktur.
E) Filozof düşüncelerinde yaşadığı çağın özelliklerini yansıtır.

5. Her ne kadar uygarlık felsefenin olmasını sağlasa da felsefe uygarlık tarihine en çok etki eden ve ona yön verendir. Uygarlığın özelliklerini, yapısını, gelişimini ve köklerini tanımlayan ve belirleyen felsefenin kendisidir. Böylece, felsefe kültürün değişmesini sağlar, felsefe olmadan uygarlık olamaz. Değişik uygarlıklar değişik felsefelerin üzerinde yükselir.

Buradan aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılr?

- A) Uygarlık aslında felsefenin bir ürünüdür.
B) Gruplar ve toplumlar felsefelerden etkilenir.
C) Bireyler günlük hayatlarında kendi veya başkalarının felsefelerinden etkilenir.
D) Felsefe bireylerin olumlu ya da olumsuz düşüncelerine neden olabilir.
E) Toplumsal özellikler felsefi düşünceleri etkiler.

6. "Felsefede filozofun kişiliği önemli rol oynar." sözü felsefe bilgisinin özelliklerinden hangisiyle özdeşdir?

- A) Felsefi bilgi kesin değildir.
B) Felsefi bilgi subjektif (öznel) dir.
C) Felsefi bilgi birikimlidir.
D) Felsefi bilgi genelleştirilemez.
E) Felsefi bilgi varlığın bütününe ilişkin bilgidir.

7. "Felsefe yapmak mı lazımdır diyorsunuz. O halde felsefe yapmak lazımdır. Felsefe yapmamak mı lazımdır diyorsunuz. Bunu yapmamak için yine felsefe yapmak lazımdır." diyen Aristoteles bu cümlesiyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Felsefenin bilimle olan ilişkisi
B) Felsefe yapmanın özgür ortama bağlılığı
C) Felsefi düşüncelerin siyasal etkinliklere etkisi
D) Felsefe yapmanın zorunluluğu
E) Felsefi düşüncelerin öznelliği

8. Felsefe ruhunda şüphe vardır. Şüphesiz veya kuşkusuz, felsefi düşünme olamaz. Felsefi düşünme, bir tavır olarak kuşkuculuktan beslenerek oluşur. Felsefenin olduğu her yerde şüphe vardır.

Bu durum aşağıdaki felsefe özelliklerinden hangisini destekler?

- A) Doğru bilginin ölçütü genelin ve çoğunluğun kabul etmesidir.
B) Doğru bilgi olanaklıdır.
C) Her felsefeci bir öncekinin eleştirisini yaparak kendi görüşlerini ortaya koyar.
D) Doğru bilginin ölçütü verdiği yarardır.
E) Bilginin sınırlarını akıl belirler.

9. "Ankara ile İstanbul arası kaç kilometredir?" diye soru sormak bir felsefi problem değildir. Buna karşılık "Uzaklık nedir?" sorusu felsefe problemi-dir.

Buna göre aşağıdaki sorulardan hangisi felsefi probleme örnektir?

- A) Saat kaç?
B) Yarın yağmur yağacak mı?
C) Selimiye Camisi güzel midir?
D) Hakikat ya da doğruluk nedir?
E) Giydiğin pantolon annenin sana doğum gününde aldığı pantolon mudur?

10. Bilimler değişik tat ve kokusu olan meyvelere benzetilirse, felsefeyi de bu meyvelerden meyve salatası yapan insana benzetebiliriz.

Bu benzetmeye dayanarak bilimlerle felsefe arasındaki ilişkiyi aşağıdaki yargılardan hangisi en iyi açıklar?

- A) Bilimle felsefenin kullandığı yöntem aynıdır.
B) Bilimlerle felsefenin amacı aynıdır.
C) Felsefe bilimlere öncülük eder.
D) Felsefe bilimlerin sonuçlarına dayanan bir sentezdir.
E) Felsefe bilimlerin anasıdır.

TEST – 4

1. Felsefi etkinlik sıradan anlamının ortadan kalktığı ve olağan üstü bir durumun fark edilmesiyle ortaya çıkar. Ne zaman bir insan sıradan anlamının ötesine geçip, zihinsel sorgulamaya başlarsa felsefe yapmaya da başlar.

Aşağıdaki sözlerden hangisi bu durumu özetler?

- A) Var olmak algılanmış olmak demektir.
B) Eğer içgüdüyü söyletebilseydik hayatın bütün sırlarını çözerdik.
C) Bilgi deneye başlar, fakat deneyden gelmez.
D) Sorgulanmamış yaşam anlamsızdır.
E) Bilmek hatırlamak, hatırlamak bilmek demektir.

2. Felsefe hiçbir konuda son sözü söylemez. Bundan dolayı felsefede sistemler ve farklı görüşler yan yana bulunur ve İlk Çağ filozofunu uğraştıran bir sorun günümüz filozoflarını da uğraştırabilir.

Bu durum felsefenin hangi özelliği ile ilgilidir?

- A) Felsefede kesinlik ve bitmişlik yoktur.
B) Filozof felsefi düşünce birikimlerinden etkilenir.
C) Felsefede filozofun kişiliği önemlidir.
D) Filozof düşüncelerinde yaşadığı dönemin özelliklerini yansıtır.
E) Felsefe varlığı bütün olarak ele alır.

3. Aristoteles'in dediği gibi "İnsan doğası gereği bilmek ister." Bilmek bir düşünsel etkinlik sonucu oluşur; fakat bilme isteği bir merak sonucu olur. Merak duyan birey soru sorarak var olanı sorgulamaya başlar.

Parçadan ulaşılabacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe toplumsal sorunlarla da ilgilidir.
B) Felsefe, mutluluk amacı için kendisini araç yapar.
C) Felsefeye ilk adım atanlar için, felsefenin önemi verdiği sonuçlardır.
D) Felsefe düşünmeyi öğreten bir sanattır.
E) Felsefe merakla başlar.

4. Platon'a göre ideal devlette üç sınıf vardır. Bu sınıflardan biri de toplumsal düzeni koruyacak olan bekçilerdir. İdeal devlette bekçilerin aile hayatından yoksun bırakılmalarının yanında özel mülkiyet edinmelerine de izin verilmez. Platon, yaşlılık döneminin ürünü olan Nomoi (Yasalar) adlı eserinde ise ideal devlette bekçilerin aileye, özel mülke ve servete sahip olmalarını yasaklamanın yanlışlığını kabul etmiştir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Felsefi düşüncelerde filozofun kişiliğinin önemli olduğunu
B) Filozofun bir duruma ilişkin düşüncelerinin zamanla değişebileceğini
C) Felsefi düşüncelerin özgür ortamlarda geliştiğini
D) Aynı soruyu iki filozofun birbirinden çok farklı ya da karşıt biçimde değerlendirebileceğini
E) Felsefenin evreni bilimler gibi parçalara ayırarak değil bir bütün olarak kavramaya ve açıklamaya çalıştığını

5. Platon'a göre "Gerçeği görmek uzun ve sarp yollardan geçmekle olanaklıdır." Bu yolları geçip gerçeği gören, diğer insanlara bu gerçeği anlatmakta ve onları ikna etmekte zorlanabilir, fakat gerçek bir felsefeci her türlü zorluğa ve zahmete katlanmasını bilen ve gerçeğin sevgisiyle yanıp tutuşandır.

Parçaya göre, felsefi tavır veya davranış sahibi olmak aşağıdakilerden hangisini gerektirir?

- A) Sabırlı olmayı, sürekli istemeyi ve zorluklara katlanmayı
B) Yeterince bilgi sahibi olunmayan bir konu ya da problem için yargıda bulunmamayı
C) Kendi inançları üzerinde bile şüphe etmeyi
D) Başkalarının fikirlerine açık olmayı
E) Deneye ve aklın göstereceği yeni alana karşı istekli olmayı

6. Hegel ve Martin Heidegger güzellik ile hakikat kavramlarının özdeş olduğunu kabul ederken, Kant güzelin hakikatle özdeş olduğunu söyleyenlere karşılık, güzelin hakikatle hiçbir ilişkisinin olmadığını kabul eder.

Bu durum felsefenin hangi özelliğini örneklerdir?

- A) Felsefe eleştireldir.
B) Felsefede filozofun kişiliği önemli rol oynar.
C) Felsefi düşünce özgür ortamlarda gelişir.
D) Aynı konuyu iki filozof birbirinden çok farklı ya da karşıt biçimde değerlendirebilir.
E) Filozof düşünceleriyle toplumu etkiler.

7. Felsefe en iyi yönetim biçimini düşünmemize ve oluşturmamıza yardımcı olabilir. İnsan haklarının belirlenmesinde felsefeye oldukça fazla gereksinim duyulmaktadır. Demokrasinin iyi ve kötü yanlarını sorgulayabilir. Bir ahlak felsefesi geliştirerek, insanın ve toplumun nasıl davranması gerektiğini araştırabilir.

Buradan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Felsefe toplumsal düzlemde de çeşitli açıklamalara sahiptir.
B) Felsefe mutluluk amacı için kendisini araç yapar.
C) Felsefe bireysel düzlemde ruhsal haz verir.
D) Felsefe bir meydan okuma veya karşı çıkıştır.
E) Felsefeye merak duyanlar öncelikle sonuçlara bakarlar.

8. Felsefe soru sormakla başlar. Sorular, cevaplardan daha önemlidir. Soru sormayan, merak etmediği gibi, bir bitiş de gerçekleştiremez. Dinamik bir felsefe ancak soruların ve cevapların tekrar tekrar sorulduğu ve yanıtlandığı bir felsefedir.

Parçaya göre, felsefede soru sormanın önemli olmasının nedeni aşağıdaki ifadelerden hangisiyle ilgilidir?

- A) Cevaplar sorulardan daha önemlidir.
B) Soru sormak düşünmenin ilk basamağıdır.
C) Felsefe öğretimi tek taraflı anlatımla gerçekleşir.
D) Felsefenin soruları bilimin sorularından farklı niteliktedir.
E) Felsefenin sonuçları bilimsel yöntemlerle test edilebilir olmalıdır.

9. Eleştirel düşünüşe erişememiş kişiler, kendilerini yenileme gereksinimi duymazlar. Belirli kalıpların içinde donup kalmışlardır bunlar. Gerçek anlamda yaratıcı olamazlar bunun için de. Söz gelimi sanatçı iseler, insan ve yaşam gerçeğini bütün zenginliğiyle kucaklayamazlar, keşfedilmiş bölgelerin dışına çıkamazlar. Bilim ve düşünce adamı iseler, orta malı, birtakım çeviri bilgilerin dolaylarında dönüp dolaşırlar.

Bu parçada özellikle vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat adamı, yaşamı bütün yönleriyle anlayabilmeli; anlatabilmelidir.
B) İnsanın yaratıcı olabilmesi, kendisini yenilemesiyle olanaklıdır.
C) Gerçek bir bilim adamı, bulduklarıyla yetinmeyen kişidir.
D) Her insan eleştirel düşünüşe ayrı ayrı yollardan ulaşır.
E) Sanatçılarla bilim adamının ortak yönleri yaratıcı olmalarıdır.

TEST – 5

1. Felsefeci, problemleri çözmede ısrarlı ve sürekli davranmalıdır. Felsefe, güçlükleri ve zorlukları cesaretle reddedebilen ve aşabilen bir tür anlama çabasıdır. O, açık düşünmek için bir tür inatçı çabadır. Platon'un dediği gibi, "Gerçeği görmek uzun ve sarp yollardan geçmekle olanaklıdır."

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Felsefenin temelinde merak vardır.
B) Felsefeci her türlü zorluğa ve zahmete katlanmasını bilen kişidir.
C) Felsefeci başkalarının fikirlerine açık olmalıdır.
D) Felsefe akıl temelli düşünmeye bir çağrıdır.
E) Felsefeci kendi inançları üzerinde bile şüphe etmelidir.

2. Marx ve Engels 19. yüzyılda felsefeyi bilimsel yapma çabalarını hızlandırdılar. Hans Reichenbach 20. yüzyılda bu düşünceyi devam ettirdi. Bunlardan farklı olarak Edmund Husserl de felsefeyi kesin bir bilim yapmak için "Fenomenoloji" diye adlandırdığı bir yöntem önermiştir. Tüm bu denemeler felsefeyi bilim yapmadığı gibi, felsefenin alanını daraltarak, felsefeyi belli bir alana indirgemıştır.

Parçada anlatılan durum aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A) Felsefe tarihinde metafizik unsurların hakimiyeti görülür.
B) Filozoflar yaşadığı çağın özelliklerini düşüncelerinde yansıtır.
C) Felsefe tarihinde felsefe için yarar beklenen bazı düşünceler felsefenin alanını daraltmıştır.
D) Toplum yapısına zarar verebilir endişesiyle bazı filozoflar düşüncelerinden dolayı yargılanmışlardır.
E) Felsefenin bilimsel nitelik kazanması, metafizikten uzaklaşmasına bağlıdır.

3. "Gereken nitelikte yapılan bir felsefe eğitimi kadar hiçbir şey bilgi üretimine katkıda bulunmaz."

Yukarıdaki söz, felsefe ile ilgili aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Felsefenin metodu
B) Felsefenin anlamı
C) Felsefenin gereği
D) Felsefenin özellikleri
E) Felsefenin diğer bilimlerle ilişkisi

4. Felsefeden öncelikli olarak beklenen, toplumsal hayat için gerekli olan hoşgörü ve önyargısız olma alışkanlıklarını düşünme yoluyla insanlara kazandırmasıdır.

Parçada felsefenin hangi yönü üzerinde durulmuştur?

- A) Felsefe ile bilim ilişkisi
B) Felsefe ile metafizik ilişkisi
C) Felsefi düşüncenin gelişim süreci
D) Felsefenin toplumsal işlevi
E) Felsefenin bilime yeni ufuklar ve yeni alanlar açması

5. Felsefe, insanı, evreni ve değerleri anlamak için sürdürülen birleştirici ve bütünlükçü bir açıklamaya çabasıdır.

Aşağıdakilerden hangisi felsefenin ilgi alanında değildir?

- A) Bilginin kaynağını araştırma
B) İnsan davranışı üzerindeki sosyal etkileri araştırma
C) İnsan hayatını yorumlama
D) Varlığın özünü araştırma
E) Estetik değerleri açıklama

6. Felsefe diğer bilgi türlerinden bir tarz olarak ayrılır. Bu düşünme biçimi ile ilgili bir görüşe göre kişi önemli sorunlar hakkında kapsamlı düşünceye ulaşma çabası içinde olursa yapılan felsefenin kalitesi yüksek olacaktır.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini doğrular?

- A) Filozof hayatın anlamını bulmaya çalışır.
B) Filozof her türlü bilgiyi sorgular.
C) Felsefi bilgi felsefi düşünüşle elde edilir.
D) Felsefe insanların merak ve anlama duygusunu giderir.
E) Filozof varlığı genel olarak ele alır.

7. Şüphe kadar inanç da felsefi tutum gereğidir. Her ne kadar bazı sonuçlar kanıtları gereği belirsiz ya da temelsiz olsa da eldeki verilerle tahminde bulunmak bir felsefi tutumdur.

Parçada sözü edilen felsefi tavır veya davranış aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şüphe duymak
B) Yargıda bulunmamak
C) Meraklılık
D) Öngöründe bulunmak
E) Şaşkınlık

8. Felsefede incelenen varlık, bir yönüyle değil, tüm özelliklerini kapsayacak şekilde ele alınır.

Buradan felsefenin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Bütünleştirici bir çaba olması
B) Sonucun varsayımsal olması
C) Sürekli araştırma faaliyetine dayanması
D) Subjektif bir bilgi olması
E) Deneye dayalı olmaması

9. Kierkegaard'a göre felsefenin ana konusu varoluş ve yaşamdır; daha açık bir deyişle kişinin kendi yaşamıdır. Ona göre gerçeklik nesnellikte değil öznelliktir. "Tek birey"lerden başka hiçbir şey doğruyu ve güzeli oluşturamaz.

Bu nedenle felsefe aşağıdakilerden hangisine yönelik olmalıdır?

- A) Metafizik konuları ele almalı
B) Bilimin sınırları içinde kalmalı
C) Varoluşun bilincine vardırımalı, yaşama anlam kazandırmalı
D) Bilimin ele almadığı sorunlarla ilgilenmeli
E) Sadece olan ile değil olması gerekenle de ilgilenmeli

10. Platon'un demokrasiyi beğenmeyişinin ve onu "iyi hükümetlerin en kötüsü, kötü hükümetlerin en iyisi" olarak nitelemesinin bir nedeni de hocası Sokrates'in demokratik bir yönetimin iktidarda olduğu dönemde ölüme mahkum edilmiş olmasıdır.

Bu durum aşağıdaki yargılardan hangisini doğrular?

- A) Felsefi düşüncelerde filozofun kişiliği ve yaşamı önemli rol oynar.
B) Filozof, felsefi düşünce birikimlerinden etkilenir.
C) Filozof, düşünceleriyle içinde yaşadığı toplumu etkiler.
D) Felsefenin bilimlerdeki gibi kesin bilgileri yoktur.
E) Felsefi düşünceler, özgür ortamlarda doğar ve gelişir.

1. Filozof için dünya akıl almaz bir şey, hala sırlarla dolu, gizemli bir şeydir. Çocuklar için de dünyadaki her şey yeni ve ilginçtir. Filozoflarla küçük çocukların önemli ortak yanları budur; filozof ömrü boyunca duyarlı bir çocuktur.

Parçadaki düşünceyi aşağıdaki yargılardan hangisi destekler?

- A) Hayret etme yeteneği yönünden filozoflarla çocuklar birbirine benzerler.
B) İnsan büyüdükçe hayret etme yeteneğini yitirir.
C) Soruların niteliği yönüyle filozoflarla çocuklar ayrılır.
D) Filozof için cevaplardan daha çok sorular önemlidir.
E) Filozoflar kendinden önceki bilgi birikimlerinden beslenir.

2. Felsefe bilgisi; varlık, insan, evren, doğa, hayat, bilgi, değerler vb. gibi konularda sistemli ve düzenli bilgidir. Bu düzenliliği ve sistemliliği sağlayacak olan bilim dalı ise mantıktır. Felsefe, mantığın ilkelerini ve doğru akıl yürütme yollarını kendi temellerine koymak zorundadır.

Parçada felsefenin hangi özelliği örneklendirilmiştir?

- A) Felsefe varlığı bütün olarak ele alır.
B) Felsefe diğer bilimler ile ilişkilidir.
C) Felsefi düşünce özgür ortamlarda doğar.
D) Filozofun kişiliği düşüncelerini etkiler.
E) Felsefe eleştireldir.

3. Bradley'in idealizmini eleştiren Moore'e göre, bu idealizm bilinç ve bilincin nesnesi ayrımını görmedi. Moore zihinsel etkinlik formu ile nesnesi arasındaki ayrımın üzerinde ısrarla durarak, önermelerin inançlarımızın bir nesnesi olduğunu ileri sürdü. Bir nesne olarak önermenin doğru veya yanlış diye inandığımız inançlardan geldiği görüşünü ise sonradan terk etti.

Moore'in bu tutumu aşağıdakilerden hangisini doğrular?

- A) Felsefenin metafizik unsurlardan arınması gerektiğini
B) Deney yönteminin her zaman doğru bilgiyi veremeyeceğini
C) Filozofların felsefi bilgi birikimlerinden etkilendiğini
D) Filozofun kişiliğinin düşüncelerini etkileyebileceğini
E) Filozofun düşüncelerinde zamanla değişmelerin olabileceğini

4. Bilimler kendi alanlarındaki olayları inceleyerek değişik bilgi kümeleri oluşturmaktadırlar. Bu bilgi kümelerini birliğe, bütünlüğe kavuşturacak olan da felsefedir. Bu durumu A. Weber şöyle belirtiyor: "felsefe olmasa, bilimler, birliği olmayan bir küme, cansız bir bedendirler..."

Parçada sözü edilen felsefe özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefenin açıklamalarında kesinlik ve bitmişlik yoktur.
B) Felsefede filozofun kişiliği önemli rol oynar.
C) Felsefe birleştirici ve bütünleştiricidir.
D) Aynı soruyu iki filozof birbirinden çok farklı ya da karşıt biçimde değerlendirebilir.
E) Felsefe bilgisinin bilimlerdeki gibi kesin doğruları yoktur.

5. Eğer deney ve aklımız şu anda sahip olduğumuz inanç ve bilgilerimizle yetinmiyorsa, deneyin ve aklın göstereceği yeni olana karşı istekli olmak bir felsefi davranıştır. Bazen aklımıza danışarak var olan inançlarımızın artık eskidiğini ve yerine yenisinin konulması gerektiğini kabul etmeliyiz. Böylece yeni deney ve bilgilere açık olmak ve onları istemek felsefi tutumdur.

Parçada sözü edilen felsefi tavır aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şaşkınlık ve meraklılık
B) Şüphe duymak ve dogmatik olmamak
C) Açık görüşlülük ve hoşgörülülük
D) Sakinlik ve duygusuzluk
E) Aklın ve deneyin yönlendirmesini istemek.

6. "Düşünce tarihi bir nehir gibidir. Senden önce yaşamış insanlardan sana ulaşan düşünceler senin düşünce biçimini etkiler." diyen bir düşünür bu sözünü aşağıdakilerden hangisini vurgulamıştır?

- A) Filozoflar içinde yaşadığı toplumu etkiler.
B) Filozofun kişiliği düşüncelerini etkiler.
C) Aynı soru karşısında farklı filozoflar farklı cevap verebilir.
D) Filozof kendinden önceki düşünce birikimlerinden etkilenir.
E) Filozof yaşadığı çağın özelliklerini düşüncelerine yansıtır.

7. Kant'a göre insan bilgisi deneyin olanağı ölçüsündedir. Deneyin olanaklı olmadığı yani duyu algısının olmadığı yerde nesnel bilgi ortaya çıkmaz. Fakat deneyin olanaklı algılarından gelmeyen yalnızca aklın kendisinden doğrudan gelen yargılar vardır. Bu yargılar duyuya tesisi olup olgusal verilerle çelişkili olabilir.

Parçadan hareketle Kant'ın aşağıdakilerden hangisini yaptığı söylenebilir?

- A) Duyuların bize algıların çokluğunu bir düzenlilik ve birlik içinde verdiğini ileri sürmüştür.
B) Bilgiyi belirleyen şeyin özne olduğunu belirtmiştir.
C) Kesin, doğru ve geçerli bilgilerin olduğunu kanıtlamıştır.
D) Metafizik, bilimsel bilgiden ayırmış, bilimsel alanın dışında tutmuştur.
E) Bilginin oluşmasında özne ile nesnenin yerini değiştirmiştir.

8. Epikuros'a göre, iyilik mutluluk demektir. Mutluluk ise beden acısız, ruhun rahat olmasına bağlıdır. Bazı filozoflar ise Epikuros'un tersine dünyadan ve hazzardan el etek çekip çileli bir yaşam sürmeyi iyi diye nitelmişlerdir.

Parçada verilen, felsefenin hangi özelliğine örnektir?

- A) Felsefede filozofun kişiliği önemli rol oynar.
B) Filozof düşüncelerinde yaşadığı dönemin özelliklerini yansıtır.
C) Aynı soru karşısında farklı filozoflar farklı cevap verebilir.
D) Felsefe varlığı bütün olarak ele alır.
E) Felsefi bilgi birikimlidir.

TEST - 7

1. "Problem görebilmek için o alanla ilgili temel bilgileri almış olmak gerekir, alan araştırması yapmayan biri için o alanın sorunları sorun bile değildir."

Bir felsefeciyeye ait bu parçadan hareketle felsefeyle ilgili aşağıdaki seçeneklerden hangisi söylenebilir?

- A) Felsefi problemler soyut konularla ilgili olduğundan anlaşılması güçtür.
B) Alan araştırması yapmak sorunları görmeyi engeller.
C) Felsefi problemler ancak alan bilgisine sahip olanlarca anlaşılabilir.
D) Felsefe yapabilmek için yaratıcı zeka gerekir.
E) Felsefe bilmeyenler yaşamsal sorunları çözemez.

2. Düşünce tarihine baktığımızda, her bilimsel hareketin felsefi harekete yol açtığını görmekteyiz.

Bu durum aşağıdakilerden hangisini göstermektedir?

- A) Felsefenin merak ve hayret duygusunu giderdiğini
B) Felsefenin bilime yardımcı olduğunu
C) Felsefenin evrendeki maddesel ve ruhsal her türlü konuyla ilgilendiğini
D) Bilimin felsefeyi etkilediğini
E) Felsefenin sorgulayıcı olduğunu

3. Platon: "Gerçeği görmek uzun ve sarp yollardan geçmekle olanaklıdır." sözünü aşağıdaki felsefi tavırlardan hangisini dile getirmiştir?

- A) Sakinlik ve duygusuzluk
B) Aklın ve deneyin yönlendirmesini istemek
C) Açık görüşlülük ve hoşgörülülük
D) Şaşkınlık ve meraklılık
E) Devamlılık ve zorluklarla baş edebilme

4. "Felsefi dünya görüşü hiçbir zaman insanlık tarihinin gidişi üzerinde etkisiz kalmaz."

Yukarıdaki söz aşağıdaki felsefe özelliklerinden hangisiyle ilgilidir?

- A) Felsefi düşünce yöneldiği her sorunu aklın süzgecinden geçirir.
B) Felsefenin açıklamalarında kesinlik ve bitmişlik yoktur.
C) Felsefede filozofun kişiliği rol oynar.
D) Felsefi düşünceler toplumu etkiler.
E) Felsefi bilgi felsefi düşünüşle elde edilir.

5. William James'e göre felsefi çalışma, sürekli olarak bir alternatif arama alışkanlığıdır.

Aşağıdaki ifadelerden hangisi William James'in yukarıdaki görüşünü destekler?

- A) Felsefeleri ve düşünceleri tarihsel ve kronolojik sıra ile almalıdır.
B) Felsefi düşünceler özgür ortamlarda doğar ve gelişirler.
C) Felsefe, problem üzerine değişik çözüm arayışları içinde olmalıdır.
D) Felsefi bilgi diğer bilgi türlerinden farklıdır.
E) Filozofun kişiliği düşüncelerini etkiler.

6. Felsefe evrende olup bitenlerin gerisindeki gerçeğe inmek ve iyilik, doğruluk, güzellik vb. kavramları eleştirip aydınlığa çıkarmak ister.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi felsefeyi değil, bilimi ilgilendirir?

- A) İnsan yaşamının amacı nedir?
B) Ruhla beden arasında nasıl bir ilişki vardır?
C) Olgular arasındaki değişmez ilkeler nelerdir?
D) İnsan nasıl mutlu olur?
E) Öldükten sonra hayat var mıdır?

7. Descartes'e göre "Felsefe öğrenmek, adımlarımıza öncülük için gözlerimizi kullanmaktan çok daha gereklidir. Yalnız kaba hayvanlardır ki, durmaksızın vücutlarını besleyecek yiyeceği aramakla uğraşır. Çünkü bütün işleri vücutlarını korumaktır. Ama varlığının başlıca bölümü ruh olan insanların temel düşüncesi ruhun gerçek yiyeceği olan bilgeliği aramak olmalıdır.

Parçaya göre felsefenin işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe insana iç huzuru verir.
B) Felsefe anlama ve gerçeği görme isteğini karşılar.
C) Felsefe insanı diğer insanlara yaklaştırır.
D) Felsefe yaşamda başarılı olmanın yollarını araştırır.
E) Felsefe toplumsal yaşamı düzenler.

ESEN YAYINLARI

8. Kanıtlanmamış ya da yeterince bilgi sahibi olunmayan bir konu ya da problem için net bir tutum ve görüş ortaya koymamak felsefi tutum gereğidir. Ne zaman bir sonuç hakkında kesin delillerimiz yoksa yargı için beklememiz gerekir.

Buna göre, felsefecide bulunması gereken tavır veya davranış aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Açık görüşlülük ve hoşgörülülük
B) Şüphe duymak ve dogmatik olmamak
C) Belirsizlik ve yargıda bulunmamak
D) Sakinlik ve duygusuzluk
E) Aklın ve deneyin yönlendirmesini istemek

9. Sokrates bilgiye yaklaşımında ebe olan annesinden etkilenmiş, bilgi konusuna yaklaşımını annesinin yaptıklarına benzetmiştir. "Annem nasıl var olan bir bebeğin dünyaya gelmesine yardımcı oluyorsa, öğretmende öğrencisine yeni bir şey öğretmez, ancak onun aklında var olan bilgileri gün ışığına çıkarır." der.

Sokrates'in düşüncelerinde annesinin mesleğinden etkilenmesi filozofun hangi özelliğini örneklendirir?

- A) Filozof felsefi düşünce birikimlerinden beslenir.
B) Filozofun kişisel özellikleri, yaşantıları düşüncesini etkiler.
C) Filozof düşünceleriyle içinde yaşadığı toplumu etkiler.
D) Filozof yaşadığı çağın özelliklerini düşüncelerine yansıtır.
E) Filozof için sorular cevaplardan daha önemlidir.

10. Bazı insanlar maddi zenginliklerinden gerçek haz duygusunu alamazlar. Maddi olan geçici olmasının yanında değişkendir de. Fakat düşünsel hazlar kalıcı, uzun süreli ve değişken olmayanlardır. Maddi zenginlikler çalınabilir, yok olabilir veya değeri yitirilebilir; fakat düşünsel hazlar çalınamaz ve insandan para karşılığı alınamaz.

Parçadan aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılır?

- A) Gerçek haz maddi hazlardır.
B) Düşünsel hazlar geçicidir.
C) Asıl ve gerçek haz manevi ve ruhsal hazlardır.
D) Maddi hazlar kalıcıdır.
E) Maddi hazların değeri değişmez.

1. C 2. D 3. E 4. D 5. C 6. C 7. B 8. C 9. B 10. C

1. "Doğa bilimlerinin temel özelliği olgusal oluşudur. Bilimler olanı inceler felsefe ise olması gerekeni hatta olabilecek olanı da"

Bu parçada düşünürün yapmaya çalıştığı aşağıdaki hangi seçenekte yer almıştır?

- A) Felsefenin konusunu ele almak
B) Felsefenin yöntemlerini incelemek
C) Bilimin felsefeden farkını ortaya koymak
D) Bilimlerin olgusal oluşunu göstermek
E) Felsefenin "Reel (gerçek)" alanla bağını göstermek

2. "Dinsel bilgi dogmatiktir. Yani şüpheye ve eleştiriye kapalıdır. O inanca sahip iseniz kurallarına da uymak zorundasınız. Örneğin Müslüman kimse meleklerle inanmak zorundadır."

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Dini kurallar eleştiriye açık değildir.
B) Dinsel bilgi neseldir.
C) Dinsel bilgi inanca dayalıdır.
D) Her din dogmalardan oluşur.
E) Dinsel bilginin o dini inanca sahip kişilerce doğruluğundan şüphe duyulmaz.

3. "Düşünce tarihinde felsefenin sona erdiğini söyleyen birçok filozof ortaya çıkmıştır. Ancak bilinemeyen var oldukça felsefe de varlığını devam ettirecektir."

Parçada felsefenin aşağıdaki seçeneklerde yer alan hangi özelliği daha çok vurgulanmıştır?

- A) Birikimliliği
B) Bilinemeyen konularla ilgili olması
C) Bitmişliğinin olmayışı
D) Evrensel olması
E) Sistemli olması

4. "Tek tek bilimler, felsefeden koparak meydana gelmişlerdir. Ancak felsefe bir bilim değildir, olması da gerekmez. Çünkü, bilimlerin inceleme alanından başka alanlarda da felsefe yapılabilir"

Bu parçadan felsefe – bilim ilişkisi ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Felsefe bütün bilimlerin kaynağıdır.
B) Felsefe yalnızca bir üst bilimdir.
C) Felsefe bilimlere öncülük etmiştir.
D) Felsefe bilimler olmadan önce de vardı.
E) Felsefe bilimlerin ele alamayacağı konuları da inceler.

5. Aynı soruyu iki filozof birbirinden çok farklı ya da karşıt biçimde değerlendirebilir.

Bu durum felsefe bilgisinin hangi özelliğini gösterir?

- A) Kesin değildir.
B) Genelleştirilemez.
C) Öznel (Subjektif) dir.
D) Birikimlidir.
E) Kontrol edilemez.

6. "Felsefi konularda görüş sahibi olmada insan oluşumuz, deneyimlerimiz ve aklımızı kullanabilmemiz yeterli olarak kabul edilir."

Bu parçada felsefenin aşağıdaki hangi özelliği belirtilmektedir?

- A) Sezgiye dayalı bir bilgi olması
B) Eleştiriye açık bir bilgi olması
C) Düşünebilen her insanın yapabileceği bir bilgi olması
D) Bütünleştirici bir bilgi olması
E) İnsanı konu edinmesi

ESEN YAYINLARI

7. "Philosophia'nın sözcük anlamı bilgi, bilgelik sevgisidir. Felsefeye bu anlamı veren düşünürlerin bilgeliğin tanrısal olduğunu yani bilgeliğe ancak tanrıların ulaşabileceğini düşünerek ona bu anlamı verdiği söylenir. Bu bir bakıma doğru kabul edilebilir. Çünkü bilgelik her şeyi bilmek olarak anlamlandırılırsa bu insan için mümkün değildir."

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılabilir?

- A) Felsefe Tanrı'yı arayış çabasıdır.
B) Felsefe bütün bilimlerin atasıdır.
C) Felsefede doğru bilgiye ulaşmak imkansızdır.
D) Felsefe bilgiyi, bilgeliği arayış çabasıdır.
E) Felsefi çabanın sonucu yoktur.

9. "Felsefe yolda olmaktır. Ancak bu yolda oluş sürekli olarak yolda kalmak anlamına gelmez."

K. Jaspers'in bu sözünün anlamı aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak ifade edilmiştir?

- A) Felsefede sürekli bir ilerleme söz konusudur ancak bazen duraklamalar da söz konusu olabilir.
B) Felsefi düşüncenin sonu yoktur.
C) Felsefe sürekli bir sorgulama etkinliğidir, ancak bu sorulara cevap verilemeyeceği demek değildir.
D) Felsefe yalnızca sorgulayıcı bir etkinliktir.
E) Felsefi bakış hep ileriye doğrudur ancak önceki bilgilerden de yararlanılabilir.

8. "Evrensel ile genel geçer aynı anlama gelmez. Olsa olsa yakın anlamdadırlar. Genelde karıştırılan bu iki kavramı tek bir örnekle bile ayırt etmek kolaydır: İslamiyet veya Hristiyanlık evrensel dinlerdir. Ancak genel geçer değildirler. Çünkü genel geçer olmak herkes için, her yer ve her zamanda geçerli olmaktır"

Bu parçadan hareketle evrensel olmak aşağıdaki hangi seçenekte doğru olarak anlamlandırılmıştır?

- A) Genel geçer olmak
B) Dinsel olmak
C) Herkesçe doğruluğu kabul edilmek
D) Her yerde varolabilmek
E) Bilimsel olmak

10. "Hiç bir şeye güvenilemeyeceği kanısındayım. Eğer siz güveniyorsanız şüphe yok ki yanıltırsınız. Çünkü, hiç bir şey güvenilmeye değmez. İnsan inandığı her şeyde bir kuşku payı bırakmalı ve kuşkuya karşı hareket etmek gücünde olmalıdır. Felsefe işte bu beceriyi kazandırma çabasıdır."

Parçaya göre felsefenin işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumsal yaşamı düzenlemek.
B) Yaşamda başarılı olmayı öğretmek.
C) Mutlu olmayı öğretmek.
D) Eleştirel bir tutum kazandırmak.
E) Anlama, gerçeği görme ihtiyacını gidermek.

1. C 2. B 3. C 4. B 5. C 6. C 7. D 8. D 9. C 10. D

1. "Bilimler felsefeden farklı şekilde ilerlemektedir. Bilimsel ilerleme eski bilgilerin yerine yenisinin gelmesiyle gerçekleşir. Felsefede ise eski söylemler atılmaz. Çünkü felsefi sorunlar ve konular genellikle bilinmeyen, soyut alanlarda yer alır."

Bu parçadaki yorum felsefenin aşağıdaki seçeneklerde yer alan hangi özelliğiyle daha çok ilgilidir?

- A) Birikimli olarak ilerlemesi
B) Soyut konulara sahip oluşu
C) Özne olması
D) Kesinliğinin olmayışı
E) Felsefenin bir bilim olmayışı

2. "Eğer felsefenin konusu ve sorunu olarak kabul edilen bir şey açık seçik olarak görülür ve çözümlenirse felsefenin konusu olmaktan çıkarak bilimin konusu haline gelir."

Bunun nedeni aşağıdaki seçeneklerden hangisinde yer almaktadır?

- A) Felsefede kesinlik ve bitmişliğin olmaması
B) Bilimin verilerinin güvenilirliği
C) Felsefenin bilimlerin öncüsü olması
D) Felsefenin sorunlarının fazlalığı
E) Felsefenin öznelliği

3. "Felsefe bir bilim değildir. Olması da gerekmez. Çünkü felsefenin, bilimin ele almadığı konuları da vardır."

Yukarıdaki metne göre, aşağıdaki seçeneklerden hangisi felsefenin bilimlerin ele almadığı konularından değildir?

- A) Hiçlik nedir?
B) Demokrasi nedir?
C) İnsan yaşamının anlamı nedir?
D) Özgürlük nedir?
E) Mutluluk nedir?

4. Felsefe yapmak için filozof, filozof olmak için felsefe tarihindeki sistemlerden ve bilimin ulaştığı sonuçlardan haberli olmak yetmez, yaratıcı bir zekâ yanında kuşkucu ve sorgulayıcı olmak da gerekir.

Burada felsefenin hangi temel özelliği anlatılmaktadır?

- A) Özne olması B) Eleştirel olması
C) Evrensel olması D) Tutarlı olması
E) Birleştirici olması

5. İdeal olarak felsefeci aklı en fazla, duyguyu en az kullanandır. Batı felsefesi duyguyu ve arzu-yu, akıldan geri plana iterek felsefi tutumu belirlemiştir.

Parçada sözü edilen felsefi tavır aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yargıda bulunmamak
B) Dogmatik olmamak
C) Şaşkınlık
D) Meraklılık
E) Duygusuzluk

6. Kant'a göre ahlaksal eylemin amacı mutluluk olamaz. Çünkü mutluluk değişken ve özne bir kavramdır; birisi için "erdem", başka biri için "iyi", başkası için "doğaya uygun yaşama" olabilmektedir.

Kant'ın bu düşüncesi, aşağıdaki felsefe özelliklerinden hangisini örnekendirir?

- A) Filozof felsefi bilgi birikimlerinden etkilenir.
B) Filozofun düşünceleri kişiliği ile ilişkilidir.
C) Filozof hem toplumu etkiler hem de toplumdan etkilenir.
D) Filozof düşüncelerinde yaşadığı dönemin özelliklerini yansıtır.
E) Aynı konu ile ilgili farklı filozoflar farklı düşüncelerde olabilir.

7. Felsefenin de diğer bilimler gibi kendine özgü özellikleri vardır. Bu özelliklerden birini de Nietzsche "Her düşünür kendi çağının ürünüdür." sözüyle dile getirir.

Nietzsche parçada verilen sözüyle felsefenin hangi özelliğini vurgulamıştır?

- A) Felsefede konuya genellikle soruyla girilir.
B) Felsefi düşünceler düşünce özgürlüğünün bulunduğu ortamlarda doğar ve gelişirler.
C) Filozof yaşadığı çağın özelliklerini düşünce-lerine yansıtır.
D) Felsefi bilgi felsefi düşünüşle elde edilir.
E) Felsefede kesinlik ve bitmişlik yoktur.

8. "Kişisel, dinsel ya da ideolojik olarak yan tutmak yani nesnellik bilimin temel özelliklerinden biri olup felsefe de böyle bir özellik söz konusu değildir, çünkü felsefe öznel bir bilgidir."

Parçadan da hareketle aşağıdakilerden hangisi felsefenin özelliğinin sebeplerinden biri olarak gösterilemez?

- A) Felsefenin yanıtlarının temellendirilme zorunluluğunun olmayışı
B) Felsefede ideolojilerin, farklı görüşlerin varolması
C) Felsefenin cevaplarında kesinliğin olmayışı
D) Felsefede aynı soruya farklı yanıtlar verilebilmesi
E) Her filozofun bireysel görüşlere sahip olması

9. "Evrensel ile genel geçer aynı anlama gelmez. Olsa olsa yakın anlamdadırlar. Genelde karıştırılan bu iki kavramı tek bir örnekle bile ayırt etmek kolaydır: İslamiyet veya Hristiyanlık evrensel dinlerdir. Ancak genel geçer değildirler. Çünkü dünyada herkes Müslüman veya herkes Hristiyan değildir."

Parçadan hareketle genel geçer olmak aşağıdaki hangi seçenekte doğru olarak anlaşılmıştır?

- A) Her yerde var olmak
B) Evrensel olmak
C) Herkesçe bilinebilir olmak
D) Genel olmak
E) Her zaman her yerde geçerli olmak

10. "Başlangıçta teknik, daha çok pratik amaçlarla ortaya çıkmış daha sonra ise bilimsel gelişmeler sonucu teknoloji haline dönüşmüştür."

Bu ifadeye dayanarak aşağıdaki seçeneklerde yer alan örneklerden hangisi bu gelişmeye örnek gösterilebilir?

- A) Dizleri ağrıyan bir kişinin yağmur yağacağını bilmesi – meteorolojik bilgiler
B) Tekne ve gemilerin deneyime dayalı olarak yapılması – Gemi mühendisliğine bağlı gemi yapımı
C) Söğüt kabuklarının ağır kesici olarak kullanımı – Söğüt kabuklarında da yer alan madde- den ağır kesici yapma
D) Atılan nesnenin düşeceğini bilmek – Düşme olgusunun fizik bilimince açıklaması
E) Kehribar'ın cisimleri çekmesi – Elektriğin icadı

1. "Felsefe bir bilim değildir. Olması da gerekmez. Çünkü felsefenin, bilimin ele almadığı konuları yanında; bilimin kendine has konuları da vardır." **Aşağıdaki seçeneklerden hangisi felsefenin ele almadığı bilimlerin ise ele aldığı bir sorudur?**

- A) Güzellik nedir?
B) Özgül ağırlık nedir?
C) Mutluluk nedir?
D) Özgürlük nedir?
E) İnsan yaşamının anlamı nedir?

2. "Su dolu çaydanlığı ateşin üstüne koyduğumuzda, suyun bir süre sonra kaynayacağını, güneşin yarın da doğudan doğacağını biliriz. Bunları bilmek için herhangi bir araştırma yapmayıp deneyimlerimizle bu bilgiyi elde etmişizdir."

Yukarıdaki parçada açıklanan gündelik bilgiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğru değildir?

- A) Belirli yöntemlerle elde edilmez.
B) Deneyimler sonucu elde edilir.
C) Alışkanlıklara dayalı olarak oluşur.
D) Mutlak kesin doğrudur.
E) Sistemli bir çaba söz konusu değildir.

3. Epiküros'a göre mutluluk ruhun sükuneti ve temizliğidir. Ancak buna engel olan gereksiz korkular vardır. Felsefe bu bozucu etkenleri bulmalı ve insanları asılsız inançlardan kurtarmalıdır.

Epiküros'a göre felsefenin görevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanı mutluluğa götüren yolları bulmak.
B) Din dogmalarını akılla temellendirmek.
C) İnsanların özündeki iyiliği ortaya çıkarmak.
D) İnsanların yaşamlarında ölçülü olmalarını sağlamak.
E) İnsanın kaderine boyun eğmesi gerektiği görüşünü kabul ettirmek.

4. I. Kişiye göre değişmez.
II. Mantık ilkelerine dayanır.
III. Olaylar arasında neden sonuç ilişkileri arar.
IV. Kişiden kişiye değişir.
V. Deney yöntemi kullanır.

Yukarıda belirtilen özelliklerden hangisi ya da hangileri bilimsel bilgi için söylenemez?

- A) I ve III B) II ve V C) Yalnız V
D) III ve II E) Yalnız IV

5. "Kendi alevlerinizde yanmaya hazır olmalısınız: Önce kül olmadan kendinizi nasıl yenileyebilirsiniz?"

F. Nietzsche

Düşünür bu sözüyle aşağıdaki seçeneklerde yer alan hangi düşünceyi vurgulamak istemiş olabilir?

- A) İnsanın eskiyi unutması gerektiğini.
B) Değişimin kaçınılmazlığını.
C) İnsanın ön kabullerini, değer yargılarını yok edip yenilenebileceğini.
D) Yeni bir bilgi ortaya koyabilmenin mümkün olmadığını.
E) İnsanın toplumdan uzak durması gerektiğini.

6. Yeryüzünde birbiriyle özdeş olan iki insan yoktur. Nedeni de her insanın düşünce, yaşam ve ideallerinin farklı olmasıdır. O halde, birbirine eş değer iki felsefi sistem de olmayacaktır. Çünkü her filozofun felsefesi kendi kişiliğini yansıtır.

Bu parçada felsefenin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Eleştirci olması
B) Bütün halinde bulunması
C) Akıl ve mantık ilkelerine dayanması
D) Subjektif (öznel) düşünceleri yansıtmaması
E) Evrensel olması

7. "Eski Yunan'da bundan 2500 yıl kadar önce sorun olan "insan nedir?" sorusunun şimdi de sorun olduğu söylenebilir. Oysa dünyanın şeklinin geoid olduğu şimdi doğruysa gelecekte de doğru olacaktır"

Parçada vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe tümel bir bilgidir, genel sorunları ele alır.
B) Felsefe varlığın özünü bilmek ister.
C) Felsefe de ortaya atılan bir sorun kalıcıdır, bilimde ise ilerleme vardır.
D) Felsefe somut deney yöntemini kullanmadığı için doğrulanamaz.
E) Felsefede hiçbir sorun çözümlenemez.

8. Kâtip Çelebi Osmanlıların geri kalış sebebini felsefe derslerinin medreselerden kaldırılmasında görüyor. Buna bilimsel çalışmalara engel olunmasını da ekleyebiliriz. Osmanlı'da daha 16.yy.'da felsefe yasaklanmış, daha sonra ise en basit bilimsel araştırmalar bile şeytan işi diye yasaklanmıştır.

Yukarıdaki durum bize neyi göstermektedir?

- A) Bilim ve felsefenin devletlerin gelişimindeki rolünü
B) Okulların önemini
C) Osmanlı devletinin güçlü bir devlet olduğunu
D) Önyargıların ve hoşgörüsüzlüğün yaptığı zararları
E) Bilimsel çalışmaların engellenmesi gerektiğini

9. "Evren niçin ve nasıl var olmuştur; insanın bu dünyada bulunuş nedeni, bilginin nasıl varolduğu ve nereden kaynaklandığı" gibi bitip tükenmek bilmeyen sorular felsefi bilginin kaynağını oluşturur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi felsefi bilgiye kaynak teşkil etmez?

- A) Olanı olduğu gibi inceleme çabası
B) Evreni anlamaya çalışmak
C) İnsanın evreni ve evrenin içinde insanın yerini merak etmesi
D) Obje ile süje arasındaki ilişkiyi yakalayabilme çabası
E) İnsanın içindeki merak ve hayret duygusu

10. "Felsefe bilimle benzer şekilde, akıl ve mantık ilkelerine uygun, eleştiriye açıktır. Fakat felsefe kesinlik taşımaz, neden sorusu yerine ne sorunu içerir, sorgulayıcı tarzdadır. Bu nedenle bir felsefe kitabını okurken diğer kitaplardan farklı olduğu kısa bir süre sonra anlaşılacaktır."

Parçadan felsefeyle ilgili aşağıdaki seçeneklerden hangisi söylenemez?

- A) Akıl ve mantık ilkelerine uygun sistemli ve tutarlı olması.
B) Sorgulayıcı bir nitelik taşıması.
C) Kesinlik taşımayan konularla ilgili olması.
D) Genel – geçer yanıtlar içermesi.
E) "Nelik" sorularından ve bu sorulara verilen cevaplardan oluşması.

1. "Asla değişmeyeceği kabul edilen mutlak değerler, ilkeler olduğunu kabul eden, bu bilgilerin mutlak hakikat olduğunu, inceleme, tartışma yahut araştırmaya ihtiyacın olmadığını savunan anlayışa **dogmatizm** denir. Dogmatik düşünce de yanıtlar vardır, sorular yoktur. Felsefede ise sorular vardır; yanıtları sürekli aranan sorulardır bunlar..."

Parçadan hareketle dogmatizmle felsefenin ayrıldığı noktalar arasında aşağıdaki seçeneklerden hangisi yer almaz?

- A) Eleştirel olmak
B) Sorgulanabilirlik
C) Hazırcevaplı olmak
D) Bitmişlik
E) Kurgusal olmak

2. Felsefe, insanın kendisini, evreni, değerleri, toplumu, akıl yetisiyle yeniden yaratması ve yenden yorumlamasıdır.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Felsefe insanın kendi üzerinde yaptığı bir çalışmadır.
B) Felsefe varolanı akılla kavrayan bir alandır.
C) Felsefe herşeyi yaratan temel nedendir.
D) Felsefede temel insan aklıdır.
E) Felsefe varolanlar üzerinde sürekli düşünceler ileri süren bir anlayıştır.

3. Felsefe tıpkı bir savcı gibi tüm bilgi çeşitlerini sanık sandalyesine oturtur ve onlara karşı mahkemedeki bir savcı gibi tavır takınır.

Parçada felsefenin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Öznel olma B) Genel olma
C) Evrensel olma D) Sorgulayıcı olma
E) Bütünleştirici olma

4. Felsefe öğrencisi ve meraklısı felsefenin ne olduğunu öğrenirken bir takım bilimlere dayanmak ve onlardan aldığı doğru önermeleri kullanmak zorundadır. Felsefe eskiden olduğu gibi yalnızca fiziksel dünyanın ötesinde metafizik bilgi değildir. Bilimlerin verilerini dikkate alan ve onların ilkelerine eleştirel yaklaşabilen bir düşünme etkinliğidir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi felsefe öğrencisinin dikkate alması gereken noktalardandır?

- A) Yapılmış felsefeleri bilmelidir.
B) Yaşadığı toplumun özelliklerini dikkate almalıdır.
C) Bilimlerin sonuçlarından yararlanmalıdır.
D) Kişisel özelliklerini düşüncelerinde yansıtmalıdır.
E) Düşüncelerinde yaşadığı doğal çevrenin etkisi olmamalıdır.

5. "Evrensel ile genel geçer aynı anlama gelmez. Olsa olsa yakın anlamdadırlar. Genelde karıştırılan bu iki kavramı tek bir örnekle bile ayırt etmek kolaydır: İslamiyet veya Hristiyanlık evrensel dindirler. Ancak genel geçer değildirler."

Yukarıdaki parçada, felsefenin kavramsal olarak yaptığı iş aşağıdaki hangi seçenekte vurgulanmaktadır?

- A) Genel ifade etmesi
B) Kavramlar arası ayrımlar ortaya koyması
C) Genel geçer olması
D) Eleştiriye açık olması
E) Öznel bir nitelik taşıması

6. "Felsefe daha çok, bilimlerin ele alamadığı, kesin cevabı olmayan soru ve konuları inceler"
Parçadan hareketle felsefenin aşağıdaki seçeneklerde yer alan sorulardan hangisiyle ilgili olmadığı söylenebilir?

- A) Evrenin ana maddesi nedir, neden yapılmıştır?
B) Gerçek, doğru, değişmez bilgiyi elde edebilir miyiz?
C) Bilgilerimizin kaynağı doğuştan önceye mi, sonraya mı dayanır?
D) Gerçek mutluluk nedir, nasıl elde edilir?
E) Düşme olayının nedenleri nelerdir?

7. "Filozof gerçekliğe bağlı kalmak zorunda iken sanatçı için böyle bir zorunluluk yoktur."

Yukarıdaki parçadan hareket ederek sanatla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sanat sanat içindir.
B) Sanatçı güzeli aramak zorunda değildir.
C) Felsefe sanatla ilgilenmez.
D) Sanat nesnel bir bilgi türüdür.
E) Sanatçı nesnel dünya ve olguların dışına çıkabilir.

8. "Düşünür, düşünülmüşlerin asla yeterince düşünülmediğine inandığı için yeniden düşünen insandır."

Bu yargıya göre aşağıdakilerden hangisi düşünürü uygun bir nitelik değildir?

- A) Olayları farklı açılarla ele almak
B) Olayları ön yargılardan arınmış olarak incelemek
C) En son bilimsel sonuçları bile yeterli bulmak
D) Önemli düşünürlerce savunulan görüşleri doğru saymak
E) Bilimlerin sürekli gelişmesine inanmak

9. "Bilgelik bazı düşünürlere göre insan için mümkün değildir. Ancak başka bazı düşünürler ise bilgeliğin – sadece bilgi sahibi olmak değil aynı zamanda bilgiyi insanlık için olumlu ve faydalı olarak kullanmak anlamıyla – yalnızca, akıl sahibi tek varlık olan insana özgü olduğunu öne sürmüşlerdir.

Bu parça bize felsefenin hangi temel özelliğini gösterir?

- A) Felsefenin bilgelik sevgisi olduğunu
B) Felsefenin öznel olduğunu
C) Bilgeliğin felsefenin temel arayışı olduğunu
D) Felsefenin eleştirel olduğunu
E) Felsefenin konularının soyut olduğunu

10. "Felsefe, bilimlerin ulaştığı sonuçlar üzerinde de durur. Bir üst dil olarak felsefe bilimin sonuçlarını sorgulayarak yeni bilim alanlarının doğmasına yardımcı olur"

Yukarıdaki parçadan hareketle felsefe – bilim ilişkisi hakkında aşağıdaki seçeneklerden hangisi söylenemez?

- A) Felsefe bilimlere yol gösterir.
B) Felsefe bilimleri de sorgular.
C) Bilimler felsefeden bağımsızdır.
D) Felsefe bilimlerin öncüsüdür.
E) Felsefe yeni bilimlerin doğmasına yol açar.

1. Felsefenin özelliklerinden biri de bir millete ait olmamasıdır. Bunu Necati Öner şu sözlerle dile getirir: "Bir millete özgü ideoloji, bir millete özgü dünya görüşü olur, ama bir millete özgü felsefe olmaz. Felsefe evrenseldir. Her milletin ortak malıdır."

Parçada aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmıştır?

- A) Milli felsefenin olamayacağı
B) Felsefenin toplumların toplumsal yapısıyla ilişkili olduğu
C) Felsefede bilimlerdeki gibi ilerlemenin olamayacağı
D) Felsefi bilgilerin öznel nitelikte olduğu
E) Felsefe bilgisinin doğruluğunun kesin olmadığı

2. Psikoloji bilimi, insanı birey olarak ele alıp incelemektedir. İnsana bakışı ve yöntemleri felsefeden farklı olsa da ortak noktası insandır. Psikolojinin sunduğu bilgiler felsefeye katkı yaptığı gibi, felsefi bilgiler de psikolojiye katkı yapmaktadır.

Buradan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Filozof içinde yaşadığı toplumsal çevreden etkilenir.
B) Filozof düşünceleriyle toplumu etkiler.
C) Felsefi düşünceler özgür ortamlarda doğar ve gelişirler.
D) Felsefe ile psikoloji karşılıklı etkileşim halindedir.
E) Felsefi düşüncelerde filozofun kişiliği önemlidir.

3. Düşünme belli bir konu üzerine yapılan zihinsel etkinliğin kendisidir. Buna karşılık düşünce, düşünme etkinliği sonucu ortaya çıkan sonuçlardır.

Buradan aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Felsefi bilgi felsefi düşünüşle elde edilir.
B) Felsefi bilgi diğer bilgi türlerinden farklıdır.
C) Felsefi düşünceler ekonomik seviyesi yüksek ortamlarda doğar ve gelişirler.
D) Etkinliğin kendisi ile sonuçları aynı şey değildir.
E) Felsefe yapmak bir düşünme etkinliğidir.

4. Kültürümüze yerleşmiş olan "Felsefe işe yaramaz" düşüncesi belki felsefenin maddi kazanç sağlamada pek katkısı olmadığını ifade edebilir. Fakat bir şeyin değerli olması yalnızca maddi zenginlikle ölçülmemelidir. Nice değerler vardır ki, bize hiçbir maddi kazanç vermediği halde, canımızı bile onun için feda ederiz. Örneğin, bir annenin çocuğu için veya bir insanın vatani için kendisini feda etmesi gibi.

Buradan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefeye merak duyanlar öncelikle sonuçlara bakarlar.
B) İnsana manevi kazanç sağlayan etkinliklerden biri de felsefedir.
C) Şüphe kadar inanç da felsefi tutum gereğidir.
D) Felsefi davranış başkalarının fikirlerine açık olmak ve hoşgörü olmalıdır.
E) Felsefe merakla başlar.

5. Felsefe bilgisi, bilimsel bilgide olduğu gibi bir nesnellik taşımaz. Çünkü, doğayı düzenleyen yasalar insandan ve insan bilincinden bağımsız olarak vardır. Bilim adamı bu yasaları yalnızca öğrenir, düzenleyerek açıklar. Yani, bilimsel yasaların varlığı bilim adamının varlığına bağlı değildir. Örneğin, Newton yer çekimi yasasını bulmasaydı, yer çekimi yine var olacaktı. Oysa bir felsefi görüş ancak filozofla birlikte vardır. Yani, Platon "Devlet" isimli eseri yazmamış olsaydı, bu eser bir başkası tarafından yazılmayacaktı.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe bilgisi birikimsel bir bilgidir.
B) Bilim adamı öznel sonuçlar elde eder.
C) Doğa yasaları insan zihninde vardır.
D) Felsefe bilgisi filozofa bağımlı bir bilgi türüdür.
E) Felsefede genel geçer sonuçlar elde edilebilir.

6. **Aristoteles:** "Felsefe gereklidir ya da gereksizdir, derken bile insan felsefe yapmaktadır."

Descartes: "Felsefesiz yaşamak gözü kapalı yaşamaktır."

Pascal: "Felsefeyle alay etmek bile felsefe yapmaktır."

Parçada yer alan sözlerden çıkarılacak ortak yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefeciler ancak bilim yardımıyla doğruya ulaşabilir.
B) Felsefe metafizikten arındırılmalıdır.
C) Felsefeden kaçınmak mümkün değildir.
D) Felsefesiz bilim olmaz.
E) Felsefi bilgiler herkesin kullanımına açıktır.

7. "18. yüzyıl Aydınlanma Çağı olarak kabul edilir. Bu çağa dek geleneksel bağnaz gruplarca insanların akıllarını kullanmaları engellenmişti. Ancak artık insanlar kafalarını kullanmalı, başka etki-lerle değil salt akıllarıyla hareket etmeliydi. Bu şekilde her türlü bağlardan, takımlardan sıyrılma aydınlanmış insanın özelliğini oluşturmaktaydı.

Parçaya göre bu çağın parolası olarak görülen "aklını kullanmak cesaretini göster" aşağıdaki hangi seçenekte yer alan anlama gelmektedir?

- A) Akıl bilginin tek kaynağıdır.
B) Akıl deneyden üstündür.
C) Aklın bağımsız ve özgür olarak kullanılması gerekir.
D) Akıl cesaretle birleşirse güç oluşur.
E) Akıl, mantık ilkelerine uygun olarak kullanılabilmesi gerektirir.

8. "Filozof, akılla gidilebilen yere akılla giden, akılla gidilemeyen yere akılla gitmeye kalkışmayan-dır."

Bu parçaya göre filozofun tavrı aşağıdakilerden hangisine uygun düşer?

- A) Çalışmalarında mümkün olduğunca nesnel davranmak
B) Düşünülebilene her konuyu ele alabilmek
C) Doğru bilginin kaynağının akıl olduğunu kabul etmek
D) Akılla kavranamayan, bilinmeyecek olanla uğraşmamak
E) Akla uygun olanın gerçek, gerçek olanın ise akla uygun olduğunu benimsemek

2. BÖLÜM

BİLGİ FELSEFESİ

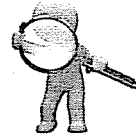

Bir arkadaşı Mark Twain'e bir olayı anlatıyordu. Konuşma bitiminde yazar sordu:

"Bütün bunlar anlattığın gibi mi?"

"Evet, birebir aynı değilse bile, doğruya yakın sözcüklerle anlattım." deyince Mark Twain hafifçe gülümsedi:

"Doğruya yakın sözcükle doğru sözcük arasında büyük fark vardır; ateş böceği ve ateş arasındaki fark kadardır." dedi.

1. Bergson, algılamayı vücudumuzun nesnelerle girdiği ilişkide olanaklı hareketlerin farkına varılması olarak değerlendirir. Duyumlar da güdülerin basit tepkilerine karşılık gelir. Nesneleri biyolojik gereksinimlerden dolayı algılarız. Her ne kadar vücut olmadan da akıl hatırlarsa da, bu hem yararsızdır hem de biyolojik açıdan zararlıdır; vücudumuz bizi bu durumlardan koruyarak yalnızca biyolojik olarak yararlı olanları seçmemize neden olacaktır.

Buradan Bergson ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Genellemeler ve nedensellik psikolojik nedenlidir.
- B) Öznenin bilinci içinde doğru, zorunlu ve açık bilgi vardır.
- C) Bilgilerin elde edilmesi biyolojik temellidir.
- D) Tüm ideler, algılanabilen duyumlardan geldiğine göre, matematiğin önemli bir kısmını terk etmelidir.
- E) Ruh kavramını bilmemize rağmen onun idesini algılayamayız.

2. Bergson'a göre tek başına zeka veya akıl doğru bilgiyi elde etmede yeterli değildir. Çünkü zeka yalnızca hareketsiz olanı kavrar. Ancak yaşam sürekli bir hareket halindedir. Yaşamı kavrayabilmek için içten gelen bir duyguya gereksinim vardır. Bu duygu bize içsel görüş sağlayarak doğru bilgiyi elde etmeye götürür.

Bergson bu görüşlerinden hareketle aşağıdakilerden hangisini öne sürmüştür?

- A) Akılsal olanın gerçek, gerçek olanın akılsal olduğunu.
- B) Varlığı olmayan bir nesneye yönelerek yargıda bulunulabileceğini.
- C) Bir önermeye ilişkin doğru veya yanlış değerlendirmenin inançlardan kaynaklandığını.
- D) Metafiziğin bilimsel alanın dışında tutulması gerektiğini.
- E) Bilginin akılla değil sezgiyle elde edilebileceğini.

3. Protagoras'a göre,

- Tüm bilgilerimiz duyumdan gelir.
- Duyum insandan insana değişir.
- Her bir şey bana nasıl görünüyorsa benim için böyledir, sana nasıl görünüyorsa senin için öyle ... Üşüyen için rüzgar soğuk, üşümeyen için soğuk değildir.

Aşağıdaki cümlelerden hangisi Protagoras'ın yukarıda verilen düşüncesini özetler?

- A) İnsan herşeyin ölçüsüdür.
- B) Hiçbir şey var değildir.
- C) Bütün bilgiler deneyle başlar, fakat deneyden gelmez.
- D) Bir düşüncenin değeri o düşüncenin pratik değerine bağlıdır.
- E) Duyumlarla ilgili olmayan tüm önermeler metafiziktir.

4. Su dolu kaptaki çubuk kırık görünür. Bu durum çubuğun kırık olduğunu gösterir. Fakat daha önceki bilgilerimiz bunun doğru olmadığını söylemektedir. Bu bilgilere ek olarak, duyu organlarımızdan dokunma algısıyla yapılacak bir test de bunun yanlış olduğunu söyleyecektir. Elimizle dokunarak yaptığımız test ve düşünme yetimiz bize çubuğun kırık olmadığını söylemektedir. Bu iki test daha önceki bilgilerimizle tutarlıdır.

Buradan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Duyumlardan gelen bilginin başka duyum ve deneylerle sınanması gerekir.
- B) Gerçeklik, bilinçten bağımsız olarak var olanı ifade eder.
- C) Doğru bilgi yalnız akıldan gelmelidir.
- D) Deneyssel olmayan hiçbir bilgi doğru değildir.
- E) İnsan hiçbir zaman doğru bilgiye ulaşamaz.

5. Kant'a göre nedensellik ilkesi deneyimlerin zorunlu şartı, zihnin bir kalıbı olmasına rağmen, D. Hume'a göre nedensellik ilkesi, olguları hep yanyana görmekten dolayı bizde oluşan alışkanlıktır.

Her iki düşününün nedensellik ilkesi ile ilgili ortak noktası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nedensellik ilkesinin olmadığını kabul etmeleri
B) İnsanda gerçekleşmiş olması
C) Metafizik alanla ilgili olması
D) Nedenselliğin diğer ilkelerle etkileşimde olması
E) Değişimlerle meydana gelmesi

6. Tanrı, uzay ve tüm matematiksel düşünceler doğuştan gelir. Descartes bu düşünceleri irsi hastalıklara benzetir. Ona göre, irsi hastalıklar yeni doğan bebeklerde kesin olarak görülmez ama hastalığa yakalanma olasılığı yüksektir.

Descartes bu benzetmesini aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemek için kullanmıştır?

- A) Mutlak olan bilgiye sezgi ile ulaşılır.
B) Bütün bilgilerimizin kaynağı deneydir.
C) Mutlak bilgi yoktur.
D) Doğuştan gelen düşünceler bizde hazır kalıplar halinde bulunmazlar.
E) Duyularımız bizi yanılttığı için bilgilerimizin doğruluğundan şüphe etmeliyiz.

7. – Aslında bizler bir şeyler hakkında bir şeyler biliyor muyuz? Yoksa bildiğimizi mi var sayıyoruz? Yoksa hiçbir şey bilmiyor muyuz?
– Çoğunluğun doğru olarak kabul ettiği şeyler, aslında doğru mudur?

Yukarıdaki sorular aşağıdaki felsefe dallarından hangisiyle ilgilidir?

- A) Bilgi Felsefesi B) Ahlak Felsefesi
C) Sanat Felsefesi D) Varlık Felsefesi
E) Bilim Felsefesi

8. Bilen özne, kendisinden bağımsız olarak var olan nesnelerin gerçek bilgisine sahip olabilir. Zihnimizin dışında gerçekten var olan dünya bilinemez. Bilginin sınırları yalnız zihinle sınırlanmaz; bilgi sınırsız bir alana sahiptir.

Aşağıdakilerden hangisi yukarıda anlatılanlar ile karşıt fikirdir?

- A) Özne, kendisinden bağımsız olan varlıklara yönelerek onları bilmek ister.
B) Özne yalnızca kendi bilgi içeriklerini bilir; kendi sınırlarının ötesine geçerek gerçeği bilemez.
C) Özne kendi zihin algısının ötesine geçerek, nesnenin gerçek bilgisine ulaşabilir.
D) Bilgi nesnesi, insan zihninden bağımsız olarak var olabilir.
E) Bilgi yalnız öznenin içerikleriyle sınırlı değildir.

9. – Mutlak gerçek elde edilebilir.
– Hiçbir şekilde mutlak bilgiye ulaşılamaz.
– İnsan ancak görelî bilgilere sahip olur.
"İnsan mutlak bilgiye ulaşılabilir mi?" sorusuna filozoflar yukarıdaki cevapları vermişlerdir.

Buradan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mutlak bilgiye ulaşmada filozoflar farklı görüşlere sahiptirler.
B) Felsefenin soruları ile bilimin soruları nitelik olarak farklıdır.
C) Felsefe her türlü bilgiyi, olayı olguyu obje edinebilir.
D) Doğa bilimleri olgusal niteliktedir.
E) Bilgi faydalı olduğu sürece doğrudur.

TEST – 2

1. Protagoras'a göre, tek gerçeklik olan görünüşler insana nasıl görünüyorsa onun bilgisine sahibizdir. Tek gerçeklik görünüşlerdir ve biz onları nasıl görüyorsak onlar da öyledir. Bizim görüşümüz veya algıladığımız görünüşlerin dışında başka bir doğa veya gerçeklik yoktur. Bilgi insandan insana değişmektedir; çünkü her insanın duyumu farklıdır.

Buradan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilgi deneyden gelir.
B) Tek, değişmez ve gerçek bilgi yoktur.
C) Bilgilerimizin sınırını aklımız belirler.
D) Doğru bilginin ölçütü verdiği yarardır.
E) Bilgi deneyle başlar; fakat deneyden doğmaz.

2. Bilginin kaynağı ve bilginin değeri, bilgi felsefesinin temel konularıdır. Bilginin değeri üzerine bir şeyler söyleyebilmek için onun nereden ve nasıl doğduğunu sorgulamak gerekir.

Parçaya göre, bilginin değerini ele almadan önce yapılması gereken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Filozofun düşüncelerini etkileyen etmenleri belirlemek
B) Bilimsel bilginin ölçütlerini belirlemek
C) Bilimsel bilgide nesnelliğin önemini ortaya koymak
D) Bilginin değişebilirliğini kabul etmek
E) Bilgilerimizin nasıl oluştuğunu ve oluşmasındaki etmenleri ortaya koymak

3. Aklın değişmez, gerçek varlığın doğru bilgisine varabileceğini, duyuların göreceliğine karşın, aklın evrensel ve tümeli verebileceğini öne süren ve bilgide aklın ortaya koyduğu zihinsel, soyut kavramsal, tümel bilgiye değer veren bir düşünür için aşağıdakilerden hangisi söylenir?

- A) Empirist B) Pozitivist C) Relativist
D) Rasyonalist E) Nihilist

4. Sokrates'a göre, ruh her şeyi daha önce biliyordu; fakat bu yaşam biçiminde unuttu; amaç ise bu unutulmaları tekrar hatırlamak ve anımsamaktır. Yeni bir öğrenme ve bilgi yoktur, yalnızca bizde daha önce var olup da, unuttuklarımızı tekrar anımsanmaktadır.

Sokrates'in bu düşüncesini dile getiren ifade aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan her şeyin ölçüsüdür.
B) Bilgi deneyle başlar, ama deneyden gelmez.
C) Zevkler ve renkler tartışılmaz.
D) Bilmek hatırlamak, hatırlamak bilmek demektir.
E) Eğer içgüdüyü söyletebilseydik hayatın bütün sırlarını çözerdik.

5. "Bildiğim tek bir şey var, o da hiçbir şey bilmediğimdir." sözü Sokrates'in aşağıdaki düşüncelerden hangisine sahip olduğunu gösterir?

- A) Bilginin kaynağı sezgidir.
B) Bilgi deneyle başlar fakat deneyden gelmez.
C) Bilgi şüphelidir.
D) Doğru bilgi olanaklıdır.
E) Doğru bilginin ölçütü verdiği yarardır.

6. Sofistler'e göre, her düşünce iki doğruluk değeri bulunur. Dolayısıyla asıl olan bir fikri veya iddiayı savunmaktır.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Gerçek bilgi sezgi yoluyla elde edilir.
B) Genel geçer bilgiye hiçbir zaman ulaşılamaz.
C) Önemli olan gerçek değil, güzel konuşmadır.
D) Varoluş varlıktan önce gelir.
E) Deney yolu ile elde edilen bilgiler kesindir.

7. "Altın sarıdır" önermesinin bir doğruluk değeri varken bir gerçekliğinin var olduğu söylenemez; çünkü "altın sarıdır" önermesi "altın" diye adlandırığımız elementin sarı olması halinde doğru, olmaması halinde ise yanlış değeri almaktadır. Buna karşılık "altın" kendi başına bir varlık olarak ne doğru ne de yanlıştır, fakat o gerçek bir varlıktır. "Altın"ın gerçekliği varken, "altın sarıdır" önermesinin doğruluğu vardır.

Verilen örneğe göre doğruluk ve gerçeklik kavramları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Doğruluk nesnenin özelliğidir.
B) Gerçeklik düşüncenin özelliğidir.
C) Doğruluk düşünceden bağımsız olarak var olmayı gösterir.
D) Gerçekliğin doğru ve yanlış olmak üzere iki doğruluk değeri vardır.
E) Doğruluk düşüncenin bir özelliğidir.

8. Bir masalda tüm bilgiler birbirleriyle çelişmeden, bir uyum içinde olsun; fakat her masalda olduğu gibi bu masal da gerçek üstü olay ve zamanlar arası kopukluk veya geçişlerin olduğu bir masal olsun. Böyle bir masal kendi içinde tutarlı ama gerçeklik ve deneyle tutarsızdır. Şimdi biz bu masaldaki bilgilere doğru diyebilir miyiz?

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Herkesin veya çoğunluğun kabul ettiği bilgiler doğrudur.
B) Düşüncelerin kendi içindeki tutarlılığı doğruluğun ölçütüdür.
C) Yalnızca sistem içinde tutarlı olmak, doğruluk için yeterli ölçüt değildir.
D) Doğru bilginin ölçütü verdiği yarardır.
E) Doğruluğun ölçütü apaçıklık, açıklık ve seçiciliktir.

9. Su içindeki bir çubuğun eğri ya da kırık olduğu görülür. Aslında kırık olarak görme, bir tür algılama kusuru değil, tam tersine verdiğimiz yargıdan ötürüdür. Eğer yargımızı verirken biraz dikkatli olursak, çubuğun kırık olmadığı, fakat yargı verirken kırılma kanunlarını göz önüne almadan yargıda bulunduğumuz ortaya çıkacaktır.

Buradan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Duyu verilerinin bize verdiği algılar, zihin ile yargı şekline dönüşür.
B) Varlığımızdan ve yaşadığımızdan şüphe edemeyiz.
C) Bizden ayrı idealar dünyası yoktur.
D) Ruhta olan zihin veya akıl bilgileri, duyu verileri ve bilgileriyle açıklanamaz.
E) İstenç, anlama üzerinde önemli bir yer tutar.

10. Anne çocuğa babasını göstererek "bu baba" der. Çocuk da tekrarlanan bu terimi ve nesneyi tanışıklık yoluyla öğrenir. Bir şey hakkındaki bilgi ise ancak duyu algısının akıl yoluyla işlenmesiyle elde edilir. Akıl nesneleri ya birbirinden ayırır ya da karşılaştırır.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilgi ayırt etme ve karşılaştırma yetisiyle elde edilir.
B) Gerçekliğin tek doğru ve aracısız bilgisi, dille ifade edilemeyen fakat hissedilen sezgi bilgisidir.
C) Bilgi kavramsal ve soyuttur.
D) Felsefenin görevi, evrensel aklın insan zihninde açığa çıkmasına yardım etmektir.
E) Metafizik bilimsel alanın dışında tutulmalıdır.

TEST - 3

1. Pierce kavram, düşünce ve kuramların doğruluklarını verdikleri yararlar özdeşleştirmiştir. Pierce anlam ve imge kuramıyla bir şeyi kavramanın, pratikte verdiği yarar fikri tarafından belirlendiğini öne sürer. Anlamlılık, pratik yararlılığın bir sonucudur.

Aşağıdaki yargılardan hangisi bu düşünceyi destekler?

- A) Bir ifadenin veya kavramın anlamı, verdiği yarar düşüncesinde yatmaktadır.
B) İnsan bilgisi deneyin olanağı ölçüsündedir.
C) Bilgi deneyle başlar, fakat deneyden gelmez.
D) Saf bilgi duyuların işlenmesiyle ortaya çıkar.
E) Gerçekten var olanlar maddi şeyler değil, evrenin hareket ettirici ve yaratıcı gücü, süredir.

2. Kant öncesi tüm bilgi kuramcıları bilgiyi açıklarken nesneyi ön plana çıkartıp, özneyi pasif yapıyorlardı. Kant, özne ve nesne kavramlarının içeriğini yeniden analiz ederek, bilgide öznenin aktif olan taraf olduğunu gösterdi. Bilginin nesne değil de, özne tarafından belirlendiğini öne sürdü.

Parçaya göre Kant'ın aşağıdakilerden hangisini gerçekleştirdiği söylenebilir?

- A) Bilginin oluşmasında özne ile nesnenin yerini ve önemini değiştirmiştir.
B) Kendisinden önceki ve kendi dönemindeki önerme ayrımlarını incelemiş ve iki tür sınıflama yapmıştır.
C) Metafiziğin hangi alanlarda yapılması gerektiğini göstermiştir.
D) Rasyonalizm ile empirizmin bir ara noktasını bulmuştur.
E) Felsefesini eleştirel çözümleme yöntemiyle desteklemiştir.

3. Bilginin değeri üzerine bir şeyler söyleyebilmek için onun nereden ve nasıl doğduğunu sorgulamak gerekir. Böylesine gereklilik de şu türden sorulara yol açmaktadır:

- Bilgilerimiz nasıl oluşur?
– Bilgilerimizin oluşmasından rol oynayan etmenler nelerdir?

Yukarıdaki sorular üzerinde düşünmek, bilgi felsefesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisini araştırmak demektir?

- A) Gerçeklik B) Bilginin değeri
C) Doğruluk D) Temellendirme
E) Bilginin kaynağı

4. Günlük yaşamda yalan bazen yararlı olabilir, ama yararlı olması onun doğru olduğunu göstermez.

Parçayla "karşı tez" durumunda olan yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kuşku duyduğumuz tüm bilgilere yanlış gözüyle bakılmalıdır.
B) Gerçeği duyularla bilmek olanaksızdır.
C) Bilgilerimiz deneyle başlar, fakat deneyden gelmez.
D) Bilgi üzerinde yaşanan çağın etkisi vardır.
E) Bir düşüncenin doğru olması onun yararlı olmasına bağlıdır.

5. Bilginin akıl ve onun işlevi olan düşünce ile oluştuğunu benimseyen, doğru bilginin ölçütünü de duyularda değil akılda bulan öğretici aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Relativizm B) Pragmatizm
C) Pozitivizm D) Rasyonalizm
E) Analitik Felsefe

6. Zihnin bilgi elde etme imkanını, kaynağını, sınırlarını maddi yapıdaki beynin bir faaliyeti olduğunu kabul eden psikoloji bilimi, bilgi felsefesinin ussallığını fizyolojik öğelerle açıklar. Psikolojiden farklı olarak, bilgi felsefesi ileri sürdüğü çeşitli bilgi kuramlarıyla, bilginin fizyolojik veya fiziksel bir işlem olmadığını ileri sürerek insan aklının bir ürünü olduğunu kabul eder.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Felsefenin gereği
B) Felsefenin işlevi
C) Bilgi felsefesinin temel problemleri
D) Bilgi felsefesi ile psikoloji farkı
E) Bilgi felsefesinin ilgi alanındaki soruları

7. Hegel, "Bugünkü bedenim dünkü bedenim değildir." sözüyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamıştır?

- A) Bilgilerimizin kaynağı akıldır.
B) Evrende devamlı bir değişme vardır.
C) Bilmek hatırlamaya bağlıdır.
D) İnsan hiçbir zaman gerçek bilgiye ulaşamaz.
E) Varlığın ana maddesi "su" dur.

8. Bilgi nedir sorusu bilgi kuramcısının yeni sorularla karşı karşıya gelmesini sağlar.

Aşağıdakilerden hangisi bilgi kuramcısının ilgi alanına girmeyen sorudur?

- A) Bilgi türleri nelerdir?
B) Bilgi edinmenin amacı nedir?
C) Bilgi edinmede hangi tür deneysel çalışmalar yapılmalıdır?
D) Bilgi edinilen nesne ile bilgi elde eden özne arasında nasıl bir ilişki vardır?
E) Bilgilerimizin kaynağı nedir?

9. Timon Felsefesini, aşağıdaki üç soru ve verdiği cevaplar özetler;

1. Soru: Nesnelerin yapısı nedir?

Cevap: Kavranamaz

2. Soru: Nesnelerin karşısında durumumuz ne olmalıdır?

Cevap: Yargıdan kaçınmak

3. Soru: Nesneler karşısında doğru duruştan ne kazanırız?

Cevap: En yüksek mutluluk, yani sarsılmazlık (ataraxia)

Parçaya göre insanın mutluluğa ulaşmasının yolu nedir?

- A) Doğru bilgilere ulaşmak
B) Ahlaklı olmak
C) Yargısızlık
D) Adaletli olmak
E) Özgür olmak

10. Akıl direkt ve aracısız olan bilgiyi veremez. Ancak, aracısız tam ve doğrudan bilgi bir bilincin bilinci olarak kendisine sezgi yoluyla gelebilir. Çünkü en yetkin ve açık olarak kendi bilincimizin tecrübelerini, akışını ve süresini bilebiliriz. Böyle bir bilgi akıl yoluyla yapılan analizle değil, ancak sezginin doğrudanlığıyla kavranır.

Parçadan Bergson ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Akılcı bilgi kuramının karşıtı, sezgici bilgi kuramını öne sürmüştür.
B) Genellemeler ve nedensellik yalnızca psikolojiktir.
C) Felsefenin görevi, evrensel aklın insan zihninde açığa çıkmasına yardım etmektir.
D) Bilgi kavramsal ve soyuttur.
E) Doğru bilgi, saf akılsal bilgidir.

TEST - 4

1. "Sınıf kitaplığında felsefe kitabı var mı?" sorusuna yanıt vermek için ya kitap listesini ya da kitaplığı gözden geçirmek yeterlidir. Ama, "bilgi nedir?" sorusuna cevap vermek için bir eylemde bulunmak boşuna harcanmış bir çaba olur.

Yukarıdaki paragrafta bilgi felsefesinin sorularının hangi özelliği üzerinde durulmuştur?

- A) Pratik yönelmelerin ötesinde yer alan sorulardır.
B) Soruların cevapları tam olmayabilir.
C) Aynı sorular farklı çağlarda da sorulabilir.
D) Soruların cevapları kesin olmayabilir.
E) Aynı tür sorular farklı çağlarda farklı cevap bulabilir.

2. "Saf Aklın Eleştirisi"nde Kant, insanın neyi bilip, neyi bilemeyeceğini sorar. Nereye kadar bilgi olanaklıdır? Bilginin sınırlarını araştıran Kant, bilgiyi deneyle başlatır, fakat deneyle bitirmez. Deneyle başlayan algıları aklın önsel yapısında bulunan form ve kategorilerle birleştirerek bilgi elde eder.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi Kant'a aittir?

- A) Bilgilerimiz deneyle başlar, fakat deneyden gelmez.
B) İnsan her şeyin ölçüsüdür.
C) Var olmak algılanmış olmak demektir.
D) Eğer içgüdüyü söyletebilseydik hayatın bütün sırlarını çözerdik.
E) Doğru bilginin ölçütü sağladığı yarardır.

3. – Bilimin haricinde hiçbir bilginin değeri olmadığını ileri sürer.
– Metafizik öğeleri reddeder.
– Bilgiyi olguların bilimsel bilgisi olarak sınırlar.
– Sadece olgular doğru bilginin nesnesidir.

Yukarıdaki görüşleri savunan felsefe disiplini aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pozitivizm
B) Septisizm
C) Empirizm
D) Kritisizm
E) Pragmatizm

4. Epiküros'a göre tüm bilgimiz, ruhumuzun bizim dışımızda var olan atomlarla ilişkisi sonucu elde edilmiştir. Her ne kadar ona göre atomlar duyuları kullanmadan ruhumuza doğrudan etki etse de, bilgilerimizin çoğunluğu duyularla oluşur. Atomlar duyu organlarına etki ederek duyu verilerini meydana getirir. Tüm duyular doğrudur ve onlar hemen hemen tüm yargılarımızın tek kaynağıdır; çünkü başka bir kaynak yoktur.

Buradan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğru bilginin ölçütü verdiği yarardır.
B) Bilgilerimizin sınırını sezgilerimiz belirler.
C) Bilgi deneyle başlar; ama deneyden gelmez.
D) Bilgilerimizin kaynağı duyulardır.
E) Herkesin veya çoğunluğun kabul ettiği bilgiler doğrudur.

5. "Septisizm (şüphencilik – kuşkuculuk) bilimin yumruğunu, belini doğrultamayacak şekilde yemiş ve bir daha görünmemek üzere, kaybolan düşünce akımlarının arasına çekilmiş durumdadır."

Parçayla aşağıdaki yargılardan hangisi özdeşdir?

- A) Doğru bilgiye ulaşmanın yolu kuşkudan geçer.
B) Bilimsel ve teknolojik gelişmeler karşısında septisizm bir öğreti olarak varlığını koruyamamıştır.
C) Bilginin kaynağı hem deney hem akıldır.
D) Duyular bizi yanılttığı için bilgilerimizin doğruluğundan şüphe etmeliyiz.
E) Doğru bilginin ölçütü duyularda değil akıldadır.

6. Kant'a göre bilgiyi belirleyen öznedir. Artık bilgi nesneye uymak zorunda değildir. Tam tersine, nesne bilgiye uymak zorundadır. Nesneler insan zihninin sezme yeteneğine uyduğu sürece algılanabilir. Kant doğuştan bilgi getirmediğimizi, buna karşılık, zihnin anlama kategorileri ve formlarıyla sezgiyi ve algılamayı olanaklı kıldığını söylemektedir.

Parçaya göre Kant aşağıdaki yargılardan hangisini kabul etmektedir?

- A) Anlamanın doğru kullanımı ile aklın yanlış kullanımı arasında fark vardır.
B) Metafizik önermeler ile bilimin önermeleri arasında fark vardır.
C) Bilgi sürecinde nesne pasif durumdadır, zihin ise aktif olarak belirleyici olandır.
D) İnsan bilgisi deneyin olanağı ölçüsündedir.
E) Algı bir düzen içinde oluşur.

ESEN YAYINLARI

7. Pyrrhon'a göre, hiçbir şey ne doğru ne de yanlıştır. Her yargı ve her yargının çelişliği için aynı güçte nedenler bulunabilir. Bu bakımdan yapılması gereken şey, ana varlık, tanrı, ruh, hakikat, iyi... hakkında yargıda bulunmaktan kaçınmaktır.

Arkesilaos'a göre, doğru dediğimiz bilgiler gerçekten doğru değil doğruya benzer bilgilerdir.

Karneades'e göre, doğru için elimizde güvenilir bir ölçüt yoktur ve bütün bilgilerimiz yalnızca olasılık değerindedir; kesin bilgi değildir.

Yukarıdaki üç filozofun bilgi ile ilgili ortak bakış tarzı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğru bilgiye akılla ulaşılır.
B) Bilgilerimiz deneyle başlar, ancak deneyden gelmez.
C) Doğru bilgiye ulaşılamaz.
D) Olgulara ait bilgiler doğrudur.
E) Bir düşüncenin değeri o düşüncenin pratik amaçlarına bağlıdır.

8. "Bu sınıfta 20 öğrenci vardır" önermesi ancak ve ancak bu sınıftaki öğrencilerin sayısının 20 tane olması durumunda doğrudur. Önerme ile gerçek, yani sınıftaki öğrencilerin sayısı ve bu sınıf üzerinde söylenmiş yargı birbiriyle uygunsa yani ikisi de aynı şeyi ifade ediyorsa doğru, etmiyorsa yanlıştır.

Buradan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilinçten bağımsız olarak var olana gerçeklik denir.
B) Bir önerme ya da yargı gerçeklikle uyuyorsa o bilgi doğrudur.
C) Bilinçten bağımsız olarak var olana doğruluk denir.
D) Ortaya konan bir soru ya da ileri sürülen bir yargı için gerekçe, dayanak bulmaya temellendirme denir.
E) Öndeyi, olgular arasındaki ilişkilerden yola çıkarak henüz olmamış olguyu önceden kestirmedir.

9. Descartes'e göre, doğruluğu açık seçik bilinmeyen bilgiler doğru kabul edilmemelidir. Bunun için acele hüküm vermemeli ve peşin hükümlere saplanmaktan çekinilmelidir. Ancak kendilerinden şüphe etmeyecek derecede açık seçik olarak kavranılan şeyler verilen hükümlerde bulundurulmalıdır.

Aşağıdakilerden hangisi bu parça için "karşı tez" oluşturur?

- A) İnsan peşin hükümlerden uzak durmalıdır.
B) İnsan elde ettiği hiçbir bilginin doğruluğundan şüphe etmemelidir.
C) İnsan önyargılardan çekinmelidir.
D) İnsan ancak doğruluğundan şüphe etmeyeceği konularda yargıda bulunmalıdır.
E) Bir yargının doğruluğu kesin olmadan kabul edilmemelidir.

TEST - 5

1. Çoğunluğun bir şeye doğru demesi, acaba gerçekten o şeyi doğru yapar mı? Tabi ki yapmaz. Çoğunluk yanılmaz mı? Tarihsel olaylar çoğunluğun yanılabilceğini kanıtlamıştır.

Verilen örnek aşağıdaki yargılardan hangisinin eleştirisi durumundadır?

- A) Düşüncelerin kendi aralarındaki tutarlılığı doğruluğun ölçütüdür.
B) Doğruluk, düşüncenin gerçeklik ile uygunluğudur.
C) Doğru bilginin ölçütü verdiği yarardır.
D) Doğruluğun ölçütü açıklık ve seçikliklerdir.
E) Doğru bilginin ölçütü tümel uzlaşımdır.

2. Modern çağdaki bilimsel gelişmeler bu bilginin yanlış olduğunu gösterdi. Acaba ilerdeki yüz yıllarda yeni bilimsel gelişmeler sonucu şu anda doğru ve kesin gördüğümüz Newton fiziği ve Kepler astronomisi de değişebilir mi? Bundan kuşku duymamızı kim nasıl engelleyebilir?

Bu durum aşağıdaki düşüncelerden hangisinin destekler?

- A) Bilgilerimizin kaynağı akıldır.
B) Kesin ve doğru bilgi olanaklı değildir.
C) Doğru bilgi olanaklıdır.
D) Doğru bilginin ölçütü verdiği yarardır.
E) Doğrulanabilir önermelerin dışındaki bilgiler, metafiziğin kapsamı dışındadır.

3. Bu kuram, tüm bilgilerimizin kaynağını duyu deneylerine indirgediği gibi, sınırlarını da duyu deneyleriyle belirler. Deneylerimizin dışındaki bilgilerin, gerçek varlığın bilgisi olmadığını ileri süren bu görüş, metafiziğe karşı çıktığı gibi önsel bilgileri de reddeder.

Sözü edilen felsefi görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rasyonalizm B) Relativizm
C) Kritisizm D) Septisizm
E) Empirizm

4. "Çuang Tseu" adlı eserde, eserin kahramanı Çuang Tseu suda oynayan balıkları görünce: "İşte balıkların eğlencesi" der. Karşısındaki ise şu itirazda bulunur: "Sen balık değilsin ki balığın neyle eğlendiğini bilesin!". Çuang Tseu de şöyle der: "Sen de ben değilsin ki, benim balıkların neyle eğlendiklerini bilmediğimi bilesin!"

Yukarıdaki parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her şey göreceli (rölatif)dir.
B) Varlık madde ve düşüncedir.
C) Evrende amaçlılık vardır.
D) Evrende düzen vardır.
E) Hiçbir şey yoktur.

5. Aguste Comte pozitif bilime büyük değer vermekte ve onun yardımı ile hem doğayı hem de toplumu en iyi biçimde düzenlemeyi amaçlamaktadır. Bu aşamada felsefenin de pozitifleşmesi gerekecektir. Felsefenin pozitifleşmesi demek, düşünmenin teolojik ve metafizik öğelerden arındırılması demektir. O zaman felsefenin konusu, bilimlerin yöntemi ve ilkeleri üzerinde düşünmek olacaktır.

Parçadan aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Felsefe pozitifleştirilmelidir.
B) Düşüncelerde metafiziğe yer verilmemelidir.
C) Pozitif bilimin yardımı ile toplum en iyi biçimde düzenlenebilir.
D) Bilimlerin yöntemi ve ilkeleri üzerinde düşünmek, felsefenin konularındandır.
E) Olgular soyut kavramlar ve gizli güçlerle açıklanmalıdır.

ESEN YAYINLARI

6. Kafka'da denilince herkes bir şeyi düşünür; fakat düşünülen bu dağın gerçekliği söz konusu olunca hiç kimse Kafka'da'nın gerçek olarak var olduğunu ispat edemez. Gerçek yalnızca düşüncede var olan değildir.

Parçaya göre gerçeklik kavramı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Düşüncede var olandır.
B) Yargının nesnesiyle uyumudur.
C) Düşünceden bağımsız olarak var olandır.
D) Bir yargının doğru ya da yanlış değer alabilmesidir.
E) Düşünceye bağımlı ve soyut olarak var olandır.

7. I. "Doğadaki bütün olayların bir nedeni vardır."
II. "Bütün parçalarından büyüktür."

Yukarıdaki her iki düşünce deneyden kaynaklanmış bir düşünce olmayıp, tümüyle akla dayanır.

Bu durum, aşağıdaki ifadelerden hangisini doğrular?

- A) Nedensellik algılanamaz; ancak düşünülebilir.
B) Aklımızda deneyden gelmeyen bazı ilkeler vardır.
C) Bilgi sezgiye dayanır.
D) Olaylar arasındaki nedensellik bağı alışkanlıkların doğurduğu zihinsel ve öznel bir bağlıdır.
E) Bütün bilgilerimizin kaynağı deneydir.

8. – Acaba bilgilerin doğruluğu zamana ve yere göre değişmekte midir?
– Çoğunluğun doğru olarak kabul ettiği şeyler gerçekten doğru mudur?
– Gerçekten bizler bir şeyler hakkında bir şeyler biliyor muyuz?

Yukarıdaki sorular hangi felsefe dalının inceleme alanındadır?

- A) Estetik
B) Etik
C) Ontoloji
D) Bilim Felsefesi
E) Epistemoloji

9. Akıl ve deney bilgisi kendini dille ifade eder. Ancak böyle bir ifade yetersizdir; çünkü dilsel ifade kavram ve terimlerle olanaklıdır. Kavram ve terimlerin kapsamı kadar düşünceler anlatılır. Akıl ve deney bilgisi dolaylıdır ve aracısız olamaz. Sezgi ise terim ve kavrama ihtiyaç duymaz. Sezgi bir bütünü bir bakışla, doğrudan kavrama ve sezgi keşfetmedir. Sezgi bireyin öznel yaşantısında hissettiğidir. Başkalarına anlatılmaz. Başkaları ancak kendi sezgi yetileriyle hakikati kavrayabilir.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin kaynağı aklıdır.
B) Bilginin kaynağı deneydir.
C) Bilgi deneyle başlar, fakat deneyden gelmez.
D) Doğru bilginin ölçütü sağladığı yarardır.
E) Bilgilerimizin kaynağı sezgidir.

10. Descartes'e göre şüphe etmek düşünmek demektir. Düşünmeden şüphe edilemez. Düşündüğüme göre varım demektir. Buradan "Düşünüyorum, öyleyse varım." sonucuna ulaşır. Ona göre, kesin bilgi işte bu şüphe edışten gelmektedir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Bilgi duyu organlarıyla elde edilir.
B) Şüphe doğru bilgiye ulaşmada metot olarak kullanılmalıdır.
C) Bilgi deneyle başlar, ama deneyden gelmez.
D) Felsefe her türlü siyasal baskılardan kurtulmalıdır.
E) Bilgiler doğuştan gelir.

TEST - 6

1. "Dünya bir gezegendir." önermesi bilimsel olarak test edilebilir olduğu için anlamlıdır. "Tanrı mutlak ruhtur." önermesi ise deneysel olarak denetlenebilir olmadığı için anlamsızdır.

Parçaya göre, bir önermenin anlamlı olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Sezgi yoluyla elde edilen bir önerme olması.
B) Deneysel olarak doğrulanabilmesine.
C) Doğru değeri alan bir öğrenme olmasına.
D) Bir yargı bildirmesine.
E) Anlamlı bir cümle olmasına.

2. Bir düşüncenin veya önermenin doğruluk testi onun yararlılığıyla paraleldir. Bir inancın veya önermenin doğru olduğunu söylemek onun yararlı olduğunu söylemek demektir.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Doğru veya yanlış gibi değerlerin temelinde inanç yatar.
B) Bilginin kaynağı sezgilerdir.
C) Doğruluğun ölçütü tutarlılıktır.
D) Bilgi zihnin kendisine ait bir üründür.
E) Doğruluğun ölçütü yararlılıktır.

3. **Bilginin, ne olduğunu, nasıl meydana geldiğini, bu meydana gelişte suje ile objenin paylaşımının ne olduğunu ve bilgilerin nereden meydana geldiğini, bilginin doğruluk ve kesinlik derecesini, neyi bilip neyi bilemeyeceğimizi konu edinen felsefe disiplini aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Bilim Felsefesi
B) Bilgi Felsefesi
C) Siyaset Felsefesi
D) Varlık Felsefesi
E) Din Felsefesi

4. "Aristo'nun eserlerinde yazılı şeyleri bilip ona göre davranan bir kimse, Aristo'nun öğretilerine uygun hareket eden fakat onları bilmeyen insandan daha üstündür."

Farabi bu sözle aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamıştır?

- A) Bilginin
B) Vicdanın
C) Hazzın
D) Mutluluğun
E) Özgürlüğün

5. Bergson bilimsel bilgiyi reddetmez, fakat onu tek bilgi türü olarak, hatta gerçekliğin tek bilgisi olarak hiçbir zaman kabul etmez. Gerçekliğin tek doğru ve aracısız bilgisi, dille ifade edilemeyen fakat hissedilen sezgi bilgisidir.

Buradan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Dış dünya gerçek anlamda bilinemez.
B) Gerçekliğin tek doğru ve aracısız bilgisini sezgi verir.
C) Bilginin tüm öğeleri zihnin kendisine aittir.
D) İnsan bilgisi deneyin olanağı ölçüsündedir.
E) Bilgi saf akılsaldır.

6. Bu anlayışı benimseyenler, bilimin olgusal önermelerinin dilsel analizini yapmayı felsefeye tek amaç yaparlar. Felsefe dilsel çözümlemeler yapan bir etkinlik olarak, anlamlı ve doğru olan cümleleri (önermeleri) araştırır. Anlamlı ve doğru önermeleri, daha basit ve temel önermelere indirgeyerek, gerçek dünyanın basit ve değişmez doğrularını bulmayı amaçlar.

Parçada sözü edilen felsefi anlayış aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rasyonalizm
B) Eleştirel Felsefe
C) Kritisizm
D) Analitik Felsefe
E) Relativizm

7. "Her bir şey bana nasıl görünürse benim için böyledir, sana nasıl görünürse yine senin için öyle.... Üşüyen için rüzgar soğuk, üşümeyen için soğuk değildir."

Protagoras yukarıdaki sözleriyle aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Bilgilerimizin kaynağının akıl olduğunu
B) Var olanların bilinmeyeceğini
C) İnsanın tüm şeylerin ölçüsü olduğunu
D) İnsanın kendisi için yararlı olanları araması gerektiğini
E) Var olanların bilinmesine rağmen başkalarına anlatılamayacağını

9. İnsan kendinden bağımsız olarak var olan gerçeğin bilgisini elde edemez, kısaca insan dış dünyayı bilemez; çünkü gerçeğin bilgisini elde etmek için insanın bilgi yeteneği ve kapasitesi yeterli değildir. Bilin ile bilinen arasında bir uyum ve paralellik yoktur.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğruluk düşüncenin bir özelliğidir.
B) Bilgi, bilenin bilinene yönelmesiyle ortaya çıkar.
C) Doğru bilgi olanaklı değildir.
D) Bilginin kaynağı sezgidir.
E) Bilginin kaynağı deney ve akıldır.

8. Descartes'e göre, kendimiz özgürlüğün varlığını duymaktan geri kalmayız. Bu öyle bir özgürlük anlayışıdır ki, onunla biz, istediğimiz zaman, iyice bilmediğimiz şeylere inanmaktan kaçınarak, aldanmamızın önüne geçebiliriz.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Bir düşünce yararlıdır, çünkü doğrudur.
B) Gerçek bilinebilir. Gerçeği bilmenin yolu da sezgidir.
C) Metafizik problemlerin çözümü yoktur.
D) Kuşkulu şeylere inanmaktan sakınmamıza engel olan özgür bir tutumumuz vardır.
E) İnsan zihnini düzenleyen bütün ilkeler deneyden gelir.

10. Bilgi felsefesi, bilginin ne olduğu, kaynağı ve değerini ele alan felsefe dalıdır. Bilgi felsefesi dışında, bilimlerin hiçbirisi bilginin ne olduğunu, nasıl elde edildiğini ve değerini araştırır.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Bilgi felsefesi ile bilimlerin bilgiye yaklaşımlarının farklı olduğu
B) Bilim ile metafizik arasında fark olduğu
C) Felsefenin bilimin sınırları içinde kalamayacağı
D) Bilgi felsefesinin bilimlerle ilişki içinde olduğu
E) Bilgiye yaklaşımda tarafsız davranılması gerektiği

1. Demokritos, dış dünyanın duyumlarla elde edilen nesnelerini gerçek varlık olarak kabul etmemiştir; çünkü gerçekten var olan renksiz, koku-suz, tatsız, sıcaklıktan ve soğuktan etkilenmeyen atomlardır. Asıl gerçeklik atomlardır; fakat insanlar duyular ile bilgi edinir. Duyular ise her insanda farklılık gösterdiği için gerçek, değişmez ve tek doğru bilgi yoktur.

Buradan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğru bilginin ölçütü verdiği yarardır.
B) Bilim tek geçerli bilgi çeşididir.
C) Bilgilerimizin sınırını sezgilerimiz belirler.
D) Doğru bilgi, herkes için geçerli ve aynı olmaz.
E) Bilgilerimizin kaynağı duyumlardır.

2. Aynı su bir ele sıcak diğer ele soğuk gelebilir; aynı limonatayı birisi tatlı bir başkası ekşi bulabilir.

Bu durum bilgi felsefesinde hangi düşünceyi doğrular nitelikteki bir örnektir?

- A) Bilgi, akıl ve onun bir işlevi olan düşünme gücü ile oluşur.
B) Bizde hazır olan düşünceleri doğuran yeteneklerdir.
C) Bilgilerimiz duyu ve algıdan gelir.
D) Bilgi kişiden kişiye değişir (rölatiftir).
E) Bir düşüncenin değeri o düşüncenin pratik amaçlarına bağlıdır.

3. Aşağıdaki sorulardan hangisi bilgi felsefesi (epistemoloji) ile ilgilidir?

- A) Evren nasıl oluşmuştur?
B) Bilginin kaynağı nedir?
C) İyi nedir?
D) Çirkin nedir?
E) Demokrasi nedir?

4. Sınıfımızdaki yazı tahtası bir gerçekliktir. Çünkü bizden bağımsız, nesnel olarak, söz gelimi öğretmen kürsüsünün yanında duvara çakılı olarak vardır. Yazı tahtasını böylece gördükten sonra artık onun orada bulunuşu benim için bir hakikattir.

Parçadan yararlanarak aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenebilir?

- A) Hakikat bilinçten bağımsız olarak var olandır.
B) Gerçeklik ile hakikat farklı kavramlardır.
C) Gerçeklik, hakikata uygunluğu kanıtlanabilir bir niteliktir.
D) Hakikat, somut olarak var olandır.
E) Hakikat ile gerçeklik özdeş kavramlardır.

5. Duyu verilerinin bize verdiği algılar, zihin veya irade ile yargı şekline dönüşür. Yanlışlık duyu verilerinde değildir. Duyular doğrudur. Duyular nelerin algılandığı ile iletişim içindedirler. Duyular yanlış veremez; çünkü onlar olanı olduğu gibi ya da bize gördükleri gibi verirken bir yargıda bulunmazlar. Ancak yargının olduğu yerde doğru veya yanlış olabilir.

Buradan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan şüphe edilemez doğrulara ulaşabilir.
B) Bizden ayrı idealar dünyası yoktur.
C) Yanlış bilginin nedeni duyuların yanlış vermesidir.
D) İnsan kendi varlığından şüphe edemez.
E) Doğru ve yanlış zihnin ürünüdür.

6. İnsan, günlük yaşamda doğru olarak kabul ettiği bir çok şeyin daha sıkı bir inceleme sonunda çelişkilerle dolu olduğunu görebilir ve o zaman, kendisi ile yöneldiği nesne arasındaki bir ilgiden oluşan bilginin varlığın doğru bilgisi olup olmadığını araştırma gereğini duyabilir.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yarar sağlayan bilgiler doğrudur.
B) İnsan bilgilerinin doğruluğundan şüphe etmez.
C) Bilgi akıl ve onun bir işlevi olan düşünce gücü ile oluşur.
D) Bir düşüncenin değeri, o düşüncenin pratik değerine bağlıdır.
E) Gerçeği tanımak için sezgiye ihtiyacı vardır.

7. I. Bütün bilgilerimiz deneyle başlar, Fakat deneyden gelmez.
II. İnsan zihni kesin bilgiye ulaşamaz.
III. Olgusal olmayan bilgiler gerçek değildir.

Bilgi kuramının temel sorunlarından olan doğru bilginin olanağı ile ilgili yukarıdaki cevaplardan hangisi diğerlerinden farklıdır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

8. Bilginin kaynağını radikal bir biçimde deneyde veya akılda görenlere karşı olarak, her iki kaynağı da bilginin temeline koyan görüştür. Bu görüşe göre, bilgi için hem deney hem de akıl gereklidir. Yalnızca birinin olması, bilginin oluşması için yeterli değildir.

Parçada sözü edilen felsefi anlayış aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sensualizm B) Relativizm
C) Entüisyonizm D) Septisizm
E) Kritisizm

9. Descartes'e göre, her şeyin gerçekliğinden kuşulanırken var olmadığımızı var sayamayız. Çünkü düşünülen nesnenin, düşünürken gerçekten var olmadığını kavramak bize o denli aykırı geliyor ki, en şaşılması varsayımlara karşın şu, "Düşünüyorum, o halde varım." sonucunun doğru olduğuna ve bunun, düşüncelerini bir sıra içinde yönlendiren ve yöneten bir kimseye görünen ilk doğru sonuç olduğuna inanmaktan kendimizi alıkoyamıyoruz.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Felsefede aynı soru karşısında farklı cevaplar verilebilir.
B) Tüm bilgilerimiz duyumdan gelir ve duyum insandan insana değişir.
C) Doğru bilgiye ulaşmak imkansızdır.
D) Bilime dayanan bilgi doğru bilgidir.
E) Var olmasaydık kuşku duyamazdık, bu da edinebileceğimiz ilk doğru bilgidir.

10. Yüzyıllarca Aristoteles fiziğiyle desteklenmiş Batlamyus astronomisi evrenin merkezinde hareketsiz gezegen olan dünyanın olduğunu, doğru ve kesin bilgi olarak insanlara sunmuştur. Modern çağdaki bilimsel gelişmeler bu bilginin yanlış olduğunu gösterdi.

Bu durum aşağıdaki felsefi düşüncelerden hangisini örneklendirir?

- A) Doğru bilginin kaynağı sezgidir.
B) Bilginin kaynağı hem deney hem akıldır.
C) Bilginin doğruluğu şüphelidir.
D) Doğru bilginin ölçütü verdiği yarardır.
E) Doğru bilginin ölçütü o bilgi üzerinde uzlaşmadır.

TEST - 8

1. Bilginin kaynağının deney olduğunu savunanların ortak görüşü, insan zihninin doğuştan boş bir levha olduğudur. İnsan doğduğunda bilgi yüklü olarak değil de, boş fakat yazılmaya olanaklı bir anlama yetisiyle donatılmıştır. Yazılmamış bu levha, deneylerimizden gelen basit izlenim ve basit izlenimlerin oluşturduğu idelerle yavaş yavaş dolmaya başlar.

Parçada sözü edilen görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pozitivizm B) Emprizm
C) Relativizm D) Rasyonalizm
E) Kritisizm

2. Acaba ileriki yüz yıllarda yeni bilimsel gelişmeler sonucu şu anda doğru ve kesin gördüğümüz Newton fiziği ve Kepler astronomisi de değişebilir mi? Bundan kuşku duymamızı kim nasıl engelleyebilir?

Bu parça felsefi düşüncelerden hangisini örneklendirir?

- A) Pragmatizm B) Rasyonalizm
C) Pozitivizm D) Septisizm
E) Kritisizm

3. Bilgi üzerine düşünen kişinin karşısına şu türden sorular çıkmaktadır:

- İnsan, varlığı, nesneleri gerçekten bilebilir mi?
- Bilgi nesneyi doğru olarak yansıtır mı?
- Bilgi kesin olabilir mi?
- Bilgi kesin olabilirse ölçütü nedir?

Yukarıdaki sorular üzerinde düşünmek bilgi felsefesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisini araştırmak demektir?

- A) Bilginin kaynağı B) Bilginin değeri
C) Gerçeklik D) Doğruluk
E) Temellendirme

4. St. Augustinus'a göre, fiziksel olandan şüphe edebileceğimiz için ancak kesin olandan başlanabilir. Kesin olan ancak kendi varlığıdır. Ondan şüphe edemiyorum; çünkü edersem, kendi varlığımı ortadan kaldırmam gerekir. Bu işe yanlıştır ve saçmadır. Var olmamdan emin olmam ise yaşadığının kanıtıdır.

Buradan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) İnsan kendi varlığından şüphe etmelidir.
B) Duyu bilgisi, ruhun duyu verisi ile elde ettiği bilgidir.
C) İnsan yaşadığından şüphe etmemelidir.
D) Duyu verilerinden gelen bilgiler yanlıştır.
E) Fiziksel olandan şüphe edilmemelidir.

5. Acaba deney bilgisinden önce insanın bilgi elde etme kapasitesi nedir? Kant'ın eleştirel yaklaşımı sonucu araştırılan şey insan zihninin neleri bilip, neleri bilemeyeceğidir. Kant'a göre, her ne kadar bilgilerimizin ilk kaynağı deneyler olsa da, deneyle sona ermez.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin kaynağı sezgidir.
B) Doğru bilginin ölçütü verdiği yarardır.
C) Bilgi deneyle başlar, ama deneyden gelmez.
D) Doğru bilginin ölçütü tutarlılıktır.
E) Doğru bilgi olanaklı değildir.

6. "Bir düşüncenin değeri o düşüncenin pratik amaçlarına bağlıdır." düşüncesine sahip olan bir düşünürün aşağıdaki ifadelerden hangisini söylemesi beklenir?

- A) Bir düşünce doğrudur, çünkü yararlıdır.
B) Bütün bilgilerimiz deneyle başlar.
C) Zihinde bulunan hiçbir düşünce yoktur ki daha önce duylarda bulunmasın
D) Akla dayalı bilgiler doğrudur.
E) İnsan aklında doğuştan bilgiler vardır.

7. İki türlü bilginiz vardır: Duyu bilgisi, ruhun duyu verisi ile elde ettiği bilgidir. Akıl bilgisi, ruhun kendi vasıtasıyla elde ettiği bilgi türüdür. Duyu verilerinden gelen bilgiler, duyu bilgisidir. Somut olanın bilgisidir. Duyuların eksik ve yetersiz olması mümkündür fakat biz onları zihinsel olarak işlemekten geçirmeliyiz. Eğer birisi normal duyular yaparsa, yanlış duyumlarda değil, yarıdır. Zihin duyu verilerinin yanlış ya da doğru olması üzerinde bir yargıda bulunur.

Buradan aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Duyu verilerinden gelen bilgiler duyu bilgisidir.
B) Duyu verileri somut olanın bilgisidir.
C) Zihin duyu verilerini değerlendirir.
D) Duyu verileri hiçbir zaman gerçek bilgiyi vermezler.
E) Ruhun kendi vasıtasıyla elde ettiği bilgi akıl bilgisidir.

8. Bergson bilimsel bilgiyi reddetmez. Fakat onu tek bilgi türü olarak hatta gerçekliğin tek bilgisi olarak hiçbir zaman kabul etmez. Gerçekliğin tek doğru ve aracısız bilgisi, dille ifade edilemeyen fakat hissedilen sezgi bilgisidir.

Buradan Bergson ile ilgili ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin doğruluğunun ölçütü olarak tutarlılığı ele almıştır.
B) Dış dünyanın gerçekten bilinmeyeceği düşüncesindedir.
C) Rasyonel bilimsel bilginin karşısına, kavramsal ve dilsel olmayan sezgiyi koymuştur.
D) Bilginin doğruluğunu o bilginin pratik değerine bağlamıştır.
E) Deneyimsel bilimsel bilginin elde edilemeyeceğini savunmuştur.

9. İngiliz filozof ve matematikçisi Bertrand Russell "Felsefe sorunları" adlı eserine "Dünyada akıl başında bir adamın şüphe edemeyeceği kadar kesin bir bilgi var mıdır?" sorusuyla başlar ve şöyle devam eder: "İlk bakışta hiç de güç gibi görünmeyen bu soru, sorulabilecek soruların kuşkusuz en güçlerinden biridir."

Parçaya göre Russell aşağıdaki sorulardan hangisi üzerinde durmuştur?

- A) Doğru bilgiye ulaşılabilir mi?
B) Evrensel ahlak yasaları var mıdır?
C) Varlık var mıdır?
D) Devletin varlık nedeni nedir?
E) Ortak estetik yargılar var mıdır?

10. Doğru bilginin ölçütü verdiği yarara bağlı ise, yararın derecesi veya miktarı doğruyu az ya da çok doğru yapacaktır. Bugün yararlı olan yarın yararlı olmayacaksa, yarın farklı doğruyu mu kabul etmeliyiz? Ayrıca yarar kime göredir? Bireyin mi? Toplumun mu? Yarar ve işlev değişikçe doğru da değişmektedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi faydacılık anlayışına ait bir görüştür?

- A) Mutlak doğru yoktur.
B) Doğru bilginin kaynağı sezgidir.
C) Herkesin veya çoğunluğun kabul ettiği bilgiler doğrudur.
D) Düşüncelerin kendi aralarındaki tutarlılığı doğruluğun ölçütüdür.
E) Herkes için geçerli olan doğru bilgilere ulaşılır.

TEST - 9

1. William James'e göre, eğer din bir kişinin yaşamında bir işe yarıyorsa, onu yaşama bağlıyor, sağlıklı ve mutlu kılıyorsa, o kişi için din doğrudur. Din, bir toplumun gelişmesine, çağdaşlaşmasına katkıda bulunuyorsa doğrudur, tersi sonuç veriyorsa doğru değildir.

William James'e göre doğruluk aşağıdaki koşullardan hangisine bağlıdır?

- A) Deney yoluyla elde edilmesine
B) Herkes için ortak bir anlam ifade etmesine
C) Yararlı olmasına
D) Akıl yanında sezgi ile desteklenmesine
E) Deney öncesi elde edilir nitelikte olmasına

2. St Augustinus'a göre "varlığımızdan ve yaşadığımızdan şüphe etmiyoruz. Biz ESSE'den yani varlığımızdan ve VIVERE'den yani yaşadığımızdan şüphe etmiyoruz"

St Augustinus yukarıdaki düşüncesiyle aşağıdakilerden hangisini göstermek istemiştir?

- A) En değerli bilgilerin akla dayalı olduğunu
B) İnanç bilgilerinin kesin olmadığını
C) Doğru bilginin olanaklı olduğunu
D) Doğru bilginin olanaksız olduğunu
E) İdealar dünyasının var olduğunu

3. Gazali'ye göre akıl şüpheleri sona erdiremediği gibi kesin bilgiyi de veremez. Gazali şüphelerinden kurtulmanın yolunu arar ve bu yolun Tanrı'nın insan kalbine bağışladığı doğal bir ışıkla olacağını kabul eder. Doğal ışık veya nur Tanrı'nın insanın kalbine doğurduğu bir ışıktır. Bu ışıkla insan hakikatin bilgisine ulaşabilir.

Buna göre, Gazali'nin benimsediği düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğru bilginin kaynağı akıldır.
B) Doğru bilginin kaynağı sezgidir.
C) Doğru bilginin ölçütü verdiği yarardır.
D) Doğru bilginin ölçütü tutarlılıktır.
E) Doğru bilginin kaynağı deneydir.

4. Bu anlayış, olgusal deneyiliğin ve akılcılığın ötesine geçerek doğru bilginin sezgi ile bilinebileceğini öne sürer. Akıl ve bilginin deneyi sınırlandırdığını ve gerçek bilgiyi vermediğini düşünürler. Doğru bilginin ölçütünü, akıldan daha üstün olan sezgiye yüklerler. Kesin ve açık bilginin sezgisel olduğunu kabul ederler.

Bu anlayış aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rasyonalizm B) Empirizm
C) Entüisyonizm D) Septisizm
E) Pragmatizm

5. – Bilgi kesin olabilir mi?
– Bilgi kesin olursa ölçütü nedir?
– Bilgi nesneyi doğru olarak yansıtır mı?
– İnsan, varlığı, nesneleri gerçekten bilebilir mi?

Bilgi üzerine düşünen kişinin karşısına yukarıdaki türden sorular çıkmaktadır.

Bu sorular üzerinde düşünmek demek aşağıdakilerden hangisini araştırmak demektir?

- A) Bilginin değerini
B) Ortak estetik yargıların varlığını
C) Varlığın ilk ilkelerini
D) Bilimselliğin ölçütlerini
E) Evrensel ahlak yasalarının varlığını

6. – İnsan her şeyi bilebilir mi?
– Bildiğimiz alanlar nelerdir?
– Mutlak bilgiye ulaşılabilir miyiz?
– Acaba deney bilgisiyle mi sınırlıyız?
– Akıl, mutlak, değişmez ve sonsuz hakikati bilebilir mi?

Yukarıdaki sorulara cevap arayan felsefe dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim Felsefesi B) Bilgi Felsefesi
C) Ahlak Felsefesi D) Siyaset Felsefesi
E) Varlık Felsefesi

7. Tüm bilgilerimiz duyumdan gelir. Her bir şey bana nasıl görünüyorsa benim için böyledir. Sana nasıl görünüyorsa senin için öyle. Örneğin; üşüyen için rüzgar soğuk, üşümeyen için soğuk değildir.

Parçadaki sözleri söyleyen ve bunu örnek-lendiren filozof, aşağıdaki yargılardan hangisini açıklama çabasındadır?

- A) Bilgilerimizin kaynağının sezgi olduğunu
B) Duyumun insandan insana değiştiğini
C) Bilgilerin doğuştan geldiğini
D) Kesin bilgilere ulaşamayacağını
E) Bilgi elde etmede deneyin önemini

9. Analitik felsefeye göre, felsefede ortaya çıkan sorunların nedenlerinden biri değişik anlamları olan sözcüklerdir. Bu nedenden kaynaklanan sorunlardan kurtulmanın yolu, tek anlamlı sözcüklerden oluşan yapay bir dil sisteminin kurulmasıdır.

Analitik felsefeye göre, felsefede ortaya çıkan sorunlar için yapılması gereken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dil çözümlmeleri yapmak.
B) Deneysel çalışmalar yapmak.
C) Sezgisel bilgilere önem vermek.
D) Elde edilen bilgileri zihin kalıplarından geçirmek.
E) Deney öncesi bilgilerin varlığını kabul etmek.

8. Sokrates okuma yazma bilmeyen bir genç köle-ye geometri problemi çözdürme isteğindedir. Problemin geometriden seçilmesi bir rastlan-tı değildir. Çünkü böyle bir problemin çözümüne duyular yardım edemez. Genç köle problemi çözer.

Sokrates'in bu olayla ispat etmeye çalıştığı düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın daha önceden bilgilerle donatılmış olduğunu
B) Doğru bilgilerin sezgi ile elde edilebileceğini
C) Doğru bilginin ölçütünün verdiği yarar olduğunu
D) İnsanın hiçbir zaman doğru bilgiye ulaşamayacağını
E) Duyumların insanı yanılttığını

10. Pyrrhon'a göre, varlıkların kendilerini hiçbir zaman bilemeyiz; ancak bize göründükleri şekilleriyle onları bilebiliriz. Varlıkların asıl gerçekliği ve bilgisi insan için bilinemez bir konudur. Bildiğimiz şeyler duyumların bize verdikleridir.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğru bilgi olanaklı değildir.
B) Bilginin doğruluğunun ölçütü sağladığı faydadır.
C) Bilginin kaynağı sezgidir.
D) Doğru bilginin ölçütü tutarlılıktır.
E) Doğru bilginin kaynağı akıl ve deneydir.

TEST - 10

1. Immanuel Kant'a göre deney bilginin ham maddesini sağlar. Ancak böyle olması, bilginin deneyden çıktığı anlamına gelmez. Çünkü bilgi için, deneyin yanında başka bir işleme de gerek vardır. O da şudur: Deneyle elde edilen ham maddenin bir biçime, bir düzene sokulması gerekir. Bu biçimlendirme zihinde bulunan bir takım zihin formları (kalıpları) sayesinde olur. Bu formlar ise deneyden gelmez.

Parçada Kant'ın aşağıdaki bilgilerden hangisini kabul ettiği vurgulanmıştır?

- A) Bilgi deney ile başlar fakat deneyden doğmaz.
B) Kesin bilgi sezgi ile elde edilir.
C) Bir düşüncenin değeri o düşüncenin pratik amaçlarına bağlıdır.
D) Bütün bilgilerimiz doğuştan gelir.
E) Yarar sağlayan bilgi doğru bilgidir.

2. Bir an bir şey gördüğümü sanırsam ve gördüğüm şeyin var olup olmadığını yani görme eyleminin doğru olduğundan şüphe ediyorsam, yanımda bulunanlara aynı şeyi onların da görüp görmediğini sorarım. Eğer onlar da beni doğruluyorsa, gördüğüm doğrudur. Bu tür genelin onayını almak doğruluğun ölçütü olmaktadır.

Parçada doğrulukla ilgili aşağıdakilerden hangisi örneklendirilmiştir?

- A) Düşüncelerin kendi aralarındaki tutarlılığı doğruluğun ölçütüdür.
B) Doğruluk, düşüncenin gerçekle uygunluğudur.
C) Doğru bilginin ölçütü verdiği yarardır.
D) Doğru bilginin ölçütü apaçıklıktır.
E) Herkesin veya çoğunluğun kabul ettiği bilgiler doğrudur.

3. I. Doğru dediğimiz bilgiler gerçekten doğru değil, doğruya benzer bilgilerdir.
II. Bütün bilgi deney ile başlar; fakat deneyden gelmez.
III. Bütün bilgilerimiz yalnızca olasılık değerindedir, kesin bilgi değildir.
IV. Deneyle doğrulanamayan bilgiler anlamsızdır.
V. İnsan zihni kesin bilgiye ulaşamaz, gerçeğin özünü bilemez.

Doğru bilginin mümkün olduğunu belirten görüşler yukarıdakilerden hangisidir?

- A) I ve II B) II ve III C) IV ve V
D) I ve III E) II ve IV

4. Bazı düşünürlere göre, kuşkuculuk, her şeyden kuşku duyarak, doğru, kesin ve güvenilir bilgi arayışıyla düşünmeye başlar. Fakat kuşkuculuk bir amaç değil araç olarak algılandığı için, kuşkudan kurtulacak bilgi elde edilir edilmez, kuşkuculuğun da işlevi bitmiş olur.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğru bilginin ölçütü verdiği yarardır.
B) Bilgilerimizin sınırlarını sezgi belirler.
C) Doğru bilginin kaynağı hem akıl hem deneydir.
D) Kuşkuculuk, kuşkuyu güvenilir bilgiye ulaşmak için bir araç ve yöntem yapan görüştür.
E) Doğru bilginin ölçütü tutarlılıktır.

5. Bu anlayışa göre bilim tek geçerli bilgi çeşidi ve sadece olguları doğru bilgi nesnedir. Yine bu anlayış, bilgiyi bilimsel bilgiye ve bilgi nesnesini olgulara indirgediği için, bu durumun dışında kalan töz, ruh, Geist, Tanrı, öz v.b. gibi metafizik ögeleri reddeder.

Parçada verilen felsefi anlayış aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Septisizm B) Empirizm
C) Kritisizm D) Rasyonalizm
E) Pozitivizm

6. Russell'a göre, dış nesnel gerçekliği fark etmeden de akıl onlar üzerine veri ortaya koyabilir.

Russell bu ifadesiyle aşağıdaki yargılardan hangisini benimsemektedir?

- A) Bir bilginin doğruluğunun o bilginin pratik değeriyle ilişkili olduğunu
B) Doğru ve yanlış değerlerinin zihnin ürünü olduğunu
C) Aklın yapısının dış dünyadan bağımsız olduğunu
D) Fiziksel nesnenin, duyu verileriyle tanımlanmazsa bilinmeyeceğini
E) Fiziksel nesnelerin bireyin algılama yetisine göre değiştiğini

7. – Doğal olayların nedenlerini açıklamak.
– Doğal olaylar arasındaki neden – sonuç ilişkisini araştırmak.
– Neden sonuç ilişkilerini genelleştirmek ve kanun haline getirmek.
– Var olan kanunlardan hareket ederek doğal olaylar ile ilgili öndeyide bulunmak.

Yukarıda özellikleri verilen bilgi türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dini Bilgi B) Felsefi Bilgi
C) Bilimsel Bilgi D) Sanat Bilgisi
E) Gündelik Bilgi

8. Evrende bilinmez diye bir şey yoktur; yalnız bilinmeyen şeyler vardır. Onlar da bilim ve teknolojiye ilerlemeler sağlandıkça, bilinenler arasında yerlerini alacaktır.

Aşağıdaki ifadelerden hangisi parçada verilen görüşle uyumsuz?

- A) İnsan doğru bilgiye ulaşabilir.
B) Doğru bilgiye ulaşmak imkansızdır.
C) Doğru bilgiye ulaşmanın yolu akıldır.
D) Deneye dayalı bilgiler doğrudur.
E) Sezgiye dayalı bilgi doğru bilgidir.

9. Bu felsefi öğretiye göre, kişi bir şey yapmak için düşünür ve sonunda düşünce eyleme dönüşür. Düşüncenin doğruluğu onun yararlı ya da başarırlı olmasına bağlıdır. Kişiye yararlı olan ve ona mutluluk veren düşünceler doğru bilgilerdir.

Parçadan aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılır?

- A) İnsan ancak sezgi gücüyle mutlak varlığı tanıyabilir.
B) Akıl, insanın kuramsal bilgileri kavramak için yaradılıştan sahip olduğu yetenektir.
C) Bir düşüncenin değeri o düşüncenin pratik sonuçlarına bağlıdır.
D) Düşünme teolojik ve metafizik öğelerden arındırılmalıdır.
E) Deneyle elde edilen ham maddeler bir biçimde, bir düzene zihin formlarıyla sokulur.

10. Gazali'ye göre inanca dayanan din, akla dayanan felsefeden üstündür. Ama bu, Gazali'nin akli önemsemediği anlamına gelmez. Şu sözlerle akla verdiği önemi belirtir: "Akıl, insanın kuramsal bilgileri kavramak için yaradılıştan sahip olduğu yetenektir." Ancak, Gazali ilahi bilgiyi elde etmek için akli yetersiz bulur. Doğru bilgiye Tanrı'nın insan ruhuna akıttığı nur (ışık, sezgi) ile ulaşılabilceğini savunur.

Parçadan, Gazali'nin aşağıdaki düşüncelerden hangisine sahip olduğu söylenebilir?

- A) Bir düşüncenin değeri o düşüncenin pratik amaçlarına bağlıdır.
B) Bütün bilgi deney ile başlar; fakat deneyden gelmez.
C) Felsefeyi düşünsel bir etkinlik olmaktan çok bir dil analizi (çözümlemesi) olarak algılamak gerekir.
D) Şüphe doğru bilgiye ulaşmanın ilk adımdır.
E) İnsanı kesin bilgiye ulaştıran yol sezgilerdir.

TEST – 11

1. Descartes'e göre, eskiden bize, doğru görünen tüm şeylerden, hatta kendiliklerinden oldukça açık olmalarına karşın, matematiğin kanıt ve ilkelerinden bile, çoğu kişiler bu konular üzerinde akıla başvurdıkları için kuşkulanacağız.

Descartes, yukarıdaki parçaya göre aşağıdaki ifadelerden hangisini vurgulamıştır?

- A) Kuşkulu şeylere inanmaktan sakınmamıza olanak tanıyarak aldanmamıza engel olan özgür bir tutumumuz vardır.
B) Matematiğin kanıtlarından da kuşkulanabilir.
C) Bütün bilgilerimizin kaynağı deneydir.
D) Nedensellik algılanamaz, ancak düşünülebilir.
E) Duyu verilerinden şüphe etmek gerekir.

2. – Doğru bilginin kaynağını verdiği yarar belirler.
– Doğru bilgi işe yaradığı ölçüde aranan ve istenen bir etkinliktir.
– Bilginin sınırlarını bilginin işlevi ve sonuçları belirler.

Verilen özellikler aşağıdaki felsefi disiplinlerden hangisine aittir?

- A) Rasyonalizm B) Septisizm
C) Kritisizm D) Pragmatizm
E) Relativizm

3. Olgular soyut kavramlar ve gizli güçlerle açıklanmalıdır. Örneğin, ağır nesnelerin düşmesi, doğadaki yerlerini alma çabası ya da boşluktan korkmadır.

Parçadaki düşünceye karşıt olan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Düşünce metafizik öğelerden arındırılmalıdır.
B) Doğru bilgi sezgiye dayanır.
C) Bir düşüncenin değeri o düşüncenin pratik amaçlarına bağlıdır.
D) Gerçeği arayanın yaşamında en az bir kez tüm nesnelerden gücü yettiği ölçüde kuşku duyması gerekir.
E) Doğru bilgi imkansızdır.

4. John Locke'e göre bilgiler doğuştan olsaydı cahil ya da budala dediğimiz bir kişinin de akıl ilkeleri, matematik kavramlar, aksiyomlar ve Tanrı hakkında bilgisi olması gerekirdi. Oysa gerçek böyle değildir. Nitekim bugün Tanrı hakkında hiçbir düşüncesi olmayan ya da onu anlatacak sözcükleri olmayan toplumlar vardır.

Parçada John Locke'un aşağıdaki düşüncelerden hangisinin karşısında olduğu vurgulanmıştır?

- A) Bilgilerimizin kaynağı akıldır.
B) Doğru bilgiye ulaşmada şüphe metot olarak kullanılmalıdır.
C) Her türlü bilgi doğuştan gelir.
D) Doğru bilgiye ulaşmak olanaksızdır.
E) Dil ile gerçek aynı yapıya sahiptir.

5. Rasyonalistlerden olan Platon, Farabi, Descartes, Spinoza ve Leibniz'a göre aklımızda deneyden gelmeyen bazı ilkeler vardır. Örneğin, "Doğadaki bütün olayların bir nedeni vardır.", "Bütün parçalarından büyüktür." düşüncesi tümüyle akla dayanır. Deneyin bu önermeleri doğrulaması, deneyden çıktığı anlamına gelmez.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Deneye dayanan bilgi doğru bilgidir.
B) Genel geçer doğru bir bilgi yoktur.
C) Zihinde bulunan bütün düşüncelerin kaynağı duyulardır.
D) İnsan aklında doğuştan bazı bilgiler yer alır.
E) Bir düşüncenin değeri o düşüncenin pratik amaçlarına bağlıdır.

6. Özgürlük doğruluğun temelidir. Çünkü özgürlük kendini varlığın – olmasını – sağlama olarak ortaya çıkarır. Başka bir deyişle, özgürlük her durumda varlıkları ne tür varlık olduğu biçiminde varlık yapar.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğru bilginin tek gerçek kaynağı bilimdir.
B) Bilimselliğin ölçütü, bir kuramın yanlışlanabilir olmasına bağlıdır.
C) Doğrulamak olanaksızdır.
D) Doğruluğun özü özgürlüktür.
E) Yanlışlamak olanak dahilindedir.

7. Aristoteles'e göre insanın doğuştan getirdiği bilgileri yoktur. Ama, duyu organlarınca elde ettiği verileri işleme ve tümel kavramları oluşturma yeteneği vardır. Bu görüşünü şöyle dile getirir. "Bilgi duyumla başlar, ancak duyum değildir."

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Bilginin elde edilmesinde duyumun yanında akıl da aktiftir.
B) Duyu organlarımızın verilerinden şüphe etmek gerekir.
C) Kesin bilgi kavramlar üzerine düşünerek sağlanır.
D) Bilgilerimiz aklımızda doğuştan vardır.
E) Deneye dayanan bilgi doğrudur.

8. Johh Locke'a göre insan zihni dünyaya boş bir levha olarak gelir. Duyular ve deneyler bu levhayı zamanla doldurur. O, bu görüşünü şöyle dile getirir. "Zihinde bulunan hiç bir düşünce yoktur ki önce duyularda bulunmamış olsun."

Parçadan John Locke'un bilgi kuramıyla ilgili aşağıdaki düşüncelerden hangisini benimseyebileceği söylenebilir?

- A) Akla dayanan bilgi doğru bilgidir.
B) Mutlak gerçek elde edilemez.
C) İnsan ancak görelî bilgilere sahip olabilir.
D) Bütün bilgilerimiz deney ile başlar, fakat deneyden doğmaz.
E) Bilgilerimizin kaynağı duyu ve deneylerdir.

9. Descartes'e göre gerçeği aramak dışında bir amacımız yoktur. Bu nedenle ilk önce bu zamana kadar duyduğumuz ya da tasarladığımız nesnelerden bazılarının gerçekten dünyada olup olmadığından kuşku duyacağız.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Felsefe bilimsel kesinlik ve bilimsel sistem düzeyine erişen bir bilgiyi inceler.
B) Duyulur nesnelerin gerçekliğinden kuşku duymalıdır.
C) Yarar sağlayan bilgi doğrudur.
D) Evren ve yaşam sürekli oluşum halindedir.
E) Felsefi düşünce metafizik olgulardan arındırılmalıdır.

10. Russell'ın anlam kuramı doğruluk değerleri ve deney verilerine bağlıdır. Geçmişle ilgili önermeleri doğrulamak ve yanlışlamak zordur. Örneğin, "çok maaş önerseydi işi kabul edecekti." Böyle bir cümleyi doğrulamak ve yanlışlamak deney verileriyle olanaklı değildir. Çünkü olmamış bir varsayımdır.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Bilginin sınırlarını belirleyen ölçüt sezgilerimizdir.
B) Doğru bilgiye ulaşmak olanaksızdır.
C) Bir bilginin doğruluğu o bilginin pratik değeriyle ilişkilidir.
D) Geçmişle ilgili önermelerin doğruluk değerleri deney verileriyle belirlenemez.
E) Bilginin doğruluğunun ölçütü tutarlılıktır.

TEST – 12

1. Bilginin değerini inceleyen üç öğretiy vardır.

Bu öğretiler:

- Mutlak gerçek elde edilebilir.
- Mutlak bilgiye hiçbir şekilde ulaşılamaz.
- Görelî bilgilere sahip olabiliriz.

Yukarıdaki üç öğretiy sırasıyla aşağıdakilerden hangisidir?

I	II	III
A) Dogmatizm	Septisizm	Relativizm
B) Pozitivizm	Realizm	Kritisizm
C) Rasyonalizm	Dogmatizm	Septisizm
D) Septisizm	Rasyonalizm	Kritisizm
E) Kritisizm	Entüsyonizm	Dogmatizm

2. Nasıl oluyor da bir bilgi bir insandan diğerine aktarılabilir? Bilgi sözcükler aracılığı ile aktarıldığına göre bu sözcüklerin benim anladığım anlamlarıyla başkaları tarafından da anlaşıldığını nereden bilebilirim. Başkalarının sözcüklere yüklediği anlamı ben nereden bilebilirim.

Yukarıdaki sorular aşağıdaki düşüncelerden hangisiyle ilgilidir?

- A) Hiçbir şey var değildir. Olsaydı bilinemezdi. Bilinse bile başkalarına bildirilemezdi. (Gorgias)
B) Felsefe olmasa, bilimler, birliği olmayan bir küme, cansız bir bedendir. (Alfred Weber)
C) Felsefeyi değil, felsefe yapmayı öğrenmek; düşünceleri değil düşünmeyi öğrenmektir. (Immanuel Kant)
D) Doğru dediğimiz bilgiler gerçekten doğru değil, doğruya benzer bilgilerdir. (Karneades)
E) Bilgi duyumla başlar, ancak duyum değildir. (Aristoteles)

3. Var olan her şey hareket ve oluş içindeyse, nasıl olur da bu değişen varlıkların değişmez, kesin ve doğru bilgisini bilebiliriz? Bilgi değişir ve bu değişen bilgi doğru ve mutlak değildir.

Bu durum aşağıdaki yargılardan hangisini doğrular?

- A) Bir bilginin doğruluğu pratik değerine bağlıdır.
B) Bilgiler deneyle başlar, fakat deneyden gelmez.
C) Bilginin kaynağı sezgidir.
D) Doğru bilgi olanaklı değildir.
E) Bilginin kaynağı hem akıl hem de deneydir.

4. Temellendirme, ortaya konan bir görüş ya da ileri sürülen bir sav için; dayanak, gerekçe ve temel bulma işidir. Felsefe temellendirmelerinin önde gelen özelliği, "kestirme yanıtları" dışlaması, dışta bırakmasıdır. Kestirmeden, kısa yoldan sonuca varmak felsefenin olduğu gibi, onun bir dalı olan bilgi kuramının da işi değildir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Bilgi kuramını ilgilendiren soruların yanıtı ancak dil yapıtlarının sağlayabileceği yanittir.
B) Bilgi kuramı temellendirmek istediği kavram ya da sorunları derinliğine ve genişliğine araştırır ve aydınlatmaya çalışır.
C) Her felsefe sorusuna verilen yanıt bir temellendirir.
D) Bilgi kuramı bilenle bilinen yani insan ile nesne arasındaki ilişkileri inceleyen bir felsefe disiplindir.
E) Ancak bilim doğruluğa erişme amacına yönelik çalışmalar yaparken elde ettiği bilginin niteliği ve kaynağı üzerinde durmaz.

5. Günlük deney bilginiz duyu verileri üzerinde temellenmiştir ve duyu verileri de bizi sık sık aldatmakta veya yanıltmaktadır. İlk bilgi kaynağımız olan duyular sık sık hataya düşmemizi sağlıyorsa, kesin ve doğru bilgiyi hiç bir zaman elde edemeyiz.

Parçada aşağıdaki düşüncelerden hangisinin nedeni açıklanmıştır?

- A) Doğru bilgiye sezgiyle ulaşıldığı
B) Bilginin şüpheli olduğu
C) İnsanın doğru bilgiye ulaşabileceği
D) Doğruluğu değişmeyen bilgilerin olduğu
E) Doğru bilgiye deney metoduyla ulaşıldığı

6. Descartes; "Şüphe ettiğim sürece kendisinden şüphe edemeyeceğim şey şüphe etmekte oluşturmudur." sözüyle aşağıdaki yargılardan hangisini kabul ettiğini gösterir?

- A) Kesin bilgi şüphe edikten çıkmaktadır.
B) Bilgilerimiz duyumdan gelir.
C) Kesin, genel bilgi vardır ve bu bilgi doğuştan gelir.
D) Aklımızda doğuştan gelen hiçbir bilgi yoktur.
E) Deneye dayanan bilgi doğru bilgidir.

7. – Kesin bilgi kavramlar üzerine düşünülerek sağlanır.
– Felsefe evrenin düşünülerek gözden geçirilmesidir.
– Düşüncede meydana gelen değişimler maddeki değişimlere yol açar.

Yukarıdaki ifadelerle sahip bir düşünürün aşağıdaki felsefi görüşlerden hangisini benimsemiş olduğu söylenebilir?

- A) Emprizm B) Pozitivizm
C) Rasyonalizm D) Entüisyonizm
E) Pragmatizm

8. AIDS için bulunacak bir ilacın denenmesiyle ortaya çıkacak olumlu sonuç onun doğru ilaç olduğunu gösterir. Bilim doğrularının pratik alanındaki yararları, onların doğru olduğunu göstermektedir.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Herkesin veya çoğunluğun kabul ettiği bilgiler doğrudur.
B) Düşüncelerin kendi aralarındaki tutarlılığı doğruluğun ölçütüdür.
C) Bilimin sonuçları yararlılığına göre değerlendirilir.
D) Doğruluğun ölçütü açıklık ve seçiciliktir.
E) Bir yargı gerçeklikle uyuyorsa doğrudur.

9. – Nereye kadar bilebiliriz?
– İnsanlar akıllarıyla deney ötesinin bilgisini edinebilir mi?
– Ne tür yöntemlerle ne tür bilgi sahibi oluruz?
– Benim için doğru olan bilgi acaba diğerleri için de doğru mudur?

Yukarıdaki soruları konu edinen felsefe dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim felsefesi
B) Bilgi felsefesi
C) Estetik (Sanat felsefesi)
D) Varlık felsefesi
E) Ahlak felsefesi

10. Çoğunlukla Amerika Birleşik Devletleri'nde kabul edilen bu doğruluk ölçütüne göre, bir kuram karışlaştığımız sorunları çözme başarısına göre doğru veya yanlıştır. Pratik işlev doğruluğu belirlemektedir.

Parçaya göre doğruluğun ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Uygunluktur. B) Tutarlılıktır.
C) Uzlaşmadır. D) Yarardır.
E) Apaçıklıktır.

1. "Sofistlerin duyuların aldatıcılığı ve kişiden kişiye değişebilirliği nedeniyle doğru bilginin olamayacağı düşüncesine karşı bir temel arayan Platon nesneler dünyası – idealar dünyası ayrımını yapmış asıl, kalıcı, değişmez varlıklar olan ideaların bilgisinin de kalıcı ve doğru bilgiyi oluşturacağını belirtmiştir. İdealizmin kurucusu Platon gibi idealist olan Aristoteles ise hocası Platon'un bu düşüncesine karşı çıkmış, felsefi dille idealizmi ayakları üzerine oturtmuş, ideaların nesnelerden geldiğini belirtmiştir."

Yukarıdaki parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Platon ve Aristoteles idealist düşünürlerdir.
B) İdealizm sofizme karşıt bir görüştür.
C) Aristoteles'in idealizmi nesnelere dayanır.
D) Platon idealar dünyasının asıl, gerçek varlıklardan oluştuğunu savunur.
E) Aristoteles idealar dünyasını ayrı bir dünya olarak kabul eder.

2. "Pragmatizm sonuca bakarak değerlendirir. Bu nedenle mutlak doğru ya da iyi, geçerli hiçbir kural ilke kabul etmez. Pratikte olumlu sonuç getiren her şeyi benim için geçerli kabul edebilirim."

Yukarıdaki parçadan hareketle pragmatizmle ilgili aşağıdaki seçeneklerden hangisi söylenemez?

- A) Doğruluk değeri, bilginin pratik sonuçlarına bağlıdır.
B) Bir eylemi değerlendirirken sonuçlarına bakmalıyız.
C) Problem çözebilen açıklamalar doğru kabul edilmelidir.
D) Bilimsel kuramlar sorun çözebildiği süreçte geçerlidir.
E) Kendi içinde tutarlı olan görüşler doğru kabul edilir.

3. "Sofist ve septiklerden beri bilgi kuramında, duyuların relativliği (göreliliği) ile, her zaman istenilen koşulları yerine getirmenin mümkün olmaması nedeniyle duyuların bilgisine inanamayacağımız öne sürülmüştü. Ancak günümüzde böyle bir sav anlamsızdır. Çünkü bugün teknoloji ile duyuların sağladığı bilgiyi kontrol edebilmekteyiz."

Parçada verilen düşünce aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) Felsefe öznel bir bilgi türüdür.
B) Bilgi kuramı felsefenin temel bir alanıdır.
C) Bilimlerde tümevarım ilkesinin kullanılmaması gerekir.
D) Bilimsel sonuçlar denetlenebilir.
E) Teknoloji duysal verilere güvenilebileceğini göstermiştir.

4. Pozitivizm'in kurucusu Comte'a göre düşünce ve insanlık tarihi üç aşamadan geçmiştir:

1- Teolojik Aşama: Her şeyin tanrısal güçlerle açıklandığı dönem

2- Metafizik Aşama: Her şeyin doğaüstü güçlerle açıklandığı dönem

3- Pozitif Aşama: Her şeyin olgularla açıklandığı dönem.

Yukarıdaki parçadan hareket ederek aşağıdaki seçeneklerde yer alan hangi durumun pozitif döneme uygun bir açıklama olduğu söylenebilir?

- A) Depremin Tanrı'nın insanlara bir cezası olduğu
B) Evrenin başlangıcında büyük bir patlama olduğu
C) Yağmurun göğün gözyaşları olduğu
D) Dünyanın öküzün boynuzlarında yer aldığı
E) Dünyanın 6 günde yaratıldığı

5. Empirizm'in (Deneycilik) temsilcisi Locke'a göre insan zihni başlangıçta bomboş bir kağıt gibidir. Daha sonra dış dünyadan algılanan verilerle, deneyimlerle bu kağıt dolar.

Buna göre Locke ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tüm bilgilerimizi dış dünyadan kazanırız.
B) Bilgimizin kaynağı deneysel verilerdir.
C) Doğuştan hiçbir bilgi yoktur.
D) Algı ve deneyimlerimizle bilgi oluşur.
E) Doğru bilgi imkansızdır.

6. Bilgi, insanın (sujenin), nesne (obje) ile kurmuş olduğu bağ sonucu oluşan ürün olarak kabul edilir. "ABD, 6 Ağustos 1945'te Hiroşima'ya atom bombası attı." yargısında suje ile obje arasındaki kurulan bağ sonucu sözü edilen şeylerle, söylenenlerin uygun düşmesi hali söz konusudur ki buna nesneye (konuya, olguya) uygunluk da denebilir.

Bu durum, bilgi kuramının aşağıdaki seçeneklerde yer alan hangi temel kavramına bir örnek oluşturur?

- A) Gerçeklik B) Güvenirlik
C) Temellendirme D) Doğruluk
E) Betimleme

7. "Nesneler hakkında bilgi edineceksek, onları görmeli, işitmeli, tatmalı, koklamalı ve onlara dokunmalıyız." diyen birinin temel düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğru bilgi mümkün değildir.
B) Bilgi yaşantılar sonucunda ortaya çıkar.
C) Doğru bilgi akıl yoluyla elde edilir.
D) Her tür bilgiden şüphe edilmelidir.
E) Bilginin kaynağı sezgidir.

8. "Sofist Gorgias her şeyden şüphe edilebileceğini söylerken, Descartes şüpheyi doğru bilgiye ulaşmak için kullanmıştır. Descartes mantıksal bir akıl yürütme yapmaktadır aslında"

Parçaya göre her iki filozof hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Her ikisi de bilgimizin kişiden kişiye değiştiğini öne sürmektedir.
B) Her ikisi de hiçbir şeyin bilinmeyeceğini göstermeyi amaçlar.
C) Descartes yalnız duyularımızın güvenilir bilgi verdiğini ileri sürerken, Gorgias yalnız aklın doğru bilgi verdiğini söyler.
D) Descartes bildiğimiz her şeyi akıl yoluyla bildiğimizi ileri sürerken, Gorgias duyularımıza da güvenebileceğimizi söyler.
E) Gorgias'da kayıtsız şartsız bir kuşkuculuk, Descartes'ta ise yöntemli bir kuşkuculuk vardır.

9. "Sofist sözcüğü önce zengin gençlerin peşinde koşan ve karşılığında ücret alan kişi için, sonra ruhla ilgili bilgiler ithal eden tüccar için, üçüncü olarak aynı bilgileri isteyene satan çerçi için, dördüncüsü manevi ürünlerini bize satan kimse için kullanılmıştır." diyen Platon sofistleri katı bir biçimde eleştirmiştir. Ancak biz biliyoruz ki Sofistlerin felsefeye katkısı, insanı konu edinen ilk filozoflar olmalarının yanında; felsefenin bir eğitim meselesi olarak uygulanması, toplumsal ayrımların ve eşitsizliklerin insan ürünü olarak değerlendirilmesi, herkesin eşit olduğu düşüncesinin geliştirilmesi, doğal hukukun savunulması, dil ve sanat alanlarındaki çalışmalarıdır.

Bu parçadan çıkan sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sofistlerin felsefeye ve topluma hiçbir katkısı olmamıştır.
B) Sofistler genel ahlaki doğruları savunurlar.
C) Sofistler her çağ için geçerli yargılar peşindedirler.
D) Sofistlerin de felsefe ve diğer alanlarda katkıları vardır.
E) Platon sofistlere karşı düşüncelere sahiptir.

1. "Eğer benim için düşünen bir kitap, benim vicdanım olarak hareket eden bir rahip ya da benim diyetimi düzenleyen bir hekim varsa, kendim için hiçbir sıkıntıya girmem gerekmez. Bütün bunları karşılayabildiğim sürece, düşünmek zorunda kalmam. Nasıl olsa başkaları beni bu yorucu işten kurtaracaktır."

Aydınlanmacı düşünür Kant, yukarıdaki paragrafta hangi düşünme biçimini eleştirmektedir?

- A) Bireylerin hayatla bağını kopararak düşünmesini
B) Yeniliğe açık, yaratıcı düşünmeyi
C) Neden – sonuç ilişkisine bağlayarak düşünmeyi
D) Kişinin kendi yerine başkasının düşünmesini
E) Dinin egemenliğine dayalı düşünmeyi

2. Pragmatizm ile benzer bir görüş T.S. Kuhn'un bilim anlayışında da görülmektedir. Her ikisi de bilimsel kuramın (ya da Kuhn'un deyişiyle paradigmanın) problemlere çözüm bulduğu sürece (işe yaradığı sürece) geçerli olacağını söylemişlerdir. Örneğin "Yer merkezli evren anlayışı" yüzyıllarca "başarılı" olarak kullanılmış ve problemleri çözebilmıştır. O halde o dönem için geçerli ve doğrudur. Ancak doğruluk – bu şekilde – iş görebilme olarak açıklanacak olursa Kopernikus, Galilei v.b. bilim adamları boşuna isyan etmişlerdir, çünkü eski kuram iş görmekteydi.

Bu parçada anlatılmak istenen asıl düşünce aşağıdakilerden hangisinde yer almaktadır?

- A) Doğru bilginin ölçütü sezgidir.
B) Doğruluk sadece geçerli olmayı değil nesneye uygunluğu gerektirir.
C) Kuram iş gördüğü sürece doğru ve geçerli sayılmalıdır.
D) Bilgilerimizin doğruluğundan şüphe duymalıyız.
E) Kuramlar yerini yeni kurama bırakmadan önce tamamen çürütülmelidir.

3. Epistemoloji ya da bilgi teorisi, bilgilerimizin köken ve niteliğini inceleyen felsefe dalıdır.

Buna göre hangi soru epistemolojinin ilgi alanında değildir?

- A) Nasıl biliyoruz?
B) Bilgi beş duyu ile sınırlı mıdır?
C) Hangi davranışlarımız iyidir?
D) Bilgilerimizin kaynağı nedir?
E) Kesin bilgiye ulaşılabilir mi?

4. Relativizm (Görecilik) ve Septisizm (şüphecilik) birbirine benzerdirler. Her ikisi de az çok her inancın, görüş ya da düşüncenin doğru kabul edilebileceği anlamına gelir ki bu durum bilgi kavramının değerini düşürür. Çünkü her bilgi aynı değeri taşıyor ise ya da doğru bilgi imkansız ise bilgi elde etmeye çalışmak ve bilgisel ilerleme gereksiz olacaktır.

Parçada yer alan görüşün aşağıdakilerden hangisine karşı bir eleştiri olduğu söylenebilir?

- A) Bilgi felsefesinin temel kavramlarına
B) Görecelik ve septisizmin bilgi anlayışına
C) Şüpheyi bir araç olarak kullanmaya
D) Görecelik ve septisizmin ilerleme anlayışına
E) Doğru bilginin mümkün olduğu görüşüne

5. 17. yüzyıl İngiliz düşünürü John Locke'a göre "İnsan zihni doğuştan boş bir levha gibidir. Zihinde, doğuştan, zihnin kendisinden başka bir şey yoktur. İnsan bilgisi sonradan deney ve duyuşal verilerle elde edilir ve insan zihni bu bilgilerle dolar."

Aşağıdaki yargılardan hangisi bu parçada anlatılan yaklaşıma uygun düşmez?

- A) Akılla elde edilen bilgiler bile deneye dayanır.
B) Akılla elde edilen bilgi doğrudur.
C) İnsanın dış dünyayı tanımasının yolu deneydir.
D) Düşünce bile duyulara, duyuşal bilgiye dayanır.
E) Bilginin kaynağı, deneydir.

6. "Kuşkusuz geçen yüzyıl ortalarında ve bu yüzyıl başlarında felsefe, pozitivizm adı altında bir bilim olma iddiasındaydı, yani "bilim geçinmek" derdine düşmüştü, ama işi fazla uzatmanın yeri yok, zavalılık kısa süreli bir alçak gönüllülük nöbetine tutulmuştu, o kadar."

ORTEGA Y. GASSET

Düşünürün pozitivizmi eleştirisi aşağıdaki seçeneklerden hangisine daha uygun düşmektedir?

- A) Pozitivizmle felsefe bilim haline getirilmek istenmiştir.
B) Pozitivizm metafiziği anlamsız kabul eder.
C) Pozitivizm bilimi aşırı yüceltmıştır.
D) Pozitivizm felsefenin görevinin sona erdiğini söyler.
E) Pozitivizm bilim dışını reddeder.

7. Kant'a göre, bilginiz deneyle başlar, ama deneyden doğmaz. Bilgi için deney kadar bir kaynağa daha ihtiyaç vardır. Deney, bilginizin sadece ham malzemesini sağlar. Bu hammaddenin içerik kazanıp bilgiye dönüştürülmesi gerekir. Bu işi deneyden gelmeyen, bütün insan zihinlerinde doğuştan bulunan kalıplar yapar. Böylece deneyle başlayan bilgi, zihinden türemiş olur.

Buna göre Kant, "bilgi" konusunda aşağıdaki görüşlerden hangisini kabul etmektedir?

- A) Doğru bilgiye ulaşırken önyargılardan kaçınmak gerekir.
B) Bilgi yalnız aklın ürünüdür.
C) İnsan zihninde doğuştan gelen bilgiler yoktur.
D) Bilgi, deney ile aklın birleşmesi sonucu ortaya çıkar.
E) Bilginin doğruluğunu gösterecek bir ölçü yoktur.

8. "Duyulur dünyanın verileri aldatıcıdır (doxa, sanı). İdealar dünyasının verileri ise kalıcıdır, doğru bilgiyi oluşturur (episteme)

Platon'un yukarıdaki parçada verilen düşüncesinden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İdealar dünyasının verilerine güvenilmez.
B) İdealar dünyası asıl dünyadır.
C) Nesnelerden gelen bilgi yanıltıcıdır.
D) İdeaların bilgisi doğru bilgidir.
E) Duyusal veriler aldatıcı olabilir.

9. "Fenomenolojik görüş (E. Husserl) felsefenin varolanları anlamak için nesnelerdeki öze yönelmesi gerektiğini belirtir. Çünkü asıl varlık fenomenin içindeki bu "öz" dür. Onun bu görüşü, 19 ve 20. yüzyılda olgulardan hareket eden bazı düşünürlerce metafizik olmakla suçlanmasına sebep olmuştur."

Husserl'in bu görüşü özellikle aşağıdaki seçeneklerde yer alan hangi felsefi akım tarafından eleştirilmiş olabilir?

- A) Kritisizm (Eleştiricilik)
B) Rasyonalizm (Akılcılık)
C) Egzistansiyalizm (Varoluşçuluk)
D) Entüisyonizm (Sezgicilik)
E) Pozitivizm (Olguculuk)

10. "Bergson'a göre zeka tek başına olgular dünyasını açıklamakta yetersiz kalır, yardımcı bir güce ihtiyaç duyacaktır; bu güç ise içgüdüdür. Zeka ve içgüdü birlikte sezgiyi oluştururlar."

Parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisinde Bergson'un bilgi anlayışı yer almaktadır?

- A) Doğru bilgi akıl ve duyumların birlikteliğiyle elde edilir.
B) Bilgi deney ve aklın birlikte hareket etmesiyle oluşur.
C) Doğru bilginin kaynağı sezgidir.
D) Doğru bilgiye ulaşmak mümkün değildir.
E) Olguları açıklamada içgüdüler yeterlidir.

3. BÖLÜM

VARLIK FELSEFESİ

Yoksul Diogenes, bir gün çok dar bir sokakta kibirli bir zenginle karşılaştı.

İkisinden biri kenara çekilmedikçe geçmek mümkün değildi.

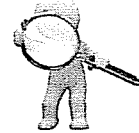
Kibirli zengin, hor gördüğü filozofa:

"Ben bir serserinin önünden kenara çekilmem!" dedi.

Diyojen, hemen kenara çekilerek, gayet

sakin bir şekilde şu karşılığı verdi:

"Ben çekilirim."

TEST - 1

Varlık Felsefesi

1. Varlık Felsefesi varlığın ne olduğunu, genel olarak var olmanın ne anlama geldiğini, gerçekten var olanın yapısı ve türünün ne olduğunu sorar ve inceler.

Buna göre, aşağıdaki sorulardan hangisi varlık felsefesinin ilgi alanında değildir?

- A) Varlığı varlık yapan ana madde nedir?
- B) Nasıl bir değişim ve hareketle varlıklar ortaya çıkmaktadır?
- C) Varlık maddesel midir?
- D) Ahlaklı olmak, insanı mutlu yapar mı?
- E) Varlık hareketli midir?

2. Aristoteles'e göre, insan ruhu hayvanların hareket etme gücünü, bitkilerin beslenme ve üreme gücünü ve yalnızca insana ait olan akıl gücünü bir arada bulundurur. O halde, insanı diğer cansız ve canlı varlıklardan ayıran en önemli özelliği akıllı olmasıdır. Akıl insanın formudur, madde ise bedenidir. Ruh ve beden birbirini tamamlayan uyumlu iki varlıktır.

Parçaya göre Aristoteles'in "Varlık nedir?" sorusuna aşağıdaki cevaplardan hangisini vermiş olması beklenir?

- A) Varlık maddedir.
- B) Varlık ideadır.
- C) Varlık hem madde hem ideadır.
- D) Varlık oluşturm.
- E) Varlık Fenomendir.

3. "Düşünceden yoksun taşlar, madenler, toprak gibi maddesel varlıklar görüldüğü halde, maddesi olmayan ruhun var olduğu hiç görülmemiştir."

Yukarıda verilen söz, varlığı açıklamaya yönelen öğretilerden hangisini desteklemektedir?

- A) Varlık oluşturm.
- B) Varlık maddedir.
- C) Madde iea (düşünce) dir.
- D) Varlık hem madde hemde düşüncedir.
- E) Varlık fenomendir.

4. Sartre'a göre, insan kendisi için varlıktır; çünkü onun özü belirlenmiş değildir. Buna karşılık bir kaya parçası, kendinde varlıktır ve kendi bilincinde değildir. İnsan, kendisi için varlık olarak kendi bilincindedir. Bilinçli varlık kendi özünü belirleyerek bir var oluş gerçekleştirme olanağına da sahiptir. Bilinçli bir varlık olarak insan, bir kaya parçasından, bir masadan farklıdır.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) İnsanın madde ve formdan oluştuğu
- B) İnsanın ruhsuz bir varlık olduğu
- C) Fenomenlerin insan bilinci tarafından oluşturulduğu
- D) İnsanın cisimsel bir varlık olduğu
- E) İnsanın bilinç bakımından diğer varlıklardan farklı olduğu

5. Hobbes, doluluk içeren maddesel cisimlerin gerçekten var olabileceğini ileri sürer. Var olanın tümü cisimseldir; cisim ise en, boy ve derinliğe sahip olan yayılımdır. Cisimlerin tek özelliği hareket etmeleridir. Hareket özelliğiyle cisimler şekil veya biçim alır.

Aşağıdakilerden hangisi parçayı destekler niteliktedir?

- A) İnsan ruhsuz bir makinedir.
- B) Atom ve boşluk reddedilmelidir.
- C) Evrenin ana maddesi sudur.
- D) Bütün varlıklar cisimseldir ve hareket halindedir.
- E) Evren mekanik bir biçimde hareket eder.

6. İnsan istediği gibi metafizik bir düşünce kurma ya da kurmama özgürlüğüne sahip değildir. Metafizik düşünce kendi başına olan, varlığı yalnız kendisinden alan ve bütün diğer var olanların kendisine bağlı olduğu, insanın ve dünyanın temeli olan şey üzerinde düşünmedir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) İnsan her zaman metafizik düşünceyi zorunlu olarak kendisinde taşır.
- B) Doğada hiçbir şey şu andaki gibi değildir.
- C) Metafizikle gerçek bilgiye ulaşamaz.
- D) Varlık madde ve düşünce şeklindedir.
- E) Her şey değişme ve hareket halindedir.

7. Marx'a göre çelişme yasası, maddenin en basit kütleden en karmaşıklığa doğru giden değişim ve gelişim sürecinde hep karşıtlarıyla bir çatışma içinde olmasıdır. Maddenin değişmesi karşıtların savaşı ile mümkündür. Karşıtlar ve çelişkiler bir arada bulunur ve birbirlerine dönüşür. Çelişme ve karşıtların savaşı, değişme ve gelişmenin temel gücüdür.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçadan ulaşılabilecek bir sonuç değildir?

- A) Değişme ve gelişmenin temel gücü çelişme ve karşıtların savaşıdır.
- B) Maddedeki niceliksel birikimler bir anda ani sıçrama ile niteliksel yapıya dönüşür.
- C) Madde, değişim ve gelişim sürecinde hep karşıtlarıyla bir çatışma içindedir.
- D) Çelişme gelişmenin temel gücüdür.
- E) Karşıtlar ve çelişkiler bir arada bulunur.

8. Platon'un idea anlayışına karşı çıkan Aristoteles'e göre idealar kendi başlarına ayrı bir dünyada varolamazlar. Tek bir dünya vardır, o da nesneler dünyası. Bütün gerçeklik nesnelerden oluşur ve idealar da nesnelerden gelir. Örneğin tek tek ağaçlar olmasaydı bizde bir ağaç ideası da olmayacaktı. Bu gözümüzle gördüğümüz ağaçların soyutlanması ve genellenmesiyle ağaç ideasına (fikrine, kavramına) ulaşmaktayız.

Parçadan hareketle Aristoteles'in idea anlayışı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İdealar nesnelerden bağımsız olarak insan zihninde meydana gelir.
- B) Nesneler yalnızca soyut kavram ve fikirlerle birlikte varolabilirler.
- C) İdeaların kökeni gerçek (reel) dünyada varolan somut nesnelerdir.
- D) Asıl gerçek varlıklar idealar, nesneler ideaların kopyasıdır.
- E) İdealarla ilgili soyutlama ve genelleme yapmak doğru değildir.

9. Hegel'e göre evrensel akıl (Geist, tin, ide) başlangıçta tamamıyla kör haldedir, sadece kendi kendine vardır. Daha sonra kendini tanımak için doğayı yaratır ancak doğada kendine yabancılaşır, çünkü, kendisi ruhsal, doğa ise maddesel bir yapıdır. Bu yabancılaşmayı ve çatışmayı aşmak ancak hem ruhsal hem maddi bir varlık haline dönüşmek yeni insan ile mümkün olacaktır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Evrensel akıl, geist veya ide aynıdır.
- B) Geist (ide) başlangıçta kör haldedir.
- C) Yabancılaşma idenin doğayla karşılaşmasıyla oluşur.
- D) İnsan sadece bedensel bir varlıktır.
- E) İde kendini tanımak için doğaya dönüşür.

1. Ruh bedeni canlı tutan ögedir. Bedenin amacı da ruha madde sağlamaktır. İnsan, beden ve ruhun uyumlu birliğidir. Bedenden sonra ruh ölümsüz değildir. Çünkü ruh form ise, ancak bedenle birlikte olduğu sürece vardır. Ondandır ayrı olduğu sürece bir yerde varlığı bulunmaz. Bedenden sonra ruh da yoktur.

Parçadaki düşünceleri benimseyen bir düşünürün aşağıdaki yargılardan hangisini benimsemesi beklenemez?

- A) İnsan evrendeki diğer varlıklardan farklı olmaz; bu nedenle o da cisimseldir, ruhu yoktur.
- B) İnsanda form ve madde iki karşıt ve bağımsız varlıklar değil, bir varlığın iki uyumlu nedenidir.
- C) İnsanın maddesi bedenidir.
- D) İnsan madde ve formdan oluşmuş bir canlı varlıktır.
- E) İnsanın formu onu canlı tutan ruhudur.

2. Marx, diyalektik yasaların aynı zamanda varlığın yasaları olduğunu ileri sürmekle kalmaz, düşüncenin yasaları olarak da toplumun ve tarihin itici gücü olduğunu söyler. Tarihsel materyalizmle, toplumların ve tarihin gelişimini, ekonomik güçlerin çatışmasına indirgeyen Marx, üretim araçları, üretim biçimi ve üretim araçlarının sahiplerinin tarihi belirlediğini söyler.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Varlık, zihnimizin idelerinden başka bir şey değildir.
- B) Asıl ve gerçek varlık, insan zihninden bağımsız olarak vardır.
- C) Her şey mücadele ve savaştan gelmektedir.
- D) Maddenin değişmesi karşıtların savaşı ile mümkündür.
- E) Diyalektik yasalar toplumun ve tarihin itici gücüdür.

3. "Evrende durağan ve değişmeyen bir şey bulunduğunu sanmak bir yanılgıdır. Sonsuz değişimler içinde değişmeyen tek şey değişimin kaçınılmazlığıdır." görüşüne sahip olan bir düşünür aşağıdaki yargılardan hangisini kabul eder?

- A) Varlık maddedir.
- B) Evrenin ilk ana ögesi sudur.
- C) Evrende herşey değişir.
- D) Evrenin bir sınırı yoktur.
- E) Evrenin bilgisine ulaşılabilir.

4. Varlık felsefesi, var olanı var olan olarak genel ilkeleriyle araştırmasına rağmen, bazı varlık felsefecileri "var olan bir şey var mıdır ki biz onun nedenlerini ve ilkelerini inceleyebilelim?" diye düşünürler. Felsefe tarihi içinde böyle düşünen felsefeciler çıkmıştır.

Varlığın var olmadığını iddia eden felsefecilere felsefede ne ad verilir?

- A) Realistler
- B) Rasyonalistler
- C) Nihilistler
- D) Pragmatistler
- E) Empristler

5. Realizme göre varlık vardır ve bilinebilir. Bu varlık insan zihninden bağımsız olarak vardır. İdealizm de realizm gibi varlığın gerçekten var olduğunu, fakat insan zihninden bağımsız olarak değil de, insan zihninde var olduğunu savunur.

Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsan zihninden bağımlı veya bağımsız bir varlık vardır.
- B) Bir şey var olsa bile bilinemez.
- C) Bir şey var olsa ve bilinse bile başkasına anlatılamaz.
- D) Varlık, madde olarak vardır.
- E) Varlık, varoluş olarak vardır.

6. I. Var olmanın özellikleri nelerdir?
II. İyi ile doğru aynı ve özdeş kavramlar mıdır?
III. Var olmanın ilkeleri nelerdir?
IV. Güzel nesnel midir, yoksa öznel midir?
V. Düşünülen ile varlığı gerçekten var olan aynı varlıklar mıdır?

Yukarıdaki sorulardan hangileri varlık felsefesinin ilgi alanındadır?

- A) I – II – III
B) II – III – IV
C) III – IV – V
D) I – III – V
E) II – IV – V

7. Metafizik, doğa ötesi sorunlarla ilgili ussal açıklamalar içeren bir felsefe disiplini. Varlık, tanrı, ruh, ölümsüzlük gibi felsefenin ilk ve son sorunlarıyla uğraşır. Var olan asıl varlığı, ilk nedenleri, ilkeleri araştırır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi metafizikle ilgili bir soru değildir?

- A) Varlığın kökeni nedir?
B) Evren sonlu mu, sonsuz mudur?
C) Varlığın ana maddesi nedir?
D) Estetik ile sanatın alanı aynı mıdır?
E) Ölüm nedir?

8. Descartes'a göre birbirinden özce, yapıca ayrı iki töz (cevher) vardır. (Töz, var olmak için kendisinden başka bir varlığa gereksinimi olmayan şeydir) Bunlardan biri ruh, diğeri maddedir. Ruh düşünen; madde yer kaplayan bir tözdür. Madde yer kaplar, ama düşünmez. Ruh ise düşünür, ama yer kaplamaz.

Descartes'ın varlığın ne türden bir varlık olduğu sorusuna aşağıdakilerden hangisini cevap olarak verdiği söylenebilir?

- A) Varlık oluşturmaz.
B) Varlık maddedir.
C) Varlık idea (düşünce)dir.
D) Varlık hem madde hem de düşüncedir.
E) Varlık fenomendir.

9. Aristoteles'e göre doğada bulunan her varlık ister canlı olsun ister cansız olsun "madde" ve "biçim (form)"den oluşur: İnsan da "madde" ve "biçim"den oluşmuştur.

Parçadan Aristoteles'in aşağıdaki düşüncelerden hangisini kabul ettiği söylenebilir?

- A) Canlı ile cansız arasında nitelik bakımından bir farklılık yoktur.
B) Yapılan her şeyin maddesel, formel, yapıcı ve teolojik olmak üzere dört nedeni vardır.
C) Doğa sürekli bir oluş içindedir.
D) Varlıklar sürekli olarak bulundukları basamaktan üst basamağa çıkmak isterler.
E) Gerçek dünya, duyuların kişiye gösterdiği biçimdedir.

10. Öznel idealizmin temsilcisi Berkeley'e göre nesneleri düşünceler olarak tanırsınız. Nesneler düşünceden başka bir şey olamazlar, çünkü duyular, katıksız düşüncelerdir ve duyumsal şeylerin, bir anlayış gücünden başka bir yerde var olamayacakları açıktır.

Berkeley'in bu düşüncesi aşağıdaki hangi görüşü açıklamaktadır?

- A) Nesneler asıl varlıklardır.
B) Nesnelerin varlığı onu düşünen bireye bağlıdır.
C) Düşünceler nesnelerden gelir.
D) Duyum ve düşünce birbirinden ayrıdır.
E) Nesneler insan bilincinden bağımsız olarak vardır.

TEST – 3

1. Bilginin mümkün olduğu görüşünü reddeden, kendisinden kuşku duyulmayan hiçbir şeyin olmadığını öne süren ve maddesel gerçekliğin varlığını yadsıyan öğretiyi nihilizmdir.

Aşağıdakilerden hangisi nihilist anlayışa uygun bir ifadedir?

- A) Evren sonsuzdur.
B) Evrende amaçlılık vardır.
C) Varlık vardır ve maddedir.
D) Varlık yoktur.
E) Varlık hem madde hem de düşüncedir.

2. Farabi'ye göre Tanrı'nın dışındaki bütün varlıklar kendi kendilerine var olmayan, var olmak için bir başkasına muhtaç olan varlıklardır. Varlıklar içinde Tanrı'ya en yakın olan varlık akıl, en uzak olan varlık maddedir.

Parçadan Farabi'nin varlıkla ilgili aşağıdaki görüşlerden hangisini benimsediği söylenebilir?

- A) Evrende sürekli bir değişim vardır.
B) Varlık fenomendir.
C) Düşünceyi ortaya çıkaran maddedir.
D) Varlığın ilk ve en önemli ögesi akıl, düşünce "idea"dır.
E) Varlık yoktur.

3. Descartes'ın varlık felsefesinin ortaya koyduğu yeni anlayış, radikal bir şekilde modern çağı Orta Çağ'dan ayırmıştır. Descartes'ın varlık anlayışı bazen Aristoteles'ten, bazen de Orta çağ düşünürlerinden, özellikle St. Augustinus, St. Thomas ve Suarez'den bazı şeyler alarak kendini oluşturmuştur.

Parçaya göre Descartes'ın varlıkla ilgili düşüncesinin oluşumunda etkili olan faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yaşadığı çağın özellikleri
B) Kişiliği ve deneyimleri
C) Kendinden önceki bilgi birikimleri
D) Yaşadığı yerin coğrafi özellikleri
E) İçinde bulunduğu toplumun kültürel özellikleri

4. Matematik Eukleides'in tanım, aksiyon ve postulalarını çıkış noktası olarak kabul etmiştir. Bunları kabul ettikten sonra sağduyu sahibi her kişi "bir üçgenin kenar ortaylarının aynı noktada kesişeceğini" kabul etmek durumunda kalmıştır.

Parça aşağıdaki verilen ifadelerden hangisini doğrular?

- A) Düşüncel (ideal) varlığı konu edinen bilim olan matematik, varlığın var olduğunu bir ön kabul olarak benimsemektedir.
B) Bilim ile felsefenin varlığa bakış açısı aynıdır.
C) Varlık felsefesinin cevaplamaya çalıştığı temel soru "varlık var mıdır?" sorusudur.
D) İnsan soru sorarak ve ona cevap arayarak bir çok metafizik sorular ortaya koyar.
E) Dış dünyada varlıklar var olmasa bile, gerçekten var olan bir varlıktan söz edilebilir.

5. Metafiziğin problemi olan varlığın değişimi ve ana maddesi problemi Herakleitos ve Parmenides'in felsefelerinde gerçek formülüne ulaşmıştır. Herakleitos, varlığı oluş veya akış içinde kabul edip, her şeyin değiştiğini öne sürmüştür. Parmenides'e göre, var olan vardır; var olmayan yoktur. Var olan tek, bir ve sabittir. Varlık değişmez.

Parçaya göre Herakleitos ve Parmenides'in varlıkla ilgili düşünceleri için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Varlığın ana maddesi olarak ideayı görmektedirler.
B) Varlığın değişimi ile ilgili karşıt görüşe sahiptirler.
C) İkisi de varlıkta değişimi kabul etmektedir.
D) Herakleitos varlığın ana maddesi olarak suyu, Parmenides ise havayı görmektedir.
E) İkisi de metafizik problemler üzerinde durmamıştır.

6. – Thales'e göre evrenin ana maddesi sudur; çünkü her şey sudan gelmiştir ve sonuçta suya dönecektir.
- Anaksimenes'e göre varlığın ana maddesi havadır.
- Demokritos'a göre her şey atom ve boşluktan oluşmuştur.
- Thomas Hobbes'a göre, gerçekten var olan, yer kaplayan cisimlerdir.

Parçada verilen farklı görüşlerin ortak noktası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varlığın idea olarak var olduğunu kabul etmeleri
- B) "Varlığın ana maddesi nedir?" sorusuna cevap aramaları
- C) Varlığın olmadığını ispatlamaya çalışmaları
- D) Bir şey var olsa bile başkalarına anlatılamayacağını göstermeleri
- E) Maddenin sürekli bir değişim gösterdiğini söylemeleri

7. Varlık felsefesinin cevaplamaya çalıştığı en temel sorulardan biri "Varlık var mıdır?" sorusudur. Varlık felsefesinin bu sorusuna felsefeciler üç farklı cevap vermişlerdir.

- I. Varlığın var olmadığını iddia eden felsefeciler
- II. Varlığın zihnimizden bağımsız olarak var olduğunu savunan felsefeciler
- III. Varlığın zihnimizin ideaları ve kavramları olarak var olduğunu savunan felsefeciler

Yukarıdaki felsefeciler sırasıyla aşağıdakilerden hangisidir?

I	II	III
A) Nihilist	Realist	İdealist
B) İdealist	Rasyonalist	Empirist
C) Septik	Pragmatist	Pozitivist
D) Pozitivist	Rasyonalist	Nihilist
E) Nihilist	İdealist	Rasyonalist

1. D 2. D 3. C 4. A 5. B

8. Fransız materyalist La Mettrie tarafından savunulan "makine – insan" kuramına göre evrende her şey cisimsel, yani maddeseldir. Onun dışın-da hiç bir şey yoktur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi "makine – insan" kuramcılarının benimseyeceği bir yargı değildir?

- A) Evrende her şey hareket eder.
- B) İnsan ruhsal bir varlıktır.
- C) İnsan hayvana göre daha karmaşık bir maki-nedir.
- D) Her şeyin bir amacı vardır.
- E) İnsan da cisimsel bir varlıktır.

9. "Şu bronz heykel" in özü, bronz denilen şekilsiz maddeye şekil veren heykel formudur. Buna kar-şılık, gümüş denilen maddeyi, diğer maddeler-den ayıran özü ise onun gümüş olma formudur.

Parçadaki örnek Aristoteles'in aşağıdaki düşüncelerinden hangisini özetler?

- A) Varlığı varlık yapan şey onun özüdür; öz ise formdur.
- B) Form maddede saklıdır, yani potansiyel ola-rak vardır.
- C) Varlık hareketsiz ve değişmez değildir.
- D) Her şeyin varlığa gelişinin bir nedeni vardır.
- E) Ruhun amacı bedeni canlı tutmaktır.

10. Var olanların bilgisini edinebiliriz. Örneğin elma hakkında bir şey söyleyebiliriz. Ancak, 'Varlık' ve 'var olan' tanımlanamazdır. Çünkü tanım ancak bir şeyin başka bir şeyle karşılaştırılmasıyla yapılabilir. Oysa varlık ve var olan kavramları en son şeyin kavramlarıdır, başka bir şeyle karşılaştı-ırılmazlar.

Yukarıdaki parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) Nesneler hakkında hiçbir şey söyleyemeyiz.
- B) Varlık ve var olan kavramları tanımlanamaz.
- C) Yargıda bulunmaktan kaçınmak gerekir.
- D) Doğru bilgi imkansızdır.
- E) Herhangi bir varlığı tanımlamak imkansızdır.

6. B 7. A 8. B 9. A 10. B

TEST – 4

1. "Bilimler varlığın var olup olmadığıyla ilgilenmezler. Bilimlerce varlık zaten insan bilincinden bağımsız olarak var kabul edilir. Felsefede buna realizm denir. Ama felsefede farklı birçok görüş de vardır"

Parçadan hareketle bilimler hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilimler felsefeden bağımsızdır.
- B) Bilim adamı felsefe bilmek zorunda değildir.
- C) Bilimler varlığa realist bir gözle bakarlar.
- D) Bilimleri felsefe farklı şekillerde ele alır.
- E) Bilimler var olanlarla ilgilenmezler.

2. Diyalektik materyalizmde doğa ve insana ilişkin bütün olgular düşünce ya da ruhtan bağımsız olarak ele alınır. Bu kurama göre ilk varlık maddedir. Düşünce maddeden sonra gelen ve ona bağlı olan varlıktır. Başka bir deyişle, madde düşünceden önce vardır ve var olmak için düşünceye gereksinimi yoktur. Düşünce maddesel bir gerçeklik olan beynin ürünüdür.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Gerçek varlığı oluşturan öğelerin en önemlisi idealardır.
- B) Evrende bir düzenlilik ve amaç vardır.
- C) Varlık ne idea ne de maddedir.
- D) Madde gerçek değildir.
- E) Madde düşünceden bağımsızdır.

3. Moore, sıradan bir bilgiyle olsa bile, her zaman bizim dışımızda bir gerçekliğin veya dünyanın var olduğunun bilgisinden hiç şüphe etmez.

Parçaya göre, Moore aşağıdaki felsefi anlayışlardan hangisini benimsemektedir?

- A) İdealizm
- B) Realizm
- C) Septisizm
- D) Emprizm
- E) Rasyonalizm

4. Bronz maddesinde heykel olma gücü potansiyel olarak mevcuttur. Ne zaman bir sanatçı bronzu alıp, ona şekil verirse "şu bronz heykel" denilen varlık ortaya çıkar.

Parçadaki örnek aşağıdaki yargılardan hangisini açıklar niteliktedir?

- A) Gerçekten var olan varlık maddedir.
- B) Varlığın ana maddesi, hiç değişmeyen, hep aynı kalan bir şeydir.
- C) Varlık oluştur, akıştır, değişmedir.
- D) Form maddede saklıdır, yani potansiyel olarak vardır.
- E) Maddenin değişmesi karşıtların savaşı ile mümkündür.

5. Ruh ve madde iki farklı töz ve bunlar birbirinden bağımsız olarak var olmaktadır. O halde, Descartes'a göre insan nasıl vardır? İki farklı töz nasıl bir araya gelmişlerdir. Her ne kadar Descartes bu problemi fizyolojik açıdan çöze bile kendisi bile bu çözümün metafizik ve felsefe açısından olması gerektiğinin farkındadır.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Ruh ve maddenin nasıl bir araya geldiklerinin çözümünü metafizik ve felsefede aramalıdır.
- B) Tanrı tek, bağımsız ve tam bir varlıktır.
- C) Tanrı, hem yaratıcı hem de koruyucu tözdür.
- D) Ruh, maddeden niteliği bakımından açık ve seçik olarak ayrılmaktadır.
- E) Tanrı dış dünyanın hem varlığının, hem de bilgisinin garantisidir.

6. Hegel'e göre, her şeyin temelinde bu evrensel ilke vardır. Bu ilke şöyle açıklanabilir: Gerek doğa gerekse tarih, karşıtların (tez – antitez) çatışması ve bir bireşime (sentez) ulaşmasıyla ilerler. Bu bireşim zamanla teze dönüşerek karşıtını (antitez) yaratır ve onunla çatışmaya girer. Bu da yeni bir senteze yol açar. Bu süreç böyle sürüp gider.

Yukarıda sözü edilen süreç aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ilgilidir?

- A) Diyalektik B) Realizm
C) Analitik Felsefe D) Determinizm
E) Fenomenoloji

7. Balçığın heykel olabilmesi için nasıl bir heykeltraş gerekiyorsa, düzenli bir evrenin oluşması için de, bu evrende bir plana göre hareket eden bilinçli ve etkili bir gücün bulunması gerekir. Bu düşüncesini Anaxagoras, "Bir miktar balçıktan kendiliğinden bir heykel oluşabilir mi? Kuşkusuz olamaz." sözüyle özetler.

Parçadaki düşüncüyü özetleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varlıklar rastlantı sonucu meydana gelmiştir.
B) Var olan her şey maddenin ürünüdür.
C) Görünüşler evrendeki varlıklar, öncesiz olarak vardır.
D) Evrende sürekli bir hareketlilik vardır.
E) Evrendeki tüm nesneler ve olaylar belli ilkelere göre meydana gelir.

8. Nihilizm, hiç anlamına gelen Latince "nihil" kelimesinden türemiştir. Nihilizm, varlığın var olmadığını (I); varsa da bilinmeyeceğini (II); bilinse de başkalarına anlatılamayacağını (III); iddia eder. Nihilizmi en iyi temsil eden Gorgias'a göre de "hiçbir şey var olamaz; başka bir deyişle varlık diye bir şey yoktur."

Gorgias'ın bu düşüncesi nihilizm'in parçada numaralandırılmış hangi bölümüyle ilgilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

9. Varlık felsefesi, felsefenin önemli bir disiplindir, fakat felsefenin tümü de değildir. Varlığı, yalnızca felsefe incelemektedir; bilim de varlığı incelemektedir. Fakat varlık felsefesi, bir felsefe olduğu için bilimden farklıdır. İncelediği varlıktan başlayarak bilgi elde etme yöntemleri, kaynakları ve daha birçok bakımdan bilimden farklıdır. Varlık felsefesi, bir tür varlık bilimi değildir.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Varlık felsefesinin ilgi alanındaki sorunlar.
B) Bilimin bilgi elde etme yöntemi
C) Bilim ile varlık felsefesi farkı
D) Bilimde meydana gelen değişimler
E) Varlık felsefesi ile bilim felsefesi arasındaki farklar.

10. La Mattie'e göre hayvan ve diğer varlıklarla aynı olan insan cisimsel bir varlıktır. Bedenin dışında bir ruha sahip değildir. İnsan ruhsuz bir makinedir. Bir makine olarak mekanik hareket etmektedir. Fakat, hayvana göre, daha karmaşık bir makinedir. Hayvana göre daha mükemmel bir makinedir.

Bu parçada "insan" ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) İnsan hayvan ve diğer varlıklarla aynıdır.
B) İnsan ruhsuz bir makinedir.
C) İnsan cisimsel bir varlıktır.
D) İnsan hayvana göre daha karmaşık bir makinedir.
E) İnsan toplum içinde yaşayan bir varlıktır.

1. – Varlığı madde olarak kabul edenler.
– Varlığı idea olarak kabul edenler.
– Varlığı hem madde hem de idea olarak kabul edenler.
– Varlığı fenomen olarak kabul edenler.
– Varlığı oluş olarak kabul edenler.

Yukarıda bir soru karşısındaki filozofların farklı yaklaşımları verilmiştir.

Bu soru aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Varlık var mıdır?
B) Evren sonsuz mudur?
C) Evrensel ahlak yasaları var mıdır?
D) Doğru bilgiye ulaşabilir miyiz?
E) Varlık nedir?

2. Filozoflar varlığın "madde" ve "düşünce" niteliğinde olduğunu belirledikten sonra şu sorunun yanıtını aramaya başlamışlardır:

"Madde ve düşünceden hangisi daha önemlidir; hangisi daha önce gelir?"

Bu soruyu "Madde daha önemlidir." diye yanıtlayanlara felsefede materyalist denir.

Aşağıdaki yargılardan hangisi materyalist düşünceye uygundur?

- A) Varlığın ilk ve en önemli ögesi düşüncedir.
B) Var olan her şey düşünceye bağlıdır.
C) Varlığın ana ögesi maddedir.
D) Madde gerçek değildir.
E) Madde bir hayaldir ve dünyadaki her şey zihinseldir.

3. Varlık felsefesinin konusu "varlık" olup, varlığın ilk nedenlerini ve ilkelerini araştırır.

Aşağıdaki sorulardan hangisi varlık felsefesi ile ilgili değildir?

- A) Evrende bir amaçlılık var mıdır?
B) Güzel nedir?
C) Varlığın ana maddesi nedir?
D) Evren sonsuz mudur?
E) Varlık nasıl oluşmuştur?

4. Varlığın fenomen olduğunu iddia eden varlık felsefesine göre, insan zihninden tam anlamıyla bağımsız olmayan bir varlık alanı vardır ve bu varlık alanını insan bilebilir. İnsanın, yani bilen öznenin bilinci tarafından belirlenen bu varlığa fenomen denilmektedir. Fenomen, bilen öznenin olanak ve bilgi imkanları doğrultusunda var olan bir varlıktır.

Parçaya göre fenomen ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi doğrudur?

- A) Deneyden gelen bilgilerdir.
B) İnsan bilinci tarafından belirlenen varlıktır.
C) Tekrarlanamayan bilgilerdir.
D) Varlığından şüphe edilen varlıklardır.
E) En mükemmel varlıklardır.

5. Aristoteles'in çok sevdiği bir örnek şöyledir: Bir kız, anne olma potansiyelini kendinde barındırmaktadır. Kız madde; anne formdur. Madde formu saklamaktadır. Kız bir gün şartlar sağlandığında anne olacaktır.

Aristoteles parçadaki örneği aşağıdaki yargılardan hangisi için vermiştir?

- A) Varlık oluş halindedir.
B) Form maddede potansiyel olarak vardır ve bir etkin güç sayesinde ortaya çıkar.
C) Fenomenler dünyasından bağımsız bir idealar dünyası yoktur.
D) İdealar tekil varlıkların içinde vardır; onlardan bağımsız olarak varlıkları yoktur.
E) Gerçek varlık "şu" diye gösterdiğimiz bireysel varlıklardır.

6. Materyalist düşünür La Mettrie insanı gelişmiş bir makineye benzettiği eserinde düşüncenin de maddenin bir özelliği veya beynin bir fonksiyonu olduğu görüşündedir. Ona göre bütün ruhsal olaylar maddi bir varlık olan beynin ve sinirlerin etkinliğinden doğar. Beden yok olunca ruh da yok olacaktır.
- Parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

- A) Varolanların temelinde ruhsal bir varlık vardır.
B) Varolmak algılanmış olmaktır.
C) İki ayrı töz vardır: madde ve düşünce
D) Düşünce ya da ruh maddi bir yapıya sahiptir.
E) Maddeyi yaratan düşüncedir.

7. Gorgias'a göre varlık var değildir ve var olmayanın bilgisi de yoktur. O halde olmayanın ne kendisi ne de bilgisi düşünülemez, anlatılamaz ve öğretilemez.

Aşağıdaki yargılardan hangisi Gorgias'ın bu görüşüne "karşı tez" durumundadır?

- A) Varlık nedir sorusuna filozoflar farklı cevap vermişlerdir.
B) Varlık yoktur.
C) Asıl varlık idealar dünyasındaki idealardır.
D) Varlıkta sürekli bir değişim vardır.
E) Varlık vardır, varlığın bilgisi bilenebilir ve başkalarına anlatılabilir, öğretilir.

8. Kant bilginin elde ediliş sürecini şu cümlesiyle dile getirir. "Bilgi deney ile başlar, fakat deneyden doğmaz."

Kant'ın bu düşüncesiyle özdeş olan yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zaman bakımından deneyden önce gelen hiçbir bilgi yoktur.
B) Doğru bilgi olanaksızdır.
C) Varlık akılla bilinebilir.
D) Bilgiler doğuştan gelir.
E) İnsanın doğru bilgiye ulaşması aklını kullanmasına bağlıdır.

9. Platon (M.Ö. 4-5.yy) idealizmin kurucusudur. Onun öğrencisi olmasına karşın aynı idealizmi Aristoteles'te görmemekteyiz. İdealizm çeşitli biçimler altında yüzlerce yıldır varlığını sürdürmektedir. Tarih boyu idealist düşünürler birbirinden farklı görüşler ortaya koymuşlardır. Ancak hepsinde ortak nokta soyut, ruhsal (tinsel), veya tanrısal bir varlığın veya kavramın her şeyin temelinde ya da belirleyici unsur olarak varolduğudur.

Parçada anlatılmak istenen asıl düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İdealizm yüzlerce yıldır varolan bir düşüncedir.
B) Bütün idealist görüşler materyalizme (maddeliğe) karşıdır.
C) İdealistler her zaman birbirine karşıdır.
D) İdealist görüşler de ortak yön soyut, ruhsal varlığı temele almalarıdır.
E) Platon ve Aristoteles idealizm konusunda tamamen farklı düşünürler.

10. Marx'a göre, diyalektik yasalar insan aklını, doğayı ve tarihi yöneten temel itici güçtür. Bu alanda sürekli çatışma ve savaş vardır. Herakleitos'un savaş ve mücadele kavramını ve Hegel'in diyalektik görüşünü yeniden yorumlayan Marx, aklın, doğanın ve tarihin tez, antitez ve sentez adımlarında oluşan bir çelişkiler mücadelesi olduğunu söyler.

Bu parçada "Marx" ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Hegel'in görüşlerinden etkilenmiştir.
B) Tarih bir çelişkiler mücadelesidir.
C) İnsan aklı diyalektik yasalar tarafından yönetilir.
D) İnsan aklı, doğa ve tarih tez, antitez ve sentez adımlarından oluşur.
E) Var olan maddedir.

TEST - 6

1. Felsefeciler varlığı farklı bir yaklaşımla ikiye ayırarak da incelerler: İdeal varlık ve gerçek varlık. Gerçek varlık zaman ve mekan içinde yer alan dış nesnel gerçekliktir. İdeal varlıklar zaman içinde yer almayan ve dış nesnel gerçekler gibi somut olmayan, fakat ideal olarak var olduğu kabul edilen varlıklardır.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılamaz?

- A) İdeal varlıklar zaman içinde yer almazlar.
B) Felsefede varlıklar ideal ve gerçek olarak ikiye ayrılır.
C) Gerçek varlıkların nesnel gerçekliği yoktur.
D) İdeal varlıklar soyut varlıklardır.
E) İdeal varlıklar ideal olarak var olduğu kabul edilen varlıklardır.

2. Kant'a göre insan; zaman ve mekan formlarıyla deneyden elde ettiği algıları kendisinde a priori (deney öncesi) olarak var olan anlığın kategorileriyle birleştirerek varlığın bilgisini elde eder. Bu varlık bizim bilgilerimizin oluşturduğu varlıktır. Kant, bu varlığa fenomen denir.

Kant'a göre "fenomen" aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Metafizik alanla ilgili varlıklardır.
B) Oluş sürecinde olan varlıklardır.
C) Bağımsız ve tam bir varlıktır.
D) İnsan zihninden bağımsız varlıklardır.
E) İnsan bilinci tarafından oluşturulan varlıktır.

3. Varlığın var olup olmadığı ontolojinin temel problemlerinden biridir. Bu konudaki görüşleri iki kümede toplamak mümkündür: "Varlık yoktur." ve "Varlık vardır." diyenler.

Bu görüş çifti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pozitivizm – Septisizm
B) Pragmatizm – Empirizm
C) Rasyonalizm – Kritisizm
D) Nihilizm – Fenomenoloji
E) Nihilizm – Realizm

4. Platon'a göre gerçek varlıklar idealardır ve bu idealar insan ruhundan bağımsız olarak idealar dünyası denilen bir yerde vardır. Aristoteles ise, tümellerin Platon'un dediği gibi, idealar dünyasında değil, nesnel dünyada bulunduğunu söyler.

Parçadan Platon ve Aristoteles ile ilgili aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Her iki düşünür de varlığın insan zihnine bağlı olduğunu kabul eder.
B) Her iki filozof için varlık maddedir.
C) Her iki filozof da idealisttir; fakat ideaların yeri konusunda birbirinden ayrılırlar.
D) Her iki filozof için varlık yoktur.
E) Her iki filozof için varlık bilinse bile başkasına anlatılamaz.

5. Kendi ve daha sonraki dönemlere en çok etki eden bir filozof olarak Marx, gerçekten var olanın madde ve onun değişimleri olduğunu ileri sürer. Diğer materyalistlerden farklı olarak, maddenin değişiminin ve hareketinin mekanik değil, diyalektik bir biçimde olduğunu söylemektedir.

Parçaya göre Marx'ın varlık anlayışının temelinde yatan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her şey atomların boşluk içinde yaptıkları mekanik zorunlu ve amaçlı hareketlerin sonucu oluşmuştur.
B) İnsanlarda da ruh yoktur.
C) Fiziksel varlıklar sürekli hareket halindedir.
D) Gerçekten var olan madde ve onun değişimleridir.
E) Varlık, soyut ve gerçekten var olan bir idedir.

6. Büyük kentlerde yaşıyorsak okula gitmek için otobüs, minibüs, dolmuş, tren gibi toplu taşıma araçlarından yararlanırız. Durak yerleri, güzergahları, hareket zamanları belli olan bu araçlar insanların güvenli, sağlıklı, hızlı ve rahat yolculuk etmeleri için üretilmiştir. Bir başka deyişle bu araçlar belli amaçlar için yapılmıştır. Amaçlılık giysiler, sıralar, kitaplar için de geçerlidir.

Parçadan aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılır?

- A) Evren sonsuzdur.
B) Evrenin genel dengesi içinde bir düzen vardır.
C) Nerede üretilmiş bir nesne varsa onun bir amacı vardır.
D) Varlık bir oluşturdur.
E) Varlık vardır ve maddedir.

7. Bilimler alanlarına giren varlıkları incelerken bir takım ilkelere dayanırlar. Örneğin, doğa bilimleri "Doğada her şeyin bir nedeni vardır" ilkesinden hareket ederler. Nesneler dünyasını incelerken nesneleri ve onlarla ilişkili olan olayları gözler ve anlamaya çalışırlar. Elde ettiklerinin de doğru olup olmadığını deneylerle denetlerler.

Buna göre, aşağıdaki varlıklardan hangisi bilimlerin inceleme alanlarına giren varlıklardan değildir?

- A) Ağaç B) Dağ C) Dev
D) Toprak E) Kum

8. Evrende sabit olan bir şey yoktur der Herakleitos. Ona göre değişmez olarak gördüğümüz her şey görünüştür. Her şey bir oluş ve değişim içindedir. Herakleitos'un bu düşüncesi aşağıdaki cümlelerden hangisini dile getirir?

- A) Bir nehirde iki defa yıkanılmaz; ikinci defa girilen nehir bambaşka bir nehirdir.
B) İnsan herşeyin ölçüsüdür.
C) Varlık vardır, var olmayan var değildir.
D) Var olmak algılanmak demektir.
E) Bilmek hatırlamak; hatırlamak bilmek demektir.

9. Bir çocuk maddedir, konuşma ve düşünme formuyla doğar; fakat henüz bebekken bu iki formu aktüel yapamaz; ancak onlar potansiyel olarak çocukta her zaman vardır.

Parçada verilen örnekten aşağıdaki yargılardan hangisi anlaşılır?

- A) İdealar tekil varlıkların içinde vardır.
B) Fenomenler dünyasından bağımsız bir idealar dünyası yoktur.
C) Varlığın değişimi ve hareketi potansiyelden aktüele geçiştir.
D) Tüm doğal varlıklar şekilsizdir.
E) Gerçek varlık "şu" diye gösterdiğimiz bireysel varlıklardır.

10. Taoculuğa göre:

- "Her şey Tao'dur, Tao'dan gelir ve Tao'ya dönecektir"
- "Hakkında konuşulabilen bir Tao, Tao değildir"
- "Tao = hem varolan (varlık) hem varolmayan (hiçlik)"

Buna göre Tao ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Varlık ile hiçlik Tao'da birleşir.
B) Tao Tanrısal bir güçtür.
C) Varolan her şey Tao'dur.
D) Tao hakkında bir şey söyleyemeyiz.
E) Her şey Tao'ya dönecektir.

1. Bilim, gerek gerçek, gerekse düşüncel varlığı konu edinir. Varlığın var olduğunu bir ön kabul olarak benimsemektedir. "Varlık var mıdır?", "Varlığın temeli nedir?" gibi soruları sorun yapmamaktadır. Bu sorunlara çözüm aramak felsefenin işidir.

Parçadaki soruları kendine konu edinen felsefe dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilgi felsefesi B) Sanat felsefesi
C) Siyaset felsefesi D) Varlık felsefesi
E) Bilim felsefesi

2. Aristoteles'e göre varlık hareketsiz ve değişmez değildir. Varlık, onun için oluş halindedir. Hem cansız doğa hem de canlı varlıklar sürekli bir oluş halindedir ve oluş bir amaca doğrudur. Bu hareket ve oluş mekanik bir hareket ve oluş değil, bir amaca yönelik oluş ve değişimdir. Her şeyin varlığa gelişinin bir amacı ve ereği vardır.

Parçayı aşağıdaki yargılardan hangisi destekler?

- A) Gerçekten var olan varlık maddedir.
B) Madde evrendeki her şeyi değişim ve hareketi sonucu meydana getirir.
C) Evrendeki her şey cisimseldir.
D) Varlığın oluş ve hareketi bir amaca yöneliktir.
E) Her şey atomların boşluk içinde yaptıkları mekanik zorunlu ve amaçlı hareketlerinin sonucu oluşmuştur.

3. Gerçekten varlık vardır ve bu varlıklar insan zihninden bağımsız olarak vardır, diyen görüşe realizm denir. Realizm, ontolojik gerçekliğin var olduğunu ve bunun bilinebileceğini savunur.

Aşağıdaki yargılardan hangisi ontolojik anlamda realizmle "karşı tez" durumdadır?

- A) Varlık madde olarak vardır.
B) Varlık ideadır.
C) Varlık hem madde hem ideadır.
D) Varlık fenomendir.
E) Varlık yoktur.

4. Marx'a göre, gerçekten var olan varlık, madde-dir. Madde evrendeki her şeyi değişim ve hareketi sonucu meydana getirir. Madde çatışma ve çelişme içinde değişerek gerçekleşir. Bu durum diyalektiğin özü gereğidir. Biyolojik varlıklar da bu değişim ve gelişime tabidir. Değişme ve gelişme mekaniğin doğrusal değişmesi ve gelişmesi biçiminde olmaz. Madde sürekli, diyalektik olarak, devrimsel biçimde değişir ve gelişir.

Aşağıdaki yargılardan hangisi bu açıklama için "karşı tez" oluşturur?

- A) Varlık, soyut ve gerçekten var olan bir idedir.
B) Maddedeki değişme, çatışma ve çelişme şeklindedir.
C) Evrendeki her şey, maddenin değişim ve hareketi sonucu meydana gelir.
D) Gerçekten var olan varlık, maddedir.
E) Maddedeki değişme doğrusal değil devrimseldir.

5. - "Varlık gerçekten vardır, fakat insan zihninden bağımsız olarak değil de, insan zihninde vardır" diyen görüş idealizmdir.
- "Gerçekten varlık vardır ve bu varlıklar insan zihninden bağımsız olarak vardır" diyen görüş realizmdir.

Her iki görüş için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Varlığı madde olarak ele alırlar.
B) Varlığı idea olarak ele alırlar.
C) Varlığın yok olduğunu savunurlar.
D) Varlığın varlığını kabul ederler.
E) Varlığın var olsa bile, başkasına anlatılamayacağını kabul ederler.

6. Bize görünen biçimiyle biz varlığı biliriz. Kant bu varlığa fenomen der. Bu varlığın ötesinde "kendinde şey" olarak var olan asıl gerçeklik vardır ki, biz onu bilemeyiz; fakat o vardır. Bu varlığa da Kant, numen adını verir. Fenomen bize görünen varlık, numen ise görünmeyen (bilgimize açık olmayan) varlıktır.

Fenomenle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi parçadaki ele alınış tarzına uygundur?

- A) Gerçekliği olmayan varlıklardır.
B) Zihnin kavrayamadığı varlıklardır.
C) Zihinden bağımsız olarak var olan kavramlardır.
D) Bize görünen ve bilgisini elde edebildiğimiz varlıklardır.
E) Bilgisini elde edemediğimiz varlıklardır.

7. Bilime göre varlık dış nesnel gerçeklikte var olan her türlü olgusal ve edimsel şeydir. O halde bilim için, "varlık vardır" ve onun yokluğu kesinlikle düşünülemez. Buna karşılık, felsefenin varlık konusunda bilim kadar net bir cevabı yoktur. Her şeyden önce, varlığın var olmadığını savunan görüşlerin yanı sıra "varlık vardır" diyenler de kendi içlerinde çok çeşitli varlık kuramlarına sahiptir.

Parçada varlık ile ilgili aşağıdakilerden hangisinden söz edilmektedir?

- A) Bilim ve felsefenin varlığı ele alış tarzlarında farklılık vardır.
B) Bilim varlığı parçalı olarak ele alır.
C) Felsefe varlığı akıl yoluyla kavramaya çalışır.
D) Varlık, yalnız düşüncede var olan değil, aynı zamanda gerçek dünyada da var olandır.
E) Felsefe varlığı bütün olarak ele alır.

8. "Düşünme gücü yalnızca ruhta vardır. Cismin özünü ise yer kaplama oluşturur. Yani ruh düşünen, cisim ise yer kaplayan şeydir. Bu iki töz birbirinden tamamıyla bağımsızdır."

Felsefe tarihinde ikicilik (dualizm) olarak adlandırılan Descartes'in bu görüşüne aşağıdakilerden hangisi uygun düşer?

- A) Ruh, tek başına varolan bir tözdür.
B) Madde, aklın bir ürünüdür.
C) İnsan, ruh sahibi tek varlıktır.
D) Varlık, bir yanıyla düşünce diğer bir yanıyla ise maddedir.
E) Ruh, sonsuza kadar varolacak tek tözdür.

9. Demokritos ve modern felsefecilerden Gassandi'ye göre, her şey atom ve boşluktan oluşmuştur. Var olan her şey, sonsuz sayıdaki maddesel atomlara ayrılır. Atomlar, bir sıra ile birleşerek veya ayrılarak varlıkları oluşturur. Bu atomlar farklı büyüklük ve biçimdedirler. Zihin, ruh, akıl, duygu gibi soyut varlıklar da aslında daha ince atomlardan yapılmış fiziksel varlıklardır.

Parçaya göre, Demokritos ve Gassandi aşağıdaki yargılardan hangisini kabul etmez?

- A) Bütün varlıklar zihinseldir.
B) Varlıkların oluşumu atomların bir sıra ile birleşmesi ve ayrılmasına bağlıdır.
C) Varlığın temelinde atom ve boşluk vardır.
D) Her varlık sonsuz sayıdaki maddesel atomlara ayrılır.
E) Atomlar farklı farklı büyüklük ve biçimdedirler.

1. İlk Çağ materyalistlerinden olan Harekleitos'a göre varlık ateştir. Ateş tüm varlıkları yakarak ve yıkarak, onların değişmesini sağlar. Bu nedenle varlık, oluşturma, akıştır ve değişimdir. Doğada sürekli bir savaş, çekişme ve mücadele vardır. Akış ve oluş içindeki varlıklar düzenli bir şekilde var olmakta ve değişmektedir.

Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi Herakleitos'a ait bir düşünce değildir?

- A) Varlığın temelinde ateş vardır.
B) Varlık akış ve oluş içindedir.
C) Doğada sürekli bir savaş vardır.
D) Varlıklar düzenli bir şekilde var olur.
E) Varlığın ana maddesi değişmez ve kalıcıdır.

2. Marx'a göre Hegel'in en önemli yanı, her şeyin değişme ve hareket halinde birbirine bağlı olduğunu düşünmesidir. Fakat, Hegel, düşüncelerdeki değişmeler, maddelerdeki değişmeleri yaratır derken yanılmıştır. Marx'a göre maddeler değiştiği için düşünceler değişmektedir.

Parçadan Marx'ın aşağıdaki düşüncelerden hangisini savunduğu söylenir?

- A) Düşüncede meydana gelen değişmeler maddedeki değişmelere neden olur.
B) Bize düşünceleri veren maddedir.
C) Varlık hem madde hem de düşüncedir.
D) Varlık yoktur.
E) Gerçek varlıklar idealardır.

3. Varlık ya da var olan dediğimiz şey toprak, petrol masa gibi maddesel bir şey; bitki, hayvan, insan gibi canlı bir şey; algılama, düşünme, anımsama gibi ruhsal bir şey ya da matematik sayılar, geometrik şekiller, fikirler, değerler gibi düşünsel bir şey olabilir.

Buna göre, aşağıdaki varlıklardan hangisi düşünsel varlıklardandır?

- A) Kitap B) Klasör C) Pi sayısı
D) Kapı E) Silgi

4. Husserl'e göre var olan yalnızca fenomenlerdir. Fenomenler bilinebilir. İnsanın bilinci bu fenomenleri belirler ve onların özünün bilgisini bilebilir. Varlığın bizden bağımsız var olma durumu yoktur; bizim zihnimizin olanakları çerçevesinde varlık var olur.

Parçaya göre, Husserl'in fenomen kavramına yaklaşımını aşağıdaki yargılardan hangisi özetler?

- A) Fenomen, "şu" diye gösterdiğimiz bireysel varlıklardır.
B) Fenomen madde ve formun bir araya gelerek oluşturduğu gerçek tözlerdir.
C) Fenomenler, zihnimizin belirlediği ve var ettikleri varlıklardır.
D) Fenomen, varlıkta potansiyel olarak var olan güçtür.
E) Fenomen, hareket ve oluş halinde olan varlıklardır.

5. Herakleitos'un "varlık oluşturma" düşüncesini 20.yy. da Whitehead'da görüyoruz. O da ardılı olduğu düşünür gibi değişimin kaçınılmazlığını görüyor ve bu değişim içinde bir düzen olduğunu fark ediyor. Ancak Herakleitos'un Logos (evrensel akıl) dediğini o Tanrı olarak görüyor. Ona göre Tanrı sayesinde var olanlar belirli bir düzen ve süreklilik kazanmaktadır.

Parçadan Whitehead'la ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Ona göre evrende her şey sürekli değişir.
B) 20. yy.'ın "oluş filozofu" dur.
C) Evrende değişim içinde bir düzen olduğu görüşündedir.
D) Herakleitos'a karşı çıkar.
E) Tanrı'nın dünyanın düzenini sağlayan güç olduğunu savunur.

6. "Erik çekirdeği, kendinde erik olma ereğini taşır. Erik çekirdeğinden hiçbir zaman elma yetişmez." **sözüyle Aristoteles varlıkla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisini vurgular?**

- A) Doğada karşıtlar ve çelişkiler bir arada bulunur.
- B) Her şeyin varlığa gelişinin bir amacı vardır.
- C) Ruh bedeni canlı tutan ögedir.
- D) Madde evrendeki her şeyi değişim ve hareketi sonucu meydana getirir.
- E) Bedenin amacı ruha madde sağlamaktır.

7. La Mettrie'ye göre insan cisimsel bir varlıktır. Hayvan ve diğer varlıklarla aynı olan insan, bedenin dışında bir ruha sahip değildir. İnsan ruhsuz bir makinedir. Bir makine olarak mekanik hareket etmektedir. Fakat insan hayvana göre, daha karmaşık bir makinedir.

Parçaya göre La Mettrie'nin insana bakış tarzını aşağıdaki yargılardan hangisi özetler?

- A) İnsan duyguludur.
- B) İnsan gelecekte endişe duyar.
- C) İnsan evrendeki diğer varlıklardan farklı değildir.
- D) İnsan ruha sahiptir.
- E) İnsan toplumsal bir varlıktır.

8. – Her var olduğunu kabul ettiğimiz şey, dış nesnel gerçeklik olarak mı vardır?
- Acaba şu karşımdaki insanlar ve eşyalar gerçekten var mıdır? Yoksa onları ben mi düşünerek var ediyorum?
- Rüyamda veya hayalimde gördüğüm veya düşündüğüm varlıklar, gerçekten var olduğu için mi onları ben rüyamda veya hayalimde görmekte veya düşünmekteyim?

Yukarıdaki sorular hangi felsefi sistemin ilgi alanındadır?

- A) Ahlak felsefesi
- B) Varlık felsefesi
- C) Siyaset felsefesi
- D) Estetik (Sanat Felsefesi)
- E) Bilgi felsefesi

9. Berkeley için, yalnızca ruh ve ruhların kavram ve ideleri vardır. Onların dışında zihinden bağımsız nesnel dış gerçeklik, yani madde yoktur. Bizim doğrudan ve aracısız olarak algıladığımız her şey kendi zihnimizdeki idelerdir.

Aşağıdakilerden hangisi bu parça için "karşı tez" oluşturur?

- A) İdeler zihinsel kaynaklıdır.
- B) Zihnimizden bağımsız dış gerçeklik yoktur.
- C) Madde yoktur.
- D) Doğrudan algıladığımız her şey kendi zihnimizin ideleridir.
- E) Gerçekten var olan madde ve onun değişimleridir.

10. Varlık felsefesi, felsefenin diğer disiplinleri gibi bir disiplindir ve ilk defa Eski Yunan'da doğa felsefecilerinin varlığın ilk maddesi veya ana maddesi (arke) sorusuyla ortaya çıkmıştır. Thales'e başlayan varlığın nedenini araştıran felsefe, Aristoteles'te gerçek kimliğine ulaşarak varlık felsefesi olarak, felsefenin bir disiplini olmuştur.

Parçada aşağıdakilerden hangisi söz edilmektedir?

- A) Varlık felsefesinin felsefenin bir disiplini olduğu
- B) Varlık felsefesinin varlığın ilk ana maddesi sorusuyla ortaya çıktığı
- C) Varlık felsefesinin Thales'e başladığı
- D) Varlık felsefesinin Aristoteles'e gerçek kimliğine ulaştığı
- E) Varlık felsefesi ile varlık bilimi arasında fark olduğu

TEST - 9

1. Varlık, kendisi ve başkaları hakkında soru sorup, bir var oluş gerçekleştirme potansiyeline sahipken; nesneler, dünyada kendiliğinden önümüzde hazır varlıklardır. Varlık, ontolojik bir yapı sergilerken, nesneler bilgisel bir yapı sergilerler. Bu nedenle nesneler, bilgi felsefesi ve bilimin konusu olurlar. Varlık ise, var oluş olarak varlık felsefesinin çözümleme alanına girer.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Var olan yalnızca fenomenlerdir.
- B) Fenomenler, zihnimizin belirlediği ve var ettikleri varlıklardır.
- C) Varlığın bizden bağımsız bir var olma durumu yoktur.
- D) Hem cansız doğa hem de canlı varlıklar sürekli bir oluş halindedir.
- E) Nesneler ile varlık arasında ayırım vardır.

2. Aristoteles'e göre insan ruhu, bitkilerin beslenme ve üreme gücünü, hayvanların hareket etme gücünü ve yalnızca insana ait olan akıl gücünü bir arada bulundurur. O halde insanı diğer cansız ve canlı varlıklardan ayıran en önemli özelliği aklı olmasıdır. Akıl, insanın formudur, madde ise bedendir. Ruh ve beden birbirini tamamlayan uyumlu iki varlıktır.

Aşağıdakilerden hangisi Aristoteles'in insana bakış tarzını özetler?

- A) İnsan madde ve formdan oluşmuş canlı bir varlıktır.
- B) İnsan oluş sürecinde olan bir varlıktır.
- C) İnsan evrendeki diğer varlıklardan farklı değildir.
- D) İnsan bir makine gibi mekanik hareket etmektedir.
- E) İnsanın ruhu yoktur.

3. Herakleitos varlık ile ilgili düşüncesini şu örneklerle açıklar: Biz dünkü ırmağı bugünkü ile aynı sayarız. Acaba gerçekten öyle midir? Kuşkusuz değildir. Bu yalnızca bir aldanıştır. Çünkü, bu arada akıp giden sular, onu başka bir ırmak yapmıştır.

Herakleitos'un verdiği örnekten aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılır?

- A) Varlık hem madde hem de düşüncedir.
- B) Her şey sürekli değişir.
- C) Doğada bir düzen vardır.
- D) Düşünce maddenin yansımasıdır.
- E) Varlık bir oluş halindedir.

4. Felsefede varlıklar ideal varlıklar ve gerçek varlıklar olarak ikiye ayrılır. Gerçek varlık zaman ve mekan içinde yer alan dış nesnel gerçekliktir. İdeal varlıklar zaman içinde yer almayan ve somut olmayan, fakat ideal olarak var olduğu kabul edilen varlıklardır.

Parçada verilen tanım ve açıklamalara göre aşağıdaki gruplandırmalardan hangisi doğrudur?

Gerçek varlık	İdeal varlık
A) Ağrı Dağı	Bursa
B) Kaf Dağı	Ağrı Dağı
C) Anka Kuşu	Serçe
D) Boynuzlu At	Van Gölü
E) Marti	Pi sayısı

5. – Varlığı madde türünden açıklayan tüm görüşlerin adıdır.
- Bu anlayışa göre, gerçekten var olan bir maddi varlık vardır ve bu insandan bağımsız dış nesnel gerçeklik olarak vardır.

Yukarıdaki anlayışları ifade eden kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rasyonalizm
- B) Materyalizm
- C) İdealizm
- D) Nihilizm
- E) Pragmatizm

6. İnsan cisimsel bir varlıktır ve bu nedenle evrendeki diğer varlıklardan farklı değildir. Hayvan ve diğer varlıklarla aynı olan insan, bedeninin dışında bir ruha sahip değildir. İnsan ruhsuz bir makinedir. Bir makine olarak mekanik hareket etmektedir. Fakat, hayvana göre, daha karmaşık bir makinedir.

Aşağıdakilerden hangisi La Mettrie'nin parçadaki insana bakış tarzıyla çelişir?

- A) İnsan bir makinedir.
B) İnsan hayvana göre daha karmaşık bir makinedir.
C) İnsan hayvandan farklı değildir.
D) İnsanı diğer varlıklardan ayıran özelliği ruha sahip olmasıdır.
E) İnsan cisimsel bir varlıktır.

7. Gerek gerçek, gerekse düşünsel olsun, varlığın en genel ve en temel özelliklerini soruşturan felsefe dalı varlık felsefesidir.

Aşağıdakilerden hangisi konusu varlık olan bu disiplinin cevaplamaya çalıştığı sorulardandır?

- A) Doğru bilgi var mıdır?
B) Varlık var mıdır?
C) Evrensel ahlak yasaları var mıdır?
D) Güzel nedir?
E) İyi nedir?

8. Daha önceleri ontoloji metafizikle iç içeydi. Örneğin varlığın ardında kalan şeyi arıyordu. Ancak günümüz ontolojisi varlık ve varolanı en son şeyler olarak görür ve varolanın yapısını, belirlenme ilkelerini, çeşitlerini ve biçimlerini inceler.

Parçaya göre, aşağıdakilerden hangisi günümüz ontolojisinin sorularından biridir?

- A) Varlık var mıdır, yok mudur?
B) Kavramsal olarak varolanlar nelerdir?
C) Varlığın ana maddesi nedir?
D) Evrenin başlangıcı ve sonu var mıdır?
E) Varlık bir midir, çok mudur?

9. – Hobbes'a göre, gerçekten var olan, yer kaplayan cisimlerdir. Başka bir söylemle, gerçekten var olan her şey, maddenin şekil almış türü olan cisimlerdir. Cisimlerin tek özelliği hareket etmeleridir.
– Marx'a göre gerçekten var olan madde ve onun değişimleridir. Maddenin değişimi ve hareketi mekanik değil, diyalektiktir.

Her iki düşünürün varlığı ele alışıdaki ortak yönü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gerçek varlık olarak ideaları almaları
B) Varlığı zihnin bir ürünü olarak görmeleri
C) Maddedeki hareketliliği kabul etmeleri
D) İnsanı ruhsuz olarak kabul etmeleri
E) Varlığın atom ve boşluktan oluştuğunu kabul etmeleri

10. Descartes ruh ve maddenin tamamen birbirinden bağımsız olduğunu söylüyordu. Ancak yapı ve öz bakımından tamamen farklı bu iki töz'ün insanda nasıl bir araya geldiğini açıklamakta zorlanmış ve buna kendince – biraz da zorlamayla – çözüm sağlamak için beynin alt bölgesinde kalan bir yerde bu iki töz arasında ilişki kuran bir organ olduğunu öne sürmüştü. Fakat bu çözüm kendinden sonraki düşünürleri pek tatmin etmemiş olacaktır ki farklı çözüm arayışları ve görüşler öne sürülmüştür.

Parçaya göre Descartes'ın böyle bir çözüm arama sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ruhun tek töz olarak insanda varolması
B) Ruhun maddeden türemiş olması
C) İnsanda bu iki ayrı tözün de var olması
D) Ruhun bölünemez oluşu
E) Ruhun ölümsüz bedenine ise yok olacağı düşüncesi

TEST – 10

1. Thomas Hobbes, atomcu mekanik materyalizmi reddeder; çünkü atomların hareket ettiği boşluğun olmadığını iddia eder. Eğer boşluk varsa, hareket yoktur, der. Hareketin olabilmesi için evrenin dolu olması gerekir. Mekanik hareket ancak dolu bir evrende gerçekleşebilir.

Thomas Hobbes'un parçadaki eleştirisinden hareketle, atomcu mekanik materyalist anlayışın aşağıdaki düşüncelerden hangisine sahip olduğu söylenebilir?

- A) İnsan evrendeki diğer varlıklardan farklı olmaz.
B) Her şey atom ve boşluktan oluşmuştur.
C) Gerçek varlık insan zihnindeki idealar veya kavramlardır.
D) Zihinsel hiçbir varlık yoktur.
E) İnsan hayvana göre daha karmaşık makinedir.

2. İnsanın maddesi bedeni; formu ise onu canlı tutan ruhudur. Ruhu çeşitli derecelere ayırarak ele alan Aristoteles'e göre, insan ruhu, bitkilerin beslenme ve üreme gücünü, hayvanların hareket etme gücünü ve yalnızca insana ait olan akıl gücünü bir arada bulundurur.

Aşağıdaki yargılardan hangisi Aristoteles'in bu düşüncesini destekler durumdadır?

- A) İnsan yalnızca cisimsel bir varlıktır.
B) İnsan bedeninin dışında bir ruha sahip değildir.
C) İnsan bir makine olarak mekanik hareket etmektedir.
D) İnsan hayvana göre daha karmaşık bir makinedir.
E) İnsan ruha sahip olan bir varlıktır.

3. Var olanlar arasında, yalnızca bir tür var olan olan, gerçekte (reel dünyada) var olanlar deyince, somut olarak var olan, algılanabilen varlıklar anlaşılır. Örneğin ağaç gerçekte var olan bir varlıktır, hava da öyle. Ancak geometrik şekiller veya sayılar, semboller gerçekte değil zihinsel ya da kavramsal olarak var olanlar içerisinde kabul edilir.

Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi "gerçekte" yoktur?

- A) Elektrik B) Dünya C) Meridyenler
D) Ağaç Resmi E) Bilgisayar

4. Berkeley ideaların insan zihninin içerikleri olduğunu ileri sürer. İdealar, düşünceler ve tasarımlar, öznenin bilinç içerikleridir. Var olan ruhlardır. Asıl gerçeklik, ruhlardır. Madde diye bir şey yoktur; var olan bizim ruhumuzun bilinçli içerikleri olan idealarlardır.

Parçada Berkeley'in aşağıdakilerden hangisini savunduğu görülebilir?

- A) Varlık yoktur.
B) Zihnimizin dışında var olan ilk varlık gerçek ve asıl varlıktır.
C) İdealar insan zihninden bağımsız değildir.
D) Varlık maddedir.
E) Ruh diye bir varlığın olup olmadığı şüphelidir.

5. Filozoflar varlığın madde ve düşünce niteliğini belirledikten sonra şu sorunun cevabını aramışlardır: "Madde ve düşünceden hangisi önemlidir; hangisi diğerinden daha önce gelir?"

Bu soruya "Madde daha önce gelir; varlığın ana ögesi maddedir." diye cevaplayanlara felsefede ne ad verilir?

- A) Pragmatist B) Rasyonalist
C) İdealist D) Septik
E) Materyalist

6. Spinoza'ya göre evrendeki her şey Tanrı'nın varlığından zorunlulukla çıkar. Tek töz vardır: Tanrı. Bu bakımdan monist (tek bir töz olduğu anlayışı) olan Spinoza Tanrı, töz, evren ve doğa kavramlarını aynı anlamda kullanır ki bu anlamda da Panteist'tir.

Parçadan hareketle Spinoza'nın görüşleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Evren Tanrı'nın kendisidir.
B) Nesneler Tanrı'dan ayrı varlıklardır.
C) Tanrı doğa ve evren birdir.
D) Spinoza panteisttir.
E) Tek bir töz olduğu düşüncesindedir.

7. Varlık Aristoteles için hareketsiz ve değişmez değildir. Varlık, onun için, oluş halindedir. Hem cansız doğa hem de canlı varlıklar sürekli bir oluş halindedir.

Parçada Aristoteles'in varlıkla ilgili aşağıdaki hangi görüşü vurgulanmıştır?

- A) Gerçekten var olan varlık, maddedir.
B) Madde en basit kütleden en karmaşıklığa doğru giden değişim ve gelişim sürecindedir.
C) Maddenin değişmesi karşıtların savaşı ile mümkündür.
D) Varlık hareketli, değişken ve oluş halindedir.
E) Varlık hem madde ve form halindedir.

8. I. Hiçlik nedir?
II. İyi nedir?
III. Güzel nedir?
IV. Evren nasıl oluşmuştur?
V. Demokrasi nedir?

Yukarıdaki sorulardan hangileri varlık felsefesi ile ilgilidir?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
D) IV ve V E) I ve IV

9. Maddenin değişmesi karşıtların savaşı ile mümkündür. Karşıtlar ve çelişkiler bir arada bulunur ve birbirlerine dönüşür. Çelişme, karşıtların savaşı, değişme ve gelişmenin temel gücüdür; çünkü o olmasa her şey aynı kalırdı. Evrendeki her şey diyalektiğin yasalarına maruz kalmaktadır. Diyalektik, değişimin gücüdür.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Diyalektik değişimin gücüdür.
B) Karşıtların savaşı ve çelişme olmasaydı her şey aynı kalırdı.
C) Karşıtların savaşı gelişimin gücüdür.
D) Evrende hareketin olabilmesi için evrenin dolu olması gerekir.
E) Çelişme değişimin gücüdür.

10. Güneş her gün doğudan doğmakta, batıdan batmaktadır. Mevsimler birbirini izlemektedir. Hayvanlara içgüdüleri yol göstermekte, yumurtlama zamanı gelen kuş hemen yuva yapmaya girişmekte ve onu nasıl yapacağını bilmektedir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

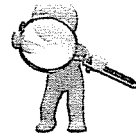
- A) Metafizik bazı filozoflar tarafından eleştirilmiştir.
B) Evrenin genel dengesi içinde bir düzeni vardır.
C) Evrende amaçlılık vardır.
D) Varlığın en genel ve en temel özelliklerini soruşturan felsefe dalı varlık felsefesidir.
E) Doğada mucize yoktur, her şey bir nedene bağlıdır.

4. BÖLÜM

AHLAK FELSEFESİ

Kendine kötülük yapılan bir adam, durumu anlattıktan sonra, Epiktetos'un fikrini almak ister. Adam: Öç almam ve bana yapılan kötülüğe karşı koymam gerekmez mi? Epiktetos: Dostum sana kötülük yapılmamıştır. Çünkü iyi ve kötü senin isteğine bağlıdır. Bir kimse sana karşı haksızlık yaparak kendini yaralamış ise, bu kötülüğü ona çevirerek neden sen de kendi kendini yaralamak istiyorsun?

TEST - 1

Ahlak Felsefesi

1. Kendi iyiliğini ön planda tutan egoist (benci) ahlak kuramı, evrensel bir ahlak yasasını ve değerlerini kabul etmez. Ahlaki davranış bir yasaya göre değil, kişinin davranışlarından çıkacak kendi iyiliğine göre olacaktır. Kişinin çıkarını ön planda tutan sonuç önemlidir. Diğer her şey, bu sonuca yardım ettiği sürece değerlidir. Öznelliği temele aldığı için objektif bir ahlakı değil, subjektif ahlakı savunur.

Buna göre, aşağıdaki düşüncelerden hangisi egoist ahlak felsefesine ait değildir?

- A) Evrensel ahlak yasası ve değerleri yoktur.
- B) Kişinin çıkarı ön plandadır.
- C) Öznelliği dikkate alır.
- D) Ahlaki davranış, toplumdaki yasalar ve değerlere göre yapılmalıdır.
- E) Ahlaki davranış, kişinin kendi iyiliği göz önüne alınarak yapılır.

2. Büyük bir hızla gelişen bilim ve teknolojinin hemen her alana egemen olmasını ve sakıncalarını çağımız felsefesi etik açıdan irdeler.

Parçada çağdaş felsefenin bilimin hangi yönünü irdelediğinden söz edilmektedir?

- A) İşlevsel yönü
- B) Entelektüel değeri
- C) Tarihsel yönü
- D) Pratik değeri
- E) Ahlaksal değeri

3. Özgürlük, bireyin keyfine göre davranması, isteklerini, içgüdülerini dilediğinde doyurma olanağı bulması değildir. Buna göre özgürlüğün ölçütü seçme olmaktadır. Yeter ki bu seçme, zorlama ya da baskı altında yapılmış olmasın. Peki kişiye karar verdiren hangi yetimizdir? Bunun istenç (irade) olduğunu söyleyebiliriz.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Vicdan doğuştan gelen bir nitelik değildir.
- B) Ahlak yargısı estetik yargıdan farklıdır.
- C) Ahlaksal özgürlük aslında bir istenç özgürlüğüdür.
- D) Vicdan insana özgü bir güçtür.
- E) Yaşamın amacı fayda sağlamaktır.

4. Nietzsche'ye göre toplumda halk sınıfı ve seçkinler sınıfı olmak üzere iki sınıf vardır. Halk sınıfı sürü durumundadır ve ahlak kuralları bu sınıf için yeterlidir. Ona göre kimi filozoflar bireyci, bencil, acımasız ve istenci güçlendiren ahlak yerine özverili olmayı öğütleyen, zayıflığı ve miskinliği koruyan ve bireylerin güdülerini köreltip onu edilgenliğe yöneltten, köleler ahlakını benimsemişlerdir. Artık sıradan ve korkaklara yarayan bu ahlaktan kurtulma zamanı gelmiştir. Bunun yolu da "vicdan ahlakı" yerine "deha" yani "iktidara doğru giden güç" ahlakını koymaktır.

Aşağıdakilerden hangisi Nietzsche'nin görüşünü özetleyen bir ifadedir?

- A) Güç en yüce iyidir.
- B) Evrensel ahlak yasaları vardır.
- C) Özgürlük ahlakın ön koşuludur.
- D) Ahlaksal eylemler bir kişilik ürünüdür.
- E) İnsan eylemlerinin amacı mutluluktur.

5. İnsanlar değer yargılarını, birer evrensel değermiş gibi kabul ettikleri için, değişmez, mutlak ve evrensel değerleri reddetmektedirler. İnsanlar yeterli bilgi sahibi olurlarsa, değerlerin nesnel, evrensel, mutlak ve değişmez olduklarını, buna karşılık değer yargılarının öznel, görel ve değişken olduklarını göreceklerdir.

Parçaya göre insanların değerlerin evrensel, mutlak ve değişmez olduklarını görememelerinin nedeni nedir?

- A) Yeterli bilgi sahibi olmamaları
- B) Özgür olmamaları
- C) Bireysel faydayı gözetmeleri
- D) Sorumluluk almamaları
- E) Vicdanlarının kötüyeye yönelmesi

6. Olgu kendi başına bir değer yargısı taşımaz. Onu inceleyen, gözleyen ve yorumlayan tarafından değerli veya değersiz yapılır.

Aşağıdaki yargılardan hangisi bu parça için "karşı tez" oluşturur?

- A) İyi ve kötü, pek çok biçimde tanımlanabilir.
B) Değer yargılarının taşıdığı genel ve evrensel anlam toplumdan topluma değişir.
C) İyi ve kötü değerleri kişilere göre değişir.
D) Olgu ile değer yargısı birbiriyle aynıdır, özdeşler.
E) Değer yargıları öznelidir.

7. Özgür irade sahibi insan iyi, doğruyu, ve haklıyı görebilmek için kendinde olan bir yargılama yetisine başvurur. Bu yeti vicdandır. Yaptığı eylemin ahlaki olup olmadığını vicdan ile anlar. Vicdan ve özgür irade bir arada insanı ahlaki varlık yapar.

Parçaya göre insanın ahlaki varlık olması için aşağıdakilerden hangileri gereklidir?

- A) Toplumsal fayda – özgürlük
B) Vicdan – özgür irade
C) Sorumluluk – özgür irade
D) Vicdan – sorumluluk
E) Erdem – vicdan

8. Hazcı ahlak felsefesine göre, ahlaki eylemin değeri, eylemin sonucunda oluşan hazdan gelmektedir. Fakat, haz kişiden kişiye değişir. Örneğin, bir nesne birisi için haz verici olduğu için değerlidir; fakat diğeri için aynı oranda haz vermediği için değersizdir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) İnsan acıdan uzaklaşmalı, hazza yaklaşmalıdır.
B) Hazzın çok olması davranışın ahlaki olmasını sağlar.
C) Değerleri belirleyen şey, kişide ortaya çıkan haz duygusudur.
D) Bireysel hazlar yerine, toplumsal fayda düşünülmelidir.
E) Maddi hazlar daha değerlidir.

9. İnsan ahlaki erdemle iyiyi kötünden ayırarak, iyiyi teorik bilgiyle temellendirmeli ve böylece pratik davranışlarını ahlaki yapmalıdır. Ahlaki iyi davranış insanı mutluluğa götürecektir. Böyle bir ruha sahip insan yalnız bu dünyada mutlu olmakla kalmaz, öldükten sonra da iyi ve mutlu ruha sahip olmaya devam eder.

Farabi'ye göre insanın hem bu dünyada hem de öldükten sonra mutlu olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Tutkularından ve hırslarından arınmasına
B) Ahlaki iyi davranışlara sahip olmasına
C) Hazdan kaçınmasına
D) Toplumsal değerlere uygun yaşamasına
E) Eylemlerinde özgür olmasına

10. Bir Alman filozofuna göre, vicdanın kendisine seslenmesi sonucu birey kendi varlığını fark ederek, kendisinde kendi varoluşunu açığa çıkarır. Bireyin kendisine yönelmesi onun diğer bireylerden farklı olduğunu ortaya çıkarır. O halde, bireyselliğin kaynağı olarak vicdan bireyi o insan yapan en önemli özelliğidir. Vicdanın çağrısını duymayan insanlar ise, kendi bireyselliğini değil, başkalarını takip eden veya başkalarına özenen varlıklar durumuna gelirler.

Aşağıdakilerden hangisi, bu parçada öne sürülen görüşü özetler?

- A) Ahlak yargıları evrensel nitelikler taşır.
B) Ahlak, insana yükleyebildiği kadar sorumluluk yüklemelidir.
C) Vicdan bireyselliğin kaynağıdır.
D) Sorumluluk duygusu vicdanımızı tamamlayan son koşuldur.
E) Vicdanlı birey aynı zamanda ahlaklı bireydir.

TEST – 2

1. Bireyin kendi özgür iradesinin seçimini, kendi istek ve arzuları doğrultusunda bağlı olduğu (inandığı) ahlak kuralları çerçevesinde önce bilek ve isteyerek karar vermesine ahlaki karar, bu kararını eylemle göstermesine ahlaki eylem denir. Ahlaki karar ve ahlaki eylem, özgürlüğün, sorumluluğun, vicdanın, aklın ve ahlak yasalarının birlikte uyumlu çalışması sonucu yapılır.

Parçaya göre, bireyin ahlaki karar alması ve kararı doğrultusunda ahlaki eylemde bulunabilmesi için aşağıdakilerden hangisi gerekli değildir?

- A) Özgürlük
B) Sorumluluk
C) Vicdan
D) Ahlak yasaları
E) Bireysel fayda

2. Bireyselliğin kaynağı olarak vicdan, bireyi o insan yapan en önemli özelliğidir. Vicdanın çağrısını duymayan insanlar ise, kendi bireyselliğini değil, başkalarını takip eden veya başkalarına özenen varlıklar durumuna gelirler. Vicdanın sesini duymayanın yanında bu sesi kararlılıkla uygulamak ve takip etmek gereklidir. Her ne kadar vicdan bireyin kendisiyle bir iç konuşması da olsa, aynı zamanda bireyi diğerinden ayıran en temel var olma durumudur.

Parçada anlatılanlardan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Ahlaki davranış iyiyi hedefleyen bir davranıştır.
B) Vicdan bireyi diğer bireylerden ayıran özelliklerden biridir.
C) Özgür olan bireyler içindeki sese uyarak, bir eylemde bulunabilirler.
D) İnsan doğuştan getirdiği bir vicdana sahiptir.
E) Vicdanın huzurluğu bireyi mutlu yaparken, vicdan azabı mutsuz yapar.

3. Yunus Emre'ye göre her insanda onu dünyaya bağlayan bir benlik vardır. Kişi, benlik yoluyla gereksinimlerini karşılar, yaşamını sürdürür. Ne var ki benlik, insanı bencil, çıkarıcı, hırslı yapar. Onu sevgiden, dolayısıyla Tanrı'dan uzaklaştırır. O halde benliği etkisiz kılmak gerekir. Bunun yolunda sevgi(aşk)'dir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Sevgiyle, bencil benlik yok edilebilir.
B) Tanrı'nın yarattıklarını sevmeyen, onların haklarına saygı göstermeyen Tanrı'ya ulaşamaz.
C) İnsan evrendeki diğer yaratıklardan üstündür.
D) Tasavvufta Tanrı'ya ulaşmanın yolu akıl değil, gönüldür.
E) Ahlaksal eylem, hem salt iyi niyete dayanan, hem de etkili iyi sonuçları olan bir eylemdir.

4. Kaynağını Tanrı'dan alan ahlaka, dini ahlak denir. Bu tür ahlakta, ahlak yasaları bir üst varlık tarafından belirlendiği için tartışılması ve yanlışlanması, aynı zamanda dine karşı gelmektir. Eğer birey dinin önermelerine inanıyorsa, o dinin ahlak sistemini de kabul etmek zorundadır. Burada ahlak insanlara verilmiş, yani hazır bir biçimde sunulmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi parçada anlatılanlara "karşı tez" durumundadır?

- A) Dini ahlakta ahlak yasaları bir üst varlık tarafından belirlenir.
B) Dini ahlak insanlara hazır olarak sunulmuştur.
C) Bir dine mensup olan kişi, o dinin ahlak sistemini de kabul etmek zorundadır.
D) Dinsel ahlak yasalarının tartışılması dine karşı gelmek demektir.
E) Dinsel ahlak, kişiye ait öznel bir ahlaktır.

5. Bu filozoflara göre evrensel ahlak yasası vardır. Ancak yasa varlığını insandan, onun öznel yaşamından almaktadır. Tersine bir görüşe göre ise söz konusu yasanın kaynağı insanın dışındadır ve varlığını insana empoze etmekte, başka bir deyişle ona zorla kabul ettirmektedir.

Parçada aşağıdaki yargılardan hangisinin karşıtı düşünceye yer verilmiştir?

- A) Ahlaksal eylem oldukça çok insanın mutluluğunu göz önünde tutmalıdır.
B) Ahlak yargıları bilim yargılarından farklıdır.
C) Özgürlük olmadan sorumluluk olmaz.
D) Evrensel bir ahlak yasası yoktur.
E) Ahlaksal eylemin amacı hazzdır.

6. Tüm insanlar evrensel olarak kabul ederler ki, yaşlılara yardım etmek ve onlara bakmak iyidir. Bu herkes için bir değerdir. Buna karşılık Batılılar için, yaşlıların kendi yaşlılarıyla birlikte huzur evinde bakılması iyidir; bizim içinse, kendi ailesiyle kalması iyidir. Bu örnekte değerli olan evrensel şey "yaşlılara bakmak iyidir." önermesidir. Değer yargısı ise, yaşlılara nasıl bakılacağı konusudur.

Parçada aşağıdaki kavramlardan hangileri arasında fark örneklendirilmiştir?

- A) İyi – Kötü
B) Değer – Değer yargısı
C) Özgürlük – Sorumluluk
D) Özgürlük – Ahlaksal eylem
E) Ahlaksal karar – Ahlaksal eylem

7. Hobbes'a göre, mutlak iyi, mutlak adalet, evrensel ahlak yasası uydurulmuş boş sözlerdir.

Buradan Hobbes'ın aşağıdaki düşüncelerden hangisini kabul ettiği açıktır?

- A) Ahlaksal yargılar bilim yargılarından ayrılır.
B) Evrensel ahlak yasaları yoktur.
C) Ahlak felsefesi olması gerekeni de araştırır.
D) Vicdan insana özgü bir güçtür.
E) Vicdan doğuştan gelen bir nitelik değildir.

8. Bireyselliği dikkate alan anarşist ahlak öğretisi, devlet ve yasalar olmadan, insanların daha iyi yaşayabileceğini öne sürer. Devlet ve yasalar, insan davranışlarını kısıtlayan ve belirleyen etken olarak, karşı çıkılması ve yıkılması gereken olgulardır. Sınırsızlık, düzensizlik ve devletsizlik içindeki davranışların daha yaratıcı ve değerli olduğunu kabul ederler.

Parçaya göre, aşağıdaki düşüncelerden hangisi anarşist ahlak öğretisini destekler?

- A) Ahlak yargıları evrensel nitelik taşır.
B) Özgürlük insana sorumluluk getirdiği için özgür olmamalıdır.
C) İnsan ahlaksal eylemde bulunurken, içinde yaşadığı toplumsal değerleri dikkate almalıdır.
D) Hukuk kuralları ahlak kurallarına uygun olmalıdır.
E) İnsan kendini, yasadışı ve devletsiz bir ortamda daha iyi gerçekleştirebilir.

9. Değeri belirleyen şey, kişide oluşan haz duygusudur. Davranışın sonucunda hazzın çok olması, davranışın ahlaki olmasını sağlar. Haz duygusu ise farklı derecelerde olduğu için görelidir. Örneğin; bir oyuncağın babaya vereceği haz ile, çocuğuna vereceği haz farklı derecelerde olacaktır. Bazı hazzcı ahlak felsefecileri maddi nesnelerin verdiği hazlara değer verirken, bazı hazzcı ahlak felsefecileri ise manevi hazların ahlaki değere sahip olduklarını iddia etmektedirler.

Parçadan "haz" ile ilgili aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Haz duygusu farklı derecelerde olduğu için görelidir.
B) Sade ve doğaya uygun bir yaşam biçimi benimsenmelidir.
C) Ahlak bir toplumsal çevrede anlam kazanır.
D) Ahlaklı olmak tutkuları yenmekle olanaklıdır.
E) Ahlakta amaç mutlu olmak değil, evrensel yasalara uygun yaşamaktır.

1. Akıl, irade, inançlar, gelenekler, din, kültür, yasalar, özgür irade, sorumluluk ve ahlaki ilkeler vicdanımızın çalışmasını ve karar vermesini çeşitli derecelerde etkileyerek, bireyin vicdanını oluşturmaktadır.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Ahlak yargıları evrensel nitelikler taşır.
B) Ahlaki bakımdan iyi olan, ahlakın sağladığı faydayla ölçülür.
C) Ahlak insana taşıyabildiği kadar sorumluluk yüklemelidir.
D) Ahlak kuralları yasalarla sınırlandırılmalıdır.
E) Vicdanımızın çalışmasında ve karar vermesinde hem bireysel hem de toplumsal etmenler etkilidir.

2. – Sokrates ahlak felsefesinde, ahlaklılık ile bilgililik, ahlaksızlık ile bilgisizlik arasında paralellik olduğunu kabul eder. Ona göre ahlaklı davranış, bilgili olmakla mümkündür.
– Epiküros'un ahlak felsefesinde, bedensel zevk ve arzular hep istendikçe istenir; bir doyum sınırı yoktur. Bu nedenle acı veriler. Buna karşılık, acıyı en aza indiren, hazzı çoğaltan arzu bilgeliktir. Ahlaklı davranış da davranışın sonucunda oluşan haza bağlıdır.

Sokrates ile Epiküros'un ahlak felsefelerinin ortak noktası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mutlu olmak için ahlaklı olmak gerekir.
B) Ahlak kuralları insanı özgür olmaktan alıkozar.
C) Ahlaki davranış ile bilgililik arasında ilişki vardır.
D) Özgürlük sonucunda sorumluluk ortaya çıkar.
E) Ahlakta önemli olan iyi niyettir.

3. İnsanın özgür olduğunu kabul etmek zorundayız. Çünkü özgür olmayan bir kimseyi eylemlerinden ötürü sorumlu tutmak akıl ve gerçeklerle çelişir. Ayrıca insan özgür değildir dersek, o zaman ahlaki ortadan kaldırmış oluruz. Çünkü bir kişinin yapıp ettiklerinden ötürü sorumlu tutulabilmesi, kararlarını özgürce alabilmesine bağlıdır.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) İnsan ahlaksal eylemde bulunurken özgür değildir.
B) Özgürlük, ahlakın ön koşuludur.
C) Kişiden beklenen, eylemlerinin ahlaka uygun olmasıdır.
D) İnsan istenci ve ahlaksal eylemleri kişilik ürünüdür.
E) Özgürlük doğanın bize bir armağanı değildir.

4. Ünlü psikolog Freud'a göre, vicdan, insanın bilinç altındaki istek ve arzularını düzenleyerek bireyin toplumsal ve ahlaki bir varlık olmasını sağlayan akılsal bir yetisidir. O halde vicdan, bireysel ve bencil istekleri önleyen bir yargı mekanizması olarak bireyin normal olmasını sağlar. Vicdan bilinçaltı ile bilinç üstü arasındaki aşırı davranışları düzenleyen yeti olarak kendini akıl sahibi özgür varlıklarda ortaya çıkarır.

Aşağıdaki yargılardan hangisi Freud'un vicdan ile ilgili görüşünü destekler?

- A) Her insan doğuştan getirdiği bir vicdana sahiptir.
B) Sorumluluk, vicdanın kendimize seslenişine kulak vermekle ortaya çıkar.
C) Vicdanlı insanda bazen vicdan azabı ortaya çıkar.
D) Vicdan akıl sahibi ve özgür bireylerde ortaya çıkar.
E) Bazen vicdan kişinin doğruyu ve iyiyi görmesini engeller.

5. Bazı ahlak felsefecilerine göre ahlak yasaları ve değerleri mutlak, evrensel ve nesneldir. Sokrates ve Platon gibi filozoflar değerlerin ve yasaların nesnel olarak, bizden bağımsız olarak var olduklarına inanırlar. Eğer onlar nesnel, mutlak ve evrensel olarak var olmasalardı, bizler yani farklı farklı bireyler nasıl olur da aynı değerlere göre davranabilirdik?

Aşağıdakilerden hangisi parçada anlatılanlara "karşı tez" durumundadır?

- A) Sorumluluk varsa özgürlük de vardır.
B) Ahlaki bir davranışın oluşmasını, bireyin istekleri, duyguları ve arzuları belirler.
C) Ahlak yasaları evrenseldir.
D) Ahlak yasaları, hukuksal yasalarla sınırlandırılmalıdır.
E) Vicdan her zaman için doğru kararlar verebilme yetisine sahiptir.

6. Yararcı ahlak kuramının savunduğu görüşe göre, evrensel yasalar Tanrı veya doğa tarafından belirlenen yasalar değildir. Evrensel yasalar vardır; fakat bu yasaları en çok sayıdaki insan için en çok yarar ilkesi belirler. İnsanın doğası gereği kötünden ve acıdan kaçtığını, iyiye ve hazzı yöneldiğini kabul eder. İnsanın amacı mutluluktur. Mutluluğa götüren yol ise, çoğunluğun faydası için olan ahlak yasasıdır.

Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi faydacı ahlak kuramının savunduğu görüşlerden değildir?

- A) Evrensel ahlak yasaları yoktur.
B) Evrensel yasalar doğa tarafından belirlenmez.
C) İnsanın amacı mutluluktur.
D) Evrensel yasaları belirleyen ilke, en çok sayıdaki insan için en çok yarar ilkesidir.
E) İnsan doğası gereği iyiye ve haza yönelir.

7. Gözlemlerimizden hareket ederek "iyi"nin ne olduğunu belirtmeye çalışalım. Günlük yaşamda nelere "iyi" diyoruz? Her şeyden önce gereksinimlerimizi gideren, özlemlerimize uygun düşen, kendimize, ailemize, grubumuza, ulusumuza ve insanlığa yararlı olan şey "iyi"dir.

Buna göre, bir davranışın "iyi" olarak nitelen-dirilmesi için aşağıdakilerden hangisi gerekli değildir?

- A) Gereksinimlerimizi karşılaması
B) Özlemlerimize uygun olması
C) İnsanlığa yararlı olması
D) Kendimize yararlı olması
E) Grubun diğer üyelerinde de görülmesi

8. Bakunin, insan üzerindeki tüm kısıtlama ve zorlamaların kaldırılmasını, devletsiz ve otoritesiz bir toplum düzeninin kurulmasını ister. Bunun için önerdiği "... ayırıp seçmeksizin ve görüp dinlemeksizin her şeyi yıkmak ..."tır.

Buradan Bakunin'in aşağıdaki yargılardan hangisini savunduğu söylenebilir?

- A) Ahlaksal eylemin amacı faydadır.
B) Ahlaksal yargılar diğer yargılardan farklıdır.
C) Başta devlet olmak üzere tüm baskıcı kurumların ortadan kalkması gerekir.
D) Evrensel ahlak yasaları vardır.
E) Özgürlük, ahlakın ön koşuludur.

9. "İyi" kendi başına bir değerdir; fakat "para iyidir." bir değer yargısıdır. Değer tümel, değer yargısı tekil veya tikelidir.

Aşağıdaki örneklerden hangisi parçaya uygundur?

- A) Yaşlılara bakmak iyidir. Yaşlılara huzur evinde bakılması iyidir.
B) Uçakla yolculuk iyidir. Otobüsle yolculuk iyidir.
C) Sigara içmek kötüdür. Alkol kullanmak kötüdür.
D) Sağlıklı olmak iyidir. Spor yapmak iyidir.
E) Yardım etmek iyidir. Yardımlaşmak iyidir.

TEST - 4

1. Mevlana insanın Tanrı bilgisi içinde özgür olduğunu öne sürer. Tanrı insanlara verdiği Tanrısal öğelerle onların olgunlaşmasına imkan tanımıştır. İnsanlar bu olgunlaşmada özgür bırakılmışlardır. Çünkü Tanrı hiç kimseyi kötülük yapması için zorlamaz. İnsandaki irade özgürlüğü insana sorumluluk yükler. İnsan kendine, yaşadığı topluma ve Tanrı'ya karşı sorumludur.

Mevlana'ya ait yukarıdaki görüşlerden aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) İrade özgürlüğü insana sorumluluk yükler.
B) İnsan doğal hayata uygun yaşamalıdır.
C) Ahlaklı davranışın temelinde hoşgörü vardır.
D) Yarattılmış varlıklar Yaratan'dan ötürü sevilme-yeye layıktır.
E) Mutluluğun kaynağı ölçülü davranmaktır.

2. Kant'a göre

- Sana inanılmasını istiyorsan yalan söyleme! buyruğu ahlaksal değildir.
– Yalan söyleme! buyruğu ise ahlaksaldır.

Kant'a göre, bir eylemin ahlaksal olup olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Özgür olarak yapılmasına
B) Bir koşula bağlanmasına
C) Toplumun mutluluğuna yönelik olmasına
D) Hazza ulaştırmasına
E) Evrensel ahlak ilkelerine uygunluğuna

3. Metafizik, doğa ötesi sorunlarla ilgili ussal açıklamaları içeren bir felsefe disiplindir. İnsan soru sorarak ve ona cevap arayarak bir çok metafizik sorular ortaya koyar.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi metafiziğin varlıkla ilgili sorularından değildir?

- A) İnsan ahlaksal eylemde bulunurken özgür müdür?
B) Bir evren var; bu da nasıl olmuştur?
C) Evren sonlu mu sonsuz mudur?
D) Evrende amaçlılık var mıdır?
E) Ben varım, nasıl oluyor da varım?

4. Epiküros, bedensel hazları yok saymaz veya küçümsemez. Fakat onların hiçbir zaman tam doyurulamamasından dolayı insana hep acı verdiğini söyler. Bedensel zevk ve arzular hep isten-dikçe istenir; bir doyum sınırı yoktur. Bu nedenle acı verirler. Buna karşılık, acıyı aza indiren, hazzı çoğaltan arzu, bilgeliktir. Zihinsel arzu olan bilgelik, ölçülülüğü esas alarak, bedensel arzuları en aza indirger ve acıdan kaçır. Bilgelik ruhu dengede tutarak, insanı mutlu eder.

Parçada anlatılanları destekleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mutluluk ile bilgelik arasında bağ vardır.
B) İnsanlar mutluluğu yakalasalar bile iyi niyet olmazsa olayın sonucu kötü olabilir.
C) Mutlu olmak doğaya uygun yaşamakla mümkündür.
D) Ancak özgür insan mutlu olabilir.
E) Bireysel mutluluktan öte toplumun mutluluğu düşünülmelidir.

5. Bazı düşünürlere göre Tanrı, doğruyu yanlıştan ayırabilmesi için insana irade vermiştir. Bu iradesiyle insanoğlu özgür eylemlerde bulunabilmektedir. Özgür irade sahibi insan iyiye, doğruyu, haklıyı görebilmesi için kendinde olan bir yargılama yetisine başvurur. Bu yetiye vicdan denilmektedir. Tanrı, özgür irade verdiği insana bir de vicdan vermiştir ki, yaptığı eylemin ahlaki olup olmadığını anlatsın diye.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılanlara "karşı tez" durumundadır?

- A) Özgürlük, toplum yaşamına ilişkin konularda kurallarla sınırlandırılmalıdır.
B) Vicdan birey tarafından yaşadığı deneyimlerle oluşturulur.
C) Eylemlerden çok bireyin ahlakı önemlidir.
D) İnsan özgür iradesiyle eylemlerde bulunur.
E) Özgürlük sorumluluğu beraberinde getirir.

6. Aristoteles'in dediği gibi, yasaların amacı yurttaşları iyi yapmak olduğuna göre, vicdanın bireye çağrısıyla aynı konumdadır. Nasıl vicdanını dinleyen iyi birey olmaktaysa, yasalara uyan da iyi birey olmaktadır.

Parçada Aristoteles aşağıdaki yargılardan hangisini vurgulamıştır?

- A) Vicdan ve yasalar aynı amacı paylaşmaktadır.
B) Vicdanının sesini dinleyen bireyler Tanrı korkusunu ve inancını hisseden varlıklardır.
C) Ahlaki davranış özgür olmalıdır.
D) İnsan bencil de olsa vicdanıyla bencilliğini yenebilir.
E) Yasaları yüce yapan içinde barındırdığı adalettir.

7. İyi ve kötü karşıt iki kavramdır. Bir şey iyi ise, kötü olamaz, kötü ise iyi olamaz. Fakat, bir kişi için iyi olan, bir başkası için kötü, birisi için kötü olan bir başkası için de kötü olabilir.

Parçada iyi ve kötü kavramları için aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Öznel oldukları
B) Özgürlükle ilişkili oldukları
C) Pratik eylemlerle ilgili oldukları
D) İnsanın tek başına olduğu zamanlardaki eylemler için geçerli olmadıkları
E) Toplumdan topluma değişim gösterdikleri

8. Bakunin'e göre ahlak da yıkılması gerekenler arasındadır. Çünkü ahlak, insanları daha kolay yönetmek için uydurulmuş kurallar yumağıdır.

Bakunin'in aşağıdaki düşüncelerden hangisini savunduğu söylenebilir?

- A) Özgürlük sorumluluğu beraberinde getirir.
B) Evrensel ahlak yasaları vardır.
C) Düşüncedeki değişimler, maddedeki değişimlere neden olur.
D) İnsan ahlaksal eylemde bulunurken tamamen özgürdür.
E) Evrensel ahlak yasaları yoktur.

9. Evrensel ahlak yasaları vardır. Var olan bu yasalar insandan bağımsız ve nesneldir. Bu yasalar insan ürünü değildir. Ahlak yasalarının kaynağı insan yaşamında bulunmaz. Bu yasalar insandan bağımsız olarak var olan gerçeklerdir. İnsan bu yasalara uymak zorundadır.

Parçadaki düşünceleri aşağıdaki yargılardan hangisi özetler?

- A) Sınırsızlık, düzensizlik ve devletsizlik içindeki davranışlar daha yaratıcı ve değerlidir.
B) İnsandan bağımsız olarak evrensel yasalar vardır ve insan bu yasalara uymak zorundadır.
C) Devlet ve yasalar, insan davranışlarını kısıtlayan ve belirleyen etken olarak, karşı çıkılması ve yıkılması gereken olgulardır.
D) Diğerlerinin değil de, sadece bireyin kendisinin çıkarları en değerlidir.
E) Bir davranış, en yüksek sayıda insana en yüksek miktarda verdiği yararla ahlaki davranış olma özelliği kazanır.

10. Ahlaki davranışın oluşması için üç temel koşul vardır:

- I. Davranışın öznenin isteği doğrultusunda gerçekleşmesi
II. Bireyin isteğiyle yaptığı davranışın bilincinde olması
III. Davranışın hiçbir zorlama veya dış güç olmadan bireyin yalnızca özgür iradesiyle gerçekleşmesi

Buna göre, ahlaki davranış için gerekli koşullar sırasıyla aşağıdakilerden hangisidir?

	I	II	III
A) Sorumluluk	İstemlilik	Özgürlük	
B) Özgürlük	Bilinçlilik	Erdemlilik	
C) İstemlilik	Bilinçlilik	Özgür irade	
D) Bilinçlilik	Özgürlük	Sorumluluk	
E) Özgür irade	Sorumluluk	Bilinçlilik	

1. Nasıl yasalar bireyin suç işlemesine dışsal bir güç olarak engel ise, vicdan da bireyin suça yönelmesini engelleyen içsel bir güçtür. Yasaların amacı yurttaşlarını iyi yapmak olduğuna göre vicdanın bireye çağrısıyla aynı konumdadır.

Parçayı özetleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kötülüklerin kaynağı bilgisizliktir.
B) Özgür insan kurallara kendi isteğiyle ve bilerek uyan kişidir.
C) Vicdan her zaman doğru kararlar verebilme yetisine sahiptir.
D) Bireyler sorumluluklarını üstlenerek davranışta bulunmalıdır.
E) Vicdan ile yasalar arasında sıkı bir bağ vardır.

2. I. Aristoteles, en iyi olan şeyin orta yol olduğunu söyleyerek, mutluluğu da orta yol yani ölçülülükte görmüştür. İnsan için en iyi şey, ne aşırıya kaçmak ne de azla yetinmektir.
II. Farabi iyi davranışın ölçülü davranış olduğunu söyleyerek ölçülülüğü orta bir yol olarak tanımlamıştır. Ona göre ölçülülük insanı iyi davranışa yöneltir. İyi davranış sonucu insanlar mutlu olurlar.

Parçaya göre, Aristoteles ile Farabi'nin ortak noktası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İyinin özgürlüğe bağlı olduğunu kabul etmeleri
B) Özgürlüğü, insanın omuzunda bir yük görmeleri
C) Ahlak yasalarını zorunlu değil, gerekli olarak görmeleri
D) Hiçbir insanın bilerek kötülük yapmayacağını kabul etmeleri
E) Mutluluğun temelinde ölçülülüğü görmeleri

3. Kıbrıslı Zenon'a göre, erdem en yetkin mutluluğu sağlayabildiği için erdem dışı kalanlar fazla değer taşımazlar. Ama değer verebilecek, istenmeye değer şeyler olabilir. Demek ki biricik iyi olan erdemdir; ama erdem yanında yetenek, sağlık gibi istenmeye değer olan şeyler de vardır.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgürlük olmadan ahlaklılık olmaz.
B) Vicdan insana özgü bir güçtür.
C) Ahlaksal eylemin amacı mutlu olmaktır.
D) Vicdan doğuştan gelen bir güçtür.
E) Mutlu olmak için erdem yeterlidir.

4. – Stirner ahlaksal değerlerin birtakım soyutlamalar olduğunu belirtir.
– Bakunin'e göre ahlak, insanları daha kolay yönetmek için uydurulmuş kurallar yumağıdır.

İki düşünürün paylaştıkları ortak düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgürlük kişilik ürünüdür.
B) Vicdan insana özgü bir güçtür.
C) Vicdan doğuştan gelen bir nitelik değildir.
D) Evrensel ahlak yasaları yoktur.
E) Ahlaksal eylemin amacı mutluluktur.

5. Epiküros'a göre, zihinsel bir arzu olan bilgelik, ölçülülüğü esas alarak, bedensel arzuları en aza indirger ve acıdan kaçır. Bilgelik ruhu dengede tutarak, insanı mutlu eder.

Epiküros'a göre bilgelik aşağıdakilerden hangisini ölçü olarak insanı mutlu eder?

- A) İyi niyeti
B) Özgür olmayı
C) Sorumluluk yüklenebilmeyi
D) Ödev ahlakıyla eylemde bulunmayı
E) Ölçülü olmayı

6. Platon'a göre, insanlar değer yargılarını, birer evrensel değermiş gibi kabul ettikleri için değişmez, mutlak ve evrensel değerleri reddetmektedir. Bunun nedeni yeterli bilgi sahibi olmamalarıdır. İnsanlar yeterli bilgi sahibi olurlarsa, değerlerin nesnel evrensel, mutlak ve değişmez olduklarını, buna karşılık değer yargılarının öznel, görelî ve değişken olduklarını görecektir.

Platon'un parçadaki görüşünde hangi kavramları birbirinden farklı aldığı açıktır?

- A) Özgür ile sorumluluk
B) Vicdan ile sorumluluk
C) Ödev ile ahlak
D) Değer ile değer yargısı
E) Ödev ile vicdan

7. Fayda ahlakı (utilitarizm) "Ahlaksal eylemin amacı nedir?" sorusunu yanıtlamaya çalışan bir ahlak kuramıdır. Temel niteliği, amaç güden bir ahlak felsefesi olmasıdır. Onda da asıl amaç mutluluktur, mutlu olmaktır. Ancak, fayda ahlakında mutluluğu sağlayan iyi, erdem, doğaya uygun yaşama vb. değil faydadır.

Buradan aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılır?

- A) Ahlak yargıları bilim yargılarından farklıdır.
B) Bencillik evrensel ahlak yasası tanımaz.
C) Ahlak bireye sağladığı fayda oranında değerlidir.
D) Özgürlük ahlakın ön koşuludur.
E) İnsan ahlaksal eylemde bulunurken tamamen özgürdür.

8. Sağlık, sadece kendisinden dolayı iyidir. O, bir başka şey için değil de, kendi başına ve kendisi ve iyi olduğu için istenir.

Parçada "iyi" kavramı hangi bakımdan ele alınmıştır?

- A) Doğurduğu sonuç bakımından iyi
B) Kendi başına, bizzatı iyi
C) Gerçek iyiye yaptığı katkıdan dolayı iyi
D) Hem kendi başına hem de verdiği yarar bakımından iyi
E) Özgürlüğe yaptığı katkıdan dolayı iyi

9. Ahlakî davranış istemli ve bilinçli olmalıdır. İstemli ve bilinçli bir davranış ancak özgür olduğunda sürece olanaklıdır. Bu nedenle hiçbir zorlama veya dış güç olmadan bireyin yalnızca özgür iradesiyle gerçekleştirdiği davranış ahlakî bir değere sahiptir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) En yüce iyilik, erdemli olmak için çaba göstermektir.
B) Ahlakta iyi niyetin esas alınması gerekir.
C) Bireyin faydasına olan eylemler faydalıdır.
D) Bir davranışın ahlakî değer taşıması için bireyin özgür iradesiyle gerçekleşmesi gerekir.
E) Bireysel özgürlüklerin sınırlarını çizmek oldukça zordur.

10. I. Devlet ve yasalar, insan davranışlarını kısıtlayan ve belirleyen etken olarak, karşı çıkılması ve yıkılması gereken olgulardır.
II. İnsan kendini, yasadışı ve devletsiz ortamlarda daha iyi gerçekleştirebilir.
III. Sınırsızlık, düzensizlik ve devletsizlik içindeki davranışlar daha yaratıcı ve değerlidir.

Anarşist ahlak felsefecilerine ait yukarıdaki üç görüşten aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Kişinin benini temele alarak yapılan davranışlar ahlakî bir değere sahiptir.
B) Ahlak yasalarının kaynağı insanda bulunmaz.
C) İnsan davranışlarını kısıtladığı için devlet ve yasalara karşı çıkılmalıdır.
D) Evrensel ahlak yasaları gerçekten vardır.
E) Bir davranış, en yüksek sayıda insana en yüksek miktarda verdiği yararlar ahlakî davranış olma özelliğini kazanır.

1. Robinson Crusoe'nun yaptığı davranışların ahlakî olup olmadığını söyleyebilir miyiz? Arkadaşı olan Cuma gelene kadar, tek başına toplum oluşturamayan Robinson Crusoe, yaptıkları ve eyledikleriyle ahlaklı olup olmadığı sorgulanamaz. Ne zaman Cuma, Robinson tarafından kurtarılarak iki kişilik bir toplum oluştuğunda, hem Robinson hem de Cuma'nın davranışlarının ahlakî olup olmadığını belirleyebiliriz.

Parçaya göre bir davranışın ahlakî olup olmadığını belirlemek için öncelikle aşağıdakilerden hangisine ihtiyaç vardır?

- A) Özgürce yapılabilmesi
B) En az iki kişiden oluşan bir insan topluluğu içinde gerçekleşmiş olması
C) Belli bir faydaya yönelik olması
D) Başkalarına zarar vermemesi
E) Toplumsal faydayı gözetmesi

2. Thomas Hobbes'a göre hayvanlar gibi insanlar da içgüdüleri yönetmektedir. İnsanı yönlendiren ve harekete geçiren iki önemli içgüdü vardır. Bunlardan biri "kendini sevme" diğeri "kendini koruma" içgüdüsüdür. Sevgi, nefret, korku, umut gibi tutku ve coşkular buradan kaynaklanır. İnsan doğası gereği "benci"dir.

Buradan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Ahlak yargıları din yargılarından farklıdır.
B) Ahlaksal eylemin amacı vardır.
C) Ahlaksal özgürlük aslında bir istenç özgürlüğüdür.
D) Özgürlük olmadan sorumluluk olmaz.
E) Her şeyde olduğu gibi ahlakta da egemen olan çıkardır.

3. "Müslümanlar zamane yatlı(kötü) oldu, Helal yinmez haram kıymetli oldu... Peygamber yerine geçen hocalar, Bu halkın başına zahmetli oldu"

Yunus Emre bu şiiriyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Türk halkının başına yük olan hocaları istemediğini
B) Helal yemenin önemini
C) Bağnaz ve sofu kişilerin dini kendi çıkarlarına alet etmesine karşı çıkmayı
D) İnsana değer vermenin en büyük erdem olduğunu bilmeyi
E) Bilgisiz halkın kolayca kandırılabilceğini

4. Friedrich Nietzsche, ahlak değerlerine karşı en sert eleştiriler yapmış ve kendine göre ahlak dışı bir felsefe kurma girişiminde bulunmuştur. Akı değil, istenci, toplumu değil bireyi üstün tutan bir anlayışın temsilcisidir. Akılcılığı ve toplumculuğu besleyen değerlerin yerine bireyciliği ve istenci destekleyen değerlerin konulmasını savunmuştur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Nietzsche'nin desteklediği bir düşüncedir?

- A) Evrensel ahlak yasaları vardır.
B) Ahlaksal eylemin amacı mutluluk, kaynağı ise bilgidir.
C) Ahlakın zeka ve sezgi olmak üzere iki kaynağı vardır.
D) Her eylemimizde olabildiğince çok insanın mutluluğunu göz önünde tutmalıyız.
E) Evrensel bir ahlak yasası yoktur.

5. Platon'a göre evrensel ahlak değerleri vardır. Fakat, insanlar değer yargılarını birer evrensel değerlemiş gibi kabul ederler. Bunun sonucu değişmez, mutlak ve evrensel değerleri kabul etmezler. İnsanlar yeterli bilgiye sahip olurlarsa, değerlerin nesnel, evrensel, mutlak ve değişmez olduklarını göreceklerdir.

Parçada anlatılanları aşağıdaki yargılardan hangisi destekler?

- A) Ahlakın dış dünyada gerçekliği olmadığından ahlak idealde anlaşılabilir.
B) Bir eylem kişiye fayda sağlıyor ya da problemi çözüyorsa iyidir.
C) Hangi eylemin iyi ya da kötü olduğu konusunda insanlar arasında görüş ayrılıkları vardır.
D) İnsan özgürlüğü engellenmedikçe ahlak kurallarına seçerek uymalıdır.
E) İnsanların evrensel, mutlak ve değişmez değerlerin varlığını kabul etmeleri yeterli bilgi sahibi olmalarına bağlıdır.

6. D. Hume'a göre, ahlak ilkeleri kişisel ilgi ve duygulara dayanıyorsa, ahlak ilkeleri bireysel ilkeleri bağdaştırmak oldukça kolay olacaktır. Çünkü bu durumda ahlak ilkesinin emrettiğini zaten insan istiyor demektir. İnsanın doğal olarak istediği de ahlak ilkesi olacaktır.

Parçadaki anlatılanları destekleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlak ilkeleri ile bireysel istekler uygunluk gösterir.
B) En büyük erdem güçlü olmaktır.
C) Ahlaki eylemin doğruluğu yararlı olmasıyla ilişkilidir.
D) Bireyin düşünceleri ile ahlaksal eylemleri tutarlı olmalıdır.
E) Sınırsız bir özgürlük kötüye kullanılabilir.

7. Para kendi başına iyi değildir; para bir şeyler satın almak, rahat yaşamak ve zengin olmak için iyidir.

Parçadan "iyi" kavramı ile ilgili hangi yargıya ulaşılır?

- A) İyi bir iyunin gerçekleşmesi için yaptığı katkıdan dolayı iyi olan şeydir.
B) İyi evrensel olandır.
C) Kötü, iyunin karşıt kavramıdır.
D) İyi kendisi için arzu edilmez, vereceği yarar için istenir ve arzulandır.
E) İyi, kendinden yani bizzatı iyi olandır.

8. Zihinsel arzu olan bilgelik, ölçülü olmayı esas alarak bedensel arzuları en aza indirger ve acıdan kaçır. Bilgelik ruhu dengede tutarak, insanı mutlu eder. Ruhsal arınma ve dengeye sahip olan birisi, zengin veya lezzetli yemek yiyen birinden daha mutludur; çünkü acı çekmemektedir.

Epiküros'un parçada anlatılan düşüncelerine göre, insanın mutlu olmasının nedeni nedir?

- A) Özgür olması
B) Acı çekmemesi
C) Eylemlerinde her zaman iyi niyetli olması
D) Ödev ahlakıyla davranışta bulunması
E) Toplumsal faydayı temele alması

9. Bir kimse yapmakla yükümlü olduğunu hissettiği ödevi yerine getirdiğinin bilincine vardığı zaman "vicdan huzuru" duyar.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Özgürlük olmadan sorumluluk olmaz.
B) Vicdan doğuştan gelen bir nitelik değildir.
C) Vicdan ile ödev arasında sıkı bir ilişki vardır.
D) Vicdan insana özgü bir güçtür.
E) Mutluluğu sağlayan faydadır.

1. Ahlak ve hukuk her ikisi de toplum ve insan ilişkileriyle ilgili olmaları bakımından, belli alanlarda aynı şeyi veya farklı şeyleri söyleyebilirler. Fakat hukuk, bir ahlak sistemine indirgenemez, ahlak da hukuk sistemine indirgenemez. Fakat bazı ahlak kuralları tüm toplum tarafından onaylanıp, yazılı hale getirilirse, artık onlar hukuk yasaları olur.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşamaz?

- A) Hukuk ahlak sistemine indirgenemez.
B) Hukuk ile ahlak özdeştir.
C) Ahlak kuralları hukuk yasalarına dönüşebilir.
D) Ahlak hukuk sistemine indirgenemez.
E) Hukuk ve ahlak insan ilişkileriyle ilişkilidir.

2. "Bir kişinin yapıp ettiklerinden ötürü sorumlu tutulabilmesi, kararlarını özgürce alabilmesine bağlıdır." sözüyle özdeş olan ifade aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın istenç ve eylemleri içten ve dıştan gelen nedenlerle belirlenmiştir.
B) Özgürlük olmadan sorumluluk olmaz.
C) İnsanın istenç ve ahlaksal eylemleri bir kişilik ürünüdür.
D) Kişi karar verirken tamamen özgürdür.
E) Ahlaksal eylemin amacı hazırdır.

3. Bilimsel bilgiler tek başına ahlaklı veya ahlaksız olarak değerlendirilemez. Bilimsel bilgiler iyi ve yapıcı yönlerde kullanılabilir gibi, kötülük için ve yıkıcı amaçlarla da kullanılabilir. Bilimsel bilgi kullanılmaya başlandığı andan itibaren ahlakla ilgili bir olgu olarak ortaya çıkar.

Parçada anlatılan görüşü özetleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlak ilkelerinin günlük uygulamalarında çatışmalar olabilir.
B) Bilimselliğe dayalı olan her şey iyidir.
C) Bilimsel bilgilerin ahlaksal bir değer taşıması onların kullanımıyla ilgilidir.
D) Ahlaklılığın temelinde bilgilili olma vardır.
E) Ahlak ilkelerinin temelinde bilimsel bilgiler vardır.

4. Uyuşması ahlak açısından gerekli olan genel geçer kurallara ahlak kuralları denir. Bu kurallar kişinin ne yapması, davranışlarının nasıl olması gerektiğini gösterirler. Ahlak kuralları hukuk kurallarından farklı olarak, toplumsal bilinçte kendiliğinden oluşurlar ve kamuoyu gücüyle yaptırım niteliği kazanırlar.

Parçadan hareketle aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenebilir?

- A) Ahlaksal özgürlük aslında bir istenç özgürlüğüdür.
B) Özgürlük olmadan sorumluluk olmaz.
C) Mutluluğun temeli doğa yasalarına uymaktır.
D) Ahlaksal karar, ahlak yasalarına uygun karardır.
E) Ahlak kuralları hukuk kurallarından farklıdır.

5. "Özgürlük; baskıyı, zorlamayı dışarıda bırakır, ama sorumluluğu değil." sözüyle vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgürlük sorumluluğu beraberinde getirir.
B) Özgürlük sınır tanımaz.
C) Bireyin kararları içinde bulunduğu koşullara bağlıdır.
D) İnsan ahlaksal bir kararda özgürdür.
E) Özgürlük bir kişilik ürünüdür.

6. Otobüste yaşlı ve hasta bir insana yer verebilir veya vermeyebiliriz. Verdiğimiz taktirde yaşlı kişi teşekkür ederek bizi onurlandırır; yer vermediğimiz taktirde, yaşlı adamın veya otobüste bulunan bir başka kişinin ikazını göze almışızdır veya kendi vicdanımızın sesini dikkate almışızdır. Otobüste yer verdiğimizde veya vermediğimizde ortaya çıkacak iyi veya kötü sonuçların sorumluluğunu aldığımız taktirde yaptığımız davranış ahlaki olur.

Parçaya göre bir davranışın ahlaklılığı aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Özgür iradeyle yapılmasına
B) Getireceği sorumluluğun alınmasına
C) Bireysel fayda sağlanmasına
D) Toplumsal fayda sağlanmasına
E) Toplumsal beklentilere uygun olmasına

7. Ahlak yasalarının ve değerlerinin insanlar arası bir uzlaşım sonucu elde edildiklerini kabul edenler de vardır. Eğer değerler ve yasalar birer uzlaşımsa, zaman ve mekân boyutu içinde değişebilirler. Bu nedenle onlar görelidir.

Parçadaki görüşü benimseyenlerin aşağıdaki yargılardan hangisini kabul etmeyecekleri kesindir?

- A) En yüce iyiliğin, erdemlilik için çaba göstermek olduğunu
B) Toplumsal mutluluğun bireysel mutluluktan önce geldiğini
C) İnsanlara taşıyabileceği kadar sorumluluk yüklemek gerektiğini
D) Değerlerin nesnel ve değişmez olduğunu
E) Toplumsal değerlerin, insanın toplumsal yaşamına uyumunu kolaylaştırdığını

8. Bugün bir konudaki davranışımı, yarın bir başka yerde de aynen yaparsam, davranışım da tutarlı olurum. Örneğin, bir olay karşısında ilkelerime göre o olayın yanlış olduğunu söylüyorsam, bu olayı bir üst makam veya statü sahibi sorduğunda da aynı cevabı verebilmeliyim.

Parçada anlatılanları destekleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her zaman aynı ilkeye göre hareket etmemiz davranışımızı tutarlı yapar.
B) Bir davranışın ahlaklı olması için akla dayalı olması gerekir.
C) Bir davranış ahlaklı yapan, onun bir evrensel ahlak yasasına göre yapılmış olmasıdır.
D) Ahlak bir davranışın oluşmasını, bireyin istekleri, duyguları ve arzuları belirler.
E) Bir davranışın ahlaklı olabilmesi için mutluluk sağlaması gerekir.

9. Kişinin vicdanını bağlayacak hiçbir evrensel değer veya yasa yoktur. Kişi ahlakı eylemlerini eylemin sonucuna bakarak veya sonucunu düşünerek yapar. Kişinin yapacağı ahlakı eylemi önceden belirleyen evrensel, nesnel, mutlak ve değişmez hiçbir yasa veya değer yoktur.

Parçadaki görüşü savunan bir ahlak felsefecisinin aşağıdaki yargılardan hangisini benimsediği kesindir?

- A) Doğa yasaları insan özgürlüğünü engeller.
B) Ahlak bir davranışın oluşmasını, bireyin istekleri, duyguları ve arzuları belirler.
C) Ahlak yasalar ve değerleri insanlar arası bir uzlaşım sonucu elde edilirler.
D) Ahlak kuralları ortadan kaldırılmalıdır.
E) Evrensel ahlak, yasa ve değerleri yoktur.

10. Epiküros, hazzı isteme ve acıdan uzaklaşma anlayışı içinde üç tür haz verici arzusunun var olduğunu söyler:

1. Hem doğal hem de zorunlu arzular: Yemek ve uyku gibi
2. Doğal, fakat zorunlu olmayan arzular: Cinsel arzular doğaldır, fakat zorunlu değildir.
3. Ne doğal ne de zorunlu arzular: Zenginlik gibi.

Yukarıda verilen üç tür arzusun ortak noktası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumsal faydayı esas alması
B) Zihinsel arzuların doyurulmasının önemli olması
C) Bedensel hazlarla ilgili olması
D) Özgür ortamlarda ortaya çıkması
E) Her zaman insanı mutluluğa ulaştırması

1. Doktorların oluşturduğu bir hekim toplumunun davranışlarını belirleyen hekim veya tıp ahlakı vardır. Aynı şekilde her tür meslek görünüşünün ahlakından bahsetmek olanaklıdır. Öğretmen ahlakı, iş adamı ahlakı, bakkal ahlakı, pazarcı ahlakı gibi.

Parçada anlatılanları aşağıdaki yargılardan hangisi özetler?

- A) Her topluluğun ahlakından söz etmek olanaklıdır.
B) Ahlak ile hukuk arasında ilişki vardır.
C) Ahlak toplum ve insan ilişkileriyle ilişkilidir.
D) Tek başına yaşayan bir insanın ahlakından söz edilemez.
E) Ahlak insanların bir toplum içinde uyumlu yaşamaları için gereklidir.

2. Cesaret savaşta önde gitmek, gece karanlıkta mezarlıktan geçmek, gözünü budaktan sakınmamak, gereksiz atılganlık yapmak değildir. Aristoteles'e göre, bir erdem olan cesaret, nerede ne yapacağını bilmektir. Cesaret bilgidir. Atılganlık ile korkaklık arasında ne yapılabileceğini bilmektir.

Parçadaki, cesaret örneğinde, erdemlerin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Erdemler aklın orta yolu bulmasıyla en iyi amaçlayan bilgisel ve düşünsel karakterlerdir.
B) Erdemlerin neler olması gerektiği konusunda farklı görüşler vardır.
C) Erdem ahlakı bir üstün özelliktir.
D) Erdem ahlak felsefesinin ön plana çıkarttığı değerlerdir.
E) Erdemlilik tutkularından arınabilmeye bağlıdır.

3. Bir lise öğrencisi iyice düşündükten sonra doktor ya da pilot olmaya karar verebilir. Bu kararında özgür olması başka şey, bunu sınav sonucu ya da sağlık raporu nedeniyle gerçekleştirip gerçekleştirememesi başka şeydir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Özgürlük bir karar özgürlüğüdür; yürütme, yapma özgürlüğü değildir.
B) Ahlak yargısı diğer yargılardan ayrılır.
C) Tüm insanların ortaklaşa benimseyebilecekleri evrensel ahlak yasaları vardır.
D) Ahlaksal eylemlerin amacı mutluluktur.
E) Özgürlük bir kişilik ürünüdür.

4. Eylem, kişinin belirli güdü ve amaçlarla doğal ve toplumsal çevresini etkileme olayıdır. Daha açık bir deyişle amaçlı bir "yapma" ya da "yapmama"dır. Yapmanın dışı vuruşu bir "davranış"; yapmamanın ise "tutum" olarak belirir. Bu tutum ve davranışlardan evrensel ahlak yasasına uygun olanına ahlaksal eylem denir.

Parçaya göre, bir tutum ve davranışın ahlaksal eylem olarak nitelendirilmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Eylemin özgürce yapılmasına
B) Evrensel ahlak yasalarına uygun olmasına
C) Toplum beklentilerine uymasına
D) Bireye fayda sağlamasına
E) Mutluluğu sağlamaya yönelik olmasına

5. "Özgür insan sorumluluklarını bilen, seçimini ona göre yapan, kendini düzeltmek, olgunlaştırmak, daha ahlaklı olmak için çaba harcayan insandır."

Yukarıdaki söz ile aşağıdaki ifadelerden hangisi özdeş durumdadır?

- A) Vicdan ile ödev arasında sıkı bir ilişki vardır.
B) Vicdan doğuştan gelen bir nitelik değildir.
C) Özgürlük sınır tanımaz.
D) Özgürlük, sorumluluk ve ahlaklılık gerektirir.
E) Özgürlük bir kişilik ürünüdür.

6. – Hekimlik iyidir, insanlara sağlık vermek suretiyle faydalı olur.
– Müzik iyidir, insanlara zevk vermek suretiyle faydalı olur.

Her iki anlayışın "iyi" kavramıyla ilgili ortak noktası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İyilik zorunluluk sonucu oluşan davranışlar için geçerlidir.
B) Bir davranışın iyiliğinin ölçütü ahlaksallığıdır.
C) İyiliğin ölçütü faydadır.
D) Davranışın iyiliği özgürce yapılıp yapılmamasına bağlıdır.
E) Davranışın iyi veya kötü olarak nitelendirilebilmesi için o davranışın toplumsal nitelikte olması gerekir.

8. İnsan aklı ve bilgisi sayesinde doğaya karşı gelir ve doğada var olan nedenselliği aşarak, kendi davranışlarını belirler. O halde, ahlaki davranışın temelindeki özgürlük, doğa yasalarından bağımsız olarak insanın kendisini belirlemesidir. İnsan özgür oldukça ahlaklı bir varlık olabilir. İnsan ahlaki davranışlarda bulunabileceğine göre özgürdür.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılanları destekler niteliktedir?

- A) Özgürlük toplum yaşamına ilişkin konularda kurallarla sınırlandırılmalıdır.
B) Ahlakta amaç mutluluktur.
C) Ahlak kuralları bireyin özgürlüğünü sınırlar.
D) İnsan aklı ve bilgisi sayesinde doğa yasalarından bağımsız olarak kendini belirler.
E) Ahlaki özgürlük sorumlulukla beraber insanda vardır.

7. Bir ahlak felsefecisine göre, davranışımıza temel yaptığımız ilke veya prensip, bir ahlak sisteminin parçası ise, davranışımız ahlaklıdır. Bir ahlak sistemine göre davrandığımızda, o davranışın getireceği sorumluluğu da kabul etmiş oluruz.

Parçada ahlaki davranışlarla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi kabul edilmiştir?

- A) Ahlaki davranışın oluşmasını, bireyin istekleri, duyguları ve arzuları belirler.
B) Ahlaki eylemde iyi niyet ve ödev duygusu esas alınmalıdır.
C) Bir davranışın ahlaki olabilmesi için akla dayalı olması gerekir.
D) Bir davranış ahlaki yapan, onun bir evrensel ahlak yasasına göre yapılmış olmasıdır.
E) Özgürlükle yapılan her ahlaksal eylem ahlak yasalarına uygundur.

9. Epiküros, bedensel hazları yok saymaz veya küçümsemez; fakat onların hiçbir zaman tam doyurulamamasından dolayı insana hep acı verdiğini söyler. Bedensel zevk ve arzular hep istenildikçe istenir; bir doyum sınırı yoktur; bu nedenle acı verirler. Buna karşılık, acıyı en aza indiren hazzı çoğaltan arzu, zihinsel arzu olan bilgeliktir.

Parçaya göre bedensel zevk ve arzuların hep acı vermesinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir doyum sınırlarının olmaması
B) Toplumsal beklentiler dikkate alınmadan karşılanmaya çalışılması
C) Karşılacak yeterli kaynakların olmaması
D) Karşılansında toplumsal kuralların engel koyması
E) Kişilere göre önem derecesinin farklı olması

1. Ahlak, bir davranış kuralları sistemi olduğuna göre, hukukla ilişki içindedir. Bazı ilkeleri her ikisi de savunabilir. Bazı ahlaki olan eylemler, hukuk tarafından yanlış veya doğru kabul edilebilir. Her ikisi de toplum ve insan ilişkileriyle ilgili olmaları bakımından, belli alanlarda aynı şeyi veya farklı şeyleri söyleyebilirler.

Parça aşağıdakilerden hangisini destekler nitelikte değildir?

- A) Ahlak ile hukuk ilişki içindedir.
B) Hukuk insan ilişkileriyle ilişkilidir.
C) Hukuk ile ahlak her alanda aynı şeyleri söylerler.
D) Ahlak toplumla ilgilidir.
E) Hukuk ile Ahlak belli alanlarda farklı şeyleri söylerler.

2. İnsanın özgür olduğunu kabul etmek durumundayız. Çünkü özgür olmayan bir kimseyi eylemlerinden ötürü sorumlu tutmak akıl ve gerçeklerle çelişir. Ayrıca insan özgür değildir dersek, o zaman ahlakı ortadan kaldırmış oluruz. Çünkü bir kişinin yapıp ettiklerinden ötürü sorumlu tutulabilmesi, kararlarını özgürce alabilmesine bağlıdır.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İçinde bulunduğu koşullar kişinin özgür karar vermesini engeller.
B) Özgürlük kişilikle ilişkilidir.
C) Özgürlük ahlakın ön koşuludur.
D) Özgürlük, baskıyı, zorlamayı dışarıda bırakır.
E) Ahlaksal eylemin amacı mutluluktur.

3. Ahlak felsefesi kişiler arasında olup biten etik ilişkileri incelemekle yetinmiyor. Ahlak felsefesinin amacı yalnızca kişilerin birbirine karşı nasıl davrandıklarını öğrenmek değildir. Ahlaksal ilke ve değerlerin birey ve toplum yaşamındaki önemini kavramak ve insanlara nasıl davranmaları gerektiğini de öğrenmektir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Ahlak ile ahlak felsefesi arasında fark vardır.
B) Ahlak felsefesi ahlaksallığın ne olduğu üzerinde durur.
C) Özgürlük olmadan sorumluluk ve ahlaklılık olamaz.
D) Ahlak felsefesi olanın yanında olması gerektiğini de araştırır.
E) Mutlu olmak için erdem yeterlidir.

4. Acıyı en aza indiren, hazzı çoğaltan arzu, bilgeliktir. Zihinsel arzu olan bilgelik, ölçülülük esas alarak, bedensel arzuları en aza indirger ve acıdan kaçır. Bilgelik, ruhu dengede tutarak, insanı mutlu eder. Hazlar arasında hiyerarşik bir sıra yapan Epiküros, ruhsal dengenin getirdiği öğrenme, anlama ve bilmeyi en iyi hazların arasına yerleştirmiştir.

Epiküros'un düşüncelerini yansıtan yukarıdaki parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) İnsanın mutluluğu ruhi dengesiyle ilişkilidir.
B) Bilgelik zihinsel arzudur.
C) Mutluluk hoşgörü ile olanaklıdır.
D) Öğrenme ve anlama en iyi hazlardır.
E) Bilgelik bedensel arzuları en aza indirger.

5. Ahlaki bakımdan sürekli iyi ve değerli olan davranışlar erdemdir. Aristoteles için erdemler övülen huylardır. Bireyin akla dayanarak düşünmesi ve karakter geliştirmesiyle elde edilen tüm iyi ve güzel huylar, erdemleri oluşturur. Tüm iyi ve güzel huylar, yani erdemler aklın orta yolu bulmasıyla en iyiyi amaçlayan bilgisel ve düşünsel karakterlerdir.

Aristoteles'a göre insanın iyi ve güzel huylara dolayısıyla erdemlere ulaşması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Özgür olmasına
B) Yararı düşünerek eylemde bulunmasına
C) Eğitim seviyesinin yüksek olmasına
D) Sorumluluk alabilmesine
E) Akıyla orta yolu bulabilmesine

6. Bilim, gözlem, deney ve düşünmeye dayandığından elde ettiği yargılar, herkes tarafından kabul edilen evrensel yargılardır. Buna karşılık ahlak yargıları değerlere ilişkin yargılardır. Bu yargılarda övme ya da yerme ögesi işe karışır. Bilimde bir bilginin doğru diye kabul edilebilmesi için onun kesinlikle doğrulanmış ya da belgelenmiş olması gerekir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Ahlak yargıları toplumdan topluma değişir.
B) Ahlak yargıları bilim yargılarından farklıdır.
C) Ahlaksal eylemin amacı mutluluktur.
D) Ahlaksal yargılar objektif (nesnel) özellik taşır.
E) Ahlak yargıları aynı toplumda zamanla değişebilir.

7. Kendi iyiliğini ön planda tutan egoist (benci) ahlak kuramına göre kişinin benini temele alarak yapılan davranışlar ahlaki bir değere sahiptir. Diğerlerinin çıkarları değil de yalnızca tek kişinin öznel istek ve çıkarları en değerli olan ilkeyi vermektedir.

Aşağıdakilerden hangisi parçada anlatılanlara "karşı tez" durumundadır?

- A) İnsan akıl yoluyla iyiyi kötünden ayırabilir.
B) Bilge kişi, tutkudan kaçınabilmeli, ona karşı duyarsız olabilmelidir.
C) İnsan için önemli olan iyi olmak değil, bilgili olmaktır.
D) Bir davranışın ahlaki olup olmaması olayın şartlarına göre değişir.
E) Bir davranış, en yüksek sayıda insana en yüksek miktarda verdiği yararlarla ahlaki davranış olma özelliğini kazanır.

8. Yüzyıllar boyunca ahlaki eylemin amacı olarak mutluluk görülmüştür. Kant ise ahlaki eylemin amacının mutluluk gibi öznel, değişken bir kavram olamayacağını söyleyerek ahlaki eylemi nesnel bir ilkeye dayandırmak istemiştir. Bulduğu ilke "iyiyi isteme"dir. Bir eylem ödev duygusuyla, ahlak yasasına uymak için yapılmış ise ahlaki kabul edilir.

Parçaya göre Kant'ın ahlaki eyleme temel aramasındaki sebep aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlaki eylemi herkes için geçerli olabilecek bir hale getirmek
B) İyiliğin önemini gösterebilmek
C) Ahlaksal ödevlerin göz önüne alınmasını sağlamak
D) Ahlakın değişebilirliğini göstermek
E) Rasyonalist (akılcı) düşünceyi yıkmak

1. İnsan her zaman hazza ulaşmak ister. İnsanın doğasının aradığı en yüksek haz ise ruhsal dengedir. Ruhsal dengeye ulaşmanın yolları ise, korku ve acılardan kurtulmak, hazlar arasında önem derecesine göre bir sıralama yapmak, merak duygumuzu tatmin etmektir. Önemli olan anlamak, öğrenmek ve bilmektir. Bunlar ruhsal ihtiyaçlarımızdır.

Parça mutluluk veya hazlarla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) Hazza ulaşmanın yollarından biri de merak duygusunu gidermektir.
B) Hazza ulaşmanın yolu iyilik ideasına yönelmektir.
C) Hazza ulaşma çabasında bütün eylemler ahlaksaldır.
D) Bilgili insanlar için hazza ulaşmanın anlamı yoktur.
E) En yüksek hazza bedensel ihtiyaçların karşılanmasıyla ulaşılır.

2. Bir ahlak felsefecisi olan Albert Bayet "Bilim Ahlakı" adlı eserinde ahlak felsefesini şöyle açıklamaktadır: "Sözcüğün derin anlamıyla ahlak, pratik bir takım öğütler yığını değil, bir ülkünün dile gelişidir. Bu ülkünün, yani insanı baştan başa kavrayan, kendine bağlayıp yükselten, ona hem güvenç hem de coşku veren, insan düşüncesine ve yüreğine yeni atılış gücü sağlayan, tüm yaşama bir anlam, bir soyluluk kazandıran ülküdür."

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Ahlak felsefesi yaşama bir anlam ve soyluluk kazandırmak ister.
B) İnsan ahlaksal eylemde bulunurken özgürdür.
C) Ahlak felsefesinin temel kavramlarından biri de erdemdir.
D) Özgürlük olmadan sorumluluk olmaz.
E) Evrensel ahlak yasaları vardır.

3. Ahlak yargıları, eylem alanıyla ilgili yargılardır. Ahlaksal bakımdan bir değeri ifade ederler. Örneğin; "Yalan söylemek kötüdür." gibi.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi ahlaksal yargıya örnek verilemez?

- A) İki çift sayıdır.
B) Ölçülü yaşamak iyidir.
C) Hırsızlık kötüdür.
D) Yerlere tükürmemelidir.
E) Büyüklere saygı göstermelidir.

4. Sokrates insanın yapıp ettiklerini tümel bir doğruya dayandırmanın mümkün ve gerekli olduğu kanısındadır.

Bu durum Sokrates'in aşağıdaki yargılardan hangisini kabul ettiğinin kanıtıdır?

- A) Ahlaksal özgürlük bir karar özgürlüğüdür.
B) İnsan ahlaksal eylemde bulunurken tamamen özgürdür.
C) Evrensel ahlak yasaları vardır.
D) Ahlaksal eylemin amacı faydadır.
E) Özgürlük, ahlakın ön koşuludur.

5. Ahlak felsefesi, iyi ve kötü eylemleri belirleyerek, insanın nasıl yaşaması gerektiğini ve amacını ortaya koyan görüşler geliştirir. İnsanı insan yapacak erdemli davranışları belirleyerek, insanın gelecekteki davranışları için belli kuralları önerir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Ahlak felsefesini anlamanın en iyi yolu ahlak felsefesinin temel kavramlarını bilmektir.
B) Ahlak felsefesi epistemoloji temelli bir felsefedir.
C) Ahlak felsefesi, insan davranışları üzerine yapılan felsefi bir etkinliktir.
D) Uygun koşullar sağlandığında her ahlak kuralı her yerde geçerli olur.
E) Bir eylemin ahlaksal olarak değerlendirilmesinde, eylemde bulunan kişinin niyeti dikkate alınmalıdır.

6. Sartre'in "Yabancı" romanında kumsalda yürüyen bir insanın durup dururken bir insanı öldürmesi özgür bir eylem midir? Daha doğrusu nedeni olmaksızın yapılan bir özgür davranış mıdır? Hayır. Her davranışın bir nedeni olmalıdır; yoksa ahlaki bir davranış olamaz.

Parçada özgürlükle ilgili aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Özgür davranış, ahlaki davranışın temel koşullarından biridir.
B) Özgürlük ahlak felsefesinin temel kavramlarından dır.
C) Özgürlük keyfilik olmadığı gibi, nedensiz bir davranış da hiç değildir.
D) Özgürlük, kişinin kendi kendini belirlemesi, denetlemesi, yönlendirmesi ve düzenlenmesidir.
E) Özgürlük, insana taşıyabileceği kadar sorumluluk yüklemelidir.

7. İlk ahlak felsefecisi olarak tanınan Sokrates, ahlak felsefesinde ahlaklılık ile bilgililik ve ahlaksızlık ile bilgisizlik arasındaki paralelliğe dikkatleri çekmek istemiştir. Ahlak ile bilgi arasındaki ilişkiyi ön plana çıkartan Sokrates, hiç kimse- nin bilerek kötülük yapamayacağını ileri sürer. Böyle olunca eğitime çok büyük yük düşmektedir. Çünkü ahlaklı davranışlar, erdemler, yasalar ve değerler insanlara öğretilir.

Parçaya göre Sokrates'in ahlak felsefesini özetleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlaklı davranış bilgililikle mümkündür.
B) Özgürlük insana sorumluluk getirir, ama yine de insan özgür olmalıdır.
C) Ahlaksal eylemlerde bireysel değil, toplumsal fayda gözetilmelidir.
D) Ahlaklı olmak tutkuları yenmekle olanaklıdır.
E) Ahlaki kararlar, kişilerin duygularına ve arzularına bırakılmalıdır.

8. Farabi'ye göre ahlaki davranış için üç tür erdem vardır. Bunlar; akıl erdemi (akıl bilgisi), iradi erdem (yargı melekesi sayesinde iyiyi ve kötüyü tayin eder), bedeni erdem (bedeni zararlardan korur, sağlıklı kalmayı sağlar)dir. Önce iradi erdem, aklın egemenliğine girmekte isteksizdir, fakat daha sonra aklın gösterdiği iyiyi ve faydayı görerek aklın isteğine göre bedeni erdemleri kontrol eder. Bedeni erdem sayesinde insan, bedenince zararlı olanlardan korunarak, sağlıklı kalmayı becerir.

Farabi'nin düşüncelerinin yer aldığı parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Bedeni zararlardan koruyan erdem, bedeni erdemdir.
B) Ahlaki davranış için akli, bedeni ve iradi erdemlere ihtiyaç vardır.
C) İyiyi kötüyü belirleyen erdem iradi erdemdir.
D) İradi erdem akıl aracılığı ile bedeni erdemleri kontrol eder.
E) Bedeni erdem, hem iradi hem de akli erdemleri egemenliğine alır.

9. Davranışlarımızdan sorumlu olduğumuz ölçüde ahlaklı oluruz. Bir davranışta bulunduğumuzda, onun sonuçlarına katlanmayı göz önüne almalıyız. Bir davranıştan sorumlu olmak için birinci şart, akıl sahibi bir insanın bu davranışı kendi özgür iradesinin seçimiyle yapmasıdır.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) İyi ve kötünün ölçütleri evrensel bir değer taşır.
B) Ahlak kuralları ile bireyin kişisel istekleri uygunluk gösterir.
C) İnsan özünde iyiyi barındıran bir varlıktır.
D) Sorumluluk özgür irade ile birlikte vardır.
E) Özgürlük ancak eşitlikle olanaklı hale gelir.

TEST - 11

1. Kant'a göre, ahlak her zaman ve her yerde insan için yürürlüktedir. Ahlaki kanunlar, yürürlüğe girdiği veya bilindiği anda başlamaz, o her zaman vardır. Akli ve bilinci olan her canlı için geçerlidir. Aklın sınırları içinde de din tam bir ahlaktır.

Parçada Kant ahlakın hangi yönünü vurgulamıştır?

- A) Toplumdan topluma değiştiğini
B) Pratik faydalar taşıdığını
C) İnsanlar için zorunlu olduğunu
D) Aynı toplumda zamanla değiştiğini
E) Hukukla ilişki içinde olduğunu

2. Platon bir eylemin iyi ya da kötü olduğunu "iyi ideası"na uygun olup olmadığına bağlıyor. Yani bir eylem iyi ideasına uygunsa iyi, değilse kötü oluyor. Buradan "Her insan idealar dünyasına yönelmeli ve eylemlerini iyi ideasına uydurmalıdır." sonucuna, başka bir deyişle nesnel temele dayalı evrensel bir ahlak yasasına bağlıyor.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Akıl, bir eylemin iyi ya da kötü olduğuna karar verebilir.
B) Mutluluk değişken bir kavramdır.
C) Ahlakın görevi, düşünce ile tutkuları yenmedir.
D) Ahlaksal eylemin amacı mutluluktur.
E) Evrensel ahlak yasaları vardır.

3. Hazcılık (hedonizm) evrensel ahlak yasasının varlığını reddeden, ahlaksal eylemin amacını haz (hedone) da bulan bir ahlak öğretisidir.

Buna göre, aşağıdaki sözlerden hangisi hazcılık (hedonizm) anlayışına uygundur?

- A) Ölçülü yaşamak iyidir.
B) Haz sağlayan şey iyi; acı veren şey kötüdür.
C) Özgürlük ahlakın ön koşuludur.
D) Mutlu olmak için erdem yeterlidir.
E) Mutluluğu sağlayan haz değil faydadır.

4. Bir kimsenin iki eğilim ya da dürtüden birini seçebilmesi psikolojik yönden özgürlüğünü iyi ile kötünden "iyi" diye nitelediğini seçebilmesi de ahlaksal yönden özgürlüğünü gösterir.

Parçaya göre, psikolojik ve ahlaksal yönden özgürlükte ortak ölçüt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Vicdan B) Fayda C) Seçme
D) İstek E) Sorumluluk

5. İnsanın verdiği kararlar eylemlerini belirlemektedir. O halde kişiler daha karar verme sürecinde dikkatli olmalı, doğru değerlendirme yapabilmelidirler. Doğru değerlendirme yapabilmek içinse etik bize yol göstermektedir.

Parçada etiğin işlevi olarak aşağıdakilerden hangisi söylenmektedir?

- A) İnsanın eylemlerini incelemesi
B) Doğru değerlendirme yapabilmeye yardımcı olması
C) Kişilerin özgür düşünmesini sağlaması
D) İnsan haklarının önemini kavranması
E) İnsanın bilinçlenmesini sağlaması

6. İnsan davranışlarının amacı iyi için olmalıdır. Bunun için insan önce kendini, sonrada evreni anlamalıdır. Evrenin amacını anlayan insan mutluluğu bulmuş demektir; çünkü evrendeki birliğin faal akıldan geldiğini görerek, faal akıla yönelir. İnsanın ahlaki erdemindeki amacı, kötülükten kaçıp, iyiliğe gitmesidir.

Farabi'nin düşüncelerinin yansıttığı parçaya göre, insanın mutluluğu aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Özgür olmasına
B) Toplumsal faydayı düşünmesine
C) Bedensel hazlara ulaşmasına
D) Evrenin amacını anlamasına
E) Davranışlarını ödev duygusuyla yapmasına

7. Özgürlük, kişi bazında başka kişi veya kişilerin buyruğuna girmeden, toplum bazında başka toplumun buyruğuna girmeden; ulus bazında, diğer bir ulusun işgali veya ekonomik ve siyasi baskısı olmadan kendi kendini yönetme ve kendi kendine kararlar alıp, bunları eylem bazında da gerçekleştirmedir.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Özgür davranış, ahlaki davranışın temel koşullarından biridir.
B) Özgürlük bireye ait bir özellik olabildiği gibi, toplumsal ve ulusal düzeyde de olabilir.
C) Özgürlük bireysel keyfiliktir.
D) Özgürlük nedeni ve kaynağı belli olmayan davranıştır.
E) Özgürlük insanın doğaya uygun yaşamasıdır.

8. Sokrates'e göre, gerçekten insandan ve toplumdan bağımsız olarak ahlaki değerler yasalar ve kurallara sahiptir. Bunlara erdem diyen Sokrates, erdemleri, yiğitlik, bilgelik, adalet, doğruluk vb. gibi kavramlarla ifade eder.

Aşağıdakilerden hangisi Sokrates'in parçada anlatılan görüşüne "karşı tez" durumundadır?

- A) Özgürlükler sınırlanarak, insanlara baskı yapıldığında sorumluluk ortadan kalkar.
B) İnsan davranışlarını düzenleyen yasa ve değerler birey ve toplum tarafından belirlenir.
C) Ahlaklı davranış bireyin bilgi düzeyine bağlıdır.
D) Ahlaksal eylemlerimiz bizi mutluluğa götürmelidir.
E) İnsan temelde bencil bir varlıktır.

9. Etik, ahlaki davranışların temelindeki genel ilke ve yasaları araştıran epistemoloji temelli bir felsefedir. Ahlaki davranışın kendisini değil, onun olmasını sağlayan temel ilkenin bilgi yapısını, özünü ve doğasını inceler. Bu durumda ahlak felsefesi, davranışların ahlaki özünü ve yapısını incelerken, etik, davranışların arkasındaki ilke ve temelleri bilgi açısından araştırır.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Ahlaksal davranış ile toplumsal fayda arasındaki ilişki olduğu
B) Özgür olmayan bir insanın davranışlarının ahlakal olarak değerlendirilemeyeceği
C) Ahlakal eylemin fayda sağlamaya yönelik olduğu
D) Evrensel ahlak yasalarının olduğu
E) Ahlak felsefesi ile etiğin farkı olduğu

10. Erdem, ahlak felsefesinin yücelttiği, övdüğü, arzuladığı ve ön plana çıkardığı değerlerdir. Örneğin, dürüstlük, doğruluk, iyilik, adalet, hoşgörü, alçak gönüllülük vb. gibi değerler birer erdemdir. Erdem, fazilettir, yani ahlaki bir üstün özelliktir. Erdem en yüksek ahlaki değerler olmasına rağmen, erdemlerin neler olduğu ve erdemlerin neler olması gerektiği konusunda farklı farklı görüşler vardır.

"Erdem" kavramıyla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılanlar ile "karşı tez" durumundadır?

- A) Erdemler evrensel, insandan insana, toplumdan topluma değişmez.
B) Erdem, en yüksek ahlaki değerlerdir.
C) Erdem, ahlak felsefesinin övdüğü değerlerdir.
D) Erdem fazilettir.
E) Erdemlerin neler olması gerektiği konusunda farklı görüşler vardır.

TEST - 12

1. Ahlak, bir davranış kuralları sistemi olduğuna göre, hukukla ilişki içindedir. Bazı ilkeleri her ikisi de savunabilir. Bazı ahlaki olan eylemler, hukuk tarafından doğru veya yanlış kabul edilebilir. Her ikisi de toplum ve insan ilişkileriyle ilgili olmaları bakımından, belli alanlarda aynı şeyi veya farklı şeyleri söyleyebilirler.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Ahlak ile hukuk ilişki içindedir.
B) Her topluluğun ahlakından söz etmek olanaklıdır.
C) Ahlak felsefesi, ahlaki genel olarak ele alır.
D) Ahlaki eylem bazı sorumluluklarla sınırlandırılabilir.
E) İnsan ahlaki eylemlerinde toplumsal şartların etkisi altındadır.

2. – Bir kimsenin her türlü baskıdan bağımsız olarak hareket edebilmesi, gezip dolaşabilmesi fiziksel özgürlüğe,
– İki eğilim ya da dürtüden birini seçebilmesi psikolojik yönden özgürlüğe
– İyi ile kötünden iyi diye nitelediğini seçebilmesi ahlakal yönden özgürlüğe örnektir.

Yukarıdaki üç özgürlük örneğinden hareketle aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Eğer bir kişi zorlama ve baskı altında olmadan seçebiliyorsa özgür sayılır.
B) Özgürlük bireyin keyfine göre davranmasıdır.
C) Vicdan doğuştan gelen bir nitelik değildir.
D) Özgürlüğün amacı mutluluktur.
E) Özgürlük olmadan sorumluluk olmaz.

3. Epikuros'a göre "Haz, mutlu yaşamın hem başlangıcı hem de sonudur. Hazzı aramak, acıdan kaçmak yaşamın en güçlü yasasıdır. Ancak bu yasaya uymak için kişi gereksinimlerini kısmayı bilmelidir."

Buna göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Hazza ancak ölçülü olmakla varılabilir.
B) Ahlakal eylemin amacı faydadır.
C) Evrensel ahlak yasaları yoktur.
D) Tüm eylemler "ben sevgisi" ile belirlenir.
E) Evrende kendi varlığını kendi yaratan tek varlık insandır.

4. Erdem, ahlaki bakımdan sürekli iyi ve değerli olan davranışlara denir. Platon'a göre dört ana erdem vardır. Ölçülülük, cesaret, bilgelik ve adalettir. Aristoteles, Platon'un erdemlerini kabul etmekle beraber en çok değer verdiği erdem, ölçülülüktür. Ölçülülüğü Platon'dan farklı bir anlamda algılayan Aristoteles'e göre, her şeyin orta yolu insan için iyi ve erdemli olanıdır. Orta yol, herhangi bir şeyin ne fazlasını ne de azını istemesidir.

Parçada erdemın hangi yönü vurgulanmıştır?

- A) Fazilet olması
B) Ahlak felsefesinin yücelttiği bir değer olması
C) Ahlakal bir üstün özellik olması
D) Erdem sahibi bir birey erdemli davranışları bilerek ve isteyerek yapması
E) Erdemlerin neler olduğu ve neler olması gerektiği konusunda farklı görüşlerin olması

5. Bilim insanının incelediği bir gök cismi bilimin bir olgusudur. Aynı şekilde bir tarihçi için, Fatih'in İstanbul'u alması bir olgudur. Birisi fiziksel gerçekliğe, diğeri ise tarihsel gerçekliğe sahiptir. Olgular bizim dışımızda bize bağlı olmadan var olan nesnel, toplumsal, tarihsel vb. gerçeklerdir. Değer yargıları ise bize bağlı olarak ortaya çıkan, olgular üzerine verdiğimiz yargılardır.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Özgürlük ile ahlaklılık arasındaki ilişki
B) Değer yargıları ile olgular arasındaki fark
C) Ahlak felsefesinin kavramlarını bilmenin önemi
D) Ahlak felsefesi ile etik farkı
E) Ahlaksal eylemlerde vicdan etkisi

6. Eğer özgürlük fiziksel arzuları, bedensel istekleri ve öznel çıkarları kapsayan bir davranış biçimi ise, bunu en iyi hayvanlar gerçekleştirmektedir. O halde, hayvanlar özgür müdür, diye sormalıyız. Hiç kimse hayvanların özgür olduğunu iddia etmez.

Parçada özgürlük kavramının hangi yönden ele alınması eleştirilmiştir?

- A) Özgür davranışı, ahlaki davranışın temel koşulu olarak alma
B) Özgürlüğün toplumlar için de geçerli olduğunu kabul etme
C) Özgürlükte sadece fiziksel arzuları, bedensel istekleri ve öznel çıkarları dikkate alma
D) İnsanın özgür iradesi diye bir yetisi olduğunu kabul etme
E) Özgürlük ile doğa kanunları arasında ilişki kurma

7. Platon ve Sokrates gibi bazı ahlak felsefecileri, ahlak yasalarının ve değerlerinin mutlak, nesnel ve evrensel olarak var olduklarına inanırlar. Eğer onlar nesnel, mutlak ve evrensel olarak var olmasalardı, bizler yani farklı bireyler nasıl olurda aynı değerlere göre davranabilirdik?

Parçaya göre nesnel, mutlak ve evrensel ahlak yasaları ve değerlerinin göstergesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın sorumluluk yüklenebilmesi
B) Evrensel ahlak yasalarının olmaması
C) Vicdanın insanı devamlı iyiye yöneltmesi
D) Ahlaki davranışın temelinde bilgeliğin olması
E) Farklı bireylerin aynı değer ve yasalara göre davranış gösterebilmesi

8. Ahlak felsefesi, etik ile aynı anlamda kullanılmaktadır. Aslında bu iki alan birbirinden farklıdır. Ahlak felsefesi belirli bir ahlakı veya ahlakları inceleyen veya hangi ahlakın geçerli olduğunu göstermeye çalışan bir alandır. Etik ise kişilere her eylem için geçerli olabilecek bir tek kural, ilke veya yargı, tek bir ahlaki tutum önermez. Her eylem kendi özelinde değerlendirilmelidir; ölçüt ise bir tek kural değil olsa olsa tüm insanlar için değer taşıyan erdemler yani değerlerdir.

Parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Etik ahlak felsefesinden farklı bir alandır.
B) Etik, eylemleri inceler.
C) Etik ve ahlakın konuları aynıdır.
D) Etik, değerlerden hareket eder.
E) Etik her bir eylemi tek tek inceler.

1. Platon'a göre, adalet, doğruluk, haklılık vb. gibi erdemler gerçekten idealar dünyasında vardır. Değerler değişmez, evrenseldirler. İnsanlar değişen olgular içindeki değişmeyen değerleri aramak yerine, öznel değer yargıları peşinde koşmaktadırlar. Değer yargılarını, birer evrensel değermiş gibi kabul ettikleri için, değişmez, mutlak ve evrensel değerleri reddetmektedirler.

Parçaya göre, Platon aşağıdakilerden hangisini kabul etmektedir?

- A) Eylemin bireye sonuçta fayda sağlaması gerektiğini
B) Ahlaki eylemin bazı sorumluluklarla sınırlandırılabilceğini
C) Evrensel ahlak yasalarının var olduğunu
D) Mutlak bir iyiliğin olamayacağını
E) Ahlaki eylemin amacının mutluluk olduğunu

2. Kıbrıslı Zenon ahlakı şu dört temele dayandırır:

1. Doğruyu seçme
2. Sabırla katlanma
3. Ölçülü olma
4. Adaletle bölüştürme

Zenon'a göre doğru seçen, sabırla katlanan, en ölçülü olan ve en adaletli bölüştüren doğadur.

Zenon'a göre insanın mutlu olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Özgür olmasına
B) Doğaya uygun davranması, doğanın yasalarına uymasına
C) Bireyin başkalarını dikkate almadan yalnız kendini, kendi çıkarını düşünmesine
D) Bütün otoritelere baş kaldırmaya
E) Faydayı ölçü almasına

3. Boş zamanımı müzik dinleyerek ya da televizyon izleyerek geçirebileceğim gibi, yardıma gereksinimi olan birisine yardım ederek de geçirebilirim. Böyle bir durumda bana yol gösterecek, tutumumu belirleyecek olan nedir? Bergson'a göre, bana dinlenmekten ya da eğlenmekten vazgeçmemi, yardıma gereksinimi olana yardım etmemi söyleyecek olan "sezgi"den başkası olamaz. Ben içimden gelen sezgiye uyarak hareket edersem iyi olanı, ahlaksal olanı yapmış olurum.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Bizi aklın uygun gördüğü yaşam biçimine ulaştıracak olan bilgidir.
B) Evrensel bir ahlak yasası vardır.
C) Bir eylemin iyi ya da kötü olması iyi ideasına uygun olup olmadığına bağlıdır.
D) İnsan neyin iyi olduğunu neyin kötü olduğunu sezgiyle kavrayabilir.
E) Evrensel ahlak yasaları yoktur.

4. Her ne kadar en çok sayıda bireye en çok yararı verme ilkesini temele alıyorsa da, faydacı ahlak felsefesi, evrensel ahlak yasasının ve değerinin olmadığını ileri sürmesi bakımından, göreceği savunur. Bu ahlak kuramı, çıkış noktası olarak hazcı ahlakı benimsediğinden, bireyle başlayarak, çoğunluğa doğru giden hazcı bir anlayışı benimser. Temele özneyi koyduğu için subjektiftir.

Parçadan faydacı ahlak felsefesinin aşağıdaki görüşlerden hangisini benimsediği söylenebilir?

- A) İnsanın mutluluğu her çeşit baskının yokluğuyla sağlanabilir.
B) Tek insan için değil, olabildiğince çok insanın mutluluğu göz önüne alınmalıdır.
C) Mutluluk ölçülü davranmakla olanaklıdır.
D) Mutluluk ancak bilgelikle sağlanır.
E) Ahlaki kararlar kişinin duygularına ve arzularına bırakılmalıdır.

5. Otodeterministlere göre özgürlük doğanın bize armağanı değildir. İnsanın özgür olarak doğduğu savının da gerçekte bir ilgisi yoktur. Tam tersine insan bilgi birikimini zenginleştirerek, kişiliğini geliştirerek ve aklını kullanarak özgürleşmiştir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) İnsan ahlaksal eylemde bulunurken özgür değildir.
B) İnsanın istenç ve eylemleri içten ve dıştan gelen nedenlerle belirlenmiştir.
C) İnsanın istenç ve eylemleri bir kişilik ürünüdür.
D) İnsan ahlaksal eylemde bulunurken özgürdür.
E) İnsanın ahlaksal eylemlerini toplumun beklentileri belirler.

6. Vicdanın sesi bireyin ahlaki davranışta bulunmasını sağlar. Ahlaki davranış iyiye hedefleyen bir davranış olup, vicdanı oluşturan koşulların sonucunda bireyin yargılarıyla oluşan davranıştır. Vicdanı temiz olan birey, ahlaki davranışlar gerçekleştirir. Vicdanın sesine kulak vererek ahlaki eylemde bulunmak önce bizim varlığımızı ahlaki varlık haline dönüştürerek bizi çevremize, ailemize, toplumumuza, devletimize, tüm insanlığa yararlı ve hizmet eden bir varlık yapar.

Parçada anlatılanları aşağıdaki yargılardan hangisi özetler?

- A) Vicdanlı bir birey aynı zamanda ahlaklı bir bireydir.
B) Vicdanın karar vermesi için eylemde bulunmanın özgür olması gerekir.
C) Vicdan bazen doğruyu ve iyiye görmeyi engeller.
D) Vicdan ahlak felsefesinin temel kavramlarından biridir.
E) Herkeste vicdan vardır.

7. Diogenes, doğal, sade ve yalın yaşamı savunmuş, lüks yaşamı, özel mülkiyeti, zenginliği değersiz görmüş, bunu bir fıçı içinde yaşaması ve Büyük İskender'e "Bana gölge etme başka ihsan istemem senden" sözüyle de göstermiştir.

Parça aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Toplumsal kuralların insan özgürlüğünü sınırladığını
B) İnsan eylemlerinin amacının haz olduğunu
C) Özgürlüğün insana sorumluluk yüklediğini
D) Düşünürlerin düşüncelerini aynı zamanda yaşama geçirdiğini
E) Yapılacak eylemlerin ödev ahlakıyla yerine getirilmesi gerektiğini

8. Farabi'ye göre iki türlü zevk vardır: Bedeni zevkler ve düşünce zevkleri. Bedeni zevkler kısa süreli ve geçicidir. Çabuk biterler ve insana zarar verebilirler. Düşünce zevkleri bilgi ve öğrenme zevkleri olduğundan insanı başarıya ulaştırırlar. Geç elde edilir, fakat hiç kaybedilmezler. Verdiği zevkler uzun sürer. İnsan, kendini düşünce zevklerine doğru yönlendirmelidir.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Mutluluk ile zevkler arasında ilişki vardır.
B) Bedeni zevkler kısa sürelidir.
C) Düşünce zevkleri geç elde edilir, fakat hiç kaybedilmezler.
D) Düşünce zevklerinin verdiği zevk daha uzun sürelidir.
E) Bedeni zevkler insana zarar verebilir.

1. Bir düşünürün göre insan bilgi birikimini zenginleştirerek, kişiliğini geliştirerek ve aklını kullanarak özgürleşmiştir.

Yukarıdaki görüşten aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Kişilikleri gelişmiş olanlar gelişmemiş olanlardan daha özgürdür.
B) İnsanın istenç ve eylemleri içten ve dıştan gelen nedenlerle belirlenmiştir.
C) Kişi karar verirken tamamen özgürdür.
D) Özgürlük için sınır yoktur.
E) Özgürlüğün ölçütü toplumsal beklentilerdir.

2. Bir çeşit hazcı ahlak olan benci ahlak felsefesi, kişinin benini temele alarak yapılan davranışların ahlaki bir değere sahip olduklarını iddia eder. Diğerlerinin çıkarları değil de, yalnızca tek kişinin öznel istek ve çıkarları en değerli olan ilkeyi vermektedir.

Aşağıdaki yargılardan hangisi benci (egoist) ahlak anlayışına ters düşer?

- A) Evrensel ahlak yasaları yoktur.
B) Dünyada başa gelen kötülüğe sabırla katlanmak gerekir.
C) İnsan eylemlerinde özgür olmalıdır.
D) İnsan her zaman hazza yönelmelidir.
E) Bir davranış, en yüksek sayıda insana verdiği yararlar ahlaki davranış olma özelliği kazanır.

3. Değer yargıları bir gerçekliği değil, bir değerlendirmeyi içeren yargılardır. Genel nitelikleri kişiden kişiye, zamandan zamana, toplumdan topluma değişme göstermeleridir. Bu yargılar kişinin bir eylem, bir tutum, bir durum karşısındaki tepkisini dile getirdiğinden öznel(subjektif)dirlir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Değer yargıları öznelir.
B) Değer yargıları kişiden kişiye değişir.
C) Değer yargıları toplumdan topluma değişir.
D) Değer yargıları gerçekliği dile getirirler.
E) Değer yargıları zamandan zamana değişme gösterir.

4. – Kaynağını Tanrı'dan alan ahlaka dini ahlak denir.
– Doğayı temele alan ahlak sistemine doğa ahlakı denir.
– Ahlakın kaynağı olarak bireylerin oluşturduğu toplumu gören ahlak, toplumsal ahlakıdır.

Yukarıdaki yargılar ahlakla ilgili aşağıdaki sorulardan hangisine cevap niteliğindedir?

- A) Vicdan nereden ve nasıl gelmektedir?
B) Sorumluluk ile özgür irade arasında bir bağ var mıdır?
C) Ahlakın kaynağı ve çeşitleri nelerdir?
D) Vicdanın cevap vermesi için birey hangi koşullar içinde olmalıdır.
E) Evrensel ahlak yasaları var mıdır?

5. Akıl sahibi olmayan varlıklar olarak kabul edilen hayvanlardan ve delilerden vicdanlarının sesini dinlemesini beklemek yanlış bir tutumdur. Vicdan hayvanlarda ve delilerde yoktur.

Vicdanın hayvanlarda ve delilerde olmamasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eylemlerini kendi istemleri doğrultusunda yapamamaları.
B) Özgür olmamaları.
C) Eylemlerinde yarar gözetmemeleri.
D) Sorumluluk yüklenememeleri.
E) Akıl sahibi olmamaları

6. İyi nedir? sorusuna şu cevaplar verilmiştir:

- I. İnsanın insan olma değerlerine ve yaşadığı topluma yararlı ve değerli olması.
II. İnsanın aklına ve iradesine uygun olarak yaptığı seçimin sonucunda oluşan yararlı ve değerli şeydir.

Her iki tanımda "iyi" kavramıyla ilişkilendirilen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgür olma
B) Sorumluluk duygusu
C) Yararlı olma
D) Değişken olma
E) Ahlaklı olma

7. Toplum bazı eylemlerde bulunmaya izin veriyor, bazılarını yasaklıyor. O zaman kişi, toplumun iyi dediklerini yapmak, kötü diye nitelediklerini yapmamak durumunda kalıyor.

Parçadan ahlak felsefesinin temel sorularından hangisine ulaşılır?

- A) Ahlak yargısını diğer yargılardan ayıran özellikler nelerdir?
B) Ahlaksal eylemin bir amacı var mıdır?
C) İnsan ahlaksal eylemde bulunurken özgür müdür?
D) Toplumca saptanan ve kişilere zorla kabul ettirilmek istenen eylem biçimleri gerçekten iyi midirler?
E) Tüm insanların ortaklaşa benimseyebilecekleri evrensel ahlak yasaları var mıdır?

8. Sokrates'in ahlak felsefesinden etkilenen Diogenes, ahlak felsefesinde doğal, yalın ve sade yaşam tarzını benimsemiştir. Bununla ilgili söylentilere göre, Atina sokaklarında gündüz vakti elinde bir fenerle dolaşarak, doğru bir adam arayan Diogenes, Büyük İskender'e de "Bana gölge etme, başka ihsan istemem senden" demiştir.

Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi Diogenes'in benimseyeceği bir düşüncedir?

- A) Özel mülkiyet olmamalı, devlet mülkiyeti olmalıdır.
B) İnsan lüks yaşamı kendine amaç edinmelidir.
C) İnsan doğal yaşamı kendine örnek almalıdır.
D) İnsanın mutluluğu için toplumsal kurallara ihtiyaç vardır.
E) İnsan evrensel ahlak yasalarına göre eylemde bulunur.

9. Davranışlar; iyi, ölçülü ve güzel, diğer taraftan da kötü ve övgüye layık olmayan davranışlardır. İyi davranış ölçülü davranıştır. Ölçülülük ise orta bir yol veya orta bir yerdir. Ölçülülük insanı iyi davranışlara yöneltir. İyi davranış sonucu insanlar mutlu olur.

Parçadan aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılır?

- A) Özgürlük sınırlandığında sorumluluk ortadan kalkar.
B) Toplumun emrettiklerini yapan insan erdemlidir.
C) Mutluluk hoşgörü ile olanaklıdır.
D) Mutlak mutluluğa ulaşılabilir.
E) İnsanların mutlu olmasının temelinde ölçülülük vardır.

10. Faydacı ahlakı benimseyen düşünürlerin kişinin mutluluğunu evrensel bir temele dayandırmak istediğini görürüz. Örneğin J. Bentham'ın insanların kendi çıkarlarının muhasebesini doğru bir şekilde yapmasıyla mutluluğu ve çıkarlarını düşünmesinin de kendi çıkarlarıyla çelişmeyeceği görüşü altüstistik egoizm olarak adlandırılır. Örneğin işveren kazanırsa işçi de bundan pay alır; yani çıkarlar kendiliğinden örtüşür.

Parçaya göre Bentham'ın yukarıdaki görüşünü tek bir kişinin fayda ve mutluluğu değil de genel olarak çıkarların uyuşabilirliğine bağlamasının sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çıkarların uyuşabilirliğini göstermek
B) Görüşünü genel bir ilke haline getirmek
C) Evrensel bir ahlak olmadığını göstermek
D) Nesnel bir görüş oluşturmak
E) Mutluluğu tanımlamak

1. Faydacı ahlak anlayışına göre, insan doğası gereği acıdan kaçır ve hazzı yönelir. Böylece mutluluğa ulaşmak ister. Fakat bazı bireysel eylemler kişiye haz verebilir ama kendinden başkasına haz vermeyebilir. Örneğin; düşünlerde silah atma kişiye kısa süreli bir haz verebilir, fakat aynı haz kaza kurşunuyla yaralanan veya ölen kişinin yakınları için acılara neden olabilir.

Parçada anlatılan ahlak anlayışına göre, bir eylemin ahlaksallığı aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Pratik hayatta uygulanabilir olmasına
B) Sezgilerin bir sonucu olup olmamasına
C) Verdiği hazların akılla denetlenebilmesine
D) Bireysel değil, toplumsal fayda sağlamasına
E) Vicdan tarafından onaylanmış olmasına

2. Sokrates'e göre, bilgi insanları doğru eyleme, bilgisizlik ise yanlış eyleme götürür. Bilginin yolunu izleyen erdemli ve mutlu olur.

Sokrates'in bu sözünü aşağıdaki ifadelerden hangisi destekler?

- A) Özgürlük olmadan ahlaklılık olmaz.
B) Ahlaksal eylemin amacı faydadır.
C) Ahlaksal eylemin kaynağı bilgidir.
D) Evrensel ahlak yasaları yoktur.
E) İnsan ahlaksal eylemlerinde özgür değildir.

3. Toplum düzeni öyle kurulmuştur ki, kişi, mutluluğu ancak üyesi bulunduğu topluluğa yarar sağlayan şeyi yapmakla bulabilmektedir.

Aşağıdaki ifadelerden hangisi yukarıdaki yargıyı destekler niteliktedir?

- A) Her toplumun kendine özgü ahlak kuralları vardır.
B) Mutluluk ancak başkalarına yarar sağlamakla mümkündür.
C) Ahlaksal eylemlerde bireyler tamamen özgürdür.
D) Ahlak felsefesi yaşama bir anlam, bir soyululuk kazandırmak ister.
E) İnsan eylemlerinin amacı hazzı ulaşmaktır.

4. Ahlak çeşitlerinden biri de toplumsal ahlakıdır. Bireyler toplumsal varlık olarak, bireyler arasındaki ilişkiyi belirleyen kuralları oluşturur. Bu kurallar sistemi, bireylerin bir arada barış ve mutluluk içinde yaşamasını sağlar. Bu ahlak sistemi, bireylerin, diğer bireyleri de düşünmesiyle geliştirilir.

Parçada anlatılanları destekleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlakın kaynağı bireylerin oluşturduğu toplumdur.
B) İyilik ve kötülüğün ölçütleri evrensel bir nitelik taşır.
C) Ahlaki eylem Tanrı'nın emirlerine göre belirlenir.
D) Bilgili insan, kendi ahlak değerlerini kendisi oluşturabilir.
E) Bireyin yararına olan iyi, olmayanlar kötüdür.

5. Vicdan, insanın bir birey olarak eylemleri üzerinde yargıda bulunmasını gerçekleştiren ve eylemlerindeki iyi ve kötü değerleri anlamasını sağlayan güçtür. Bu gücü, bir görüşe göre insanın yaşamı boyunca bulunduğu aile, toplum kültür, din, yasalar belirler. Bu görüş, vicdanın birey tarafından sonradan yaptığı deneyimlerle geliştirildiğini ileri sürer.

Aşağıdakilerden hangisi parçada anlatılanlara "karşı tez" durumundadır?

- A) Vicdan, kişinin eylemlerini gerçekleştirme sırasında bir karar verme yeridir.
B) Vicdan aynı zamanda iç mahkemenin yargıdır.
C) Vicdan kişiyi bazen yanlış davranışlara yönlendirebilir.
D) Suçlu insanlar suçunu anladığı zaman vicdan azabı denilen bir duyguyu kendinde hisseder.
E) İnsan dünyaya geldiğinde vicdanı da diğer yeti ve güçleriyle birlikte ona verilmiştir.

6. Yararcı ahlak anlayışına göre, ahlaki değer, davranışın sonucunda ortaya çıkan yarar ve zarara göre belirlenir. Hayatta en değerli olan eylem, verdiği yarardır. Zarara neden olan eylemler ahlaki değildir.

Parçaya göre, bir ahlaki eylemin değerli olması aşağıdaki koşullardan hangisine bağlıdır?

- A) Sorumluluk yüklenerek eylemin gerçekleşmesine
B) Eylemin karşılık beklemezsizin bir ödev duygusuyla yapılmasına
C) Eylemin sonucunda yararın ortaya çıkmasına
D) Eylemin özgürce yapılmasına
E) Eylemin sonucunun herkesçe kabul edilebilir olmasına

7. Farabi, iyi davranışın ölçülü davranış olduğunu söyler. Ölçülülüğü de orta bir yol olarak tanımlar. Örneğin, ölçülülük, korkaklık ve atılganlık; savurganlık ve cimrilik arasında orta yerdir. Ölçülülük insanı iyi davranışa yöneltir. İyi davranış sonucu insanlar mutlu olur.

Parçaya göre insanların mutlu olmasının temelinde aşağıdakilerden hangisi vardır?

- A) Özgür olma
B) Güçlü olma
C) Duygulu olma
D) Ölçülü olma
E) Bilgili olma

8. Bazı ahlak felsefecileri, var olan toplumsal kurallara karşı kayıtsız kalarak, doğal yaşamın ahlaki yaşam olduğunu benimsemişlerdir.

Bu düşüncedeki ahlak felsefecilerinin aşağıdaki yargılardan hangisini kabul etmeyeceği kesindir?

- A) Toplumsal kurallar insanın topluma uyumunu kolaylaştırdığı için var olmalıdır.
B) Doğal yaşam ahlaklı yaşamdır.
C) Ahlak yargıları ve değerleri evrensel olamaz.
D) Toplumsal kurallar insan özgürlüğünü sınırlandırır.
E) İnsan doğal, yalın ve sade yaşamalıdır.

9. İyi insan ve toplum için olumlu bir şey, kötü ise olumsuz bir şeydir. İyilik bir niteliğe veya varlığa sahip olmakken, kötülük bir niteliğe veya varlığa sahip olmamak, yani eksiklik durumudur. İyilik tamlığı ve mükemmelliği içerirken kötülük eksikliği ve noksanlığı içermektedir. İyi evrensel ve değişmezken, iyilik türleri değer yargıları gibi değişken ve tikel olan durumlardır.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parça için "karşı tez" oluşturur?

- A) Değer yargıları evrensel bir nitelik taşır.
B) Kötülük eksikliği içerir.
C) İyi toplum için olumlu olandır.
D) İyi ile kötü karşıt iki kavramdır.
E) İyi, evrensel ve değişmezdir.

10. J. Paul Sartre "insanda varoluş özden önce gelir" diyerek böylelikle aslında "insan özgür olma-ya mahkumdur" sözünün de altyapısını kurmuş oluyordu. Çünkü varoluşunun önce gelmesi ve özünün sonradan kendi seçimleriyle oluşması, insanın belirleyicisinin olmadığını, özgür iradeye sahip olduğunu hatta bu özelliği nedeniyle de – akıl, bilinç sahibi bir varlık olarak – insan için özgür olmanın bir zorunluluk olduğunu ortaya koyuyordu.

Bu parçadan Sartre'in görüşleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Sartre için insan özgür bir varlıktır.
B) Sartre akılcı bir filozoftur.
C) Sartre'da özgürlük insan için bir zorunluluktur.
D) Sartre'a göre insan bilinç sahibi bir varlıktır.
E) Sartre özgürlüğü irade, seçme özgürlüğü olarak görür.

TEST – 16

1. Bilge insan, kendi doğasının ihtiyaç duyduğu en azı belirleyebilecek ve bu ihtiyaçları kolaylıkla karşılayabilecek olan kişidir.

Parçada bilge insanın hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Sorgulayıcı olması
B) Azla yetinmeyi bilmesi
C) Meraklı olması
D) Doğa bilimleriyle ilgilenmesi
E) Hayatın anlamını yorumlayabilmesi

2. Sokrates "Bilginin yolunu izleyen, erdemli, ahlaki ve mutlu olur. Bilgi, insanları doğru eyleme, bilgisizlik yanlış eyleme götürür" der.

Sokrates'in bu sözünden onun aşağıdaki düşüncelerden hangisini kabul ettiği açıktır?

- A) Ahlaksal eylemler içten ve dıştan gelen nedenlerle belirlenmiştir.
B) Özgürlük için bir sınır yoktur.
C) Vicdan doğuştan gelen bir özellik değildir.
D) Erdemin, ahlakın ve mutluluğun temelinde bilgi vardır.
E) Özgürlük olmadan sorumluluk olmaz.

3. – Hiçbir dış etki olmadan insanın kendi akli ve iradesi ile yaptığı davranışı belirlemesidir.
– Bireyin kendi aklının ortaya koyduğu seçeneklerden bir tanesini veya bir kaç tanesini kendi özgür iradesiyle seçmesidir.
– Dışardan gelen bir güç olmadan, aklın ve iradenin seçimidir.

Yukarıda tanımları yapılan ahlak felsefesi kavramı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İyi
B) Kötü
C) Özgürlük
D) Sorumluluk
E) Erdem

4. Kant'a göre ahlak kanunları fizik ve matematik kanunları gibi kesin değildir. Fakat, akli ve iradesi olan, bütün canlılar için geçerlidir. Ahlak zorunludur. Bu durum her zaman ve her yerde insan için yürürlüktedir. Ahlaki kanun, bilindiği ve yürürlüğe girdiği anda başlamaz.

Parçada anlatılanları destekleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tüm insanlarda ortak olduğundan, ahlaki yargılar evrensel bir nitelik taşır.
B) Ahlaki eylemler bilgiye dayanmalıdır.
C) Özgürlükle yapılan her şey ahlaka uygundur.
D) Ahlaki değerler, insanın toplumsal hayata uyumunu kolaylaştırır.
E) Ahlaki ilkelerinin gündelik hayattaki uygulamalarında çatışmalar olabilir.

5. Sorumluluk duygusuna sahip olmayan birey, yaptığı eylemlerin sonuçlarına bakmaz. Sorumluluk vicdanın kendimize seslenişine kulak vermekle ortaya çıkar. Bendeki beni duyan birey, yaptığı eylemden sorumlu olur ve sonuçlarından kaynaklanan iyi veya kötü durumuna göre ya temiz bir vicdana sahip olarak huzura kavuşur ya da yaptıklarından vicdan azabı duyarak pişman olur cezasına katlanır.

Parçaya göre temiz bir vicdan sahibi olarak huzura kavuşma aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Sorumluluk duygusuna sahip olmaya
B) Özgür olmaya
C) Akıl sağlığı yerinde olmaya
D) Bütün eylemlerinde faydayı gözetmeye
E) Toplumsal değerlere uygun yaşamaya

6. İnsan, doğası gereği acıdan kaçınır, haza yönelir, mutluluğa erişmek ister. Ne var ki, kişinin mutluluğu, çevresindeki insanların mutluluğuyla ilişkilidir.

Bunun nedeni aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilidir?

- A) Kişinin beraber yaşadığı insanların eylemlerinin etkisi altında olması
- B) Evrensel ahlak yasalarının olmaması
- C) İnsanın kendi varlığını kendisinin oluşturması
- D) Özgürlükle ahlaksal eylemin birbiriyle ilişkili olması
- E) Özgürlüğün sorumluluğu beraberinde getirmesi

7. Yararcı ahlak felsefecilerine göre, ahlaki eylemin değeri, davranışın sonucunda ortaya çıkan fayda ve zarara göre belirlenir. Hayatta en değerli olan eylem, verdiği iyilik veya yarardır. Kötülüğe veya zarara neden olan eylemler ahlaki değildir.

Parçaya göre, aşağıdakilerden hangisi yararcı ahlak felsefecilerinin benimsediği bir yargıdır?

- A) Acıdan kaçmak, haza yönelmek en üstün iyidir.
- B) Ahlaksal eylemin değerini, eylemin sonuçları belirler.
- C) Hiçbir zaman insan bilerek kötülük yapmaz.
- D) Ahlaksal eylem değerlendirilirken, eylemin ortaya çıkma koşulları dikkate alınmalıdır.
- E) Bir eylemin ahlaki olması onun özgürce yapılmasına bağlıdır.

8. Diogenes, insanın amacının kendine yetme olduğunu kabul etmiştir. Bir fıçı içinde yaşadığı söylenen Diogenes, var olan toplumsal kurallara kayıtsız kalarak, onların dedikleri dışında bir doğal yaşamın ahlaklı yaşam olduğunu benimsemiştir. Kendine yetme, sadelik, utanmazlık gibi değerlerin, insanın ihtiyaçlarını en aza indirdiğini kabul ederek, dış dünya nimetlerine karşı kayıtsızlığın ahlaki davranış olduğunu ileri sürer.

Diogenes ile ilgili yukarıdaki anlatımdan aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Toplumsal kurallara kayıtsız kalmalıdır.
- B) İnsanın amacı kendine yetme olmalıdır.
- C) Ahlaki davranış, dış dünya nimetlerine karşı kayıtsız kalmaktır.
- D) Sadelik ve utanmazlık gibi değerler insan ihtiyaçlarını en aza indirger.
- E) Ahlaksal yasa ve değerler insanların topluma uyumunu kolaylaştırır.

9. Farabi davranışları ikiye ayırır:

- İyi, ölçülü, güzel davranışlar
- Kötü ve övgüye layık olmayan davranışlar

İnsan davranışlarının amacı iyi için olmalıdır. Bunun için önce kendini, sonra da evreni anlamalıdır. Evrenin amacını anlayan insan mutluluğu bulmuş demektir.

Parçaya göre insanın iyiye ve mutluluğa ulaşması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Doğaya uygun yaşamasına
- B) Bedensel hazları daha öncelikli görmesine
- C) Kendini ve evreni anlamasına
- D) Doğal yaşamı kendisine örnek almasına
- E) Özgür olmasına

5. BÖLÜM

SANAT FELSEFESİ

Picasso'nun sergisinde, bir kadın, tablolarından birini ünlü ressama göstererek:

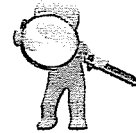
- Ben bu resimden hiçbir şey anlamadım, der.

Picasso sorar:

- Siz Çince biliyor musunuz madam?

Bu soruya kadının, hayır demesi üzerine ise Picasso şu cevabı verir:

- Ama Çince'yi 1 milyardan fazla insan konuşuyor ve anlıyor.

TEST - 1

Sanat Felsefesi

1. Sanatçı, çalışmalarında kendisinden önce yapılmış olan eserlerden yararlanır, onlardan etkilenir, esinlenir ama eserine kendine özgü üslubunu, yaratıcılığını katar. Aksi halde çalışma sanat eseri olmaz.

Parçada bir çalışmanın sanat eseri olması aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

- A) Sanatçının olması gereken olguları bize göstermesine
- B) Sanatçının doğayı yansıtmaya
- C) Çalışmada çeşitli araç ve gereçlerin kullanılmasına
- D) Çalışmanın özgün olmasına
- E) Bizde estetik duygular oluşturmaya

2. Güzeli belirleyen ölçüt, nesnenin kendi özelliği veya niteliği değil, öznenin nesneye bakış açısidir. Başka bir söylemle, estetik öznenin nesneye girdiği ilişkide açığa çıkan estetik değerdir.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılanlara "karşı tez" oluşturur?

- A) Bir çalışmanın sanat eseri sayılması, insana sağladığı faydaya bağlıdır.
- B) Güzel, toplum beklentilerine uyandır.
- C) Estetik yargılar tüm insanlarda ortaktır.
- D) Bir sanat eseri, güzellik ideasını yansıttığı ölçüde güzeldir.
- E) Estetik değer çeşitli derecelerde nesnede önceden mevcuttur.

3. - Dünya kendi eksenini etrafında batıdan doğuya doğru döner yargısı bir hakikattir; ama bu hakikat güzel değildir.
- Yaşar Kemal'in "Yer Demir Gök Bakır" romanı güzeldir; ama hakikat değildir.

Verilen örnekler aşağıdaki yargılardan hangisini doğrular?

- A) Sanat anlayışı toplumdan topluma değişir.
- B) Sanatçı içinde bulunduğu toplumsal çevrenin özelliklerinden etkilenir.
- C) Her hakikat güzel, her güzel olan da hakikat değildir.
- D) Güzellik ile hakikat kavramları birbiriyle özdeşdir.
- E) Güzellik hakikatın varoluş çeşitlerinden biridir.

4. Meyve bahçesinde dalları sallayan hafif bir rüzgar, yaprak ve çiçeklerin canlılığı ve hareketliliği güzelliği sağlarken, tablodaki güzelliği, ressamın fırça vuruşlarıyla yarattığı renkler ve biçimlerdeki uyum (armoni) oluşturur.

Buradan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Doğa güzelliği ile sanat güzelliği farklıdır.
- B) Güzellik ve iyi kavramları bazı dönemlerde özdeş kabul edilmiştir.
- C) Güzellik kavramı her dönemin ortak problemi olmuştur.
- D) Bir şeyin sanat eseri olabilmesi için belirli özellikleri taşıması gerekir.
- E) Sanat bir oyundur.

5. Sanat eserinin işlevi izleyiciye estetik haz vermesidir. Verdiği hazzın çokluğu ile o sanat iyi ve güzel olur. Pratik işleve sahip estetik dışlaştırma gerçek sanattır. Bu sanat anlayışı, sanatın ahlaki değere göre ilerleme ve gelişme kaydettiğini öne sürer.

Parçaya göre sanatın iyi ve güzel olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Verdiği hazzın çokluğuna
- B) Doğal güzelliği dile getirmesine
- C) Toplumsal fayda sağlamasına
- D) Maddi değerinin yüksek olmasına
- E) Ayrıntıları dikkate almasına

6. - Platon için güzel, meydana gelmeyen, yok olmayan, başka bir şeye dönüşmeyen tek ve kendinde var olan sonsuz bir şey bir ideadır.
- Aristoteles güzeli orantı ve düzende görür.

Güzeli ele alış yönüyle Aristoteles hangi noktada Platon'dan ayrılır?

- A) Sanatı taklit olarak ele alması
- B) Sanatı insana özgü olarak görmesi
- C) Sanat anlayışının zamandan zamana değiştiği anlayışında olması
- D) Güzele ulaşılabilirliğini kabul etmesi
- E) Gerçek güzelliğe ulaşamayacağını kabul etmesi

7. Doğanın ürettiklerinde ancak sanat eserlerine bir benzerlikten söz edilebilir. Sanat eseri doğa ürünlerinden fazla bir şeydir. Sanatçı doğadan aldığı izlenimleri ayıklar, birleştirir, onlara düş gücünü katar ve bir anlatıma dönüştürür.

Parçaya uygun ifade aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatçı çalışmalarına kendi kişiliğinin ve yaratıcı gücünün damgasını vurur.
- B) Sanatçı içinde yaşadığı doğal çevrenin etkisi altındadır.
- C) Sanat anlayışı toplumdan topluma değişir.
- D) Sanat ile zanaat arasında fark vardır.
- E) Sanatçının çıkış noktası yarar değildir.

8. Gerçek sanat insanın estetik ifadesinin dışlaşmasından daha çok, bir tür semboller bütünüdür. Örneğin, edebiyatın ifade aracı kelimeler ve cümleler aslında birer sembollerdir. Sanat eserleri insanda ortaya çıkan psikolojik süreçler için öne sürülen sembollerden ibarettir. Fakat bu semboller, anlamların sembolleridir. Sanat kendini farklı sembollerle ifade eder.

Parçada sanatla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmıştır?

- A) Sanat, sanatçının zihnindeki idedir.
- B) Sanat, sembolik anlatımdır.
- C) Sanat, anlamlı formlardan oluşur.
- D) Sanat, onu izleyen ve dinleyenler tarafından belirlenen ölçütlere göre değer kazanır.
- E) Sanat ahlaki değere göre ilerleme ve gelişme kaydeder.

9. Kant'a göre, güzellik ve gerçeklik arasında hiçbir ilişki yoktur. Gerçek olarak bilemediğim şeylerin bile estetik hazzını ve beğenisini duyabilirim. Onlar gerçekten olmayabilir veya olabilir, fakat ben onların olup olmamasına bağlı kalmadan estetik güzelliği hissedebilirim.

Parçada anlatılanlardan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Sanat, insanların estetik zevklerini geliştirmeye çalışmalıdır.
- B) Doğadaki güzellik ile sanattaki güzellik arasında benzerlik vardır.
- C) Sanat, sanatçının gerçeği taklit etmesiyle ortaya çıkar.
- D) Güzellik, gerçekliğe bağlı olmadan da var olabilen bir estetik haz ve beğenidir.
- E) Estetik hazza, iyi bir sanat eğitimi ile ulaşılabilir.

10. Sanat insan tarafından yapılan bir etkinliktir. Fakat insanın yaptığı her etkinlik sanat değildir; ancak estetik değer taşıyan etkinlikler sanat olabilir. O halde, sanat insana aittir. İnsanın estetik tavır, değer, nitelik ve bakışıyla yaptığı duyuşsal ve düşünsel etkinliktir. Sanat, estetik öznenin duygu ve düşüncelerini çeşitli yollarla dışlaştırması sonucu ortaya çıkan estetik üründür.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Sanat insana aittir.
- B) Sanat sonradan kazanılmış bilgisel beceri etkinliğidir.
- C) Sanat insanın duyuşsal ve düşünsel etkinliğidir.
- D) Sanat insan tarafından yapılan bir etkinliktir.
- E) Estetik öznenin duygu ve düşüncelerini dışlaştırmasıyla sanat ortaya çıkar.

1. İyi sanat kötü sanat ayrımı göz önünde tutulmadan Platon'u değerlendirmek yanlış anlaşılmalara neden olmaktadır. Platon'a göre sanatçı asıl gerçekliği değil de asıl gerçekliğin kopyası olan fenomenleri kopyalarsa kötü sanat yapar. Eğer sanatçı doğrudan ideaların kopyasını veya taklidini yaparsa iyi sanat üretir. Platon iyi sanat yapan sanatçıları gerçekliği bilen ve anlayan olarak değerli görür. Platon'un iyi sanat tanımından kalkarak ideaların bilgisine felsefeyle varılabileceği gibi, sanatla da varılabileceği çok rahatlıkla iddia edilebilir.

Parçaya göre Platon'un sanat tanımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilgi temelli bir tanımdır.
- B) Sanatçının kişisel özellikleriyle ilgili tanımdır.
- C) Toplumsal beklentileri de dikkate alan bir tanımdır.
- D) Sanatçının niyetini dikkate alan tanımdır.
- E) Sanat eserinin ortaya çıktığı çağı dikkate alan tanımdır.

2. Croce'ye göre sanat hiçbir şekilde bir şeyin taklidi değildir. Tam tersine o bizzat bir ifade, dışa vurulmuş bir şeydir. Her ifade de bireysel bir nitelik taşır.

Buradan aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılır?

- A) Sanat anlayışı toplumdan topluma değişir.
- B) Evrensel estetik yargılar olamaz.
- C) Sanatçı içinde yaşadığı toplumsal çevreden etkilenir.
- D) Ortak estetik yargıların olması zorunludur.
- E) Sanat eseri insan yapısıdır.

3. Doğada düzensizlik ve mükemmelsizlik vardır. Bu nedenle, doğanın taklit edilmesi gerçeği veremez. Sanatçı aklı, hayal gücü ve belleği sayesinde mükemmeli ve ideali düşünebilir. Sanatçının ideali ve mükemmeli hayal gücüyle kavraması ve onu yaptığı bir eserle ifade etmesi sanatı oraya çıkartır.

Parçada anlatılanları destekleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güzellik, bir orantının ifadesidir.
- B) Sanatta önemli olan güzellik değil bireye sağladığı faydadır.
- C) Sanat eserleri bir benzeri olmayan biricik eserlerdir.
- D) Sanat, sanatçının hayal gücüyle ortaya koyduğu ideal bir anlatımdır.
- E) Sanat eserleri dünyaya farklı bir gözle bakmamızı sağlar.

4. **Bir düşünürün** "Eğer estetik öznenin estetik bakışı yoksa nesne kendi başına güzel olamaz." sözü karşısında aşağıdaki sözlerden hangisi söylenirse "karşı tezi" ifade edilmiş olur?

- A) Doğa insandan önce de güzeldi.
- B) Estetik öznenin belli bir estetik tavırla estetik beğenisi sonucu güzellik açığa çıkar.
- C) Güzellik estetik öznenin beğenisidir.
- D) Nesneyi beğenecek ya da değerlendirecek zihin yoksa güzel yoktur.
- E) Sanattaki güzellik doğadaki güzellikten daha üstündür.

5. B. Croce, sanat eserinin bir defaya mahsus yaşanan bir estetik deneyim ve hazdan meydana geldiğini söyler. Sanat, sanatçının bir sefere mahsus yarattığı bir anlamdır.

Parçada sanatla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmıştır?

- A) Sanat, öznel ve biriciktir.
B) Sanat toplumsal faydayı, sağlamaya yöneliktir.
C) Sanat, insanın doğadaki güzellikleri farketmesini sağlar.
D) Sanat bir eğlenceden ibarettir.
E) Sanat eserinin güzelliği kişiden kişiye değişir.

6. Sanatçı, bir sanat eserini ortaya koyarken, önce doğadan temel izlenimleri alır. Bu izlenimleri bir senteze tabi tutar ve onları hayal gücünde, zihninde belli bir anlamla yorumlar. Bu izlenimler, bir kez yaşanan estetik deneyimlerdir. Sanatçı belleğinde daha fazla tutamayacağı bu estetik deneyimleri dışlaştırarak bir sanat eseri meydana getirir. Fakat, yaratılan her estetik olgu, her zaman kendini dışlandırmayabilir. Örneğin, Leonarda da Vinci ikinci bir Mona Lisa tablosu yapamaz.

Parçada anlatılanları aşağıdaki yargılardan hangisi destekler?

- A) Her yaratılan estetik olgu her zaman ve aynı şekilde dışlaştırılmaz.
B) Sanat insana özgü bir etkinliktir.
C) Sanatçının dünyayı ele alış tarzı diğer insanlardan farklıdır.
D) Sanatçı eserlerinde toplumun sorunlarını dile getirir.
E) Sanatçı düşünceleriyle yaşadığı toplumdan farklı olmamalıdır.

7. Bir etkinlik öncelikle bir gereksinimi gidermeye ya da bir konunun açıklanmasını sağlama ya yönelikse o etkinlikten doğan ürüne de sanat eseri denmez. Örneğin bir bisiklet ya da bir fizik kitabı sanat eseri değildir.

Buna göre, bir etkinliğin sanat eseri olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Öznel (subjektif) olması
B) Sanatçının kişiliği ile ilgili olması
C) Sanatçının düşünce gücünü yansıtması
D) Tek ve özgün olması
E) Yarar amacı taşıması

8. Güzelliğin doğada olduğunu savunanlara karşı birçok filozof ve sanatçı, gerçek güzelliğin sanatta olduğunu ileri sürerler.

Aşağıdakilerden hangisi, gerçek güzelliğin sanatta olduğunu ileri süren anlayışın karşısında bir yargıdır?

- A) Sanattaki güzellik, doğadaki güzellikten daha üstündür.
B) Estetik öznenin belli bir estetik tavırla estetik nesneyi beğenmesi sonucu güzellik açığa çıkar.
C) Güzellik estetik nesnenin beğenisiidir.
D) Güzellik, estetik öznenin estetik yargısı sonrasını oluşur.
E) Güzellik estetik öznenin bağımsız olarak vardır.

1. Sanat felsefesinin alanı yalnızca insanın ürettiği sanat eserleridir. Sanat felsefesi, sanat eseriyle ilgili kavram ve problemleri çözümler. Buna karşılık estetik tüm nesnelerde var olan güzellikle ilgilenir. Estetik güzelliğin doğasını yalnızca sanat eserinde değil, doğada da analiz eder.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Sanat hakkında bilgi sahibi olabilmek için sanata eleştirel bakmak gerekir.
B) Yapımı çok zaman ve emek gerektiren yapıtlar çoğunluk tarafından beğenilir.
C) Estetik tavır bir yarar amacı gözetmeyen bir duruştur.
D) Sanat eserinin değerini sanat eğitimi alan kişiler bilebilir.
E) Estetik genel olarak güzeli inceleyen felsefi disiplinden, sanat felsefesi yalnızca sanatı inceleyen bir felsefi disiplindir.

2. Değer yargıları, değerlendirmeye ilgilidir. Bir tutum, bir davranış, bir durum ya da bir şey karşısında, bireyin tepkisini dile getirir. Örneğin; Cahit Sıtkı Tarancı'nın "Gençlik Böyledir İşte" adlı şiiri için "Bu şiir güzeldir." dersek bir değer yargısında bulunmuş oluruz.

Aşağıdakilerden hangisi bu tür yargıya örnektir?

- A) Dünya bir gezengendir.
B) Bazı leylekler göçmendir.
C) Ay, ışık kaynağı değildir.
D) Gittiğim tiyatro çok komikti.
E) Isıtılan metal genleşir.

3. Sanatı taklit olarak tanımlayan görüşün tam karşısında yer alan yaratma kuramına göre, sanatçı sanatını özgür bir yaratımla ortaya koyar. Çünkü doğada düzensizlik ve mükemmelsizlik vardır. Böyle bir şeyin taklidi gerçeği veremez. Sanatçı aklı, hayal gücü ve belleği sayesinde mükemmeli ve ideali düşünebilir. Sanatçının ideali ve mükemmeli hayal gücüyle kavraması ve onu yaptığı bir eserle ifade etmesi sanatı ortaya çıkarır.

Parçaya göre, yaratma kuramının taklit kuramının karşısında olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanata çıkar kaygısıyla bakmaları
B) Güzelliği sanatla sınırlamaları
C) Doğada düzensizlik ve mükemmelsizlik görmeleri
D) Sanatı bir oyun olarak görmeleri
E) Sanatta toplumsal bir yön bulmaları

4. Sanattaki güzellik insan aklının ve duygusunun bir ürünü olarak doğadaki güzellikten daha üstündür. Estetik öznenin belli bir estetik tavırla estetik nesneyi beğenmesi sonucu güzellik açığa çıkar. O halde, güzellik estetik öznenin beğenisi, yani öznelidir. Eğer estetik öznenin estetik bakışı yoksa nesne kendi başına güzel olamaz.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılanlara "karşı tez" oluşturur?

- A) Sanattaki güzellik insan aklının ve duygusunun ürünüdür.
B) Doğa insandan önce de güzeldi ve insan bu güzelliği sanata yansıtmak istedi.
C) Nesnede güzelliğin olması estetik bakışa bağlıdır.
D) Güzellik öznelidir.
E) Güzellik estetik öznenin beğenisiidir.

5. Yaratma kuramına göre, ses, renk, söz, hareket, boya, mermer, taş vb. gibi fiziksel nesneler, sanatçının ruhunda yaşattığı estetik hazzın dışsal ifadesine yardım eden araçlardır.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Sanatçı gerçekte var olan bir varlığın güzelliğini eserine yansıtır.
B) Sanatta güzel kadar çirkin de inceleme konusudur.
C) Sanatçının dünyaya bakış tarzı diğer insanlardan farklıdır.
D) Sanatçı kendi hayal gücünde ve zihninde yaşadığı bir estetik hazzı çeşitli fiziksel araçlarla dışlaştırır.
E) Sanat hem olanı hem de olması gerekeni gösterir.

6. İnsan ancak duyu ve aklın hakim olmadığı bir alanda özgür olabilir. Bu alan sanattır; çünkü sanat amacı olmayan özgür bir oyundur. Oyun olarak sanat, insanı yaşantılardan, sıkıntılardan, üzüntülerden ve birçok şeyden uzaklaştıran etkinliklerdir. Oyunla hem var oluşumuzun hem de özgürlüğümüzün bilincine varırız; çünkü bizi bağlayan ve sınırlayan iki temel öğemiz akıl ve duyu burada işlevsiz kalmaktadır. Bu görüşe göre sanatla oyun arasında sıkı bir bağ vardır.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Duyu ve akıl insanın özgürlüğünü sınırlar.
B) Sanat insanı üzüntülerden, sıkıntılardan uzaklaştıran bir etkinliktir.
C) Oyunla insan özgürlüğün farkına varır.
D) Sanatçı eserlerinde toplumun sorunlarını dile getirmektedir.
E) Sanat amacı olmayan özgür bir oyundur.

7. Günümüzde bize hoş gelen ya da haz veren, bizde duyu ya da coşku uyandıran güzellikleri konu edinen felsefe dalına estetik denmektedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi estetiğin ilgilendiği sorulardan değildir?

- A) Güzel nedir?
B) Güzel denen nesneleri güzel kılan özellikler nelerdir?
C) Güzellik öznel mi yoksa nesnel midir?
D) Güzelin iyi ve doğru ile bir ilişkisi var mıdır?
E) İyi ve kötü nedir?

8. Nesnenin kendi içindeki biçim ve içerik bütünlüğü öznenin bağımsız olarak vardır ve özne sadece bu uyumlu bütünlüğü algılayandır. Güzellik herkes için aynı değere sahiptir.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılanlara "karşı tez" oluşturur?

- A) Güzellik estetik öznenin beğenisidir, yani öznel.
B) Doğal güzellik, sanatın güzelliğinden daha üstündür.
C) Doğadaki güzelliği taklit eden insan sanattaki güzelliğe ulaşır.
D) Doğa insandan önce de güzeldi.
E) Doğadaki güzellik estetik öznenin bağımsız, kendiliğinden vardır.

9. "Sanat sanatçının hayal gücüyle ortaya koyduğu ideal bir anlatımdır." **yargısı aşağıdaki düşüncelerden hangisinin kabul etmeyeceği bir anlayıştır?**

- A) Doğadaki düzen ve ahenk ne kadar çok yansıtılırsa, o sanat eseri de o kadar güzel olur.
B) Doğada düzensizlik ve mükemmelsizlik vardır.
C) Sanatçı sanatını özgür bir yaratımla ortaya koyar.
D) Sanatçı akli ve hayal gücü sayesinde mükemmeli ve ideali düşünebilir.
E) Her sanat eseri biriciktir.

1. Sanat, insanın doğaya kattığı eserlerden bazılarına verilen genel bir addır. Örneğin, bir resim tablosu, bir asker heykeli, bir ev, bir maket gemi, bir cami vb. gibi şeyler insanın doğada hazır bulmayıp kendisinin ürettiği şeylerdir.

Parçada aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmıştır?

- A) Sanat eserinin her insana verdiği hazzın farklı olduğu
B) Sanatın evrensel bir nitelik taşıdığı
C) Sanatın insanın ürettiği şeylerle ilgili olduğu
D) Sanatın öznel bir etkinlik olduğu
E) Sanatın toplumun değerlerine uygun olması gerektiği

2. Sanatçı hayal gücü ve akli sayesinde mükemmeli ve ideali düşünebilir. Sanatçının ideali ve mükemmeli hayal gücüyle kavraması ve onu yaptığı bir eserle ifade etmesi sanatı ortaya çıkarır. O halde, sanat, sanatçının hayal gücüyle ortaya koyduğu ideal bir anlatımdır.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılanlara "karşı tez" oluşturur?

- A) Sanat sanatçının doğadaki nesneleri taklit etmesiyle doğar.
B) Sanat bireysel faydadan çok toplumsal faydaya yönelik olmalıdır.
C) Sanat ahlaki mesajlar içermelidir.
D) Sanat toplumsal beklentilere uygun gerçekleştirilmelidir.
E) Sanat bir oyun ve eğlenceden ibarettir.

3. Platon'a göre, eğer sanatçı doğrudan ideaların kopyasını veya taklidini yaparsa iyi sanat üretir. Sanatçı, asıl gerçekliği değil de, asıl gerçekliğin kopyası olan fenomenleri kopyalarsa kötü sanat yapar. Platon iyi sanat yapan sanatçıları, gerçekliği bilen ve anlayan olarak değerli görür. Platon'un sanatı iki açıdan ele alması onun doğru bilgiye verdiği değerden kaynaklanmaktadır. Kötü sanat doğru bilgiyi vermezken, iyi sanat doğru bilgiyi verme gücüne sahiptir.

Platon'un parçada anlatılan sanat ayrımından hareketle aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Sanatçı içinde yaşadığı toplumun değerlerinden tamamen bağımsız olamaz.
B) İdeaların bilgisine felsefeyle varılabileceği gibi sanatla da varılabilir.
C) Sanat insanın güzeli farketmesini sağlar.
D) Sanat eserlerinden alınan haz, bireyin beğenisine dayandığı için öznel bir nitelik taşır.
E) Sanattaki güzellik doğadaki güzellikten farklıdır.

4. Küçük bir akarsuyun oluşturduğu çağlayan, tarla kenarındaki gelincikler, güneşin deniz üzerinden batışı ya da kanaryanın ötüşü güzel olmalarına karşın sanat felsefesinin konusuna girmezler.

Buradan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Nesneyi yansıtmaya aslına ne kadar uygun olursa, sanat eseri de o ölçüde güzel olur.
B) Doğa sanat için mükemmel bir örnek, bir modeldir.
C) Resim de, edebiyat da özü ya da ideali değil görünüş dünyasını yansıtır.
D) Sanat felsefesi doğadaki güzellikle ilgilenmez.
E) Sanat yalın bir oyun değil, yaratıcı bir oyundur.

5. Güzelliğin öznel olduğunu ileri sürenlere karşı olarak, güzelliğin bizden yani estetik öznenen bağımsız olarak objektif olduğunu savunan filozoflar da vardır.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılan düşünceyi destekler?

- A) Sanattaki güzellik insan aklının ve duygusunun bir ürünüdür.
B) Güzelliğin gerçek arayıcısı ve yaratıcısı sanatçıdır.
C) Güzellik nesnenin taşıdığı bir şeydir.
D) Güzellik estetik öznenin beğenisidir.
E) Güzellik, estetik öznenin estetik yargısı sonucu oluşur.

6. Leonarda da Vinci ikinci bir Mona Lisa tablosunu yapamaz. O, bir sefere ait bir sanatsal çalışmadır. İkinci kez yapılan birincisinden farklı olacaktır.

Bu durum, sanatla ilgili hangi özelliği gösterir?

- A) Sanatın doğanın bir takliti olduğunu
B) Sanatın, sanatçıya haz verdiğini
C) Sanatın toplumsal yönünün olduğunu
D) Sanatın ahlaki öğeler içerdiğini
E) Sanatın biricikliğini

7. Sanatçı doğadan aldığı izlenimleri ayıklar, birleştirir, onlara düş gücünü katar ve bir anlatıma dönüştürür.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu yargıyı açıklar niteliktedir?

- A) Sanatçı içinde yaşadığı toplumsal çevrenin etkisi altındadır.
B) Sanat eserinde sanatçının hayal gücü önemlidir.
C) Sanat bir oyundur.
D) Sanat anlayışı zamandan zamana değişir.
E) Bir şeyin sanat eseri sayılabilmesi için belirli özelliklere sahip olması gerekir.

8. Sanat, sanatçının bir sefere mahsus yarattığı bir anlatımdır. Sanatçı kendi hayal gücünde ve zihninde yaşadığı bir estetik hazı, çeşitli araçlarla dışlaştırarak, müzik, resim, heykel, bina, şiir vb. gibi sanat eserleri ortaya koyabilir.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Sanat, sanatçının bireysel ihtiyaçlarını karşıladığı ölçüde değerlidir.
B) Sanatçı hayal gücünü çeşitli araçlarla dışlaştırarak sanat eserleri ortaya koyar.
C) Sanat hem olanın hem de olması gerekenin ifadesidir.
D) Sanat doğada ve toplumda güzel olandır.
E) Sanatçı gerçekte var olan bir nesnenin güzelliğini eserinde yansıtır.

9. I. Şiir ve edebiyat söz aracılığıyla; müzik, ses aracılığıyla taklit edilen bir sanattır.
II. Resim, renk aracılığıyla doğadaki nesneleri taklit eder.

Yukarıdaki iki açıklamadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Estetik olan herkesin hoşuna gidendir.
B) Sanatçı taklit ettiği nesnenin yanı sıra, kullandığı araca göre sanat çeşitlerini belirler.
C) Sanatçı, eserinde herkesin hoşlanacağı değerleri duyurur.
D) Sanat ile oyun arasında bağ vardır.
E) Sanat, düşüncenin gelişmiş biçimidir.

TEST – 5

1. Henri Delacroix'in dediği gibi "Sanat yaratıcıdır, bir gerçeğin kopyası değildir."

Aşağıdakilerden hangisi bu görüşün karşısında bir anlayıştır?

- A) Güzellik, estetik öznenin estetik yargısı sonucu oluşur.
B) Güzel gerçek anlamda sanatta ortaya çıkar.
C) Doğadaki güzelliği taklit eden insan, sanattaki güzelliğe ulaşır.
D) Sanattaki güzellik insan aklının ve duygusunun bir ürünüdür.
E) Güzellik estetik öznenin beğenisidir.

2. Güzelliğin kaynağı ile ilgili iki temel görüş vardır. Bunlardan biri doğadaki güzelliğin sanattakinden daha üstün olduğunu savunur. Doğadaki güzelliği taklit eden insan, sanattaki güzelliğe ulaşır.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılan görüşü destekler?

- A) Gerçek güzellik sanattadır.
B) Güzelliğin gerçek arayıcısı ve yaratıcısı sanatçıdır.
C) Güzel, gerçek anlamda sanatta ortaya çıkar.
D) Güzel, gerçek yüzüyle sanatta gözükür ve sanatta yoğunlaşır.
E) Doğa, insandan önce de güzeldi.

3. Felsefe, bilgi, varlık, bilim ve ahlakla ilgilendiği gibi, sanatla da ilgilenir. Felsefenin sanatla ilgili bu alanına sanat felsefesi denir.

Aşağıdakilerden hangisi sanat felsefesinin cevaplamaya çalıştığı sorulardan değildir?

- A) Sanat nedir?
B) Sanat kendini hangi yolla ifade eder?
C) Güzeli güzel yapan şey nedir?
D) Hangi tür sanat eserinin piyasa değeri daha yüksektir?
E) Güzellik nedir?

4. Yargı, bir iddiayı dile getiren söz dizisidir. Gerçeklik ve değer yargıları olmak üzere ikiye ayrılır. Gerçeklik yargıları nesneler dünyasına ilişkin yargılardır. Değer yargıları ise değerlendirmeye ilgilidir. Bir tutum, bir davranış, bir durum ya da bir şey karşısında, bireyin tepkisini dile getirir.

Aşağıdakilerden hangisi değer yargısı değildir?

- A) Bu şiir güzeldir.
B) Yaptığım yağlı boya çalışması çok güzel olmadı.
C) Okuduğum roman çok sıkıcıydı.
D) Dünya bir gezegendir.
E) Bu resim güzeldir.

5. Sanatı tanımlayan anlayışlardan biri de romantizmdir. Romantiklere göre, sanat doğayı yansıtmaz, onu olduğu gibi ele verir. Romantik bir düşünürün göre, biz romantik olduktan sonra dağlar güzelleşti. Resmin veya sanatın güzelliği sonucu dağlar güzelleşti. Çünkü dağlar aklın sanattaki ifadesiyle gerçek anlamını buldu.

Aşağıdaki sanatla ilgili yargılardan hangisi parçada anlatılanları destekler?

- A) Sanat eseri, nesnel gerçekliği yansıttığı ve ona uygun olduğu oranda değerlidir.
B) Bir çalışmanın sanat eseri sayılması insana sağladığı yarara bağlıdır.
C) Sanat, sanatçının hayal gücüyle ortaya koyduğu ideal bir anlatımdır.
D) Sanatta bir toplumsal yön vardır.
E) Doğadaki güzellik, sanattaki güzellikten üstündür.

6. Oyun olarak sanat, insanı günlük yaşantılardan, sıkıntılardan, üzüntülerden ve birçok şeyden uzaklaştıran bir etkinliktir. Oyunla hem var oluşumuzun hem de özgürlüğümüzün bilincine varırız; çünkü bizi bağlayan iki temel öğemiz akıl ve duyu burada işlevsiz kalmaktadır.
- Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?**

- A) Sanat, doğada ve toplumda güzel olandır.
B) Sanatla oyun arasında sıkı bir bağ vardır.
C) Estetik hazza iyi bir sanat eğitimiyle ulaşılır.
D) Sanatçı, doğayı aynen taklit eder.
E) Sanat, dünyayı alışık olunandan farklı bir tarzda yansıtır.

7. Eğer bir etkinlik öncelikle bir gereksinimi gidermeye ya da bir konunun açıklanmasını sağlama ya yönelikse o etkinlikten doğan ürüne de sanat eseri denmez. Örneğin; bir bisiklet ya da fizik kitabı sanat eseri değildir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi sanat eseri değildir?

- A) Selimiye Camisi
B) Atatürk'e Ağıt şiiri
C) Büyük Mor adlı tablo
D) İlk Kurşun anıtı
E) Çamaşır makinası

8. Herhangi bir sanat eserini aynen yapabilmek mümkün müdür? Örneğin; bir resimdeki fırça darbeleri ve renkler aynen yapılabilir mi? Yapılamaz; yapılacak olan da sadece bir kopyadır zaten.

Parçada vurgulanan düşünce sanatın hangi özelliğidir?

- A) Kişiden kişiye değişirliği
B) Bir defaya mahsus, biricik oluşu
C) Estetik beğeniye yönelik oluşu
D) Yaratıcı bir zeka ürünü olması
E) Doğal olanı yansıtması

9. Bir sanat felsefecisine göre, güzelliğin gerçek arayıcısı ve yaratıcısı sanatçıdır. Güzel gerçek anlamda sanatta ortaya çıkar, gerçek yüzüyle sanatta gözükür ve sanatta yoğunlaşır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi parçada sözü edilen sanat felsefecisinin kabul etmeyeceği bir anlayıştır?

- A) Güzellik bizden yani estetik öznenin bağımsız olarak vardır.
B) Eğer estetik öznenin estetik bakışı yoksa nesne kendi başına güzel olamaz.
C) Güzellik estetik öznenin beğenisidir.
D) Estetik öznenin belli bir estetik tavırla estetik nesneyi beğenmesi sonucu güzellik açığa çıkar.
E) Gerçek güzelliğe ulaşamaz.

10. Sanatın ne olduğuna ilişkin görüşlerden biri de "yaratma kuramı"dır. Bu kurama göre, sanatçı sanatını özgür bir yaratımla ortaya koyar. Çünkü doğada düzensizlik ve mükemmelsizlik vardır. Böyle bir şeyin taklidi gerçeği veremez.

Parçada yaratma kuramının aşağıdaki düşüncelerden hangisinin karşısında olduğu anlatılmaktadır?

- A) Estetik yargılar evrensel bir nitelik taşır.
B) Doğadaki düzen ve ahenk ne kadar çok yansıtılırsa, o sanat eseri de o kadar güzel olur.
C) Estetik yargılar doğrudan bir bilgiye dayanmaz.
D) Sanat eserinin değerini sanat eğitimi alan kişiler bilebilir.
E) Bir çalışmanın sanat eseri sayılması sağladığı faydayla ilişkilidir.

1. Sanat ile zanaat arasında fark vardır. Bir ayakkabıcının veya marangozun yaptığı iş zanaattır. Zanaat, aynı cinsten ürünü ortaya koymaktır. Sanat ise özgün bir ürün ortaya koymaktır. Bu anlamıyla ayakkabıcılık bir zanaatken, ressam bir sanatçıdır, çünkü ressamın ürünü olan resim bir sefere mahsus yaratılmış özgün bir sanat eseridir.

Parçaya göre, sanatı zanaattan ayıran özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan eseri olması
B) Doğada hazır bulunmaması
C) Tek ve özgün olması
D) Maddi değerinin fazla olması
E) Doğal ortamda kendiliğinden yetişen bir ürün olması

3. Taklit kuramına göre, taklit derecesi güzelliği belirleyen ölçüttür. Güzellik, asıllarına benzediği ölçüde ortaya çıkan bir özelliktir. Doğadaki düzen ve ahenk ne kadar çok yansıtılırsa, o sanat eseri de o kadar güzel olur.

Aşağıdaki yargılardan hangisi taklit kuramına "karşı tez" oluşturur?

- A) Sanatçı sanatını özgür bir yaratımla ortaya koyar.
B) Sanat eserinin ahlaki mesajlar içermesi gerekir.
C) Sanatçı, dünyayı alışık olunandan farklı bir anlayışla yansıtabilir.
D) Sanat, kendisiyle meşgul olanların kaygılarını azaltır.
E) Bir sanat eserinin güzelliği, ihtiyaçları karşılama derecesine bağlıdır.

2. Uçsuz bucaksız denizler ya da Dolmabahçe Sarayı için güzel sözcüğünü kullandığımız zaman Selimiye Camisi gibi görkemli yapıtlar için güzel sözcüğü yetersiz kalmakta, onlar için yüce sözcüğünü kullanmamız gerekmektedir.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Sanat eseri insan yapısıdır.
B) Sanat anlayışı toplumdan topluma değişir.
C) Sanatçı içinde bulunduğu toplumsal çevreden etkilenir.
D) Güzellik ile yüce kavramlarının anlamı farklıdır.
E) Güzellik kavramını farklı filozoflar farklı olarak ele almışlardır.

4. Güzellik, estetik öznenin belli bir estetik tavırla estetik nesneye yönelmesiyle açığa çıkar. Bu nedenle, güzellik estetik öznenin beğenisidir, yani öznelir. Eğer estetik öznenin estetik bakışı yoksa nesne kendi başına güzel olamaz; çünkü onu beğenecek bir özne ya da değerlendirecek bir zihin yoktur. Güzellik, estetik öznenin estetik yargısı sonucu oluşur.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılanlara "karşı tez" oluşturur?

- A) Güzellik için estetik öznenin estetik bakışı gereklidir.
B) Güzellik estetik öznenin beğenisidir.
C) Estetik öznenin estetik yargısı sonucu güzellik oluşur.
D) Güzellik estetik öznenin bağımsız olarak objektiftir.
E) Güzellik estetik öznenin estetik nesneye yönelmesiyle açığa çıkar.

5. 20. yüzyılda B. Croce sanatı bir yaratma olarak tanımlayıp kuramsallaştırdı. Croce'ye göre sanatçı, doğada olmayan ideallığı ve mükemmelliği, kendi eserinde ifade edebilir. Önce sanatçı doğadan temel izlenimleri alır. Bu temel izlenimleri sanatçı bir senteze tabi tutar ve onları hayal gücünde ve zihninde belli bir anlamla yorumlar. Sanatçının zihninde veya ruhunda anlam kazanan bu izlenimler, bir kez yaşanan estetik deneyimlerdir. Sanatçı, belleğinde daha fazla tutamayacağı bu estetik deneyimleri dışlaştırarak, bir sanat ürünü meydana getirir.

Parçadan sanat ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Sanat toplumsal beklentilere uygun olmalıdır.
B) Sanat doğadaki nesnelerin taklitidir.
C) Sanat bir oyun ve eğlencedir.
D) Sanat, kendisiyle uğraşanlara psikolojik rahatlık sağlayan bir eylemdir.
E) Sanat sanatçının hayal gücüyle ortaya koyduğu ideal bir anlatımdır.

6. Alman şair F. Schiller'e göre, "İnsan oynadığı sürece insandır." Bu ifadeyle oyunun bir tür sanat etkinliği olduğunu söylemektedir. Çünkü insanın tek özgür olduğu yer, yaptığı sanat eseridir. Orada insan kendini özgürce ifade etmektedir. Nasıl ki oyun oynarken zamanın nasıl geçtiğini fark etmiyorsak, sanat eseri ortaya koyarken de aynı şeyleri hissetmekteyiz. İnsan ancak oyun oynayarak tam özgür bir insan olabilir.

Parçaya göre F. Schiller'in aşağıdaki yargılardan hangisini kabul ettiği kesindir?

- A) Sanat hem olanı hem de olması gerekeni gösterebilir.
B) Sanat doğal olanı taklit etmeyle ortaya çıkar.
C) Sanat ile oyun arasında sıkı bir bağ vardır.
D) Akıl ve duyu insanın özgür olmasını engeller.
E) Sanatçı, sanat eserinden haz alır.

7. İnsanın bulunduğu her yerde sanat vardır. Tarih öncesi insanları da duyu ve coşkularını mağaralara çizdikleri resimlerle dile getirmişlerdir. İnsanı hayvandan ayıran özelliklerden biri de budur.

Buradan ulaşılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatçı içinde yaşadığı toplumsal çevreden etkilenir.
B) Sanat eseri öznel özelliktedir.
C) Sanat insana özgü bir etkinlikler.
D) Sanat anlayışı toplumdan topluma değişir.
E) Sanat ile bilimin ortak özellikleri vardır.

8. Güzelliğin sanatta olduğunu savunanlara karşı, bazı filozof ve sanatçılar gerçek güzelliğin doğada olduğunu ileri sürerler.

- I. Güzelliğin gerçek arayıcısı ve yaratıcısı sanatçıdır.
II. Güzellik bizden, yani estetik öznenin bağımsız olarak vardır.
III. Eğer estetik öznenin estetik bakışı yoksa nesne kendi başına güzel olamaz.

Gerçek güzelliğin doğada olduğunu ileri süren filozof veya sanatçılar, yukarıdaki yargılardan, hangilerini benimsemezler?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

9. Sanatçı kendi özgünlüğü ve yaratıcılığıyla yaptığı sanat eserini, diğer sanat eserlerinden farklı bir biçimde yaratır. Onun bir eşi ve benzeri yoktur. Eğer olursa o sanat eseri değildir.

Parçada sanat eseri ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Özgün ve tek oluşu.
B) Özgür ortamlarda ortaya çıkması
C) Ekonomik ve işlevsel değerinin olması
D) Algılayanlarda farklı hazlar uyandırması
E) Toplumsal ihtiyaçları dile getirmesi

TEST - 7

1. – Güzellik nedir?
– Sanat kendini hangi yolla ifade eder?
– Sanattaki güzel ile doğadaki güzel aynı şey midir?
– Güzeli güzel yapan şey nedir?
– Güzeli sanatçının kafasında mıdır?

gibi soruları kendine konu alan felsefe disiplinini aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Etik (Ahlak felsefesi) B) Estetik (Sanat felsefesi)
C) Varlık felsefesi D) Siyaset felsefesi
E) Bilgi felsefesi

2. "Zevkler ve renkler tartışılmaz" sözünün anlatmak istediği şudur: Herkesin beğenisi ve zevki birbirinden farklıdır. Herkesin beğenisine ve zevkine karşılık bir güzellik gelmektedir.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ortak estetik yargılar vardır.
B) Güzeli ile iyi kavramları birbirinden farklıdır.
C) Bir sanat eseri aslını yansıttığı ölçüde güzeldir.
D) Sanat felsefesi doğal güzelliklerle ilgilenmez.
E) Ortak estetik yargılar yoktur.

3. "Bir şey güzeldir." dediğimde, o benim özel eğilimlerimle ilgili değildir. Ben, güzel bir nesneden veya sanat eserinden haz duyarken, aynı zamanda herkesin de aynı hazzı almasını beklerim. Çünkü duyduğum haz, yalnız benim hoşlanmam değildir.

Kant'ın düşüncelerinin yansıtıldığı parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Sanat eseri her insanda aynı duyguları uyandırmalıdır.
B) Sanat eseri akıl ve mantık ilkelerine aykırı olmamalıdır.
C) Sanatta önemli olan güzellik değil duygusallıktır.
D) Sanatçı eserini doğal nesneleri taklit ederek oluşturur.
E) Sanatçı eserlerine duyu ve düşüncelerini katar.

4. Eğer estetik öznenin estetik bakışı yoksa nesne kendi başına güzel olamaz; çünkü onu beğenecek bir özne ya da değerlendirecek bir zihin yoktur.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Güzellik, estetik öznenin estetik yargısı sonucu oluşur.
B) Güzellik estetik öznenin bağımsız olarak objektiftir.
C) Doğal güzelle, sanatsal güzeli birbirinden ayırmak gerekir.
D) Doğa doğrunun da güzeli de çıktığı yerdir.
E) Güzeli deneyine biz her şeyden önce doğada ya da onunla ulaşırız.

5. Picasso, tablosuna bakıp resimde gördüklerini gerçek hayattakilere benzetemeyen bir izleyicinin "Ama bunlar balığa benzemiyor." demesi üzerine şöyle der: "O, balık değil zaten, o bir resim."

Parçaya uygun ifade aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatçı içinde yaşadığı toplumsal çevreden etkilenir.
B) Doğal güzellik ile sanatsal güzellik ayrı tipten güzelliklerdir.
C) Güzellik ile iyi kavramı arasında farklılık vardır.
D) Sanat anlayışı aynı toplumda zamanla değişebilir.
E) Evrensel bir güzellik anlayışı yoktur.

6. I. Sanat sanatçının hayal gücüyle ortaya koyduğu ideal bir anlatımdır.
II. Sanatçının ideali ve mükemmeli hayal gücüyle kavraması ve onu yaptığı bir eserle ifade etmesi sanatı ortaya çıkartır.
III. Sanatçı hayal gücü sayesinde mükemmeli ve ideali düşünebilir.

Yukarıdaki sanat tanımlamalarının ortak noktası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat, sanatçının hayal gücünün bir ürünüdür.
B) Sanat, bireysel fayda sağlayan etkinliklerdir.
C) Sanat, bir oyun ve eğlenceden ibarettir.
D) Sanat doğadaki nesnelerin taklitidir.
E) Sanat bireysel haz veren etkinliktir.

7. Sanatı tanımlayan kuramlardan biri de oyun kuramıdır. Bu kuram, "Sanat sanat içindir." önermesini temele alır ve sanatçının bir amaç gözetmeden özgür bir etkinlik içinde olduğunu ileri sürer. Oyun ve sanatın ortak noktası her ikisinin de bir faydaya veya amaca hizmet etmemesidir. Oyunda olduğu gibi sanatta da insan özgürleşir.

Parçada aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmıştır?

- A) Sanat ile oyun arasında sıkı bir bağ vardır.
B) Sanatçı ilgi duyduğu nesneyi kendine göre ifade eder.
C) Duyularla alınan güzellik gerçek güzellik değildir.
D) Sanat insana özgü bir etkinliktir.
E) Sanatın amacı doğal nesnelerin kusursuz kopyalarını oluşturmaktır.

8. Estetik nesnenin, estetik öznedeki estetik haz veya beğeni duygusuna yol açan temel özelliğine güzellik denir. Güzellik bir beğeni yargısıdır. Fakat bu beğeni yargısının estetik öznenin mi, yoksa estetik nesnenin mi kaynaklandığı konusunda farklı anlayışlar vardır.

Güzelliğin veya beğeni yargısının kaynağı ile ilgili aşağıdaki anlayışlardan hangisi diğerlerinden farklıdır?

- A) Doğanın güzelliği verilmiş bir güzelliktir.
B) Doğa insandan önce de güzeldi.
C) Doğal güzellik, sanattaki güzellikten üstündür.
D) Güzellik estetik öznenin beğenisidir.
E) Güzellik estetik öznenin bağımsız olarak vardır.

9. Estetik tavır pratik kaygılardan farklı olarak, güzel güzel olarak algılayan tavidir. Estetik tavır, sanatçının kendine özgü bakışı veya yöntemidir. Örneğin, bir koyu gören inşaat müteahhiti koyu bir tatil beldesi için inşaat alanı olarak görüyorsa, hiçbir estetik bakışa veya estetik tavra sahip değildir. Aynı koyu bir başkası güzel olduğu için değerli buluyorsa, o bir estetik bakışa veya tavra sahiptir.

Parçada anlatılan ve örneklendirilen durumu aşağıdaki yargılardan hangisi özetler?

- A) Her tavır estetik tavır değildir.
B) Sanatın amacı nesnelerin kusursuzluğunu göstermektir.
C) Sanatçı ilgi duyduğu nesneyi kendine göre ifade eder.
D) Estetikte önemli olan güzellik değil duygusallıktır.
E) Sanatçı eserlerinde toplum sorunlarını dile getirir.

1. Tarihsel süreç içinde insanlar daha çok sanat eserinin doğası, kavramları ve problemleriyle ilgilendikleri için estetiğin doğasını, kavramlarını ve problemlerini de bir bakıma ele almışlardır. Çünkü estetik de çoğu kez sanattaki güzel kavramıyla ilgilenir veya estetik, sanata indirgenir. Fakat, sanatın tek konusu ve problemi güzellik değildir. Sanat felsefesi güzelliğin yanı sıra, sanat kuramları, kavramları, ölçütleriyle de ilgilenir.

Parçada vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat eserinin her insana verdiği haz farklıdır.
B) Estetik yargılar tüm insanlarda aynıdır.
C) Doğadaki güzele karşı çıkmak sanattan anlamamaktır.
D) Sanat sadece güzellikle değil, sanatın farklı özellikleriyle de ilgilenir.
E) Sanat eseri doğadaki güzelin, sanatçının yorumuyla yansıtılmasıdır.

2. Eğer estetik öznenin estetik bakışı yoksa nesne kendi başına güzel olamaz; çünkü onu beğenecek olan bir özne ya da değerlendirecek bir zihin yoktur. Güzellik, estetik öznenin estetik yargısı sonucu oluşur.

Parçada anlatılanları aşağıdaki yargılardan hangisi destekler?

- A) Nesnenin kendi içindeki biçim ve içerik bütünlüğü öznenin bağımsız olarak vardır.
B) Güzellik herkes için aynıdır.
C) Doğanın güzelliği verilmiş güzelliktir.
D) Doğa insandan önce de güzeldi.
E) Güzellik insan aklının ve duygusunun bir ürünüdür.

3. Şiir ve edebiyat söz aracılığıyla taklit edilen sanatken, müzik ses aracılığıyla taklit edilen bir sanattır. Resim ise, renk aracılığıyla doğadaki nesneleri taklit eder. Taklit kuramına göre sanattaki güzellik, asıllarına benzediği ölçüde ortaya çıkan bir özelliktir. Doğadaki düzen ve ahenk ne kadar çok yansıtılırsa, sanat eseri o kadar güzel olur.

Parçadan taklit kuramının aşağıdaki düşüncelerden hangisini benimsediği söylenebilir?

- A) Sanattaki güzellik ile doğadaki güzellik farklıdır.
B) Sanat yapıtları insanları birbirine yaklaştırır.
C) Sanattaki güzeli kavrayan kişi aynı zamanda doğruyu da kavrar.
D) Sanat fayda amacı gütmeyen bir etkinliktir.
E) Sanatçı, eserini doğal nesneleri taklit ederek oluşturur.

4. Güzelliğin gerçek arayıcısı ve yaratıcısı sanatçıdır. Güzel gerçek anlamda sanatta ortaya çıkar, gerçek yüzüyle sanatta gözükür ve sanatta yoğunlaşır.

Aşağıdakilerden hangisi parçada anlatılan düşüncelerin karşısında bir görüştür?

- A) Sanattaki güzellik, insan aklının ve duygusunun ürünüdür.
B) Güzelliğin kaynağı doğadır.
C) Sanattaki güzellik, doğadaki güzellikten daha üstündür.
D) Estetik öznenin belli bir estetik tavrıla estetik nesneyi beğenmesi sonucu güzellik açığa çıkar.
E) Güzellik öznedir.

5. Delacroix'a göre, biz romantik olduktan sonra dağlar güzelleşti. Delacroix için, resmin veya sanatın güzelliği sonucu dağlar da güzelleşti. Çünkü dağlar artık aklın sanattaki ifadesiyle gerçek anlamını buldu.

Buna göre, Delacroix'in aşağıdaki yargılardan hangisini kabul etmesi beklenmez?

- A) Sanat eserinin güzelliği kişiden kişiye değişir.
B) Sanat, sanatçının doğadaki nesneleri taklit etmesiyle ortaya çıkar.
C) Sanatta, sanatçının kişisel yaratıcılığı göz önünde tutulmalıdır.
D) Sanat eseri doğal bir yaratı değil, insan ürünü olan bir yaratıdır.
E) Sanattaki güzellik, doğadaki güzellikten üstündür.

6. İnsanın tek özgür olduğu yer yaptığı sanat eseridir. Sanat alanında insan kendini özgürce ifade edebilmektedir. İnsan ancak estetik duyguyla dış etkilerden ve günlük yaşamdan kendini kurtarır. Estetik duygu, aynı zamanda mekan ve zamanın sınırlılığını kaldırıp attığımız ve özgürlüğünü tattığımız durumdur. Nasıl oyun oynarken zamanın nasıl geçtiğini fark etmiyorsak, sanat eseri ortaya koyarken de aynı şeyleri hissetmekteyiz.

Parçada sanatla ilgili aşağıdaki özelliklerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Sanatın öznel bir etkinlik olduğu
B) Sanatın toplumun beklentileri doğrultusunda geliştiği
C) Sanat çalışmalarının, o çalışmayı yapana bazı faydalar sağladığı
D) Sanatın insanlarda benzer estetik değerler oluşturduğu
E) Sanatın nesnel gerçekliğe dayalı olduğu

7. Sanatçı da filozof ve bilim adamı gibi bir insandır; onu çevreleyen dünya aynı dünyadır, ama sanatçı bu dünyanın çağlara göre değişen özelliklerini kavrayıp yarattığı ürünlerde somut olarak bize yansıtır. Örneğin, sanat da adalet, sevgi gibi etik değerlere ilişkin mesajlar verir, ama bu kavramları felsefenin yaptığı gibi tanımlamaya kalkmaz; bu değerleri gösterecek somut insan durumlarını anlatır.

Parçada sanat ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmıştır?

- A) Oyun ve sanat insanı özgürleştirir.
B) Sanat, bir çeşit insan eylemi ve başarısıdır.
C) Sanat bir taklitten ibarettir.
D) Sanatçı, eserleriyle bilim ve felsefenin değerlerini somutlaştırır.
E) Her sanatçı kendi objesini kendine özgü düşünsel yöntemlerle kavrar.

8. Güzele biz her şeyden önce doğada, ya da onunla ulaşırız. Güzel ilkin doğadadır, doğada açılır ya da doğada kendini gösterir. Güzel önce doğada gerçekleşir ve bizi yakalar. Doğada sanat yoktur ama güzel vardır. Doğadaki güzel doğal güzeldir. Sanatsal güzel değildir. Biz güzelliğe, ilk güzel deneyime doğada ulaşırız, giderek güzeli doğada kurmaya başlarız.

Parçadan aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılır?

- A) Güzellik öznedir.
B) Doğadaki güzelle sanattaki güzeli bir tutmak gerekir.
C) Sanat eseri sanatçının bir sefere mahsus ürettiği bir eserdir.
D) Oyunda olduğu gibi, sanatta da insan özgürleşir.
E) Sanat eseri bir deneyim ve hazdan meydana gelir.

TEST - 9

1. Sanat felsefesi, özel olarak, sanat eserleriyle ilgili kavram ve problemleri çözümler. Buna karşılık, estetik daha geniş bir tanımla tüm nesnelerde var olan güzellikle ilgilenir. Estetik, güzelin bilimi olarak, genel anlamda güzelliğin doğasını yalnızca sanat eserinde değil, doğada da analiz eder.

Parçada aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmıştır?

- A) Sanat eğitime önem verilmesi gerektiği
B) Sanatın ideolojiye hizmet etmesi gerektiği
C) Sanatta çıkar amacının güdülmediği
D) Sanat felsefesi ile estetik arasında fark olduğu
E) Estetik değerlerin göreceli olduğu

2. Estetik nesnenin, estetik özünde estetik haz veya beğeni duygusuna yol açan temel özelliğine güzellik denir. Estetik öznenin estetik nesneden hoşlanmasını, hayranlık duymasını ve beğenme duygusunu oluşturan uyum, düzen, birlik, yücelik, basitlik ve ölçülülüğün tamamına güzellik denir. Güzellik öznel ya da nesnel bir beğeni gücüyle etkilenişin ürünüdür.

Parçada "güzellik" ile ilgili hangi ortak nokta üzerinde durulmuştur?

- A) Hoş ve güzel kavramlarının birbirinden farklı olduğu
B) Güzelliğin bir beğeni yargısı olduğu
C) Sanatın güzeli arama çabası olduğu
D) Güzellik yargılarının evrensel bir özellik taşımadığı
E) Güzelliğin, belli bir biçimi oluşturan parçalar arasında uyum ve orantıyla elde edildiği

3. Sanatı tanımlayan kuramlardan biri de taklit kuramıdır. Bu sanat kuramına göre güzellik, asıllarına benzediği ölçüde ortaya çıkan bir özelliktir. Doğadaki düzen ve ahenk ne kadar çok yansıtılırsa, o sanat eseri de o kadar güzel olur.

Aşağıdakilerden hangisi taklit kuramını özetleyen bir yargıdır?

- A) Sanat insanın güzeli farketmesini sağlar.
B) Sanatçı sanatını özgür bir yaratma ile ortaya koyar.
C) Sanat eseri kişilerin yaşamını yansıtmalıdır.
D) Taklit derecesi güzelliği belirleyen ölçüttür.
E) Bir çalışmanın sanat eseri sayılması bireye sağladığı faydayla ilişkilidir.

4. Platon sanatı, iyi sanat ve kötü sanat olarak ayırır. Sanatçı, asıl gerçekliği değil de, asıl gerçekliğin kopyası olan fenomenleri kopyalarsa kötü sanat yapar. Çünkü, sanatçı kopyanın kopyasını ele almıştır. Eğer sanatçı doğrudan ideaların kopyasını veya taklidini yaparsa iyi sanat üretir.

Platon'un sanatı, iyi sanat kötü sanat olarak ayırması aşağıdaki görüşlerinden hangisine dayanır?

- A) Gerçeklerin var olduğu dünya idealar dünyası, görünüşlerin (kopyaların) bulunduğu dünya ise fenomenler dünyasıdır.
B) İdeal yöneticiler filozoflardır.
C) Bu dünyada mutlak ahlaki değerler yoktur.
D) Erdemler bilgiyle edinilebilir.
E) İdealar ancak akılla bilinebilir.

5. Renk renk çiçeklerle donanmış bir meyve bahçesinin güzelliği, o bahçeyi model olarak alan bir ressamın tablosundaki güzellikten farklıdır.

Buradan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğadaki güzellik ile sanattaki güzellik birbirinden farklıdır.
B) Güzellik sanat felsefesinin temel kavramıdır.
C) Sanat felsefesi doğal güzellikle ilgilenmez.
D) Sanatçı içinde yaşadığı toplumsal çevreden etkilenir.
E) Sanat eserinin güzelliği nesnesine benzemesine bağlıdır.

6. Doğa, bilimsel bilginin yanı sıra sanatla da kavranabilir. Bu yönüyle sanat, idealist romantiklere göre, doğayı yansıtmaz, onu olduğu gibi verir. Hegel'in ünlü önermesi bu düşünceyi temsil eden en iyi örnektir: "Gerçek olan akla uygun, akla uygun olan gerçektir." Hegel'i destekleyen romantik Delacroix'a göre biz romantik olduktan sonra dağlar güzelleşti.

Parçada anlatılanları özetleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat, sanatçının aklı ve hayal gücüyle ortaya koyduğu ideal bir anlatımdır.
B) Sanatta ahlaki öğeler olması gerekir.
C) Sanat bir oyun ve eğlenceden ibarettir.
D) Bir çalışmanın sanat eseri olması insana sağladığı yarara bağlıdır.
E) Sanat, sanatçının doğadaki nesneleri taklit etmesiyle doğar.

7. Sanat eserini belirleyen bazı ölçütler vardır. Öncelikle bir sanat eseri, doğal ortamda kendiliğinden oluşan bir ürün değildir. Her ne kadar dağlar, vadiler, göller, denizler, koylar vb. gibi şeyler güzelse de onlar birer sanat eseri değildir. Sanat eseri, insan ürünü olan bir nesne veya olgudur.

Parçaya göre bir çalışmanın sanat eseri olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Değişim değerinin yüksek olmasına
B) İnsan etkinliği olarak ortaya çıkmasına
C) Doğada hazır bulunmasına
D) Toplumsal beklentilere uygun olmasına
E) Çalışmayı yapan kişiye fayda sağlamasına

8. Lalo'ya göre, sanattaki güzelin açıklamasını yalnızca sanatta aramak gerekir. Güzel nerede varsa bizden ötürü ya da bizimle vardır. Güzel bir değer yargısıdır.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılanlara "karşı tez" oluşturur?

- A) Estetik öznenin belli bir estetik tavırla estetik nesneyi beğenmesi sonucu güzellik açığa çıkar.
B) Güzellik estetik öznenin beğenisiidir.
C) Estetik öznenin estetik bakışı yoksa nesne kendi başına güzel olamaz.
D) Güzellik bizden, yani estetik öznenin bağımsızdır.
E) Güzellik, estetik öznenin estetik yargısı sonucu oluşur.

1. Sanat türlerinin gittikçe arttığı günümüzde sanatın ne olduğunu tanımlamak genelde felsefecilerin, özellikle de sanat felsefecilerinin görevi olmuştur. Fakat bazı filozoflar sanatın tanımlanamayacağı görüşündedirler. Sanat tanımlanamaz diyenler, sanat türlerinin çokluğu karşısında sanatların temelinde ortak bir sanat ilkesinin olmadığını savunurlar.

Parçaya göre, sanatın tanımlanamayacağı görüşünde olan filozofların dayanağı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat eserinin insan emeği olması
B) Farklı sanat eserlerini temellendirecek ortak bir payda veya ilke belirlemenin olanaksızlığı
C) Sanat eserlerinin her insanda aynı duyguları uyandırmaması
D) Sanatçıların eserleriyle toplumu etkileyebilme gücüne sahip olması
E) Aynı kültürü paylaşan insanların beğenilerinin birbirine benzemesi

2. Günlük hayatımızda sinemaya veya tiyatroya gittiğimizde, müzik dinlediğimizde, resim sergisi veya müze gezdiğimizde, roman veya şiir okuduğumuzda vb. etkinliklerde hep sanatın içinde kendimizi buluruz.

Parçada üzerinde durulan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat eseri veya sanatçı, insanların estetik zevklerini geliştirmeye çalışmalıdır.
B) Güzelin anlaşılabilmesi, iyi bir sanat eğitimi ile olanaklıdır.
C) Hemen hemen hepimiz, günlük hayatımızda çeşitli sanat eserleriyle karşılaşır veya onlarla birlikte yaşarız.
D) Bir çalışmanın sanat eseri sayılabilmesi, o çalışmanın insana sağladığı faydaya bağlıdır.
E) Her eser meydana getiren kişiye sanatçı denemeyeceği gibi, her esere de güzel denilemez.

3. Resim, renk aracılığıyla doğadaki nesneleri taklit eder. Bununla beraber, şiir ve edebiyat söz aracılığıyla, müzik ses aracılığıyla taklit edilen sanattır.

Parçada verilen örneklerden aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Sanat insanın güzeli farketmesini sağlar.
B) Sanatçı taklit ettiği nesnenin yanı sıra kullandığı araca göre sanat çeşitlerini belirler.
C) Sanattaki beğeni, karşılaşılan eserler çeşitlendikçe gelişir.
D) Sanat, sanatçının içinde yaşadığı toplumdan soyutlanarak oluşturulamaz.
E) Sanatta güzeli kavrayan kişi aynı zamanda doğruyu da kavrar.

4. Sanat eserinde biçim ve içerik sanatçının özgünlüğüyle birleşir. O halde sanat eseri ne yalnızca biçim ne de yalnızca içeriktir. İkisinin orantılı ifadesidir. Biçim kullanılan malzemedir. Bir sanat eseri farklı malzemelerden yapılabilir. Malzemeyi kendi özgünlüğüyle birleştirmesini bilen sanatçı, bu malzemeyi özgün bir içerikle gerçek bir sanat eserine dönüştürür.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

- A) Biçim ve içerik sanatçının özgünlüğüyle birleştiğinde sanat eseri ortaya çıkar.
B) Sanatçı gerçekte var olan bir şeyin güzelliğini eserinde yansıtır.
C) Sanat eserinin anlaşılabilmesi iyi bir sanat eğitimiyle olanaklıdır.
D) Sanat hem olanın hem de olması gerekenin bir ifadesidir.
E) Sanatın amacı toplumsal problemleri dile getirmektir.

5. Mükemmelliği yaratan sanatçıdır. Eğer sanatçı çalışmalarına kendi kişiliğinin ve yaratıcı gücünün damgasını vuramamışsa, ürettiği üründe bir estetik değer aramak boşunadır.

Yukarıdaki düşünceyi ifade eden yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat eserlerinde sanatçının kişiliği ve yaratıcı gücü önemlidir.
B) Doğal güzellikler sanat felsefesinin ilgi alanında değildir.
C) Estetiğin alanı sanat felsefesinin alanından daha geniştir.
D) Sanat eserinin güzel olması aslını uygun yansıtmaya bağlıdır.
E) Sanat gerçeğin bir kopyasıdır.

6. Ormanlık ya da dağlık bölgelerde, sisli ya da güneşli ülkelerde yaşayan sanatçılar eserlerinde geniş ölçüde doğal çevrelerini yansıtmışlardır.

Buradan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Nesneyi yansıtmaya aslına ne kadar uygun olursa, sanat eseri o ölçüde güzel olur.
B) Sanatçının çıkış noktası yarar değildir.
C) Sanatçı, içinde yaşadığı doğal çevrenin etkisi altındadır.
D) Sanat gerçeğin bir kopyası değildir.
E) Sanat felsefesi doğadaki güzellikle ilgilenmez.

7. Bilimde olduğu gibi sanatta da bulmak olsaydı, Picasso'nun yolunda giden her kişinin güzel eserler verebilmesi gerekirdi. Bir bilginin kurduğu yoldan gittiniz mi, onun bulduğu yasaları uyguladınız mı, siz de bir şeyler yapabilirsiniz, yanılmazsınız. Sanatta öyle mi oluyor? En büyüklerin arkasına düşüyorsunuz, yaptığınızın bir değeri olmuyor.

Parçadan ulaşılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aramak, bulmak bilimde olur, sanatta değil.
B) Sanat anlayışı toplumdan topluma farklılık gösterir.
C) Sanatçı yaşadığı doğal çevrenin özelliklerinden etkilenir.
D) Bilimsel bilgi deneysel metotlarla elde edilir.
E) Sanatçı çağının istediği güzelliği bulur.

8. Doğaya bakan, onu gözlemleyen, onda güzel olanı gören bizizdir. Bu biraz da doğaya kendimizi yansıtmamızdır. Doğanın bizim dışımızda bir anlamı yoktur. O anlamlarına bizimle ulaşır, bizimle kavuşur. O anlamlıysa bizimle anlamlıdır.

Aşağıdakilerden hangisi parçada anlatılanlara "karşıt görüş" oluşturur?

- A) Güzelliğin gerçek arayıcısı ve yaratıcısı sanatçıdır.
B) Doğa insandan önce de güzeldi.
C) Sanattaki güzellik insan aklının bir ürünüdür.
D) Güzellik, estetik öznenin beğenisidir.
E) Güzellik, estetik öznenin estetik yargısı sonucu oluşur.

1. Sanatın tanımının yapılabileceğini kabul eden düşünürlerden bazıları sanatı taklit olarak görür. Taklit kuramına göre, sanatçı taklit ettiği nesnenin yanı sıra, kullandığı araca göre sanat çeşitlerini belirler. Örneğin, şiir ve edebiyat söz aracılığıyla taklit edilen bir sanatken, müzik ses aracılığıyla taklit edilen bir sanattır.

Parçadan aşağıdaki genellemelerden hangisi ne ulaşılır?

- A) Aynı sanat eserine bakan kişiler farklı şeyler algırlar.
B) Sanat eseri, doğadaki güzelin, sanatçının yorumuyla yansıtılmasıdır.
C) Yapımı çok zaman ve emek gerektiren sanat eserleri daha değerlidir.
D) Sanat türleri sanatçının kullandığı taklit araçlarına göre farklı farklı olur.
E) Sanat eserinin güzelliği bir insanın ihtiyacını karşılama derecesine bağlıdır.

2. Estetik şu soruları sorar ve analiz eder. Güzellik nedir? Güzeli güzel yapan ölçüt ve değerler nelerdir? Sanat eserindeki güzelliğe karşı duyulan estetik haz ile doğadaki nesne karşısında duyulan estetik haz aynı mıdır? Güzelliğin doğruluk, hakikat ve yücelik ile olan ilişkisi nedir? Güzellik ne içindir?

Aşağıdaki sorulardan hangisi parçada verilen sorularla aynı türden değildir?

- A) Bir eseri veya nesneyi güzel diye nitelememi sağlayan dışsal ve içsel faktörler nelerdir?
B) Doğadaki bir nesnede bulunan güzelliğin de sanat eserinde olduğu gibi bir amacı var mıdır?
C) Güzeli güzel yapan ölçütler insanda mı yoksa eserin kendisinde midir?
D) Sanat eserindeki güzelliğin amacı nedir?
E) Hangi toplumlar hangi türden sanat eserlerine değer verirler?

3. Estetik doğruyu değil, güzelliği inceleyen bir felsefe disiplindir. Bu anlamıyla estetik, hem insan tarafından yapılmış, hem de doğada var olan güzelliği araştırır. Güzel diye nitelendirdiğimiz eser ve nesneleri incelerken, güzelliğin ortaya çıkmasını sağlayan, hazları, hoşlanma duygusunu, yüceliği, iyiliği ve güzellik standartlarını analiz eder.

Parçada anlatılanlar aşağıdakilerden hangisini açıklamaya yöneliktir?

- A) Estetik tavrın her insanda aynı olmadığını
B) Estetik beğenilerin içinde yaşanan çağa göre değiştiğini
C) Sanat eserlerinin ahlaki mesajlar verdiğini
D) Estetiğin konusunu
E) Sanat eserlerinin özelliğini

4. Sanat eseri, bir estetik nesnedir ve bir tür fiziksel nesne veya olgu da değildir. O, bir fenomendir. Fenomen olarak estetik nesne, bir estetik özne tarafından belli bir haz ve duygunun bir estetik tavrıyla ifade edilmesiyle açığa çıkar. Sanat eserinde biçim ve içerik, sanatçının özgünlüğüyle birleşir.

Parçada anlatılanlara aşağıdakilerden hangisi "karşıt görüş" oluşturur?

- A) Sanat eseri sanatçının bir sefere mahsus ürettiği bir eserdir.
B) Sanat eseri, doğal ortamda kendiliğinden oluşan bir üründür.
C) Sanat eserini sanat yapan, sanatçıdır.
D) Sanat eseri, sanatçının üretim sırasında yaşadığı estetik duygu ve hazların özneliği sonucudur.
E) Sanat, estetik bir duygunun güzelliği ortaya koyma çabasıdır.

5. I. Sanatçı aklı, hayal gücü ve belleği sayesinde mükemmeli ve ideali düşünebilir.
 II. Sanat sanatçının hayal gücüyle ortaya koyduğu ideal bir anlatımdır.
 III. Sanat eseri sanatçının bir zihinsel yaratısıdır.
 IV. Sanatçının ideali ve mükemmeli hayal gücüyle kavraması ve onu yaptığı bir eserle ifade etmesi sanatı ortaya çıkarır.
 V. Bir sanat eseri aslına ne kadar benziyorsa veya yansıtıyorsa o kadar güzel olur.

Sanata bakış açısı bakımından yukarıdakilerden hangisi diğerlerine göre farklılık gösterir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Picasso "Hiç doğal bir sanat eseri görmüş olan var mıdır acaba? Bilmek isterdim. İki ayrı şey olan doğa ile sanat aynı şey olamaz. Biz sanat yoluyla, nesnelerde, doğal durumda bulunmayan şeyi dile getiriyoruz" der.

Aşağıdaki ifadelerden hangisi Picasso'nun düşüncesine uygundur?

- A) Sanat anlayışı toplumdan topluma değişir.
 B) Sanat güzelliği ile doğal güzellik ayrı değerlendirmelidir.
 C) Güzellik ile iyilik farklı kavramlardır.
 D) Sanatta yaratma amacı yoktur.
 E) Sanatçı içinde yaşadığı toplumsal çevrenin etkisi altındadır.

7. Orhan Veli öyle yazmaya cesaret etti, göze aldı; öyle ölçsüz, uyaksız, şiir diye kabul ettirdi, o konuları şiire soktu. Aramadı, bulmadı, bir denemeyi ortaya attı. Büyük sanat eri, çağının istediği sanatı arayıp bulmaz, kendi yaptığını çağına "İşte budur senin istediğin!" diye verir, kabul ettirir.

Parçada aşağıdaki yargılardan hangisi eleştirilmiştir?

- A) Sanat aramadan bulunamaz.
 B) Sanat anlayışı zamanla değişir.
 C) Sanatçı yaşadığı toplumsal çevreden etkilenir.
 D) Sanatçı çağının istediği güzelliği arar, bulur.
 E) Bir sanat eseri aslını yansıttığı ölçüde güzeldir.

8. Buffon şöyle der: "Sanatla ilgili tüm fikirler doğanın ürünlerini örnek alırlar: Tanrı yarattı, insan öykünüyor."

Aşağıdaki yargılardan hangisi Buffon'un bu sözünü destekler?

- A) Sanat eseri, bir estetik nesnedir ve bir tür fiziksel nesne veya olgu değildir.
 B) Sanatsal güzellik, doğal güzellikten daha üstündür.
 C) Güzellik, estetik öznenin estetik yargısı sonucu oluşur.
 D) Sanat eserinde biçim ve içerik sanatçının özgürlüğüyle birleşir.
 E) Doğa insandan önce de güzeldi ve insan bu güzelliği sanata yansıtmak istedi.

1. Estetik, duyumsal olanın ve duyusalın bilgisinin bilimidir. Estetik, mantığın tersine, açık seçik olmayan bilgiyi yani duyusal olana ilişkin bilgiyi kendine konu edinir. Böyle bir bilginin de yalnızca güzellikle olan ilişkisini inceler.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılanları destekler?

- A) Estetik yargılar görelidir.
 B) Estetik doğruluğu değil, güzelliği inceler.
 C) Estetik yargılar beğeniye dayalı yargılardır.
 D) Estetik nesneler, güzellik idesinden pay aldıkları ölçüde güzel olurlar.
 E) Estetik tavır bir yarar amacı gözetmeyen tavidir.

2. A. G. Baumgarten estetiği güzelin bilimi olarak eserinde ilk zikreden kişidir. Baumgarten, estetiği bağımsız bir bilim olarak ele almış ve incelemiştir. Estetik duyusal olanın ve duyusalın bilgisinin bilimidir. Estetik mantığın tersine, açık ve seçik olmayan bilgiyi, yani duyusal olana ilişkin bilgiyi kendine konu edinir. Böyle bilginin de yalnızca güzellikle olan ilişkisini inceler.

Parça aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) Estetik beğeniler içinde bulunulan çağa göre şekillenir.
 B) Estetiğin konusu doğruluk değil, duyulara dayalı güzelliktir.
 C) Estetikte önemli olan, onu algılayanda uyardığı duygudur.
 D) Estetik yargılar tüm insanlarda ortaktır.
 E) Estetik yargılar bilgiye dayalıdır.

3. Sanatın tanımlanabileceğini savunan bazı filozoflar sanatçının, doğada ve gerçeklikte gördüğü düzeni ve ahengi, yaptığı eserle taklit etmeye çalıştığını kabul ederler. Onlara göre, sanatçı doğada var olanı sanatıyla tekrarlamaya çalışır. Doğayı temsil eden ve kopyalayan sanatçı, gerçekliği de kopyaladığını sanır.

Parçaya göre sanat aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat, sanatçının özgür bir yaratımla ortaya koyduğu çalışmadır.
 B) Sanat bir oyundur.
 C) Sanat tek ve özgün bir çalışmadır.
 D) Sanat, sanatçının gerçekliği, hakikati ve gördüğü bir nesneyi veya durumu taklit etmesiyle ortaya çıkan üründür.
 E) Sanat, doğal bir üründür.

4. Sanat eseri, sanatçının bir ürünü olan bir nesne veya olgudur. Çünkü sanat, doğaya ve doğal olana karşıt bir kavramdır. Sanat eseri, insana yani sanatçıya bağlı olarak ortaya çıkan bir eserdir. Yaratıcı insan (estetik özne) olduğu sürece yapılan esere sanat demektediriz.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılanlara "karşı tez" oluşturur?

- A) Sanat eseri onu üreten sanatçının üretim sırasında yaşadığı estetik duygu ve hazlarının bir sonucudur.
 B) Sanat eseri sanatçıya özgüdür.
 C) Sanat eseri biriciktir.
 D) Bir sanat eseri doğal ortamda kendiliğinden oluşan bir üründür.
 E) Sanat eseri, ekonomik ve işlevsel değeri olmadan yapılan eserlerdir.

5. Kant'a göre sanat, insan aklının ve hayal gücünün nesneleşmiş veya dışlaşmış halidir. Sanat eseri sanatçının bir zihinsel yaratısıdır.

Parçaya göre Kant'ın aşağıdaki yargılardan hangisinin karşısında olması beklenir?

- A) Taklit derecesi güzelliği belirleyen ölçüttür.
B) Sanat, öznel bir anlatımla güzeli anlatan bir etkinliktir.
C) Sanat, sanatçının hayal gücüyle ortaya koyduğu ideal bir anlatımdır.
D) Sanatçının ideali ve mükemmeli hayal gücüyle kavraması ve onu yaptığı bir eserle ifade etmesi sanatı ortaya çıkarır.
E) Sanatçı akli ve hayal gücü sayesinde mükemmeli ve ideali düşünebilir.

6. Bisiklet ve fizik kitabı gibi bir etkinlik, öncelikle bir gereksinimi gidermeye ya da bir konunun açıklanmasını sağlamaya yönelikse o etkinlikten doğan esere de sanat eseri denmez, zanaat denir.

Buna göre sanatı zanaattan ayıran aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan eseri olması
B) Üretilmesinde doğadan yararlanılması
C) Özgün olması
D) Yarar amacı taşınamaması
E) Bilinçten bağımsız olması

7. Bilgin doğanın yasalarını arar, birtakım olayları inceleyip onların sebeplerini bulur, bunlara dayanarak yeni şeyler ortaya koyar. Sanat eri bunu yapmaz. Şair olsun, bestekar olsun, ressam olsun sanat adamı aramaz, bulmaz cesaret eder.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrensel estetik değerler vardır.
B) Sanat anlayışı toplumdan topluma değişir.
C) Bilimde olduğu gibi sanatta aramak, bulmak yoktur.
D) Sanatçı toplumsal değerleri eserlerine yansıtır.
E) Sanatla oyun arasında ilişki vardır.

8. "Doğaya bakan, onu gözlemleyen, onda güzel olanı gören bizizdir. Doğanın bizim dışımızda bir anlamı yoktur." **diyen bir düşünürün aşağıdaki yargılarından hangisini kabul etmediği kesindir?**

- A) Güzelliğin gerçek yaratıcısı insandır.
B) Estetik öznenin estetik bakışı yoksa nesne kendi başına güzel olamaz.
C) Güzellik bizden yani estetik öznenin bağımsız olarak vardır.
D) Güzellik estetik öznenin estetik yargısı sonucu oluşur.
E) Güzellik estetik öznenin beğenisidir.

1. Bazı filozoflar sanatın tanımlanamayacağını ileri sürmelerine karşın, bazı filozoflar da sanatı tanımlamaya çalışmışlardır. Sanat tanımlanamaz diyenler, sanat türlerinin çokluğu karşısında sanatların temelinde ortak bir sanat ilkesinin olmadığını savunurlar; çünkü farklı sanat türlerindeki farklı sanat eserlerini temellendirecek bir ortak payda veya ilke belirlemek olanaksızdır.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Aynı kültürü paylaşanların beğenilerinin birbirine benzediğine
B) Estetik yargıların bilgiye dayandığına
C) Güzelin anlaşılabilmesinin iyi bir sanat eğitimiyle mümkün olduğuna
D) Sanatçının güzelliği farklı bir anlayışla yansıtabildiğine
E) Sanatın tanımıyla ilgili filozofların farklı görüşler benimsediğine

2. Estetik, güzelliği inceleyen bir bilimdir. Bu yönüyle estetik, hem doğada var olan hem de insan tarafından oluşturulan güzelliği araştırır. Güzeli diye nitelendirdiğimiz eser ve nesneleri inceler. Bununla birlikte, güzelliğin ortaya çıkmasını sağlayan, hazları, hoşlanma duygusunu, yüceliği, iyiliği ve güzellik standartlarını analiz eder.

Parçada anlatılanları özetleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Estetiğin konusu güzel ve güzeli oluşturan unsurlardır.
B) Estetik tavır yarar amacı gütmeyiz.
C) Estetik duygusunun gelişmesi, o toplumun ekonomik refah seviyesiyle ilişkilidir.
D) Estetik her insanda aynı değildir.
E) Estetikte önemli olan, sanat eserinin kendisi değil, onu estetik olarak algılayan kişide uyandırdığı duygudur.

3. Platon'a göre sanatçı yaptığı sanatla, ideaların veya onların bir kopyası olan fenomenlerin taklit yoluyla ikinci bir kopyasını yapar. Sanatçı, asıl gerçekliği değil de, asıl gerçekliğin kopyası olan fenomenleri kopyalarsa kötü sanat yapar. O halde, Platon'a göre, sanat, kopyanın kopyası olduğunda kötü sanattır. Eğer sanatçı doğrudan ideaların kopyasını veya taklidini yaparsa iyi sanat üretir.

Platon'a göre sanatçının iyi sanat yapması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Duygu ve düşüncelerini çalışmalarına yansıtmamasına
B) Fenomenleri taklit etmesine
C) İdeaları taklit etmesine
D) Çalışmalarında yarar gözetmemesine
E) Sanatının ahlaki mesajlar içermesine

4. Sanatçı, sanat eserini başka eserlerden etkilense bile sanat eserini farklı biçimde oluşturur. Onun eşi veya benzeri yoktur. Eğer olursa, o sanat eseri olamaz. Sanat eserinin biricik olması, onu üreten sanatçının üretim sırasında yaşadığı estetik duygu ve hazların öznelliği sonucudur. Yaratıcı ilham ve esin ancak bir kez yaşanan bir duygudur; tekrarı olamaz.

Parçadan ulaşılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat bir oyun ve eğlenceden ibarettir.
B) Sanatçı doğayı aynen taklit eder
C) Estetik hazza iyi bir sanat eğitimiyle ulaşılır.
D) Sanat eseri doğal ortamda kendiliğinden oluşan bir üründür.
E) Sanat eseri, sanatçının o andaki estetik duygu ve hazlarının ürünü olduğu için biriciktir.

5. Sanatı taklit olarak tanımlayan görüşün tam karşısında yer alan yaratma kuramına göre doğada düzenlilik ve mükemmellik yoktur. Bu nedenle doğanın taklidi gerçeği yansıtmaz. Sanatçı aklı ve hayal gücü sayesinde mükemmeli ve ideali düşünebilir. Sanatçının ideali ve mükemmeli hayal gücüyle kavraması ve onu yaptığı eserlerle ifade etmesi sanatı ortaya çıkartır.

Parçayı özetleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat insanın doğadaki güzeli fark etmesini sağlar.
B) Güzellik bir orantıyı gösteren düzendir.
C) Sanat sanatçının aklı ve hayal gücüyle ortaya koyduğu ideal bir anlatımdır.
D) Sanatın değeri onun doğadaki nesneleri taklit etme yeteneğinden gelir.
E) Sanat eserinin güzelliği kişiden kişiye değişir.

6. İnsanı hayvandan ayıran özelliklerden biri de sanat etkinliğidir. Hayvanı yalnız yararlı olan ilgilendirir. Oysa sanatın çıkış noktası yarar değildir. Bilim nasıl yararı gözetmeden gerçeği ararsa, sanat da aynı şekilde görünüşlerin gizlediği güzel, hoş, yüce, çirkin arar, ortaya çıkarır.

Parçada anlatılanları destekleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat felsefesi doğadaki güzelle ilgilenmez.
B) Sanat anlayışı toplumdan topluma değişir.
C) Sanatta yarar amacı yoktur.
D) Sanat eserinin özne, nesne ve estetik yargı olmak üzere üç ögesi vardır.
E) Sanatçı içinde yaşadığı doğal çevreden etkilendir.

7. Hoş, güzel ve yüceden farklı bir kavramdır. Eğilim ve gereksinimlerimizi gideren, duygularımızı okşayan, bize zevk veren bir şeye hoş deriz. Karanfilin kokusu, şeftalinin tadı bizde hoş duygular uyandırabilir. Okşanan bir kedi ya da köpek, bundan küçük bir çocuk gibi hoş duymalar alır. Hoş olan şeylere kendini kaptıran kişi, yaşamında zor durumlarla karşı karşıya kalabilir; kendi gözünde küçülebilir. Oysa güzellik duygusu kişiyi yükseltir, ona bir tür soyluluk kazandırır.

Buradan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşamaz?

- A) Hoş olanlar bazen insanı zor durumda bırakabilir.
B) Hoş duymalar alma hayvanlar için geçerlidir.
C) Güzellik duygusu kişiye soyluluk kazandırır.
D) Hoş bize zevk veren bir şeydir.
E) Güzellik ve hoş kavramları birbiriyle özdeşdir.

8. Dinsel bir bakışla baktığımızda doğa bize derinde bir takım gizleri açmaya hazır gibidir. Onun bir dış bir de içi, bir görünen yanı bir de görünmeyen yanı var gibidir. Gizemci bir göz doğada pek çok şey görmeye yakındır. Onun gözünde doğa gizli harflerle yazılmış bir kitaptır, arkasında, en gerilerinde ya da en üstünde tanrısallığı bulabileceğimiz bir yapıdır.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Doğadaki güzellik sanattaki güzellikten daha üstündür.
B) Dini inançlar doğaya bakış tarzını etkiler.
C) Güzellik estetik öznenen bağımsızdır.
D) Sanat eseri doğal ortamlarda kendiliğinden oluşan bir ürün değildir.
E) Doğal güzelle sanatsal güzeli birbirinden ayırmak gerekir.

TEST - 14

1. Güzel sanatlar, yalnızca estetik kaygı ve hazın sonucu yapılan sanatlardır. Yalnızca güzel temele alan sanatlar, güzel sanatlar olabilir. Buna karşılık doğada bulunmayıp fakat insan tarafından bir yarar veya fayda için üretilen tüm nesneler zanaat eseridir. Örneğin, su içmek için üretilen bir tas, zanaat eseridir. Fakat, su içmek amacı taşımadan sadece güzel ve hoş olduğu için yapılan bir tas, sanat eseridir.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Sanat ile oyun arasındaki bağ
B) Zanaat ile güzel sanatlar farkı
C) Sanat eserinin biricik olduğu
D) Aynı sanat eserine bakan kişilerin farklı şeyler algılayacağı
E) Sanat eserinin güzelliğinin, insan ihtiyacını karşılama derecesine bağlı olduğu

2. "Doğada mükemmellik yoktur. Sanatçı, mükemmel olanı kendi yeteneğiyle yaratır."

Croce bu sözle aşağıdakilerden hangisini benimsediğini gösterir?

- A) Sanat bir taklittir.
B) Sanat, doğadaki güzelliği yansıtmaktır.
C) Sanat bir yaratmadır.
D) Sanat bir oyundur.
E) Sanat öznel bir etkinliktir.

3. "Sanatçının hayal gücünün katılmadığı bir doğa, ne güzeldir ne de çirkindir."

CROCE

Yukarıdaki sözde vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğadaki güzel sanattaki güzelden üstündür.
B) Sanat eseri doğal olanın yansıtılmasıdır.
C) Hoşumuza giden şey güzel olandır.
D) Sanat, özgün eserler ortaya çıkarma etkinliğidir.
E) Güzellik doğada değil sanat eserinde aranır.

4. Yukarı dünyanın ve içinde yaşadığımız aşağı dünyanın güzel şeyleri niçin güzeldir? Onların güzel olmalarının nedeni bir kavramdan (ideadan) pay almalarıdır. Çünkü formdan yoksun olan her şey bir form almak üzere varlığa getirilmiştir ve bir kavram, bir akıldan veya formdan pay almadıkça çirkin ve tanrısak akla yabancı olarak kalır.

PLOTİNOS

Parçadan ulaşılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğadaki güzel sanattaki güzelden üstündür.
B) Kişi sanat eserini uyandırdığı duyguya göre değerlendirebilir.
C) Güzel, güzel kavramından (ideasından) pay alandır.
D) Asıl güzellik duyularla algılanan güzelliştir.
E) Güzel, hoş giden şeydir.

5. Doğada görülen, örneğin peri bacaları, sarkık ve dikitler, Pamukkale gibi doğa harikaları ne denli güzel olsalar da sanat eseri sayılmaz. Turan Erol'un "Büyük Mor" adlı yağlı boya tablosu ise bir sanat eseridir.

Bir nesnenin sanat eseri sayılması için gerekli koşul aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güzel olarak nitelendirilmesi
B) Doğaya ait olması
C) İnsan yapısı olması
D) Değerli olması
E) Farklı toplumların ortak ürünü olması

6. Sanat da oyun gibidir. İnsanı günlük yaşamın sıkıntılarından, beklentilerinden, kuşku ve korkularından kurtarır ve insanı bir özgürlük dünyasına götürür. Schiller'e göre "insan oynadığı sürece tam bir insandır." Schiller oyundan sanatı kastetmektedir.

Parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Hem sanat hem de oyun insanın özgürlüğe sahip olduğu alanlardır.
B) Sanat bir tür yaşantı ifadesidir.
C) Sanat bir oyun türüdür.
D) İnsan oyun oynayan bir sanatçı olmalıdır.
E) İnsan çocuk gibi oyun oynamasını bilmelidir.

7. "Hiç kimseye zevk vermeyen bir nesne güzel olamaz."

SANTAYANA

Yukarıdaki sözde vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğadaki güzel sanattaki güzelden üstündür.
B) Güzellik doğada değil sanat eserinde aranır.
C) Sanat eseri insanda uyandırdığı duyguya göre değerlendirilir.
D) Sanat, özgün eserler ortaya çıkarma etkinliğidir.
E) Güzellik insana değil sanat eserine bağlı olarak değerlendirilir.

8. Çiçek koymak için bir fabrikada seri olarak üretilen vazolar bir sanat eseri değildir. Fakat, çiçek koyma amacı taşımadan sadece güzel ve hoş olduğu için yapılan vazo sanat eseridir.

Bunun nedenini aşağıdaki yargılardan hangisi açıklar?

- A) Sanat eserleri insanları birbirine yaklaştırır.
B) Güzellik sanat ile sınırlı değildir.
C) Sanat eseri, estetik bir duygunun güzelliği ortaya koyma çabasıdır.
D) Sanatta güzeli kavrayan kişi aynı zamanda doğruyu da kavrar.
E) Sanat insanın güzeli farketmesini sağlar.

9. Estetik yargılar bizim haz almamızı ifade eden öznel yargılardır. Özneldir, çünkü her bir kimse farklı "beğeni"lere sahiptir. Günlük dilde de bunun en güzel ifadesi "zevkler tartışılmaz" değil midir? Örneğin bir kimse bir şarkıyı beğenirken diğeri beğenmeyebilir.

Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi estetik yargıya örnek olamaz?

- A) Bu tablo ruhu dinlendirici bir etkiye sahip
B) Sanat eserini yapan kimseye sanatçı denir.
C) Arabesk şarkılar çok banal
D) Bu eser sanat eseri bile sayılmaz
E) Şair, duygusal şiirlerinde çok başarılı

10. Picasso'nun yaptığı resmi aynen yapmak mümkün müdür? Belki de onu kopyalayabilirsiniz. Ancak aynı resmi bir kez daha Picasso dahi yapamaz.

Parçada aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

- A) Sanat eserinin yarar amacı taşıması
B) Sanatın bir taklit olduğu
C) Sanat anlayışının toplumdan topluma değiştiği
D) Sanatın bir defaya mahsus olduğu
E) Sanatçının içinde yaşadığı toplumun etkisinde olduğu

TEST - 15

1. Platon'a göre güzeli güzel yapan şey güzel ideasından pay almasıdır. En üstün idea, "iyi ideası" olduğuna göre iyi ideasına uygun olan aynı zamanda güzel olmalıdır.

Parçaya göre Platon'la ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi söylenebilir?

- A) Güzeli olan, Tanrı'dan pay alır.
B) Sanat eseri doğayı yansıtabilmelidir.
C) Sanattaki güzellik doğal güzellikten ayrılır.
D) Güzeli ve iyi aynı anlama gelir.
E) Hoşa giden şey güzeldir.

3. Filmde bir katil görsek kaçmayız; gerçek bir deneyim yaşıyormuş gibi davranmayız. Sanat eseri neyse onu, onun kendisi için seyrederek, bir tehdit ya da bir fırsatı temsil eden bir şeymiş gibi görmeyiz. Ona estetik bir olay olarak tepki gösteririz.

Parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kişi sanat eserini uyandırdığı duyguya göre değerlendirilebilir.
B) Estetik davranışlar gerçek yaşamdan kazanılır.
C) Estetik tepki sanat eserine bağlıdır.
D) Estetik beğeni özneldir, kişiden kişiye değişir.
E) Estetik bir tepki araya bir mesafe koyma ve kayıtsızlık tepkisidir.

2. Bir kişi dinlediği müzikten hoşlanabilir veya görüldüğü resmi beğenebilir; ancak resim veya nota bilgisi yoksa bu konularda hüküm vermeye yetkili değildir.

Parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat eseri doğal olanı yansıttığı ölçüde başarılıdır.
B) Kişi sanat eserini uyandırdığı duyguya göre değerlendirilebilir.
C) Estetik yargılar bilgi ve uzmanlık gerektirir.
D) Estetik beğeni insana değil sanat eserine bağlıdır.
E) Estetik yargıların hepsi eşdeğerdir çünkü sanat özneldir.

4. Asıllarına hayran olmadığımız şeylerin benzerlerine hayran olmamız şaşılacak şeydir.

PASCAL

Yukarıdaki sözde vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat, özgün eserler ortaya çıkarma etkinliğidir.
B) Sanat eseri yarar amacı taşımalıdır.
C) Sanat eseri doğadan değil sanatçının kafasından gelir.
D) Doğadaki güzel sanattaki güzelden üstündür.
E) Sanat insan yaratısıdır.

5. Kakaolu dondurmayı sever ya da sevmezsiniz. Size hoş gelir ama başka birine hoş gelmeyebilir. Ancak bir sanat eserinde durum farklıdır. Çünkü dondurma kişisel bir deneyimdir; sanat eserinde ise o sanat eserinin niteliğine bağlı bir değerlendirmeye söz konusudur.

Parçada anlatılanları destekleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Estetik beğeni öznedir, kişiden kişiye değişir.
B) Kişi sanat eserini uyandırdığı duyguya göre değerlendirilebilir.
C) Estetik ve sanat felsefesi birbirinden ayrılır.
D) Estetik beğeni insana değil sanat eserine bağlıdır.
E) Estetik yargıların hepsi eşdeğerdir çünkü sanat öznedir.

6. Olgusal yargılar nesnel olarak doğru ya da yanlışlırlar. Örneğin evrende başka akıllı varlıklar ya vardır veya yoktur. Estetik yargılarla ilgili aynı şey söylenemez.

Parçada estetik yargıların hangi özelliği ele alınmıştır?

- A) Güzellikle ilgili olması
B) Estetik objeye yönelik olması
C) Özne olması
D) Evrensel olması
E) Beğeniyi yansıması

7. "Filozof gerçekliğe bağlı kalmak zorunda iken sanatçı için böyle bir zorunluluk yoktur. Örneğin sanatçı gerçekte olmayan bir ütopya eser yaratabilir veya olmayan bir şeyi resmedebilir."

Parçadan sanatla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi söylenebilir?

- A) Sanat hayal gücüne dayalıdır.
B) Sanat doğal olanı ele alır.
C) Sanatla estetik farklı alanlardır.
D) Felsefe sanatla ilgilenmez.
E) Sanat insan ürünüdür.

8. Goethe, Schiller ve Hölderlin gibi İlk Çağ'ın klasik eserlerinden etkileneşler, bu eserler sanatçıların sanat eğitimlerinin adeta önemli bir bölümünü oluşturmalarına rağmen edebiyatçıların eserleri bu eserlerin kopyası olmamıştır. Örneğin; farklı dönemlerde edebiyatçılar trajedi yazmışlardır, fakat bu eserler birbirinin kopyası olmayıp tamamen farklı, biricik eserlerdir.

Parçada anlatılanlar aşağıdakilerden hangisini destekler?

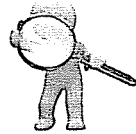
- A) Sanat eserleri özne – nesne ilişkisinden ortaya çıkar.
B) Sanat eseri sanatçının duygularını taşır.
C) Sanat etkinlikleri ile toplumsal yapı arasında bir ilişki vardır.
D) Sanat, bilim ve felsefenin tamamlayıcısıdır.
E) Sanatçı kendinden önceki eserlerden yararlanır ama kendi eserine özgün üslubunu, yaratıcılığını katar.

6. BÖLÜM

DİN FELSEFESİ

Dinleyicilerden biri Epiktetos'a durumu hakkında şikayette bulunup, tanrının kendisine iyi olan hiçbir şey vermediğini söylüyordu. Epiktetos cevap verdi: Neden sızlanıyorsun? Tanrı sana varlığında bulunan, en büyük, en soylu, en şahane, en tanrısal şeyi, düşüncelerini iyice kullanma bilgisini ve en gerçek nimetleri kende bulma gücünü verdi. Daha ne istiyorsun? Bunun için sevin. Bu kadar iyi bir babaya teşekkür et, her zaman duadan geri kalma.

TEST - 1

Din Felsefesi

1. Orta Çağ'dan itibaren din ile bilim arasında çatışmalar doğmuş ve bu çatışmaları önlemek üzere birtakım öneriler teklif edilmiştir. Bu önerilerden biri bilimin sonuçlarına fazla değer vermemek, onların karşı konulmaz bir kesinlikte olmadıklarını sonuç itibarıyla birer kuram, birer varsayım olduklarını, kuramların ise bilim tarihinin gösterdiği gibi zamanla birbirlerinin yerini almalarının mümkün olduğunu belirterek dinsel bilgilere olan inancı korumak gerektiğini söyleyen öneridir.

Parçadaki önerinin temelindeki düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanrı'nın varlığını ispatlamak
- B) Bilimin verilerinden yararlanmak
- C) Tanrı ile evrenin özdeşliğini göstermek
- D) Dinsel bilgilere olan inancı korumak
- E) Evrende zorunlu yasaların olduğunu göstermek

2. Din psikolojisinin konusu dinle yalnızca psikolojik açıdan ilgilenmek değildir. O dinsel inançları, dinsel tavırları veya dinsel deneyleri birer psikolojik olay olarak ele alıp betimlemeye çalışır. Bunu yaparken o bu inançların, tavırların, deneylerin doğrulukları veya yanlışlıkları, akılsallıkları veya akıl dışılıkları, önemleri veya önemsizlikleri üzerinde herhangi bir değerlendirici yargıda bulunmaz.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Din psikolojisi, konularına tamamen betimsel açıdan yaklaşır ve onların nasıl ortaya çıktıklarını açıklamaya çalışır.
- B) Din psikolojisi ile din felsefesi arasında ilişki vardır.
- C) Din psikolojisi din felsefesinin verilerinden yararlanır.
- D) Din psikolojisi dini felsefe açısından ele alır.
- E) Din psikolojisi ile teolojinin konuları aynıdır.

3. Kutsal kitaplarda geçen bilgilerle, bilimler tarafından sağlanan doğruların iyi ve doğru bir biçimde yorumlandıkları takdirde din ile bilimin birbirine ters düşmeyeceklerinin görüleceğini, doğru anlaşılan dinle doğru anlaşılan bilimin birbirini destekleyeceklerini söyleyen düşünürler de vardır. Bunu söyleyenler, Newton veya Einstein'ın, bilimsel olarak ortaya koydukları sonuçlarla kutsal kitapların ifadeleri arasında bir çelişki görmedikleri olgusuna da işaret etmektedirler.

Parçadaki açıklamalar aşağıdaki yargılardan hangisine yöneliktir?

- A) Din ile bilimin verileri iyi ve doğru yorumlanırsa din ile bilim birbirine ters düşmeyecektir.
- B) Din felsefesi din bilimlerinin verilerinden yararlanmalıdır.
- C) Tanrı'nın varlığı akıl yoluyla temellendirilebilir.
- D) Din felsefesi ile bilim felsefesi arasında ilişki vardır.
- E) Evren var olduğuna göre, Tanrı da vardır.

4. Din problemi felsefenin ilgi duyduğu önemli alanlardan biridir. Bu ilgi felsefenin doğuşuna dek geriye götürülebilir. Gerçek olan şudur ki, din ile felsefe her zaman bir arada olmuşlardır. Bu birlikte de kimi zaman birinin diğerine egemen olma isteğini beraberinde getirmiştir.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Din ile felsefenin tarihsel süreçte hep birlikte olduğu
- B) Dinin bilimin verilerinden yararlanması gerektiği
- C) Felsefenin konularının aynı zaman da dinin de ilgi alanında olduğu
- D) Tanrı'nın varlığını hem dinin hem de felsefenin kabul ettiği
- E) Geçmişten günümüze felsefe ile bilimin çatışma halinde olduğu

5. Galilei, Dünya'nın merkez olmayıp güneş etrafında döndüğünü ileri süren Kopernik kuramının yanlış olduğunu söylemek zorunda kalmış ve bu öğretiyle ilgili hiçbir düşüncüyü ne sözle ne de yazı ile anlatmayacağına, bunu yapan birisine rastlarsa onu Engizisyon'a ihbar edeceğine yemin ederek ölümden kurtulmuştur.

Galilei'nin yaşamış olduğu bu olay aşağıdaki-lerden hangisini örneklendirir?

- A) Din ile felsefenin her zaman birlikte olduğunu
B) Dinin bilimin verilerinden yararlandığını
C) Dinin felsefeye veya bilime egemenliğini
D) Bilimin dinin verilerinden yararlandığını
E) Din felsefesi ile teolojinin konularının aynı olduğunu

6. Din felsefesi yapmak, dinin temel iddiaları hakkında rasyonel, objektif, kapsamlı ve tutarlı bir tarzda düşünmek ve konuşmaktır.

Prof. Mehmet S. Aydın'ın tanımından aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Din felsefesi, dine rasyonel açıdan bakmak durumundadır.
B) Felsefi bakış tarzı, olabildiğince kapsamlı olmak durumundadır.
C) Felsefi bakış tarzı kapsamlı olmak zorundadır.
D) Din felsefesi nesnel (objektif) olmak zorundadır.
E) Din felsefesi bilimin verilerinden yararlanmak zorundadır.

7. Din sunduğu bilgilere uygun olarak davranılmasını, eylemlerde bulunulmasını istediği için aynı zamanda bir ahlak sistemidir. Nitekim bazıları bundan hareketle dine dayanmayan bir ahlak sisteminin var olabileceğini kabul bile etmek istemez. Başka bazıları ise böyle bir imkanı kabul etmekle birlikte dinin bir ahlak sistemi olması özelliğini, onun en belirleyici özelliği olarak görürler.

Parçada aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Tanrı'nın, evren ile özdeşliği
B) Dinin ahlak ile ilişkisi
C) Evrendeki düzen ve amaçlılık
D) Dinin eleştiriye kapalı olması
E) Tarih boyunca insanların tek Tanrı'ya inanması

8. Deizmde de Teizmde olduğu gibi, Tanrı var kabul edilir. Ancak varlığı akılla bilinebilen bu Tanrı evreni yaratmış ve daha sonra evreni kendi haline bırakmıştır. Aynen bir saatçinin saati yapıp kurduktan sonra saatle ilişkisinin kalmaması gibi.

Parçaya göre, Deizm'i Teizm'den ayıran aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanrı'nın var olduğu düşüncesi
B) Yaratıcının evrene müdahale etmemesi
C) Tanrı'nın varlığını kabul etmeme
D) Evren, doğa ve Tanrı'yı bir görme
E) Tanrı'yı evrenden tamamıyla ayrı görme

1. Dinler, özellikle tek tanrılı dinler, kutsal metinlere dayanmaktadırlar. Bu kutsal metinlerde ise esas olarak Tanrı, insan ruhunun nitelikleri, insanın kaderi, insanın bu dünyadaki yeri, insanla Tanrı arasındaki ilişkiler hakkında metafizik türden birtakım iddialar yer aldığı gibi, geçmiş insan toplumlarının hayatı, evrenin yapısı ve nasıl meydana geldiği, gök cisimlerinin nasıl hareket ettikleri vb. konularda metafizik diyemeyeceğimiz, daha çok tarihsel, jeolojik, astronomik, biyolojik diyebileceğimiz bilgiler de verilmektedir.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Din ile bilim arasında farklılık vardır.
B) Din, hem metafizik, hem de metafizik olmayan öğeler içerir.
C) Bilim dinin verilerinden yararlanmalıdır.
D) Bilim ile din felsefesi arasında ilişki vardır.
E) Din de bilimler gibi deneyseldir.

2. Tarihsel süreçte din ile felsefe her zaman bir arada olmuşlardır. Bu birliktelik de kimi zaman birinin diğerine egemen olma isteğini beraberinde getirmiştir.

Din ile felsefenin birbirine egemen olmasını istemesinin sonucu ortaya çıkan aşağıdaki örneklerden hangisi diğerlerine göre farklıdır?

- A) Galilei'nin Dünya'nın döndüğünü söylemesi sonucu yargılanması
B) Protagoras, Anaxagoras ve Aristoteles'in dine karşı gelmekle suçlandırılması
C) Din adamları veya dindar kişilerin, insanları esrarlı şeylere sürüklemekle suçlandırılıp cezalandırılmaları
D) G. Bruno'nun Hristiyanlığa karşı olduğu gerekçesiyle yakılması
E) Sokrates'in dine karşı gelmekle suçlanması ve ölüm cezası verilmesi

3. "Tanrı var mıdır? Tanrı'nın varlığını gösteren kanıtlar nelerdir? gibi sorular sorulur. Yanında ya da karşısında olan kanıtlar ele alınır. Bunların eleştirisi yapılır. Yeni kanıtlar üretilir."

- I. Evrenin yaratılışı sorunu
II. Tanrı'nın varlığı sorunu
III. Ruhun ölümsüzlüğü sorunu

Parçada din felsefesinin hangi sorunları anlatılmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

4. Tanrı kanıtlamalarıyla uğraşmayan, 20. yüzyılın en etkili varoluşçu teologlarından biri olarak kabul edilen Paul Tillich "Tanrı'nın varlığını kabul etmek de reddetmek kadar ateistçe bir tutumdur. Tanrı var olmanın ta kendisidir, ayrı bir varlık değildir." diyerek aşağıdakilerden hangisine karşı çıkmaktadır?

- A) Tanrı'nın varlığına
B) Tanrı'nın varlığını kanıtlamaya çalışmaya
C) Tanrı'nın olmadığını göstermeye
D) Tek tanrılı dinlere
E) Akıl ile dini ele almaya

5. Kavramına veya tanımına göre Tanrı en yetkin varlıktır. Buna göre Tanrı'nın var olmadığını düşünürsek, Tanrı artık en yetkin varlık olmaz. Çünkü var olmak niteliği kendisinden alınmıştır. Bununla da Tanrı eksik bir varlık olmuştur; bu da tanımı ile çelişir. Öyleyse en yetkin varlık olan Tanrı'nın var olması gerekir.

Parçada Orta Çağ düşünürlerinden olan Anselmus aşağıdaki konulardan hangisi üzerinde durmuştur?

- A) Din ile bilim ilişkisi
B) Din felsefesinin konuları
C) Peygamberlerin özellikleri
D) Tanrının varlığı
E) Din ile ahlak ilişkisi

6. Din belki de bütün insani, kültürel etkinlik alanları içinde tanımlanması ve belirlenmesi en güç olan bir kurumdur. Dinin tarih içinde birbirinden oldukça farklı örnekleri ortaya çıkmış ve dinler yine tarih içinde birbirinden oldukça farklı, hatta birbirine zıt görüntüler kazanmıştır. Bütün dinlerde ortak olan öğeleri aramaya çalışan din tarihçileri, din sosyologları, din psikologları birbirinden çok farklı öğeleri teşhis etmek zorunda kalmışlardır.

Parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Din, tanımlanması ve belirlenmesi güç bir kurumdur.
B) Din felsefesinin amacı, din hakkında genel yargılara ulaşmaktır.
C) Dinin kuralları Tanrı tarafından belirlenir.
D) Dinde kanıtlardan çok inanmak önemlidir.
E) Din kesin ve mutlak bilgilerden oluşmuştur.

7. Bir din her şeyden önce insan ve evren hakkında bilgi veren bir sistemdir. Ancak bu bilgiyi sıradan bilgi veya bilimsel bilgidan farklı olarak metafizik bir bilgi diye adlandırmak daha doğru olacaktır. Bunun da başlıca nedeni onun hakkında bilgi verdiği şeylerin Tanrı, evren, evrenin kaynağı, evrenin nihai hedefi, insanın özü, insanın kaderi, Tanrı ile insan arasındaki ilişkiler gibi yapısı itibarıyla metafizik olan varlıklar veya olaylardır.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Tanrı konusunda susmak gerektiği
B) Tanrı'ya varmanın yolunun akıl değil gönül olduğu
C) Dini inançların kurallarının Tanrı tarafından konulduğu
D) Dinsel bilgilerin metafizik bilgiler olduğu
E) Tanrı'nın evrenin mutlak hakimi olduğu

8. Din, Tanrı, evren, evrenin kaynağı, insanın özü, insanın kaderi gibi metafizik olan varlıklar veya olaylarla ilgilidir. Ancak din yalnızca bir metafizik bilgiler ürünü olarak kalmaz. Aynı zamanda insana bu bilgiye uygun olarak yaşama tarzı teklif eder, hatta emreder.

Parçada dinin hangi yönü vurgulanmıştır?

- A) Dinin, sunduğu bilgilere uygun olarak davranılmasını, eylemlerde bulunulmasını isteyen bir ahlak sistemi olduğu
B) Tanrı'nın sezgiyle bilinebileceği
C) Vahiy ve Tanrı'nın bildirdiklerinin esas alınması gerektiği
D) Tanrı konusunda diğer metafizik alanlarda olduğu gibi susmak gerektiği
E) Tanrı'nın varlığını kabul etmenin insanın özgürlüğünü kısıtlayacağı

9. Dinler, mensuplarından, verdikleri bilgilere veya önerdikleri kurallara inanmalarını ister. Örneğin bir kişi Hristiyanlığın bir Hristiyana verdiği bütün bilgileri bilebilir. Hatta kişi Hristiyanlık bilgini olabilir. Fakat o, bu bilgilere inanmıyor ise Hristiyan değildir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Bir dinin mensubu, dinin verdiği bilgileri bilen değil, onlara inanandır.
B) Bir düşünceye bir din gibi inanma, dini belirlemede yeterli değildir.
C) Dinlerin tanımlanması veya temel özelliklerinin belirlenmesinde zorluklar yaşanmaktadır.
D) Bilginin temelinde Tanrı vardır.
E) Varlıklardaki mükemmellik Tanrı'nın var olma kanıtıdır.

TEST - 3

1. Tevrat'ta anlatılan Nuh tufanına ait bilgiyi, tarihte gerçekte meydana gelen tarihsel bir olay hakkında tarihsel standartlara göre değerlendirilecek bir bilgi olarak ele almak uygun değildir. Bu olaydan, Tanrı'nın emirlerine uymayan bir topluluğun istenirse yok edilebileceğini görmek ve böylece Tanrı'nın sonsuz kudretine işaret etmek şeklinde ders almak, gerekir. Spinoza'nın belirttiği gibi kutsal kitaplar, birer biyoloji, fizik astronomi kitapları değildir. Birer ahlak ve ibret kitaplarıdır. Bu şekilde anlaşıldıkları taktirde de din ile bilim herhangi bir çatışma içerisine girmezler.

Parçada din ile bilim çatışmasının olmaması aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

- A) Her ikisinin de deney metodunu kullanmasına
B) Dini ve bilimsel bilgilerin iyi ve doğru biçimde yorumlanmasına
C) Kutsal metinlerdeki görüşlerin gerçek değil de mecazi olarak alınmasına
D) Tanrı'nın varlığının şartsız kabul edilmesine
E) Bilimin sonuçlarına fazla değer verilmemesine

2. Din felsefesi genel olarak dini veya dinleri ele almasına karşılık, teoloji, belli bir dini ve bu belli dine ait olan konu ve problemleri ele alır. Bundan dolayı bir Yahudi teolojisi, bir Hristiyan teolojisi, bir İslam teolojisi (kelam) vardır ve bunların konusu özel olarak bu dinlerin kendileri ve bu dinlerin inanç ve pratikleri ile ilgili öğelerdir.

Parçada teolojinin hangi yönden din felsefesinden farklı olduğu vurgulanmış ve örneklenmiştir?

- A) Tanrı'nın varlığının akıl ile ispatlanabileceğini kabul etmesi
B) Dinsel kavramlar ve problemlerle ilgilenmesi
C) Tanrı'nın varlığının veya yokluğunun bilinemeyeceğini söylemesi
D) Belli bir dini ve o dine ait olan konu ve problemleri ele alması
E) Metafizik konuları ele alması

3. Gelişmiş bir din, inançlarımız, davranışlarımız, tavırlarımız ve duygularımızla ilgili birtakım önemli iddialarda bulunur. Eşyanın en son kaynağı, evreni yöneten güç veya güçler, evrenin nihai ereği, insanın evrendeki yeri hakkında açıklamalara sahiptir. Tanrı'nın özünün ne olduğunu, insanlardan neyi talep ettiğini, insanların onunla nasıl ilişki kurabileceklerini belirtir. İşte din felsefesi bu tür konuları akılsal bir eleştiri ve değerlendirmeye tabi tutan felsefe dalıdır.

Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi din felsefesinin konularından değildir?

- A) Varlığın ne olduğu
B) İnsan ile Tanrı arasındaki ilişkiler
C) Tanrı'nın insanlardan talepleri
D) Evreni yöneten gücün ne olduğu
E) İnsanın evrendeki yeri

4. – Eski Yunanlılar Tanrı kavramına sahiptiler ve onların dinleri bilindiği gibi çok tanrıcılık olarak adlandırılır. Buna karşılık onların ne vahiy, ne de peygamber kavramları vardı.
– Hepimizin dinle ilgili olarak ilk aklına gelen, Tanrı kavramını dinin merkezine yerleştirmek ve dini doğaüstü bir varlığa, yani Tanrı'ya ve tanrılara inanmak olarak tanımlamaktır. Oysa Tanrı kavramına sahip olmayan gerek totemizm, animizm gibi ilkel, gerekse Hindu dini, Buda dini gibi oldukça gelişmiş dinler mevcuttur.

İki örnekten aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Peygamberlerle filozofların amaçları farklıdır.
B) Tanrı'nın yasaları ile evrenin yasaları aynıdır.
C) Dinler tarih içinde birbirinden oldukça farklı hatta birbirine zıt görüntüler kazanmıştır.
D) Evrende kötülüklerin olması, insanın özgür olmasını gerektirir.
E) Evren Tanrı'dan farklı bir şey değildir.

5. Din felsefesi basit olarak din üzerine felsefi olarak düşünmektir.

Aşağıdakilerden hangisi bu tür düşünmenin konusu olamaz?

- A) Tanrı'nın varlığı
B) Peygamberlerin niteliği
C) Yöneticilerin görevleri
D) İnsanı bekleyen kader
E) İnsan ile Tanrı arasındaki ilişkiler

6. Evinde yalnız başına ibadet eden birinin ibadeti, önceden hesaplanmamış ve programlanmamış bir şekilde yaşadığı bir kendinden geçme hali, bir tapınma eylemidir, ama bir ayin değildir. Ayin ise önceden programlanmış ve belli kurallara göre yapılmış eylemdir.

Parçada üzerinde durulan konu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dinin kavramları arasındaki farklar
B) Tanrı'nın bilinemezliği
C) Tanrı'nın varlığının akılla bilinebileceği
D) Dini bilgilerin metafizik bilgiler olduğu
E) Tanrı ile evrenin özdeş olduğu

7. Teoloji (tanrı bilim), belli bir dini ve bu belli dine ait olan konu ve problemleri ele alır. Bundan dolayıdır ki her dinin bir teolojisi (Yahudilik teolojisi, Hristiyanlık teolojisi, İslam teolojisi gibi) vardır. Bu teolojilerin konusu özel olarak bu dinlerin kendileri ve bu dinlerin inanç ve öğretileridir. Din felsefesi ise genel olarak dini veya dinleri ele alır.

Parçada aşağıdaki konulardan hangisi ele alınmıştır?

- A) Ahlak felsefesi ile din felsefesi farkı
B) Dinin kavramları
C) Tanrı ile evrenin özdeşliği
D) Tanrı'nın varlığının bilinemezliği
E) Din felsefesi ile teoloji farkı

8. Din felsefesi, dini, dinsel olayı, dinsel deneyi, dinsel davranışı bilimsel olarak nesnel obje gibi inceleyen dinler tarihi, din sosyolojisi, din psikolojisi gibi din bilimlerinden ayrılır. Dinle ilgili olarak değer ve meşrulaştırma sorununu ele alması ve dinsel iddialar üzerinde herhangi bir türden yargılama ve değerlendirmede bulunması bakımından din bilimlerinden ayrılır.

Parçada aşağıdakilerden hangisi ele alınmıştır?

- A) Ahlak ile din ilişkisi
B) Felsefe ile ahlak ilişkisi
C) Tanrı'nın varlığının delilleri
D) Teolojinin alanı
E) Din felsefesi ile din bilimleri farkı

9. Dinler tarihiyle ilgilenen bir din tarihi profesörü bir dini, o dinin mensuplarından daha iyi bilebilir fakat o bilgilere inanmadığı için o dinin mensubu değildir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Tanrı'nın var olduğunu
B) Dinde en önemli öğenin inanç olduğunu
C) İnsanın Tanrı'nın var olduğu bilgisini doğuştan getirdiğini
D) Evrenin gerçek yapısının bilinemeyeceğini
E) Bilimin dinin bilgilerini esas alması gerektiği

10. Din ile bilim çatışmasını önlemek üzere bir takım öneriler teklif edilmiştir. Bu önerilerden biri de, kutsal kitaplarda geçen bilgilerle bilimler tarafından sağlanan doğruların iyi ve doğru bir biçimde yorumlandıkları takdirde birbirine ters düşmediklerinin görüleceğini, doğru anlaşılan dinle doğru anlaşılan bilimin birbirlerini destekleyeceklerini söyleyen öneridir.

Parçaya göre, din ile bilim çatışmasını önlemek için yapılması gereken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dinin bilimin verilerinden yararlanması
B) Din ile bilimin aynı metotları kullanması
C) Bilimin dinin verilerinden yararlanması
D) Din ile bilimin aynı konularla ilgilenmesi
E) Din ile bilim verilerinin iyi ve doğru biçimde yorumlanması

1. Günümüzde felsefe ne dinin buyruğundadır ne de dini buyruğu altına alma isteğindedir. Başka bir deyişle felsefe ne din içindir ne de dine karşıdır. Bu nedenle felsefe için din, etik ya da estetik gibi, sadece bir problemdir. Bu anlayış din felsefesinin dine bakış açısını belirlemiştir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi felsefesinin dine bakışını yansıtır?

- A) Dinin insanın özgürlüğünü elinden aldığını kabul eder.
B) Dinsiz insanların daha mutlu olacağı anlayışındadır.
C) Dinin vicdana dayalı olduğunu kabul eder.
D) Din, etik ve estetik gibi sadece bir problemdir.
E) Din bilimin verilerinden yararlanmalıdır.

2. Her tür dinin özü olarak üzerinde durulması gereken şey, neyi bildiğimiz değil, nasıl bildiğimizdir. Yani, nasıl bir yönelme ile, nasıl bir ruh hali ile bildiğimizdir. Başka deyişle, neye inandığımız değil, nasıl inandığımız (iman ettiğimiz)dir.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılanlara "karşı tez" oluşturur?

- A) Tanrı doğru bilgi konusunda insanı aldatmaz.
B) İnsanın bildikleri algıladıklarıyla sınırlıdır.
C) Dinin özünde inanma değil bilmek vardır.
D) Dinde akıl değil vahiy esastır.
E) Tanrı insanı evrende yalnız başına bırakmamıştır.

3. Bir kişi siyasi düşünce olarak, bir gün devletin ortadan kalkacağına, sömürünün yok olacağına, herkesin eşit, mutlu ve barış içinde yaşayacağına bir din gibi inanabilir. Ama bu o siyasi düşüncenin bir din olduğu anlamına gelmez.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Tanrı'nın özelliklerini bu dünyada kavramak olanaksızdır.
B) Tanrı inancı akla dayandırılmak zorundadır.
C) Tanrı bilinmek istediği için insanı yaratmıştır.
D) Herhangi bir şeye bir din gibi inanma dini belirlemede yeterli değildir.
E) İnsan Tanrı tarafından verilmiş iradeyle sorumludur.

4. – Evrendeki her şey bir düzen içinde görülmektedir.
– Bu düzen belli amaçlara hizmet etmekte ve evrende yaşamın sürmesini sağlamaktadır.
– Ne düzen ne de amaç kendi kendine ortaya çıkamaz.

O halde, evrene düzen ve amaç veren, bilgi, güç, bilinç, irade sahibi bir varlığın bulunması gerekir. Bu da Tanrı'dır.

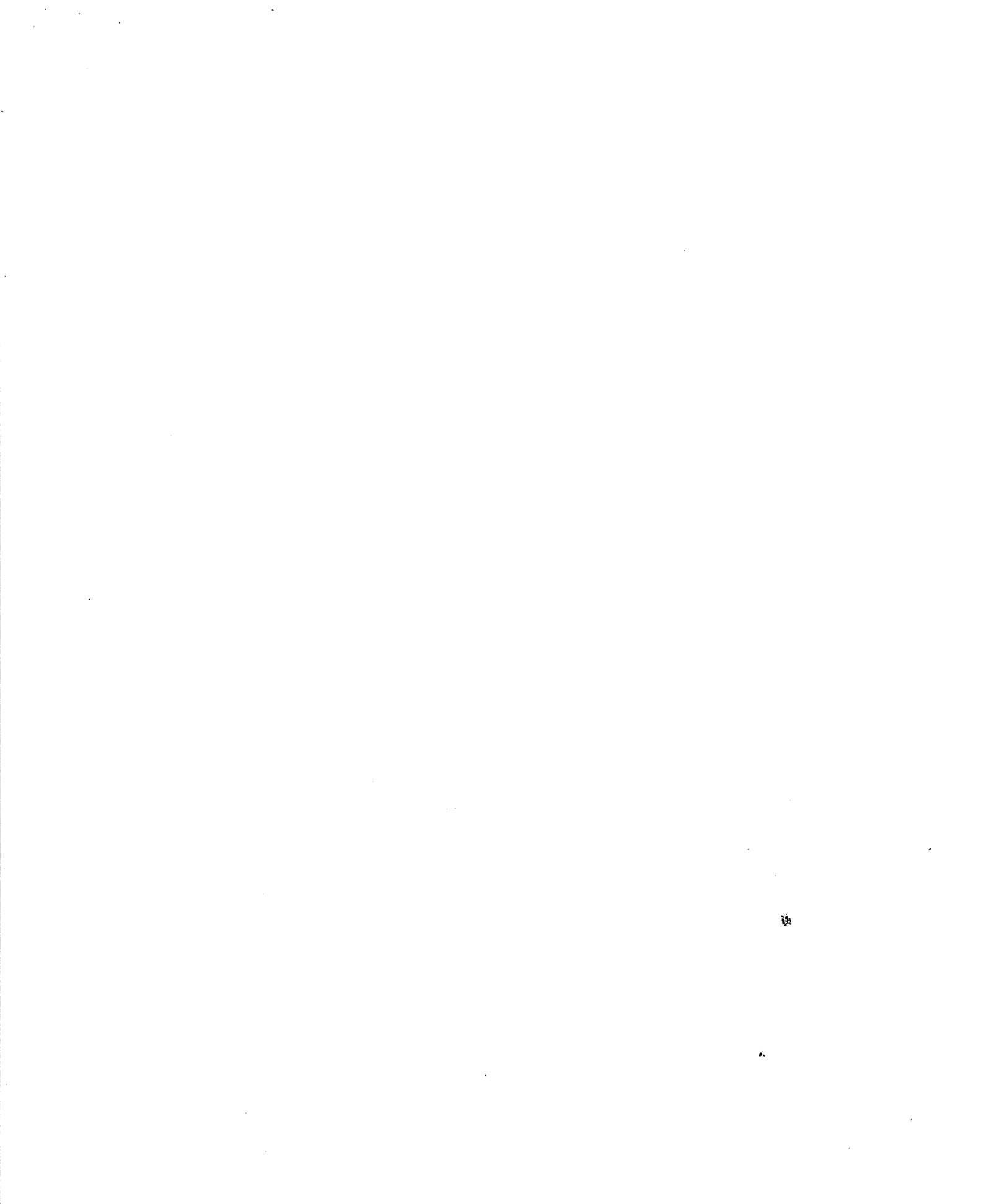
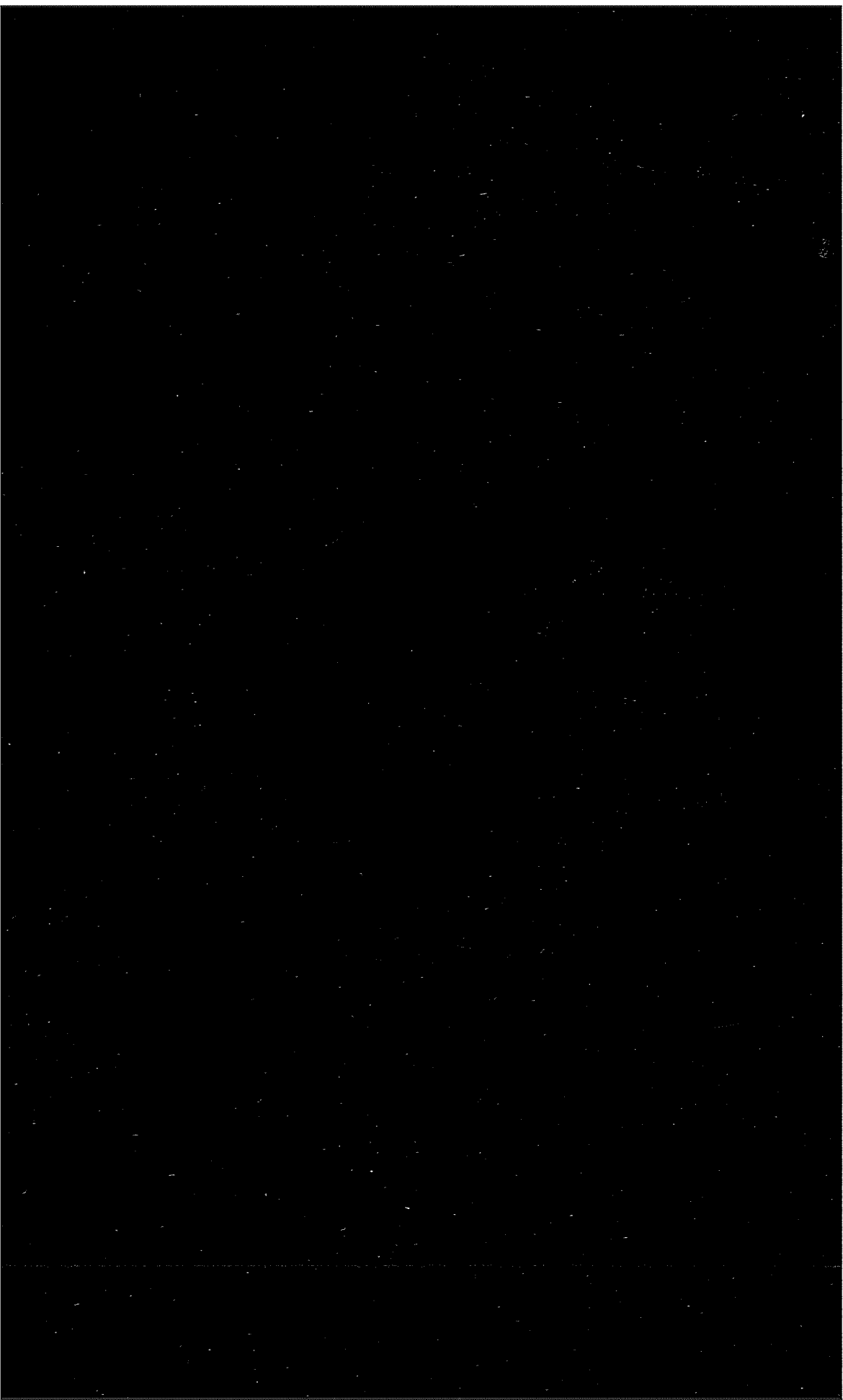
Parça aşağıdaki konulardan hangisine yöneliktir?

- A) Bilim ile din ilişkisini ortaya koymak
B) Tanrı'nın varlığını kanıtlamak
C) Dinin ahlak üzerindeki etkisini örneklendirmek
D) Din felsefesi ile teolojinin farkını göstermek
E) Din ile felsefe ilişkisini açıklamak

5. Jean Paul Sartre'a göre evrende kendi varlığını yaratan tek varlık insandır. İnsan insanlığını kendisi yapar; değerlerini kendisi yaratır; yolunu kendisi seçer. Ona göre yalnız insanda varoluş özden önce gelir. Bu demektir ki, insan önce vardır; sonra şöyle ya da böyle olur. Çünkü o, özünü kendisi yaratır. Tanrı varsa öz var, ama özgürlük yok demektir. İnsanın kendi özünü oluşturması için Tanrı'nın olmaması gerekir.

Parçaya göre, J. P Sartre'ın aşağıdaki düşüncelerden hangisini benimsemesi beklenir?

- A) Tanrı vardır.
B) Tanrı doğanın dışında değil, doğayla özdeş-tir.
C) Tanrı yoktur.
D) Tanrı evreni yaratmıştır, fakat kendi yasalarına bırakmıştır.
E) Tanrı'nın varlığı ya da yokluğu bilinemez.

6. Bazı düşünürler dine dayanmayan bir ahlak sisteminin var olabileceğini kabul etmezler. Diğer bazı düşünürler ise, böyle bir imkanı kabul etmekle birlikte dinin bir ahlak sistemi olması özelliğini, onun en belirleyici özelliği olarak görürler. Spinoza da bu düşünürlerden biridir.

Parçaya göre Spinoza'nın yapmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrendeki kötülüklerin nedeni olarak Tanrı'yı göstermek
B) İnsanların tek Tanrı'ya inanmalarını sağlamak
C) İnsanların acılarının sorumluluğunu kendilerinde aramaları gerektiğini açıklamak
D) Dini ahlaka indirgemek
E) Tanrı inancının eleştiriye kapalı olduğunu göstermek

7. Ayin dinlerde bulunan öğelerden bir tanesidir. Ayin inanan insanın inancını ifade biçimi olarak tanımlanabilir. Ayin her zaman bir fiil, bir eylemdir. Ayin önceden programlanan ve belli kurallara göre yapılan bir eylemdir. Dinin ahlaktan en önemli farkı budur.

Parçaya göre, dinin ahlaktan en önemli farkı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanrı ile evrenin özdeş kabul edilmesi
B) Ahlakta ayinin bulunmaması
C) Ahlakta davranışları belirleyen kuralların olması
D) Tanrı'nın varlığının işaretlerinin doğada bulunması
E) İnsanlarda inanma duygusunun doğuştan gelmesi

8. I. Tanrı'nın varlığı sorunu
II. Evrenin yaradılışı sorunu
III. Vahyin imkanı sorunu
IV. Ruhun ölümsüzlüğü sorunu
V. Doğru bilginin imkanı sorunu

Yukarıdakilerden hangisi din felsefesinin temel sorunlarından değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Bu dünya, içinde mucizelerin gerçekleşmesine imkan vermeyen, buna ihtiyaç da göstermeyen, çünkü bizzat kendisi, gösterdiği mükemmellikle bir mucize gibi görünen inanılmaz düzenlilikte ve incelikte bir makine idi. Dolayısı ile ona Tanrı'nın arada bir onu düzeltmek veya onarmak üzere müdahale etmesine ne ihtiyaç ne de imkan vardı. Ancak böyle bir doğa tasarımı, Tanrı kavramını dışarı atmayı gerektirmiyordu. Tersine bir makine veya eser ne kadar mükemmelse, onun yaratıcısı veya yapıcısının da o kadar mükemmel bir varlık olduğu sonucuna ulaşmak gerekliydi.

Parçadaki düşüncelere sahip bir kişinin aşağıdaki yargılardan hangisini benimsemesi beklenir?

- A) Tanrı evreni yaratmıştır, fakat kendi yasalarına bırakmıştır.
B) Tanrı yoktur.
C) Tanrı'nın varlığı ya da yokluğu bilinemez.
D) Tanrı ile evren birdir.
E) Tanrı varlığın ve evrenin yaratıcısı, koruyucusu ve egemendir.

10. Gerçi Orta Çağ'da Batı (Avrupa) da felsefecilerin bir çoğu aslında teoloji yapmış olsa da teoloji (ilahiyat, tanrıbilim) din felsefesinden ayrı bir alandır. Çünkü teoloji dinin içerisinden, dini kavramlarla ve dinsel bir bakışla Tanrı'nın varlığını, niteliklerini ve insanın Tanrı karşısındaki yerini incelerken; felsefe akla dayalı olarak, eleştirel, sorgulayıcı, tarafsız bir tutumla dinleri, Tanrı'yı ve inancı ele alır.

Parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Teoloji felsefi bir bakışla hareket etmelidir.
B) Din felsefesi eleştirel bir bakışla dini inceler.
C) Teoloji dinsel bir çerçevede dini ele alır.
D) Teoloji, felsefeden ayrı bir alandır.
E) Teoloji Tanrı'nın varlığını göstermeye çalışır.

7. BÖLÜM

SİYASET FELSEFESİ

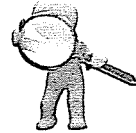

Atina halkı, yöneticilerinden fena halde şikâyetçiydi, ama onları nasıl göndereceklerini bir türlü bilemiyorlardı. Tartışmaların sonunda somut bir fikir çıkmıyordu. Bir gün Antisthenes kürsüye çıktı:

"Atinalılar size bir teklifim var: Hemen bir karamame çıkarıp bütün eşeklerin at olduğunu ilan edin. Bundan sonra da eşeklere eşek demeyin, hep at deyin."

Biri sorar: "Peki bunun bize ne faydası var?"

Antisthenes cevap verir: "Ne demek ne faydası var? Yeni yönetici konusunda anlaşılmadığınıza göre, çözüm bulunana kadar eşekler tarafından yönetilmek utancından kurtulmuş oluruz."

TEST – 1

Siyaset Felsefesi

1. Devlet doğal bir düzenin bir devamıdır. Tek insanın bir mikro organizma olmasına karşılık devlet bir makro – organizmadır. Devletteki sosyal sınıflar, insanda bulunan bir takım yetilerin karşılığıdır. Örneğin, işçi sınıfı insandaki beslenme güdüsüne, koruyucular sınıfı irade yetisine, yöneticiler sınıfı akıl yetisine karşılıktır. Bu açıdan devlet büyük bir insanı andırır.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Düzenin olmadığı yerde ülkeye karmaşa hakim olur.
- B) Devlet, insanın doğasına uygun bir sistem değildir.
- C) Devletin sürekliliği, kişilerin yasalara uygun davranmasına bağlıdır.
- D) İnsanla devlet büyük ölçüde birbirine benzer.
- E) Devlet, bireyin olumsuz davranışlarını önleyebilecek bir kurumdur.

2. Monarşide toplum alt ve üst olmak üzere iki sınıfa ayrılmıştır. Üst sınıfı oluşturanların (yöneticiler, soylular, din adamları gibi) bir çok ayrıcalığı vardır. Bunlar kendi durumunu korumak ve ayrıcalıklarını pekiştirmek için sürekli bir savaşın içindedirler. Bundan ötürü monarşinin ilkesi şan ve şereftir. Ayrıcalık azaltılınca ya da kaldırılınca monarşi bozulmaya başlar ve sonunda yıkılır.

Parçadan monarşi ile ilgili aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşamaz?

- A) Üst sınıfı oluşturanlar, ayrıcalıklarını pekiştirmek için sürekli savaşın içindedirler.
- B) Alt ve üst olmak üzere iki sınıf vardır.
- C) Monarşinin devamı yöneticilerin ayrıcalıklarının devamına bağlıdır.
- D) Toplumsal adalet ilkesi hakimdir.
- E) Şan ve şeref temel ilkeleridir.

3. Psikoloji, sosyoloji, antropoloji gibi insan bilimlerinin ortaya koyduğu bilimsel verilerden siyaset felsefecisinin haberdar olmaması veya onları dikkate almaması siyaset felsefecisinin çabalarının değerini hiç şüphesiz büyük ölçüde azaltma tehlikesi gösterecektir.

Parçada aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmıştır?

- A) Siyaset bilimi ile siyaset felsefesi arasında ilişki vardır.
- B) Siyaset felsefesi insan bilimlerinin verilerinden yararlanmalıdır.
- C) Siyaset felsefesi içinde bulunduğu toplumun değerlerini bilmelidir.
- D) Yöneticiler eylemlerinde vicdanlarının sesini dinlemelidir.
- E) Siyaset felsefecisinin insanı ele alış tarzı oluşturacağı siyaset kuramını etkiler.

4. Ya insanlar devleti ve siyasi hayatı sürekli ve bilinçli bir sorgulamayla denetim altında bulundurup onların doğru buldukları bir biçimde şekillendirilmesine katılacaklar veya kendilerinin ve hayatlarının en arzu etmedikleri bir biçimde devlet ve diğer siyasi mekanizmalar tarafından biçimlendirildiğini görmek zorunda kalacaklardır.

Parçada siyaset ile ilgili hangi tavsiyede bulunmaktadır?

- A) İnsan siyasetten olabildiğince uzak durmalıdır.
- B) Siyasetçilerin söylemlerini birer kanun kabul etmelidir.
- C) İnsan, siyasetin kendisinden kaçınmayacağı bir kaderi olduğunu görmelidir.
- D) Güçler ayrılığı ilkesinin uygulanmasına yardımcı olunmalıdır.
- E) Yöneticilere karşı hoşgörülü olunmalıdır.

5. İnsan hayatı, şüphesiz iyi insan hayatı, ancak iyi bir siyasal toplumsal örgütlenme içinde mümkün olabilir. Erdemli bir toplum, erdemli bir siyasal yönetim, adil bir hukuk düzeni, mutlu bir bireysel hayat için zorunludur.

Bu bakış açısını savunan bir düşünürün aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemesi beklenir?

- A) Her siyasal sistemin kendi şartlarına göre değerlendirilmesi gerekir.
B) Ahlak ile siyaset arasında ilişki vardır.
C) Devletin olmadığı toplumlarda karmaşa hüküm sürer.
D) Özgürlük olmadan eşitliğin anlamı yoktur.
E) Toplumsal düzeni korumak için baskıya dayanan bir yönetimin gerçekleşmesi zorunludur.

6. Yeni Çağ'ın ünlü siyaset bilimcisi Hobbes'a göre insan, doğası gereği bencildir ve onun bütün eylemleri, bu bencil doğasının arzularını tatmin etme yönündeki çabaları olarak açıklanabilir. Bu tür insan doğası anlayışından hareket eden Hobbes'un siyaset kuramında varacağı sonuçla, insan doğası gereği hiç de bencil olmadığı, onun zaman zaman da başkalarının iyiliği için çalıştığını ve diğer insanlarla işbirliği yapmaktan hoşlandığını söyleyen Locke'un siyaset felsefelerinde varacakları yer şüphesiz birbirinden farklı olacaktır.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Devletin olmadığı toplumlarda karmaşa hüküm sürer.
B) İdeal devlet düzeni olanaksızdır.
C) Her siyaset kuramı, belli bir insan doğası anlayışına dayanır.
D) Devlet, toplumsal sözleşmeye dayalı bir örgütlenmedir.
E) Halkın görevi yasalara boyun eğmektir.

7. Meşruiyetin ölçüsü iktidarın kaynağında bulunan sınıf çıkarının sağlanmasıdır. Başka bir deyişle, sözkonusu çıkarın sağlanması, iktidarın uygulamalarını meşru kılar.

Parçaya göre iktidarın meşruluğu aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Halkın korunma ihtiyacını karşılamasına
B) Demokrasinin destekçisi olmasına
C) İktidarın kaynağındaki sınıfın çıkarının sağlanmasına
D) Dinsel misyona hizmet etmesine
E) Ortak iradenin arzularını gerçekleştirmesine

8. Siyaset felsefesi sadece olanı inceleyen siyaset bilim ve sosyolojiden ayrılır. Çünkü olması gerekeni de ele alır. Ancak ideolojilerin olması gerekeni ele almasından da farklı olarak siyaset felsefesinin bu olması gerekeni objektif bir ölçüde dayandırması beklenir. Örneğin bu ölçüt bazı düşünürlerce "hukuksal eşitlik"tir.

Bu parçaya göre siyaset felsefesinin işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devleti ve diğer siyasal örgütleri incelemek
B) Toplumsal yapıyı çözümlemek
C) Olanın yanında olabilecek olanı aramak
D) Olması gerekeni hayal etmek
E) Olması gerekeni objektif bir ölçütle ele almak.

9. Hukuk devletinde, devletin en üst aşamasındaki kilerin bile görev ve yetkileri yasayla belirtilmiştir. Öyle ki devletin en üst organı olan, anayasayı ve yasaları yapan meclis de hukuk kural ve ilkelerine uymak zorundadır. Bu nedenle tüm demokratik devletlerde, yasaların anayasaya uygunluğunu denetleyen anayasa mahkemeleri kurulmuştur.

Bu parçadan aşağıdaki hangi yargıya ulaşılabılır?

- A) Devlet hakları korumak için vardır.
B) Hukuk devletinde hiç kimsenin sınırsız bir yetkisi yoktur.
C) Tüm demokratik devletler, kanun devletidir.
D) Hukuk devleti kanunların geçerli olduğu devlettir.
E) Her hak bir hukuka dayanır.

TEST - 2

1. Montesquieu'ye göre devlette üç güç vardır. Bunlar yasama, yürütme ve yargı güçleridir. Eğer bir devlette yasama, yürütme ve yargı gücü tek elde toplanmışsa güçler ayrılığı ilkesi işlemiyor demektir. Artık o ülkede siyasal özgürlükten, eşitlikten, adaletten ve siyasal erdemden söz edilemez. Bu nedenle yasama, yürütme ve yargı gücü ayrı ellerde bulunmalıdır. Başka bir deyişle bir iktidar diğer bir iktidarla sınırlanmalıdır.

Parçaya göre özgürlük, eşitlik ve adaletin gerçekleşmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Tek kişinin toplumu keyfince yönetmesine
B) Zorba bir yönetim şekline
C) Korku üzerine kurulan bir yönetime
D) Yöneticilerin şan ve şeref için uğraşmasına
E) Yasama, yürütme ve yargı güçlerinin farklı ellerde olmasına

2. Ütopya, akla ve hayal gücüne bağlı, gerçekleşmesi mümkün olmayan ideal devlet tasarımlarıdır. Thomas More da ütopyasında içinde yaşadığı toplumu mutlu kılmak istemiştir. Ona göre, devletin amacı mutluluğu sağlamaktır. Günümüzde bu görüşlerinin bir ölçüde de olsa gerçekleşmiş olduğu söylenebilir. Eğitim ve öğretimin zorunlu ve parasız olması, kadın erkek eşitliğinin gerçekleşmesi, sosyal devlet anlayışının benimsenmesi, dinsel hoşgörünün evrensel nitelik kazanması ... gibi

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Ütopyalar genel hedefler yönüyle kısmen de olsa günümüzde gerçekleşme olanağı bulmuştur.
B) İdeal düzene hiçbir zaman ulaşamaz.
C) Yöneticiler bilgili kişilerden oluşmalıdır.
D) Ütopyaların temel ilkelerinden biri de hoşgördür.
E) Bazı ütopyalar korkutucu özellik taşır.

3. Bürokrasi, ancak modern toplumlarda var olan hukuksal veya demokratik otoritenin onsuz yapamayacağı bir kurum olarak karşımıza çıkar. Fakat günümüzde (özellikle sanayi toplumlarında) büyük girişimler, partiler, üniversiteler, gazete vb. kuruluşlar da bürokratik sayılabilecek bir örgütlenmeye sahiptirler.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada anlatılanlara "karşı tez" oluşturur?

- A) Bireyin temel hakları korunmalıdır.
B) Yöneticilerin yetkileri hukuksal kurallarla sınırlandırılmalıdır.
C) Sivil toplum kuruluşları desteklenmelidir.
D) Bireyin devlete olan güveni devam ettirilmelidir.
E) Bürokrasiden vazgeçilmelidir.

4. Modern toplum, esas itibarıyla sanayi toplumdur. Sanayi toplumunda ise insanlar iki sınıfa ayrılmışlardır. Sanayinin dayandığı üretim araçlarının mülkiyetine sahip olanlar ve onların üretim tesislerinde ücretleriyle çalışanlar. Bunların çıkarları da birbirine zıt olduğu için bu toplumlarda bu iki sınıf, yani sanayi tesislerinin sahibi kapitalistler ile onların tesislerinde emeği ile çalışan işçiler arasında ölesiye bir savaşın olması kaçınılmazdır.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Özgürlük bireyin mutluluğu için vazgeçilmez değeridir.
B) Modern toplumda çatışma üretim araçlarına sahip olanlar ile olmayanlar arasındadır.
C) Devletin kurulmasıyla beraber, insanlar doğal özgürlüklerini kaybetmişlerdir.
D) Devlet gerçek Tanrı, Tanrı'nın yer yüzündeki görüntüsüdür.
E) Yöneticiler uzmanların, bilginlerin yetenek ve bilgilerine başvurmalıdır.

5. – Siyaset felsefesi, siyasi otoriteyi, bu otoritenin oluşumunu, kaynağını, gücünü nasıl sürdürdüğünü, siyasal otorite ile birey arasındaki ilişkiyi ve bunların daha "iyi" ve daha "adil" bir duruma gelip gelemeyeceğini inceler.
- Siyaset felsefesi, siyaset olgusunu, çağdaş ve aktüel sorunları çıkış noktası yaparak temellendirmeye yani nesnel bir ölçüte ya da ölçütlerle dayandırmaya çalışan felsefe dalıdır.

Buna göre aşağıdaki sorulardan hangisi siyaset felsefesinin ilgi alanındadır?

- A) Tanrı'nın varlığını kabul ya da reddedenlerin kanıtları nelerdir?
- B) Vicdan insana özgü bir güç müdür?
- C) İnsan ahlaki eylemde bulunurken özgür müdür?
- D) Temel hakların güvenceye alınabilmesi için nasıl bir örgüte ihtiyaç vardır?
- E) Bilgi edinmenin amacı nedir?

6. Platon'a göre devleti aristokratlar grubu yönetmelidir. Platon demokrasiyi beğenmez. Demokrasiyi beğenmeyişinin ve onu "iyi hükümetlerin en kötüsü, kötü hükümetlerin en iyisi" olarak nitelendirmesinin bir nedeni de hocası Sokrates'in demokratik bir yönetimin iktidarda bulunduğu bir dönemde ölüme mahkum edilmiş olmasıdır.

Bu durum, aşağıdaki yargılardan hangisini örneklendirir?

- A) İdeal düzene hiçbir zaman ulaşamaz.
- B) Devlet bir toplumun devamı için gereklidir.
- C) Filozofların yaşantıları onların siyasete bakış tarzını etkiler.
- D) Devlet silahlı gücü kullanma yetkisine sahip tek toplumsal kurumdur.
- E) Pozitif hukuka uygun olması meşruiyet için yeterlidir.

7. Farabiye göre her devletin başında iyi ya da kötü bir yöneten bulunur. Eğer yöneten cahil, çıkarıcı ya da anormal bir kişiyse yasalar mükemmel de olsa o yönetim kötüdür. O halde erdemli (ideal) devletin başında aydın bir kişinin bulunması gerekir. Bu durum yönetilenlerin de bilgi ve ahlak yönünden yükselmelerini sağlar. Yönetime geliş de seçimle olmalıdır. Devlet birden fazla kişi tarafından yönetilmelidir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşamaz?

- A) Yöneticiler bilgili olmalıdır.
- B) Yöneticiler seçimle iş başına gelmelidir.
- C) Bir toplumda yasalar mükemmel de olsa yönetimin iyi ya da kötü olması yöneticiye bağlıdır.
- D) Devlet birden fazla kişi tarafından yönetilmelidir.
- E) İdeal düzen özgürlükle gerçekleşir.

8. Eski Yunan düşünürlerinin bir çoğu, kendi dönemlerinde demokrasi uygulamasına rağmen demokrasiyi iyi bir sistem olarak görmemişlerdir. Örneğin Aristoteles için Monarşi daha iyi bir sistemdir. Çünkü akla dayalı erdemlere sahip kişilerin sayısı fazla değildir.

Bu parçaya göre İlk Çağ düşünürlerinin demokrasiyi iyi bir yönetim biçimi saymama nedeni aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Demokrasinin halkı mutlu etmediği düşüncesi
- B) Bu düşünürlerin demokrasiyi kendi çıkarlarına aykırı görmesi
- C) Çoğunluğun (halkın) yönetsel anlamda bilgisiz olması
- D) Çağın demokrasinin günümüzden tamamıyla farklı olması
- E) Demokrasinin ne olduğunun anlaşılamaması

TEST – 3

1. Karizmatik egemenlik tarzında, liderde veya hükümdarda bazı özel yeteneklerin bulunduğu kabul edilir. Liderde karizmatik özellikler bulunur. Hem yönetilenler hem de hükümdar kendisinde olağanüstü özellikler bulunduğuna inanır. Bu inanç egemenliğin kullanılış biçimini oluşturur: Lider yanılmaz, her zaman toplumu için doğru olanı yapar. "İki dudağının arası"ndan çıkan, yasadır. Yönetilenler mutlak bir itaat duygusuyla hareket eder.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi karizmatik egemenlik tarzının özelliği değildir?

- A) Liderde olağanüstü özellikler bulunduğu kabul edilir.
- B) Yönetilenler kendilerinde olağanüstü özelliklerin bulunduğuna inanırlar.
- C) Lider her zaman toplum için doğru olanı yapar.
- D) Yönetilenler mutlak itaat duygusuyla hareket ederler.
- E) Hükümdar veya lider örf ve adetlere göre itkidar gücünü kullanır.

2. Otokrasi, tek kişinin keyfince toplumu yönetmesidir. Bu yönetimde siyasal erdeme olduğu gibi, şan ve şerefe de ihtiyaç yoktur. Özellikle başkalarının şan ve şeref kazanması zorba yönetim için tehlike oluşturabilir. Bu nedenle otokrasinin dayanağı korkudur. Ne var ki korku üzerine kurulan bir yönetim doğası gereği bozuktur ve eninde sonunda yıkılır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi otokrasi için geçerli değildir?

- A) Zorba bir yönetim olması
- B) Şan ve şerefe ihtiyaç hissetmemesi
- C) Temel amacının eşitliği sağlamak olması
- D) Dayanağının korku olması
- E) Tek kişinin toplumu yönetmesidir.

3. T. Hobbes'a göre devlet, insanların uzlaşıp anlaşarak oluşturdukları bir varlıktır. İnsanlar, varlıklarını güven altına almak için, birbirlerine söz vererek uzlaşmışlar, sözleşmişlerdir. Devlet bu sözleşmenin ifadesi olarak doğmuştur.

Parçada devletin oluşmasının temelindeki etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumsal sözleşme
- B) Orta sınıflaşma
- C) Geleneklerin korunması
- D) Bürokrasinin oluşması
- E) Sınıf çıkarının korunması

4. Rousseau'un siyaset kuramını, "insanın doğası bakımından kesinlikle iyi olduğunu" kabul etmesi etkilemiştir.

Bu örnek aşağıdaki yargılardan hangisini doğrular?

- A) Bireyin devlete, devletin de bireye karşı hak ve sorumlulukları vardır.
- B) Özgürlük ancak bir devletin varlığıyla olanaklıdır.
- C) Kanunlar ne kadar iyi olursa olsun, yöneticiler kötüye düzen sağlanmaz.
- D) Bir düşünürün siyaset kuramını, insana bakış tarzı etkiler.
- E) Devlet bir toplumsal sözleşmeyle oluşur.

5. Siyaset felsefesinin tartışma konusu yaptığı çeşitli sorular vardır:

- I. Egemenliğin kullanılış biçimleri nelerdir?
- II. Bireyin temel hakları nelerdir?
- III. Kişi vicdanı karşısında evrensel bir ahlak yasası var mıdır?
- IV. Bürokrasiden vazgeçmek mümkün müdür?
- V. Bilgi gerçeği verebilir mi?

Yukarıdaki sorulardan hangileri siyaset felsefesinin ilgi alanında değildir?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
D) II ve IV E) III ve V

6. Bir siyaset felsefecisine göre, mülkiyet, tarımın gelişmesi ve maden işçiliği zamanla doğal eşitliği bozmuştur. Maden işletmeciliği bazı insanların silahlanmalarına yol açmış; tarımda özel mülkiyet bazı kesimlerin topraklar üzerinde tekel kurmalarına neden olmuş ve böylece doğal eşitliğin bozulmasına katkıda bulunmuştur.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Toplumun yararına olan bir şey aynı zamanda bireyin yararınadır.
B) İnsanlar arası eşitsizliğin kaynağında mülkiyet, dolayısıyla bencillik vardır.
C) Kanunların iyiliğinden çok, yöneticilerin erdemi gerçekleştirecek kişilerden oluşması önemlidir.
D) Yöneticilerle yönetilenler uyum içinde olmalıdır.
E) Bireyin devlete devletin de bireye karşı hakları vardır.

7. Platon'a göre, göz görmekten, kulak duymaktan, ayak yürümekten, bu arada köle çalışmaktan, aydın ise yönetmekten mutlu olur. Bunun tersi herkes için hüsrandır. O halde aydınların yönetmesi yalnız kendilerinin değil öbür sınıfların da çıkarıdır. Aydın yönetir, asker çalışır. Erdem de budur.

Buna göre, erdemi ifade eden yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Herkesin kendi doğasına uygun olan işi yapmasıdır.
B) Devlette adalet hakim olmalıdır.
C) Devletin olmadığı toplumlarda karmaşa hakim olur.
D) Özgürlüğe saygı gösterilmesi devletin temel ilkelerindendir.
E) Devletin görevi bireylere hizmet etmektir.

8. R. Michels'in "oligarşinin demir yasası" adını verdiği, tüm örgütlerin – en demokratik olanların bile – yapılarını zamanla fiilen oligarşiye dönüştüreceği görüşü ve K. Marks'ın "toplumsal değişimin zorunluluğu yasası" adını verdiği saptaması sosyal bilimlerin de yasalara sahip olabileceğine yönelik girişimlerdir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) R. Michels ve K. Marks politikacıdır.
B) Sosyal bilimlerde farklı görüşler olabilir.
C) Siyaset bilim ve siyaset felsefesi farklı alanlardır.
D) Düşünürler ideal toplum arayışındadırlar.
E) Sosyal bilimlerde de doğru bilimlerdeki gibi yasalara ulaşılabilir.

9. Toplumsal gelişme durmaz ve her dönemde yeni gerginlikler ortaya çıkabilir. Önemli olan bu gerginliklerden ortaya çıkacak yeni düzenin ne olduğu değil nasıl olduğu veya nasıl olması gerektiğidir. İşte bu nedenle siyaset felsefesi her zaman biraz ütopya içerecektir.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

- A) En iyi yönetim biçimi demokrasidir.
B) Ütopyalar her dönemde var olmuş ve olacaktır.
C) Siyaset felsefesi olanın yanında olması gerekeni de inceler.
D) Ütopyalar siyaset felsefesinin konusu değildir.
E) En iyi toplumsal düzeni bulana kadar arayışlar devam edecektir.

1. E 2. C 3. A 4. D 5. E 6. B 7. A 8. E 9. B

TEST – 4

1. Siyaset felsefesi, sosyoloji ve siyaset bilimin malzemelerinden özgür bir biçimde yararlanmasına karşın, onlar gibi yalnızca açıklayıcı ve betimleyici bir girişim değildir. Siyaset felsefesi bu bilimlerin ele aldığı olay ve olguları yorumlar ve değerlendirir.

Parçada siyaset felsefesinin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Siyasetle ilgili kavramları incelemesi
B) Siyasetin nasıl olması gerektiğini ele alması
C) Devleti ve diğer toplumsal kurumları incelemesi
D) Siyaset felsefesinin yorumlayıcı olması
E) Siyasetle ilgili betimlemeler yapması

2. Mutlak bir demokrasi, yani egemenliğin kaynağı olarak halk iradesi, genel irade kavramından hareket eden Rousseau "halkın sesinin hakkın sesi" olduğu, halk iradesinin tanımı gereği yanılmaz olduğunu savunarak halk iradesine herhangi bir sınır konulmadan ve egemenliğin herhangi bir şekilde paylaştırılmasından hoşlanmadığı için mutlak egemenlik görüşünün tarafını tutar.

Parçada anlatılanları aşağıdaki görüşlerden hangisi destekler?

- A) Devletin sürekliliği, kişilerin yasalara uygun davranmasına bağlıdır.
B) Devlet fikri tamamen reddedilmelidir.
C) Egemenlik mutlak ve sınırsız olmalıdır.
D) İdeal bir devlet düzeninin ölçütü eşitlik olmasıdır.
E) Devlet bireyin temel haklarını, korumalıdır.

3. – Hem teokrazi, hem monarşi hem de demokrasi taraftarları egemenliğin mutlak sınırsız olması gerektiği konusunda görüş birliği içindedirler.
– Montesquieu, Locke, Mill, Hayek gibi birçok düşünür yöneticinin, iktidar sahibinin egemenliği kullanışına bazı kayıtlar, sınırlar getirilmesi gerektiği görüşünü savunurlar.

Bu iki farklı görüş aşağıdaki sorulardan hangisine cevap niteliğindedir?

- A) Bürokrasiden vazgeçilebilir mi?
B) Devletsiz toplum var mıdır?
C) İktidarın kaynağı nedir?
D) İdeal düzen sağlanabilir mi?
E) Egemenlik mutlak ve sınırsız mıdır?

4. Her iktidar kendine göre bir hukuk sistemi oluşturarak meşruluğunu temellendirir. İktidarı sağlama teknikleri arasında en etkili araç, iktidarın meşru olduğu hakkında bir kanaat oluşmasıdır. Çünkü, kamu vicdanında tutunmayan, saygı görmeyen, inanılmayan bir iktidar uzun süre, sırf fiziki kuvvetle ayakta duramaz.

Bu parçadan çıkarılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Meşruiyetin ölçütü toplumun çıkarların korumaktır.
B) Devlet ortak iradeye uygun olarak yapılmışsa meşrudur.
C) İlk Çağ devletlerinde yazılı hukuk söz konusu değildir.
D) İktidar bir meşruiyete dayandırılmazsa kalıcı olamaz.
E) Devlet Tanrısal amaçlarla meşruiyet kazanır.

5. Bürokrasinin eleştirisi konusu olan yanları, özellikle güç kazanarak özgürlük ve demokrasi üzerinde oluşan etkisi, M. Weber'e göre, ancak bunalım dönemlerinde ortaya çıkan "karizmatik liderler"le azaltılabilir.

Aşağıdakilerden hangisi parçadan ulaşılabilecek bir yargı değildir?

- A) Bürokrasinin olumsuz yönleri vardır.
B) Bürokrasi, karizmatik otoritenin hakim olduğu toplumlarda görülür.
C) Bürokrasinin demokrasi üzerinde etkisi vardır.
D) Bürokrasinin olumsuz etkisini karizmatik liderler azaltabilir.
E) Bürokrasinin güç kazanan olumsuz yönleri özgürlük üzerinde etkilidir.

6. Liberalist düzenin savunduğu "bireysel çıkarlar sonuçta genel çıkarları gerçekleştirir." ilkesi doğrulanamamıştır. Tam tersine eşitliğe yer vermeyen özgürlük, toplumu mutlu azınlık ve yoksul çoğunluk olmak üzere ikiye bölmüştür. Eşitliği temel alan, ama özgürlüğe yer vermeyen yaklaşım da toplumu doyuramamıştır. Çünkü eşitlikle özgürlük bir bütünün iki parçası gibidir. Eşitliğin alanı artarsa, özgürlüğünki azalır; özgürlüğünki genişlerse, eşitliğinki daralır. İnsanların ve toplumların özgürlüğe olduğu kadar eşitliğe de ihtiyacı vardır.

Parçada aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmıştır?

- A) Toplumun devamı için devletin gerekli olduğu
B) Bürokrasiden vazgeçilebileceği
C) İktidarın kaynağının geleneklerden geldiği
D) Özgürlüğü ya da eşitliği temel alan yaklaşımların toplumları ideal düzene ulaştıramadığı
E) Yöneticilerin bu alanla ilgili eğitim alması gerektiği

7. Sanatı sırf ekonominin, ekonomiyi sırf ahlakın, hatta ahlaki sırf siyasetin normları, kuralları, değerleri ile yargılamak veya onların bazılarını diğerlerine, özellikle temel kabul edilen tek bir tanesine indirgemek yanlış ve zararlı sonuçlara yol açmaktadır. Yakın tarihimizde yaygın şekilde gördüğümüz gibi sanatı veya ekonomiyi siyasetin ışığında anlamak ve yönlendirmek teşebbüsleri hem sanatın ve ekonominin, hem de siyasetin zararına bazı olumsuz sonuçlara yol açmıştır.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Bütün insanların benimseyeceği bir düzene ulaşma çabası gereksizdir.
B) Devletin gerekli olup olmadığı soruşturulmalıdır.
C) Toplumsal hayat bir bütündür ve bu bütün içinde çeşitli parçalar birbirleriyle ilişkilidirler.
D) Devleti ve siyasi hayatı sürekli ve bilinçli bir sorgulama ve denetim altında bulundurmalıdır.
E) Toplumsal hayat için bir egemenin varlığı gereklidir.

8. "Özgürlük talep eden tutumların liberalizm, eşitlik talep eden tutumların sosyalizm şeklinde karşımıza çıktığını görüyoruz. Bize göre insanlık, bu iki talebi bağdaştırma konusunda bugün tüm geçmişine oranla çok daha fazla olanağa sahiptir."

DIEMER

Bu parçanın dayanağı olabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) En iyi yönetim biçimi demokrasidir.
B) Özgürlük ve eşitliği temel alan yaklaşımlar günümüzde yok olmuştur.
C) Hem özgürlük hem de eşitlik taleplerine yönelik bir sistem en iyi toplumsal düzendir.
D) Liberalizm ve sosyalizmi bağdaştırmak ancak bir ütopya'dır.
E) İnsanlık her zaman iyiye yönelecektir.

1. Yaşamak bir takım çıkarlara uygun olarak tercihlerde bulunmaktır. İyi bir toplum, bu tercihlerin en barışçıl bir şekilde ifade edildiği ve gerçekleşme imkanlarını bulduğu toplumdur. Yöneticilerin görevi de kendi tercihlerini veya doğrularını yönetilenlere zorla kabul ettirmek değil, yönetilenlerin mümkün olduğu kadar kendi standartlarına göre birlikte yaşamalarını mümkün kılacak önlemleri almaktır.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Yöneticilerin görevi doğrularını zorla yönetilenlere kabul ettirmek değildir.
B) Yönetenler yönetilenlerin kendi standartlarına göre yaşamalarını sağlayacak ortam hazırlamalıdır.
C) İyi bir toplum tercihlerin barışçıl bir şekilde ifade edilebildiği toplumdur.
D) Yaşamak tercihlerini çıkarları doğrultusunda oluşturabilmektir.
E) Yönetilenler yöneticilerin tercihlerini ve doğrularını hiç şüphesiz kabul etmelidirler.

2. – Bir teokrazi taraftarı için Tanrı'nın iradesi, iradesinin ürünü olan yasalar koyma hakkı tartışılmaz olduğu için Tanrı'nın egemenliğinin mutlak ve sınırsız olması gerekeceği tabidir.
– Hobbes gibi monarşi taraftarları egemenliğin mutlak ve sınırsız olması gerektiğini söylerler.
– Rousseau gibi bir demokrasi taraftarı egemenliğin mutlak ve sınırsız olması gerektiğini söyler.

Parçada verilen üç farklı yönetim anlayışının (teokrazi, monarşi, demokrasi) ortak noktası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Egemenlik mutlak ve sınırsız olmalıdır.
B) Yöneticiler seçkinlerden oluşmalıdır.
C) Yönetim, yöneticilerin şan ve şerefini korumaya yönelik olmalıdır.
D) Yönetimde halkın kendisi veya temsilcileri söz sahibi olmalıdır.
E) Egemenlik anayasal kurallarla belirlenmelidir.

3. İnsanoğlu bilinçli bir varlık olarak her zaman iyiyi ve doğruyu seçseydi, başkalarının haklarına saygı gösterseydi ve kendini kontrol edebilseydi. toplumsal sözleşmeye de gerek kalmazdı. Fakat insanların en azından bir kısmı kötüye de yönelebilir ve bu nedenle bireylerin oluşturduğu toplumdaki düzen bireysel vicdanlara bırakılamaz. O halde siyasi ve hukuki bir düzen mekanizmasına ihtiyaç vardır.

Parçada aşağıdaki konulardan hangisi ele alınmaktadır?

- A) Bireyin mi yoksa devletin mi üstün olduğu
B) Toplumsal dayanışmanın önemi
C) İnsan hak ve özgürlükleri
D) Yönetim biçimleri
E) Devletin niçin gerekli olduğu

4. Montesquieu için hiçbir güç sınırsız değildir. Yasalara, insan hak ve özgürlüklerine saygılı olmak gerekir. Birey devlet ilişkisinin, boyun eğen ve eğdiren bir ilişki olmaktan çıkartılmasında Montesquieu'nun büyük katkıları olmuştur. Onun siyaset felsefesi açısından önemi buradan gelmektedir.

Parçaya göre, aşağıdakilerden hangisi siyaset felsefesinde Montesquieu'yu önemli kılan özelliklerden değildir?

- A) Sınırsız bir siyasi güç kabul etmemesi
B) Yasalara saygılı olmak gerektiğini söylemesi
C) Yönetici ve yönetileni boyun eğdiren ve boyun eğen olarak görmemesi
D) Hak ve özgürlüklere saygılı olmak gerektiğini söylemesi
E) Tek kişinin toplumu keyfince yönetmesini istemesi

5. Seçimle gelen siyasal iktidar gidici, oysa atamıyla gelen memurlar ordusu (bürokrasi) kalıcıdır. Gidici olduğunun bilincinde olan hükümetler işleri hızlandırmak isterken, halk önünde sorumlu olmayan, ama iş güvenliğine ve gelecek güvencesine sahip olan bürokrasi, kendi ayrıcalıklarını koruma ve kendi kurallarına göre ağır çalışma eğilimindedir.

Bürokrasinin ağır çalışma eğiliminde rahat davranmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Seçimle işbaşına gelmelerinden
B) Halk karşısında sorumlu olmamaları, iş güvenliği ve gelecek güvencesinden
C) Gidici olduklarını bilmelerinden
D) Güçlerini halktan almalarından
E) Arkalarında hükümetin gücünü hissetmelerinden

6. Yakın tarihimizde yaygın bir şekilde gördüğümüz gibi sanatı veya ekonomiyi siyasetin ışığında anlamak ve yönlendirmek girişimleri hem sanatın ve ekonominin, hem de siyasetin kendisinin zararına bazı olumsuz sonuçlara yol açmıştır. Bu eğilim hem sanat alanında başarısız ve kısır bir takım eserlere, hem ekonomi alanında zararlı bir takım tıkanmalara, hem de siyasetin kendi alanında gereksiz yüklerle neden olmuştur.

Parçada anlatılanları aşağıdaki yargılardan hangisi destekler?

- A) Sanat ve ekonomiyi siyasetin ışığında değerlendirmek hem sanat ve ekonomiye hem de siyasete zarar verir.
B) Devlet yapı olarak insana benzer.
C) Siyaset yalnız siyasetçilere bırakılmayacak kadar ciddi bir iştir.
D) Siyaset kuramının ilk sorunu devletin gerekli olup olmadığı sorunudur.
E) Devlet meşru ve gerekli bir kurumdur.

7. Toplumsal hayat için bir egemenin varlığını gerekli görenler arasında görüş farklılığı vardır. Bazı düşünürler de egemenin insanlar olması ve siyasi varlığı oluşturan kural ve yasaların insanların doğal yetilerinden, doğal niteliklerinden, doğal ihtiyaçlarından kaynaklanan yasalar olması görüşü ağır basmıştır. Bazı düşünürlere göre ise egemen Tanrı veya Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisi olan kişiler olmalıdır.

Yukarıdaki iki farklı görüş aşağıdaki sorulardan hangisine cevap niteliğindedir?

- A) Bürokrasi yararlı mıdır?
B) Toplum kim yönetmelidir?
C) Devlet gerekli midir?
D) Bireyin temel hakları nelerdir?
E) Siyasi liderde bulunması gereken özellikler nelerdir?

8. A. Simith'in "Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler" sözüyle özetlenen liberalizme göre insanın en önemli hakkı özgürlüktür. İnsanlar istediğini istediği kadar üretebilmeli ve dünyanın her yerinde serbestçe satabilmelidir. Devlet, bireyin özgürlüğünü kullanmasına olanak verirse herkes mutluluk ve barış içinde yaşayabilir. Çünkü ekonomik özgürlük; siyasi, dinsel ve sosyal özgürlüklere temel olacaktır.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçların hangisi çıkarılabilir?

- A) Eşitlik ancak liberalizmde mümkündür.
B) Üretim, rekabet, ticaret vb. ekonomik alanlarda bireyler serbest olmalıdır.
C) İnsanlar ekonomik, siyasi ve sosyal bakımdan eşit olmalıdır.
D) Özgürlük veya eşitlik ilkelerinden yalnız birinin yeterli olmayacağı görülebilir.
E) İdeal düzeni belirleyen ölçütler; adalet, eşitlik ve özgürlüktür.

TEST - 6

1. J. Locke için insan bencil değildir. İnsan zaman zaman başkalarının iyiliği için çalışır. Diğer insanlarla işbirliği yapmaktan hoşlanır. J. Locke siyaset kuramını da insana bu bakış tarzı parantezinde oluşturmuştur.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Çağın özellikleri düşünürlerin siyasete bakışını etkilemiştir.
B) Siyaset kuramı, belli bir insan doğası anlayışına dayanır.
C) Bireyler eğitimle yasalara uygun hale getirilir.
D) Her bireye güç ve yetenekleri doğrultusunda fırsat verilmelidir.
E) Birey ve devlet ilişkisi akılcı bir şekilde denetlenmelidir.

2. Özgürlüğü ya da eşitliği temel alan yaklaşımlar toplumları ideal düzene ulaştıramamışlardır. Eşitliğe yer vermeyen özgürlük, özgürlüğe yer vermeyen eşitlik yaklaşımları sorunludur. Eşitliğin alanı artarsa özgürlüğün alanı azalır, özgürlüğün alanı artarsa eşitliğin alanı azalır. Oysa insanların ve onlardan oluşan toplumların özgürlüğe olduğu kadar eşitliğe de gereksinimleri vardır. Bu nedenle bunları kaynaştırabilecek üçüncü bir kavrama başvurmak gerekmiştir; o da adalettir.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Toplumları ideal düzene ulaştıracak şey, adalettir.
B) Hukuk devletinde herkesin yasalara uyması gerekir.
C) Demokratik toplumlarda sivil toplum kuruluşları artırılmalıdır.
D) Devlet gerektiğinde zor kullanma yetkisine sahiptir.
E) Toplumsal yaşamın karmaşadan kurtulması gerekir.

3. Demokratik ya da hukuksal egemenlik tarzı daha çok modern toplumlarda görülür. Otoritenin kaynağı ne gelenekler ne de liderlerin olağanüstü niteliklerindendir. Otoritenin kaynağı yazılı kurallardır yani hukuktur. Hukuk kuralları yönetilenleri olduğu gibi yönetenleri de bağlar. Gücün kullanımı sınırlıdır. Yönetilenlerin itaati hukuka karşıdır. İktidar gücünün kullanımında, geniş bir memur grubu yer alır.

Aşağıdakilerden hangisi demokratik ya da hukuksal otorite için geçerli değildir?

- A) Yöneticiler sınırsız yetkiye sahiptir.
B) Otoritenin kaynağı yazılı kurallardır.
C) Yazılı kurallar, yönetenler için de geçerlidir.
D) Yönetilenlerin itaati lidere değil hukuka karşıdır.
E) İktidar, gücünü memurları aracılığıyla gerçekleştirir.

4. Bulduğumuz yakın dönemlerde yine farklı neden ve gerekçelerle egemenin insanlar olması ve siyasi varlığı oluşturan kural ve yasaların insanların doğal yetilerinden, doğal niteliklerinden, doğal ihtiyaçlarından kaynaklanan yasalar olmaları gerektiği görüşü ağır basmıştır.

Yukarıdaki görüş aşağıdaki sorulardan hangisine cevap niteliğindedir?

- A) Toplumsal hayata kim egemen olmalıdır?
B) İktidar kaynağını nereden alır?
C) Sınıfsız bir toplum var mıdır?
D) Devlet nasıl ortaya çıkmıştır?
E) Sivil toplumun demokrasi açısından önemi nedir?

5. – Protagoras'a göre "Her şey insana göre değişir." Dolayısıyla herkesin isteyebileceği bir düzen olamaz.
- Gorgias'a göre, varlık denen şey yoktur ki, ideal olsun. "Varlık olsa bile onu bilmek mümkün değildir. Bilmek mümkün olsa bile onu başkasına bildirme olanağı yoktur." sonuç olarak ideal olan da bilinemeyeceği için, olabilirlik olanağına sahip değildir.

Protagoras ve Gorgias'ın paylaştıkları ortak düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sınıfsız toplumun olamayacağı
B) Bürokrasiden vazgeçilemeyeceği
C) İdeal düzenin olamayacağı
D) Kuvvetler ayrılığının olduğu
E) Devletin doğal düzenin devamı olduğu

6. Bazı sofistler, daha sonra da Proudhon ve Marx farklı gerekçelerden hareketle devletin hiç de gerekli ve yararlı olmadığını, hatta kesinlikle zararlı olduğunu ve dolayısıyla ortadan kaldırılması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Buna karşılık, bazı siyaset felsefecileri gerek insan hayatının mümkün olması, gerekse kalite bakımından üstün bir toplumsal hayatın yaşanabilmesi için devletin gerekli veya değerli bir kurum olduğuna hükmetmişlerdir.

Parçada anlatılanlar aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) Siyaset bilimi ile siyaset felsefesinin farklı olduğunu
B) Toplumsal yapıyı oluşturan unsurların birbirinden üstün olmadığını
C) İnsan ihtiyaçlarının karşılanabilmesi açısından, siyasi rejimler arasında görüş farklılığının olduğunu
D) Devletin gerekliliğine ilişkin, düşünürler arasında farklılığın olduğunu
E) Yöneticilerin sınırsız güç kullanabilmeleri gerektiğini

7. "Bir insan topluluğunda herkesin herkesle, haklarını bir kimse ya da kurula devretmesiyle – sözleşmesiyle – oluşan devlette, bütün herkes, o kimse ya da kurulun bütün eylem ve yargılarını kendisinininkiler gibi yetkili kılacaktır. O halde halkın büyük bölümünün onayladığı egemen gücün kararlarını kabul etmemek, baştan yapılmış olan bu sözleşmeye aykırı, dolayısıyla adil olmayacaktır. Bir kimse ya bu karara boyun eğerek ya da eskiden içinde olduğu herhangi biri tarafından yok edilebileceği savaş durumuna bırakılır.

"T.HOBBS, Leviathan'dan"

Hobbes'a göre birey – devlet ilişkisinde, bireyden beklenen tavır aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Demokrasiye aykırı düşünceleri reddetmek
B) Çoğunluğun onaylanmasıyla oluşan devletin kararlarına karşı çıkmamak
C) Halkın çoğunluğunun kararlarına uymak
D) İnsan haklarını gözetmek
E) Kendi özgür istenciyle devlet yönetimine katılmak

8. Sivil toplum, siyasal güçlerin egemenliği altında olmayan ve bu güçlerin baskısına karşı belirli bir direnç gösterebilen toplumdur.

Aşağıdakilerden hangisi sivil toplumun özellikleri arasında yer almaz?

- A) Özgür vatandaşlardan meydana gelmesi
B) Vatandaşların, devlet karşısında daha çok özerkliğe sahip olması
C) Vatandaşların sivil inisiyatif kurabilmeleri
D) Demokratik kurum ve kuralların yerleşmiş olması
E) Vatandaşların, yöneticilerin egemenliğine boyun eğmeleri

1. Locke, paranın ortaya çıkışını takip eden bir sonraki dönemde insanların zeka ve kabiliyet farklılıklarının artık gitgide farklılaşan servetlere yol açtığını ve bunun da eski doğa yasasına dayanan ilişkileri tamamen bozduğunu söyler. Bu son dönemde artık toplumdaki hak ihlalleri doğa yasaları tarafından kontrol edilemez hale gelmiştir. Bu huzursuz, emniyetsiz durumdan kurtulmanın yolu diğer insanlarla sözleşme yaparak medeni duruma, devlete geçmektir.

Parçaya göre, devletin ortaya çıkmasının temelindeki faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hak ihlallerinin doğa yasaları tarafından kontrol edilemez hale gelmesi
B) Yöneticilerin aydınlardan oluşmaması
C) Yasaların geleneklere dayanmaması
D) Devletin bireyin temel haklarını koruyamaması
E) Yöneticilerin yasalara uyumda halka zor kullanması

2. Cumhuriyet siyasal erdeme dayanır. Siyasal erdem ülke ve toplum çıkarlarını kişisel çıkarların üstünde tutmaktır. Siyasal erdem demokrasinin temel ilkesidir, onu ayakta tutan güçtür; yasalara saygıyı ve bağlılığı sağlar.

Parçaya göre siyasal erdem için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ülke sevgisidir.
B) Monarşinin dayandığı temel ilkedir.
C) Toplum veya ülke çıkarını kendi çıkarından üstün tutmaktır.
D) Yasalara saygıyı sağlar.
E) Toplum sevgisidir.

3. – Akli başında hiç kimse istese de istemese de siyasetten kaçamaz.
- Siyasetten kaçınmanın kendisi olsa olsa kötü bir siyaset olabilir.
- Hayatımızın büyük bir bölümünün siyasi kurumlar ve süreçler tarafından belirlendiği günümüz dünyasında siyasetten kaçmak, hayattan kaçmaktır.

Parçadaki üç görüşün ortak noktası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Demokrasi vazgeçilmezdir.
B) İnsan için siyaset kaçınılmazdır.
C) Temel insan hakları korunmalıdır.
D) Kişilerin refah seviyeleri artırılmalıdır.
E) Yöneticilerin şan ve şerefleri korunmalıdır.

4. Farklı gerekçelerden hareket etmekle birlikte gerek teokrasi taraftarları, gerek Hobbes gibi monarşi taraftarı, gerekse Rousseau gibi demokrasi taraftarları egemenliğin mutlak ve sınırsız olması gerektiğini konusunda görüş birliğindedir.

Bu görüş birliğine aşağıdaki yargılardan hangisi "karşı tez" oluşturur?

- A) Toplumda sivil toplum kuruluşları artırılmalıdır.
B) Bir toplum için devlet gereklidir.
C) Yöneticinin, iktidar sahibinin egemenliği kullanışına bazı sınırlar getirilmelidir.
D) Siyaset felsefecileri insan bilimlerinin verilerinden yararlanmalıdır.
E) Toplumsal hayat için bir egemenin varlığı gereklidir.

5. Bir siyaset bilimci en küçükünden en büyüğüne, en ilkelinden en gelişmişine, en geçicisinden en süreklisine kadar bütün toplumsal gruplarda yönetenler ile yönetilenler arasında köklü bir ayrım olduğunu ve bir yanda emreden, öte yanda itaat eden kişilerin bulunduğunu söyler.

Parçada sözü edilen siyaset bilimci aşağıdaki düşüncelerden hangisini benimsemektedir?

- A) Toplamların farklı niteliklerine rağmen, her toplumdaki yöneten yönetilen farklılığı vardır.
- B) Toplumlar da ideal seviyede toplumsal adaleti sağlamak mümkün değildir.
- C) Demokratikleşmenin ölçütü sivil toplum kuruluşlarının artmasıdır.
- D) Sosyal düzeni sağlamak devletin en temel görevidir.
- E) İktidarın kaynağı her toplumda farklılık gösterir.

6. Kropotkin: "Yasalar adalet duygusunu geliştirmişti, onu mahvetmiştir."

Bakunin: "En radikal devrimciyi alın ve onu bütün Rusların tahtına oturtun; bir yıl bile geçmeden o Çar'dan beter olacaktır."

Yukarıdaki iki anarşist düşünürün bu sözleriyle uyulan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devletler adalet ve özgürlüğü koruyucu olmalıdır.
- B) Özgürlük ve adalet ancak güçlü bir devlette mümkündür.
- C) Yasalar, devlet ve hükümet insana zarar verir.
- D) Hukuk kuralları devlet için de bağlayıcıdır.
- E) Devlet içinde kölelik yasaklanmıştır.

7. Ütopya olmayan yer demektir. Siyaset felsefesinde bazı düşünürlerin tasarladıkları hayali devlet olarak görülür. Bu düşünürler e göre şimdiye kadarki devlet biçimleri insanın sorunlarını çözmemiştir. Bu nedenle gelecekte olabilecek devletleri tasarlamışlardır. Örneğin Bacon'un Yeni Atlantis adlı eserinde halkın sağlık ve ahlakını sağlayan, bilgiye dayalı bir devlet anlayışı vardır.

Parçadan hareketle ütopyalarla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tüm ütopyalar insanlık için olumlu gelecek tasarımlardır.
- B) Hayali devlet tasarımlarıdır.
- C) Ütopya, olmayan yer demektir.
- D) Şimdiye kadar var olan devlet biçimlerinden farklı tasarımlardır.
- E) Yeni Atlantis Bacon'un bir ütopyasıdır.

8. Hukuk devletinde devlet gücünü kullanan tüm organlar ve kişiler, Anayasa başta olmak üzere yürürlükteki hukuk düzeni tarafından çerçevesi çizilen sınırlar içinde hareket edebilir.

Bu parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anayasa hükümleri sorgulanamaz.
- B) Hukuk devletinde temel hak ve özgürlükler güvence altındadır.
- C) Hukuk devletinde devletin gücü sınırlandırılmıştır.
- D) Devlet içinde yasama, yürütme, yargı bağımsızdır.
- E) Kanunların geçerli olduğu her devlet hukuk devletidir.

TEST - 8

1. Toplumu "Kim yönetmelidir?" sorusunu Platon rahatlıkla "Aydınlar" diye cevaplandırır. Aydınların neden yönetmesi gerektiğini ise biliyoruz: Çünkü aydınlar yönetim bilimi denen bilimi, yönetim uzmanlığı denen uzmanlığı bilen, bilme kabiliyetine sahip olan insanlardır. Herkes doğuştan bu yeteneklere sahip değildir. Aristoteles'in dediği gibi "Bazıları doğuştan köle, bazıları ise efendidir."

Parçaya göre, yöneticilerin aydınlardan oluşmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ekonomik açıdan güçlü olmaları
- B) Yönetim ile ilgili bilgi ve uzmanlığa sahip olmaları
- C) Köklü bir soydan gelmeleri
- D) Toplumsal değerlere sahip çıkmaları
- E) Toplum tarafından seçilmiş olmaları

2. İnsan doğasının ne olduğu, insanın biyolojik, fizyolojik, psikolojik yapısı ve özellikleri çeşitli bilimlerin, özellikle de psikoloji, sosyoloji ve antropoloji gibi insan bilimlerinin araştırma konusudur. Bu konuda bu bilimlerin tarafından sağlanacak bilimsel veriler, siyaset kuramlarının değerlendirilmesinde, red veya kabul edilmelerinde veya başka bir siyaset kuramının geliştirilmesinde hayati öneme sahip olacaktır.

Parçada aşağıdakilerden hangisinin önemi vurgulanmıştır?

- A) Yöneticilerin adaletli olması gerektiği
- B) Yöneticilerin bilgili kişilerden oluşması gerektiği
- C) Yasalar karşısında herkesin eşit olduğu
- D) Siyaset kuramlarının değerlendirilmesinde insan bilimlerinin verilerinden yararlanılması gerektiği
- E) Bir devlette yasama, yürütme ve yargı güçlerinin farklı ellerde olması gerektiği

3. Montesquieu, Locke, Mill, Hayek gibi birçok düşünür veya filozof; yöneticinin, iktidar sahibinin egemenliği kullanımına bazı kayıtlar, sınırlar getirilmesi gerektiği görüşünü savunmaktadırlar.

Parçada aktarılan düşünceye "karşı tez" oluşturan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Egemenlik insana ait olmalıdır.
- B) Seçkinler yönetimde olmalıdır.
- C) Yönetimde karizmatik liderler olmalıdır.
- D) Devlet gerekli ve değerli bir kurumdur.
- E) Egemenlik mutlak ve sınırsız olmalıdır.

4. Maurice Duverger'e göre şimdiye kadar incelenmiş, ilkel denen her toplumda bireyselleştirilmiş iktidar izleri bulunmaktadır. Adına ister din adamları, ister sihirbazlar, ister ihtiyarlar heyeti densin her zaman küçük bir grup buralarda bütün toplumun yönetimini elinde bulundurur.

Bu parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devlet en üst toplumsal kurumdur.
- B) Çağdaşlaşma sivil topluma geçiş girişimidir.
- C) Devletin amacı toplumsal düzeni sağlamaktır.
- D) İdeal düzene ulaşmak mümkündür.
- E) Geçmişten günümüze bütün toplumlar da yöneticiler bulunmaktadır.

5. Siyaset felsefesinin konularından biri de, bireyin yalnız insan olması bakımından sahip olduğu, bir başkasına devredilemez haklarıdır. Özgürlük, mülkiyet, güvenlik, zulme karşı koyma, düşünme, düşündüğünü ifade etme vb. Kuşkusuz, düşünce tarihinde bu haklar üzerinde sınırlı, farklı tartışmalar yapılmıştır. Ancak bunların formüle edilerek yazılı bir belgeyle ilan edilmesi Fransız İhtilali'yle olanaklı olmuştur.

Parçada siyaset felsefesinin hangi konusu vurgulanmıştır?

- A) Bireyin temel hakları
- B) Bürokrasinin işlevi
- C) Otoritenin kaynağı
- D) Sivil toplumun anlamı
- E) Meşruiyetin ölçüsü

6. Bazı düşünörlere göre devletin görevi yalnızca iç ve dış güvenliğı ve yargı işlevini yerine getirmek değildir. Bunların yanında devletin yurttaşların eğitimi, sağlığı ile ilgilenmesi, zayıf durumda bulunanları koruması, yoksullara gelir aktarımı yapması görevlerindendir.
- Bu durum aşağıdakilerden hangisini gösterir?**

- A) Yönetime halkın katılımı gerektiğini
B) İdeal düzenin hiçbir zaman oluşturulamayacağını
C) Devletin insan doğasına uygun bir düzen olduğunu
D) Devletin hukuksal görevlerinin yanında sosyal görevlerinin de olduğunu
E) İktidarın gücünü geleneklerden alması gerektiğini

7. Sofistler genel olarak doğal olanı insanın özüne daha uygun, dolayısıyla doğru ve iyi olarak kabul ederler. Yasal olan ise onlara göre insanın özüne aykırı, yalnızca toplumun ve uyumun sonuçları olan şeydir ve dolayısı ile de yapay ve kötüdür. Örneğin, kölelik, bazı sofistlere göre, işte böyle bir yapay kurum olup doğada kendisine rastlamadığımız dolayısıyla da ortadan kaldırılması gereken bir kurumdur. Bu tür yapay, insan elinden çıkma, toplumun ve uyumun sonucu olan kurumların başında da devlet gelir.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devletin sürekliliğı hukuk kuralları ile olanaklı hale gelir.
B) Devlet insan doğasına uygun olmadığı için gereksiz bir kurumdur.
C) Devlet her türlü gücü kullanma hakkına sahiptir.
D) Devlet egemenlik için vardır.
E) Devlet için ülke yararına olabilecek her eylem ve her hareket tarzı meşrudur.

8. "Her tarihsel çağın gerçekleştirmeyi amaçladığı 'ideler' vardır. Örneğin Orta Çağ'ın idesi, insanlığı dinsel bir çatı altında, evrensel bir devlet idealinde birleştirmektir. Yeni Çağ'ın ideleri ise 'özgürlük' ve 'eşitlik' olmuştur. Günümüz siyaset felsefesinin en önemli sorunu olan 'demokrasi', bu idelerin gerçekleşme sürecinin bir ürünüdür.

Parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) İdealizm, ideallere ulaşmayı amaçlayan bir felsefi akımdır.
B) Günümüz siyaset felsefesi, yalnızca "daha iyi bir demokrasi" sorunu üzerinde durmaktadır.
C) İdealizm her çağda görölmüştür.
D) Demokrasi, özgürlük ve eşitlik idelerinin gerçekleşebileceğı düşüncesiyle oluşturulmuştur.
E) Her çağda ortak olarak görölen ideler özgürlük ve eşitliktir.

9. Taş Devri göçebe insan topluluklarında bile siyasetin izlerine rastlamak mümkündür. Ancak ilk kez Atina'da siyasal sorunlar bağımsız insan muhakemesi ve aklıyla özgürce, rasyonel bir zeminde tartışılıp, bu sorunlara çözüm aranmıştır. Bu dönemde demokrasi, oligarşi, krallık gibi siyasal yönetim biçimleri ele alınmış, birey – devlet ilişkisi sorgulanmıştır.

Parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Siyaset felsefesi yeni bir felsefe disipliniştir.
B) Siyaset felsefesi, siyaset bilimin konuları olan yönetim biçimlerini incelemeyiz.
C) Siyaset felsefecilerinin tamamı demokrasiyi en iyi yönetim kabul eder.
D) Siyasal ideolojileri siyaset felsefesi ele almaz.
E) Atina rasyonel siyasal düşüncenin doğduğu yer olarak kabul edilebilir.

TEST – 9

1. Romalılardan kalma tanıma göre "Adalet herkeş kendine düşeni vermektir. "Yani duruma göre ödüllendirme ve cezalandırmadır. Çağımızda artık bu anlayış aşılmıştır. Toplumsal adalet ilkesinin ortaya çıkmasıyla, adaletin eşitlikçi yönü ağırlık kazanmıştır. Nitekim toplumsal adaletin geçerli olduğu demokratik toplumlarda, hukuksal eşitlik yanında, hem fırsat eşitliğini hem de maddi olanakları geniş kitlelere yayma, temel ilkedir.

Parçaya göre, demokratik toplumlarda düzenin devamı için aşağıdakilerden hangisine ihtiyaç vardır?

- A) Hükümetle uyumlu bürokrasiye
B) Siyasetten uzak sivil toplum kuruluşlarına
C) Geleneklerine bağlı siyasetçilere
D) Topluma, toplumsal adaletle yaklaşımaya
E) Çağdaş hukuk sistemine

2. Demokratik ya da hukuksal otoritenin bulunduğu toplumlarda ve dolayısıyla devlette, işlerin yürütülmesi için kurulmuş kurumlar, birbiriyle uyumlu çalışması gereken yapılardır. Bu yapı (bürokrasi) yasaların oluşturduğu bir hukuk zemini üzerinde çalışır. Sorun, burada bu yapının (bürokrasinin) bütün vatandaşlar için "eşitlik ve yasaların genelliğı" ilkeleri doğrultusunda çalıştırılmasıdır.

Parçaya göre bürokrasi hangi koşullarda sorun oluşturmaktadır?

- A) Vatandaşların ortalama geliri düştüğünde
B) O toplum veya devlet dış tehditlerle karşılaş-tığında
C) Eşitlik ve yasaların genelliğı ilkeleri doğrultusunda çalışmadığında
D) Demokrasiye sahip çıkılmadığında
E) Koalisyon hükümetlerinin kurulduğu dönemlerde

3. Siyaset felsefesinin diğer önemli problemi "kimin yönetmesi gerektiğı" problemidir.

Aşağıdakilerden hangisi bu problemi dile getiren bir sorudur?

- A) Sivil toplumun anlamı nedir?
B) Karmaşa ve düzen nedir?
C) Bürokrasiden vazgeçilebilir mi?
D) Siyasi erdemin oluşma şartları nelerdir?
E) Toplumsal hayata egemen kim olmalıdır?

4. I. Gerek teokrazi taraftarları, gerek Hobbes gibi monarşi taraftarları gerekse Rausseau gibi demokrasi taraftarları egemenliğin mutlak, sınırsız olması gerektiğı konusunda görüş birliğı içinde bulunmaktadırlar.

- II. Montesquieu, Locke, Mill, Hayek gibi birçok düşünür; yöneticinin, iktidar sahibinin egemenliğı kullanışına bazı kayıtlar, sınırlar getirilmesi gerektiğı görüşünü savunmaktadırlar.

Yukarıdaki görüşler için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Her iki görüştekiler de egemenliğin mutlaklığına ve sınırsızlığına ilişkin karşıt anlayışa sahiptirler.
B) Her iki görüşte egemenliğin kaynağı olarak gelenekleri görmektedir.
C) Her iki görüştekiler de devletin gerekliliğine ilişkin farklı anlayıştadırlar.
D) Egemenliğin mutlak ve sınırsız olmasını isteyen düşünürler, aynı yönetim biçimini benimsemektedir.
E) Her iki görüş her konuda aynı anlayışa sahiptir.

5. – Kinikler'e göre devlet, uygarlığın sonucu olan, yapay ve insan doğasına aykırı olduğu için kaçınılması gereken bir kurumdur.
- Sofistler'e göre genel olarak doğal olan insan özüne daha uygundur. Yasal olan ise insanın özüne aykırı, yapay ve kötüdür. Bu tür yapay, insan elinden çıkma kurumların başında da devlet gelir.

Her iki görüşün **ortak noktası** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devletin amacının halka hizmet etmek olduğu
- B) Devletin insan ihtiyaçlarına ve iş bölümüne bağlı oluşturulması gerektiği
- C) Devletin sınırsız bir güce sahip olması gerektiği
- D) Devlet fikrinin insan doğası ile uyumlu olduğundan reddedilmesi gerektiği
- E) Devleti yönetenlerin halka rağmen yasaları çıkarabilmeleri gerektiği

6. Platon'a göre, sıradan ve önemsiz işlerimizde uzmanlara başvurduğumuza, örneğin hastalandığımızda hekimin, gemiye bindiğimizde kaptanın sözünü dinleyip emrine itaat ettiğimize göre, siyaset gibi çok önemli, mutluluğumuz için çok hayati bir önem taşıyan bir alanda bunu yapmamız çok aptalca olacaktır.

Parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgürlüklere önem verilmelidir.
- B) Siyaset uzmanlık ve bilgi ister.
- C) İdeal bir toplum düzeni olanaksızdır.
- D) Devletin olmadığı toplumlarda karmaşa hüküm sürer.
- E) Siyaset yalnızca siyasetçilere bırakılmayacak kadar ciddi bir iştir.

7. Marksizm bir bakıma devlete karşıdır. Onu sınıflı toplumun bir ürünü, bir sömürü ve baskı aracı olarak görür. Çünkü Marx'a göre tarih sınıf savaşlarından ibarettir ve her devlet de bir sınıf devletidir. Bu nedenle yaşadığı devleti Marx, bir "burjuva" devleti olarak nitelendirir. Nitekim Marx, gerçek kominist toplumda devletin artık var olamayacağı kanısındadır.

Marksizmde devletin gerekli görülmemesinin temelinde yatan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devletin görevinin bireyin temel haklarını korumak olması
- B) Devletin işlevlerinden birinin de iç ve dış güvenliği sağlamak olması
- C) Devletin her türlü gücü elinde bulundurması
- D) Devletin bireylerin mutluluğu için çalışması
- E) Devleti sınıflı bir toplumun ürünü, sömürü ve baskı aracı olarak görmesi

8. Siyaset felsefesi, genel olarak siyasetin özünü, doğasını, amaçlarını, kapsamını ve içeriğini araştıran; insanların, siyasal yaşamda gerçekleştirdikleri eylemlerin nedenlerini, hangi tür ilkelere dayalı olarak ortaya çıktıklarını, amaçlarını ve sonuçlarını inceleyen; siyasetin kendisine sorun olarak aldığı olay ve olguları felsefi bir bakış açısıyla irdeleyen bir disiplindir.

Parçadan hareketle siyaset felsefesi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

- A) Siyasal eylem ilke ve amaçlarını ele alır.
- B) Siyasetin ne olduğunu inceler.
- C) Ahlaki eylem ilkelerini inceler.
- D) Genel olarak siyasetin sorunlarını inceler.
- E) Siyaset kavramının içeriğini inceler.

TEST – 10

1. Salt eşitlik ilkesi, herkese her şeyin eşit olarak verilmesini gerektirir. Ancak; denkleştirici adalet, kimi zaman eşitliğin bozulmasına yol açar. Çünkü insanlar gereksinimleri, yetenekleri, olanakları bakımından birbirine eşit değildir. O zaman denkleştirici adalet yerine dağıtıcı adalet ilkesi göz önüne alınmalıdır.

Aşağıdakilerden hangisi dağıtıcı adalete örnek gösterilebilir?

- A) Herkese her şeyi eşit olarak paylaşmak
- B) Tüm çalışanlara aynı ücreti vermek
- C) Yetenek ve yapılan işe göre ücret ve derece farkı uygulamak
- D) Lider ve bürokratlara fazla maaş vermek
- E) İşçilere yüksek, memurlara düşük ücret vermek

2. Egemenliğin insanlara ait olması gerektiğini savunanlar arasında bu tür insanların ne tür insanlar olması gerektiği konusunda görüş ayrılıkları olmuştur. Bu görüşlerden biri de halkın doğrudan veya seçtiği temsilciler aracılığıyla kendini yönetmesidir. Bu görüşte olanların temsil ettiği siyaset kuramı ise Yunanca'da "halkın iktidarı, egemenliği" anlamına gelen bir deyişle "demokrasi" olarak adlandırılır.

Aşağıdakilerden hangisi demokrasinin karşısında olan bir anlayıştır?

- A) Toplumda yaşayan insanların iyi yönetimle mutluluklarının sağlanması gerekir.
- B) Yöneticiler bilgili, uzman, profesyonel seçkinler olmalıdır.
- C) Devlet bireyin temel haklarına saygı göstermek zorundadır.
- D) Devlet toplumsal bir sözleşmenin ürünüdür.
- E) Her devletin kendine özgü bir düzeni vardır.

3. Sosyalist ülkelerde ve otoriter rejimle yönetilen az gelişmiş ülkelerde üst bürokratların ücretleri halkın kazancıyla karşılaştırılamayacak kadar yüksek olabilmektedir. Ayrıca sosyalist rejimlerde devlet bürokrasisinin yanı sıra parti bürokrasisinin de çok güçlendiği ve devletin gerçek yöneticisi konumuna yükseldiği görülmektedir.

Buradan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Üst düzey bürokratlar konularında uzman ve deneyimli kimselerdir.
- B) Kapitalist bir toplumda bürokratların hangi toplumsal sınıftan geldiğinin önemi yoktur.
- C) Bürokrasinin özellikleri, o toplumun siyasal rejimine göre farklılık gösterir.
- D) Bürokrasi iş güvenliğine ve gelecek güvencesine sahiptir.
- E) Bürokrasi ast üst ilişkilerinden oluşur.

4. Toplumsal gelişme durmaz ve her dönemde yeni yeni toplumsal gerginlikler ortaya çıkar. Önemli olan bu gerginliklerden ortaya çıkacak yeni düzenin, hukuksal eşitlik ilkesine göre kurulmuş olmasıdır. Ancak böyle bir hukuk devletinde, devlet kurumları kendilerini yeni gelişmelere uydurabilmelidirler.

Parçadan çıkarılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yeni toplumsal düzenin oluşturduğu devlet 'hukuk devleti' olmalıdır.
- B) En iyi toplumsal düzen demokrasi ile gerçekleşir.
- C) Ütopyalar hukuk devletini gözeterek oluşturulmalıdır.
- D) Eşitlik ilkesi adaletle bütünleşmelidir.
- E) Toplumsal düzenin niteliği önemli değildir.

5. "Siyasetten kaçınmanın kendisi olsa olsa kötü bir siyaset olabilir." **diyen bir düşünür aşağıdakilerden hangisini kabul etmektedir?**

- A) Siyasetin gerekliliğini
- B) Bürokrasiden vazgeçilebileceğini
- C) Yöneticilerin hoşgörülü olması gerektiğini
- D) Yasama,yürütme ve yargı güçlerinin farklı ellerde toplanması gerektiğini
- E) Özgürlüklerin askıya alınabileceğini

6. Totaliter (bütüncü) yönetim biçimleri, hep bütünü (toplumun) iyiliğine dayanarak kendilerini meşrulaştırmak istemişlerdir. Bu yönetim biçimleri, devleti bütünüle özdeşleştirir; bütünü iyiliği adına bireyi ve haklarını baskı altına alır.

Bu parçadan totaliter yönetim biçimleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Devlet toplumsal bütünüle özdeşleştirilir.
- B) Baskıcı bir yönetim biçimidir.
- C) Tüm yönetimler totaliter olmak zorundadır.
- D) Toplumun iyiliği adına bireylerin haklarını kısıtlayan bir sistemdir.
- E) Meşruiyet kaynağını, bütünü iyiliği olarak gösterirler.

7. Bürokrasinin gereği ve zararlı yönleri siyaset felsefecilerince tartışılmaktadır. Yapılan eleştirilerden biri de aşırı kırtasiyeciliktir. Ancak günümüzde teknoloji ve elektronik iletişim ağı aracılığıyla bürokrasinin bu olumsuz niteliği ortadan kaldırılabilmektedir.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç hangisidir?

- A) Bürokrasi gereksiz bir örgütlenmedir.
- B) Bürokrasinin zararları teknolojiyen yararlanarak azaltılabilir.
- C) Bürokrasinin gereği tartışılmazdır.
- D) Günümüzde bürokrasi, aşırı kırtasiyecilik yüzünden devlet için tehlike arz etmektedir.
- E) Bürokrasi tüm toplumlarda vardır.

8. Anarşist Kropotkin: "İnsanların, yönetimsiz kalırlarsa birbirlerini yiyip bitireceklerine inananlara diyoruz ki: Tıpkı sürgüne giderken – Zavallı kullarım bensiz ne yapacaklar? – diyen o krala benziyorsunuz" der. Anarşizm, insanın özünde iyi olduğunu, devlet, siyaset, ahlak ve mülkiyet gibi insanlar üzerinde baskı yapan her şeyin kötülüklerin kaynağı olup yok edilmesi gerektiğini öne sürer. Dünyada mutlak bir özgürlük ve eşitlik sağlandığında hiçbir yönetime de ihtiyaç kalmayacaktır.

Parçaya göre anarşizmin temel görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devlet insan haklarına, eşitlik ve özgürlüğe saygı göstermelidir.
- B) Kişisel mülkiyet yok edilip yerine devlet mülkiyeti getirilmelidir.
- C) İnsanlar ideal bir düzen içinde yasalara uygun olarak yaşayabilir.
- D) Sınıfsız bir toplum ve devlet sistemi uygulanabilir.
- E) İnsan devlet gibi baskı organları olmadan da yaşayabilir.

9. "İnsanların yabancıların baskınlarından ve birbirlerinin zararlarından koruyabilecek ortaklaşa bir güç kurmalarının tek yolu herkesin güç ve erkini bir kişiye ya da bir kurula vermesidir... ki bu devlettir."

T.HOBBS

Yukarıdaki parçadan hareketle devletin varoluş nedeni olarak aşağıdaki seçeneklerden hangisi söylenebilir.

- A) İnsanların güvenliğini sağlayabilmek
- B) Temsilciler aracılığıyla yönetimi gerçekleştirebilmek
- C) Yabancıların tehdidinden korunabilmek
- D) Demokrasiyi yerleştirebilmek
- E) İnsanları doğaya egemen kılabilmek

TEST – 11

1. Siyaset ve politika kavramlarının etimolojik (dil bilimsel) ve içeriksel olarak farklı olduğu görülebilir. Siyaset (seyis, at yönetimi), devlet düzeni için halkın yönetimi, politika ise halk için devlet yönetimi olarak düşünülebilir. Bu anlamda araç ve amaçların farklılığı söylenebilir.

Bu parçadaki yoruma dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Siyaset halkın halk için yönetilmesidir.
- B) Siyaset, politikadan daha kapsamlı bir kavramdır.
- C) Siyaset politikaya göre çok daha eski bir kavramdır.
- D) Siyasette halk yöneten için, politikada ise yönetici halk içindir.
- E) Politika Batı toplumlarına özgü bir kavramdır.

3. Siyaset, Eski Yunan'da siyaset felsefesi başlamanın önce de vardı. Ancak, Yunan'dan önce siyaset toplumsal geleneğin ürünüydü ve bireysel özgür düşünce yoktu. Eski Yunan'la beraber Atina'da "Agora"da siyasal sorunlar tartışılmaya başlanmıştır.

Parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Siyaset, ilk kez Eski Yunan'da görülmüştür.
- B) Siyaset felsefesi çok yeni bir alandır.
- C) Siyaset toplumsal geleneğin ürünüdür.
- D) Siyaset felsefesi toplumsal iktidarı ele alır.
- E) Siyaset felsefesi Eski Yunan'da başlamıştır.

4. 20. yüzyılın ilk yarısının dünya tarihine olumsuz anlamda en önemli etkisi "faşizm" olmuştur. Faşizm, "özgürlük, eşitlik, kardeşlik" ilkelerinin yerine "düzen, otorite, adalet" sloganlarını kullanmakla 1789 Fransız Devrimine, aydınlanma düşüncesine karşı olduğunu gösteriyordu. Faşist devlet, antidemokratik, otoriter ve totaliter bir yapıya sahiptir. Bireyler değil devlet önemlidir ve bu devlet seçkin bir topluluğun,mutlak bir önderin başkanlığında üstünlük – yayılcılık – güç ilkeleriyle yönetilir:

Parçadan hareketle faşizmle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Birey hakları kısıtlanmıştır.
- B) Toplumun tamamı devlet yönetiminde etkilidir.
- C) Devletin topluma baskı ve egemenliği söz konusudur.
- D) Aydınlanmanın düşünce ve değerlerine karşı bir hareket olarak ortaya çıkmıştır.
- E) Devlet başkanı ve seçmenler diğer ırk veya gruplardan üstün olarak kabul edilir.

5. İktidar kaynağını, toplumu içten ve dıştan gelebilecek tehlikelere karşı koruma düşüncesinden alır.

Parçada aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Devletin gerekliliğinden
B) Sivil toplumun anlamından
C) İdeal düzenin olamayacağından
D) Bürokrasinin gerekliliğinden
E) Korunma ihtiyacı ile iktidar ilişkisinden

6. Siyaset felsefesinin problemleri insanların toplum halinde ve siyasal bir örgütlenme içinde yaşamalarından doğan siyasi problemlerdir.

Aşağıdakilerden hangisi siyaset felsefesinin problemlerinden değildir?

- A) Devletin gerekli olup olmadığı
B) Devleti kimin yönetmesi gerektiği
C) Bireyle devlet arası ilişkilerin ne şekilde olması gerektiği
D) Devletin işlevi ve görevleri
E) İnsanın gerçekten özgür olup olmadığı

7. Platon'a göre devlet büyük bir organizmadır. İnsana benzeyen bu organizmada insan ruhunun üç yanı kendini gösterir: Bedensel iştah (besleyenler; halk ve işçiler), irade (koruyucular) ve akıl (yöneticiler). Bu üç sınıf kendi üzerine düşenleri bilgelik, adalet, ölçülülük ve cesaret erdemlerine uygun olarak yerine getirir ise devlet de adil bir devlet olur.

Parçadan Platon'la ilgili aşağıdaki hangi yargıya ulaşılabilir?

- A) Yöneticiler asil ve soylu olmalıdır.
B) İdeal devlette yöneticiler çalışmaz.
C) Demokrasi en iyi yönetim biçimidir.
D) İdeal toplum düzeni olanaksızdır.
E) Devlet erdem üzerine kurulur.

8. Hobbes'a göre, devlet insanların uzlaşarak oluşturdukları bir varlıktır. İnsanlar toplumsal bir varlık olmak ve varlıklarını güven altına almak için sözleşerek, özgür iradeleri ile devleti oluşturmuşlardır.

Parçadan hareketle Hobbes'un devletin oluşumu ile ilgili görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgürlüğü temel alan görüş
B) Eşitliği temel alan görüş
C) Devleti yapay bir varlık olarak anlayan görüş
D) Devletin doğanın bir devamı olduğunu savunan görüş
E) Egemenliğin kaynağının Tanrı olduğu görüşü

9. İlk Çağ'da sofistler, doğal olanın, doğa düzeninin toplumsal olandan daha değerli, daha sağlam, daha bağlayıcı olduğunu ileri sürmüşlerdir. Doğal hukuk sofistlere göre, insanların kendilerinin koymuş olduğu pozitif hukuktan üstündür.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Sofistler, doğal hukukun ancak toplumsal hukukla düzenlenebileceğini savunur.
B) İdeal düzeni belirleyen ölçütler; özgürlük, eşitlik ve adalettir.
C) Sofistlere göre ideal olan düzen, doğal düzendir.
D) Özgürlüğü temel alan yaklaşımı savunanlardan biri de, sofistlerdir.
E) Sofistler, toplumsal hukukun doğal hukuktan üstün olduğunu savunurlar.

TEST - 12

1. Hukuk devleti ile kanun devleti aynı değildir. Parlementer sistemlerde dahi bazen meclis çoğunluğu hukuka aykırı ve muhalefeti sindirici kanunlar çıkarabilir. Şeklen kanuni de olsa bu tür uygulamalar hukukun temel ilkelerine aykırıdır. Çünkü hukuk devletinde hiç kimsenin sınırsız bir yetkisi yoktur.

Parçadan ulaşılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hukuk devletinde herkesin görev ve yetkileri yasayla belirtilmiştir.
B) Devlet hakları korumak için vardır.
C) Demokratik parlementer sistemler hukuk devleti olmak zorundadır.
D) Hukuk devleti, kanunların geçerli olduğu devlettir.
E) Hukuk yasaklardan oluşur.

3. Hukuk devletinde devlet yasama, yürütme ve yargı görevlerini üç farklı organ eliyle yerine getirir. Böylece bu üç temel görev hem kendi alanlarında uzmanlaşmış organlarca yürütülür hem de devlet gücünün tek elde toplanarak keyfi ve baskıcı bir yönetimin oluşması engellenmiş olur.

Parçadan ulaşılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hukuk devletinde bireyler yasa önünde eşittir.
B) Devlet için uzmanlardan oluşmuş bürokratik yapı şarttır.
C) Hukuk devletinde kanunsuz suç ve ceza olmaz.
D) Hukuk devletinde güçler ayrılığı ilkesi geçerlidir.
E) Devlet temel hak ve özgürlükleri güvence altına almalıdır.

4. Siyaset kelimesi bedevi toplumlarda atı azarlayıp kırbaçlayarak tımar ettirmek anlamında kullanıldığından, seyis kelimesiyle aynı kökene sahiptir. Bu toplumlarda yöneten yönetilen ilişkisi çoban – sürü ilişkisine benzetilir. Çoban sürüyü istediği gibi idare etme hak ve yetkisini elinde bulundurur. Politika kavramı ise batı siyasal düşüncesine ait olup Yunanca polis (kent) ve polites (yurttaş) kavramlarından gelmektedir. Bu anlamda politika, yurttaşların yönetimindeki kent olarak anlaşılabilir.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Siyaset ve politika kavramlarının farkı
B) Siyasetin toplumlar kurulalı beri var olduğu
C) Politika kavramının yeniliği
D) Siyasetin gereksiz olduğu
E) Politika ve siyasetin aynı anlama geldiği

5. "İnsanlar hepsini birden korku altında tutacak bir güç (devlet) olmadan yaşadıkları zaman, savaş denilen durum içindedirler ve bu savaş herkesin herkese karşı savaşdır."

T.Hobbes

Hobbes'un bu sözünden hareketle devletin ve siyasal düzenin işlevinin aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Yöneticilerin denetlemesini sağlamak
- B) Toplumu daha yaşanabilir bir duruma getirmek
- C) Halkın yönetimini güçlendirmek
- D) Bir toplumsal grubun diğerlerini yönetmesini kolaylaştırmak
- E) Tanrısal iradeye boyun eğdirmek

6. "Sürüyü gütmek için keçilerin başına keçi, sığırların başına sığır koymak akıllıca bir iş değildir."

PLATON

Platon bu sözünü aşağıdakilerden hangisi vurgulamak istemiş olabilir?

- A) Halkı yönetenler halktan daha akıllı ve bilge olmalıdır.
- B) En iyi yönetim halkın halk tarafından yönetilmesidir.
- C) Yöneticiler halkın içinden çıkarılmalıdır.
- D) Yönetilenlerin yöneticilere tam olarak itaat etmesi gerekir.
- E) Yönetilenlerin yönetenleri yönetmesi (demokrasi) en iyi yönetim biçimidir.

7. "İktidar, kimi durumlarda, kaynağını, toplumun birlikte yaşama iradesi doğrultusundaki sözleşmeden alır." düşüncesini benimseyen bir düşünür iktidarın kaynağı olarak aşağıdakilerden hangisi görür?

- A) Ortak iradeyi
- B) Özgürlüğü
- C) Hukuku
- D) Dini
- E) Korunma ihtiyacı

8. Felsefede bir düşünceyi temsil eden Kinikler, uygarlığın her türlü ürününü değersiz bularak reddederler. Bu ürünler içinde onlara göre, özel mülkiyet, evlilik, aile, kölelik ve din vardır. İşte devlet de yönetim de, Kiniklere göre uygarlığın sonucu olan yapay ve insan doğasına aykırı kurumlardandır. İnsan diğer şeyler yanında mutlu olmak istiyorsa devletten de kaçması gerekir.

Parçada anlatılanları destekler nitelikte olan yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devlet gerektiğinde zor kullanma hakkına sahiptir.
- B) Devlet, bireyin çıkarını ve mutluluğunu sağladığı ölçüde gereklidir.
- C) Devlet yapay ve insan doğasına aykırı olduğu için gereksiz bir kurumdur.
- D) Devletin çıkarları bireyin çıkarlarından daha önceliklidir.
- E) Devlet, toplumdaki egemen sınıfın çıkarlarına hizmet eden bir sistemdir.

9. Aristoteles'e göre insan ahlâksal olgunluğa ancak devlette, toplumda erişebilir. Bir hükümet şekli, toplumun ahlâkça olgunlaşmasını amaç olarak göz önünde bulunduruyorsa doğrudur. Devletin asıl amacı da yurttaşları ahlâkça olgunlaştırmaktır.

Bu parçadan hareketle, Aristoteles'in devlet anlayışıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

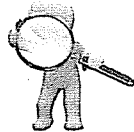
- A) İdeal devlet "en iyilerin" yönettiği devlettir.
- B) Demokrasi en iyi yönetim biçimidir.
- C) Yurttaşlarını ahlâkça olgunlaştırabilen devlet, en iyi devlettir.
- D) Her türlü siyasi düzen reddedilmelidir.
- E) Devletin amacı bireyi mutlu kılmak olmalıdır.

8. BÖLÜM

BİLİM FELSEFESİ

Bir felsefe profesörü sınıfta, önünde bazı malzemelerle öğrencileriyle ders yapıyordu. Önce önündeki boş bir kavanozu 5 cm çapındaki taşlarla doldurmaya başladı. Kavanoz dolunca öğrencilere kavanozun dolu olup olmadığını sordu. Onlar da dolu olduğunu kabul ettiler. Profesör bu sefer bir kutu çakı taşı aldı ve onları kavanoza boşalttı. Kavanozu hafifçe sallayınca çakıl taşları büyük taşların arasındaki boşluklara doldular. Profesör yine öğrencilerine kavanozun dolu olup olmadığını sordu, onlar da onayladılar. Bu sefer bir kutu kum alıp kavanoza boşalttı. Tabii kum geriye kalan bütün boşlukları doldurunca yine öğrencilerine aynı soruyu tekrarladi. Öğrencilerin hepsi bir ağızdan kavanozun dolu olduğunu söylediler. Profesör bu sefer masanın altından bir şişe kırmızı şarap çıkarıp içindekileri kavanoza boşalttı ve böylece kumların arasındaki boşlukları etkili bir şekilde doldurdu. Öğrenciler gülmeye başlayınca; "Şimdi," dedi: "Bu kavanozun sizin hayatınızı simgelediğini bilmenizi istiyorum. Taşlar hayatınızdaki önemli şeyler: aileniz, sevgiliniz, sağlığınız. Her şeyi kaybetmeniz ve elinizde sadece onlar kalsa bile hayatınızın dolu dolu olmasını sağlayacak şeyler bunlar. Çakıl taşları ise işiniz, eviniz, arabanız gibi diğer önemli şeyler. Kumda geriye kalan her şeydir, küçük şeyler yani. Eğer kavanozu önce kumla doldurursanız çakıl taşlarına ve büyük taşlara yer kalmayacaktır. Aynı şey hayatınız için de geçerli. Bütün zaman ve enerjinizi küçük şeylere harcarsanız hayatınızda sizin için önemli olan şeylere hiç yer kalmayacaktır. Mutluluğunuz için çok önemli olan şeylere dikkat edin. Çocuklarınızla oynayın, doktor kontrollerinizi düzenli yaptırın. İşe gitmek, evi temizlemek, tamirat yapmak ve yemek yemek için hep zamanınız olacaktır. Önce büyük taşları gerçekten önemli olanları halledin. Önceliklerinizi belirleyin. Geriye kalanlar sadece kumdur.

TEST – 1

Bilim Felsefesi

1. Bilimin tanımını yapmakla onu açıkladığımızı sanmak yanlış olur. Bu tanım daha anlaşılır yapmak gerekir. Bilim bilgidir. Bilgi nedir? Bilgi öncelikle bir önerme şekline çevrilmiş bir yargıdır. Bilimin önermesi aynı zamanda doğru olduğunu gösteren gerekçelere ve kanıtlara sahiptir. Bu iki koşula ek olarak, önermenin doğru olduğuna dair bir inanca da sahip olmalıyız.

Parçaya göre bilimin tanımını yapmak aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

- A) Bilimin yöntemini belirlemeye
- B) Bilimin sınırlarını belirlemeye
- C) Bilginin ne olduğunu anlamaya
- D) Bilim ile felsefe ilişkisini anlamaya
- E) Doğru bilginin ölçütlerini belirlemeye

2. Aristoteles fiziğinden önce bilim öncesi dönem vardı. Aristoteles'in fizikte getirdiği paradigma ile devrim gerçekleşti. Uzun bir dönem bilim insanları bu paradigma ile sorunları çözdüler. Bu paradigma artık araştırma alanı içinde her şeyi çözemeyince Rönesansla birlikte bunalımlar başladı. Ne zaman Newton fizikte yeni bir paradigma öne sürüp, kabul gördüyse devrim gerçekleşti. 20. yüzyılda da ortaya çıkan bunalımlar Newton bakış açısı yerine Einstein bakış açısı, yani paradigmasının gelmesiyle sona erdi.

Parçada aşağıdaki yargılardan hangisi örneklenmiştir?

- A) Tümevarım doğada tam bir genellemeye varamaz.
- B) Doğrulanabilirlik ölçütü içinde yapılan her tür genelleme aslında doğadaki düzene olan inançlarımızdan kaynaklanır.
- C) Anlamlı bir cümle veya önerme olgusal olarak doğrulanabilir bir biçimdir.
- D) Bilimin gelişimi bir paradigmadan diğerine geçişle olmaktadır.
- E) Anomilerin ve uyuşmazlıkların ortaya çıkmasıyla bilim topluluğu bunalıma girer.

3. Bilim, insanlara belli bir dünya görüşü oluşturma, dünyaya bilim açısından bakma ve anlama olanağı verebilir. Dünyaya bilimsel bir zihniyetle bakmak, ancak tarafsız ve nesnel olmaya bağlıdır. Bilimin tarafsızlığını ve nesnelliğini kendine dünya görüşü yapan insanlar, dünyayı daha iyi yapabilir. Uygarlığın ölçütü olan bilimselliğin, insanlar arasında yerleşmesi sonucu, insanlar araştırmaya ve bilmeye daha çok değer vereceklerdir.

Parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılmaz?

- A) Uygarlığın ölçütü bilimselliktir.
- B) Bilimsellik insanların araştırmaya ve bilmeye daha çok değer vermesini sağlar.
- C) Dünyaya bilimsel bir zihniyetle bakmak nesnel ve tarafsız olmaya bağlıdır.
- D) Bilim insanlarda belli bir dünya görüşü oluşturur.
- E) Bilimde sapma ve sıçramalar olmayıp, sürekli ilerleme vardır.

4. Tahtanın yüzdüğünü, demirin battığını gözlemleyebiliriz. Fakat bunun neden böyle olduğunu betimleme düzeyinde kaldığımız sürece bilemeyiz. Bilmek için açıklama düzeyi olan kuramsal aşamayı gerçekleştirmek gerekir.

Parçada örnek ve açıklamalardan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Gözlemde gözlem yapan pasif durumdadır.
- B) Bilimsel bilgi olgusal içerikle başlar olgusal içerikle sona erer.
- C) Gözlem yapan doğayı kendi amaçları doğrultusunda izler.
- D) Açıklama süreci olayların tasvir edilmesiyle ilgili bir aşamadır.
- E) Bir olayın nedenini anlamak için betimleme tek başına yeterli değildir.

5. Bilim felsefesi, bilgi kuramına çok yakındır; bir bakıma onun alanına girer. Aralarındaki önemli fark şuradadır: Bilgi kuramı bilgiyi ele alırken, bilim felsefesi bilimsel kesinlik ve bilimsel sistem düzeyine erişen bir bilgiyi inceler.

Parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimin zararlı yönleri de vardır.
B) Bilim zamanla değişime uğramıştır.
C) Bilim felsefesi ile bilimsel felsefe arasında farklılık vardır.
D) Bilim üzerinde bir çok milletin katkısı vardır.
E) Bilgi kuramı ile bilim felsefesinin konuları arasında fark vardır.

6. Bilim, evrendeki sonsuz sayıdaki olgular içinde kendi amacına uygun olanları sınıflar, betimler ve açıklar. Yaptığı seçimler sonucu, olgular hakkında önce varsayımlar, sonra da kavramlar ve varsayımlar öne sürer.

Burada bilimin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Olgusal olduğu
B) Seçici olduğu
C) Nesnel olduğu
D) Deneyssel olduğu
E) Düzenli ve sistemli bilgi olduğu

7. Toplum yasaları toplumun işleyişine ait yasalardır. Toplum yasalarının bilimsel olma zorunluluğu yoktur. Toplum yasaları genelde yararlılığı ve işlevselliği temele alırken, bilimsel yasa olgusal doğruluğu ele alır.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Bilimsel yasanın sahip olması gerektiği özellikler.
B) Bilimsel yasa ile toplumsal yasa farkı
C) Bilimsel yöntemde ölçmenin faydası
D) Toplumsal yasaların da bilimsel olma zorunluluğu
E) Toplumsal yasaların genellenebilir olduğu

8. Demokritos bir filozof olarak öne sürdüğü atoma dayalı evren kuramıyla günümüz biliminin temellerini çağlar önce tahmin etmişti. Bu duruma modern çağdan da örnek verebiliriz: Newton yaptığı bilimsel araştırmalarını "Doğa Felsefesinin Matematik ilkeleri" adlı kitabıyla açıklamıştır.

Verilen örnekler aşağıdaki yargılardan hangisinin ispatı için kullanılmıştır?

- A) Felsefeyi bilim yapma çabaları, felsefenin alanını daraltarak belli bir alana indirgemıştır.
B) Belli bir döneme kadar bilim ve felsefe birbirinin içinde ele alındı ve bilim insanı ile felsefeci çoğunlukla aynı kişiydi.
C) Bilimsel yöntem betimleme ve açıklama süreçlerini kapsayan bir tür bilgi elde etme etkinliğidir.
D) Doğrulan gözlem ve deneyler artık nesnel, olgusal ve kesin olurlar.
E) Bilim olguların bilgisiyle mantıksal düzeni birleştirerek elde edilen bilgi sistemidir.

9. Kuhn'a göre bilim bir etkinlik sürecidir. Bilimsel süreci oluşturan adımlar vardır. Bu süreç kendini yenileyerek tekrar eder, durur. Bilim statik bir sonuç değil, devamlı devrimlerle ilerleyen bir etkinliktir.

Aşağıdakilerden hangisi parçaya "karşıt tez" durumundadır?

- A) Bilim dinamik bir süreç değildir.
B) Bilimsel süreci yönlendiren olgular ve mantık değildir.
C) Bilimde önemli olan sonuçlar değil, sonuçları elde etmedeki etkinlik sürecidir.
D) Bilim olguları tanımlayan rasyonalist bir faaliyet değildir.
E) Bilimsel süreçte önemli olan bilim insanları topluluğunun çalışmalarıdır.

TEST - 2

1. Bilimin araştırdığı bilgiye bilimsel bilgi denir. Bilimsel bilgi özellikleri bakımından sağduyu bilgisinden, dini, mitolojik ve felsefi bilgilerden farklıdır. Bilimsel bilgi de dahil olmak üzere hepsi evreni, toplumu kısaca her şeyi anlama ve bilme çabası içindedir.

Parçaya göre aşağıdaki yargılardan hangisi söylenebilir?

- A) Bilim felsefesi bir tür bilgi felsefesidir.
B) Bütün bilgilerin elde edilmiş yöntemi aynıdır.
C) Bilginin doğruluğu onun pratik değerine bağlıdır.
D) Bilimsel bilgi ile diğer bilgi çeşitlerinin farklı ve ortak yönleri vardır.
E) Bilimin tanımını yapmakla onu açıkladığımızı sanmak yanlış olur.

2. T. Kuhn'a göre bilgi veya bilimlerin geçirdiği beş aşamadan ikincisi olağan bilim dönemidir. Bu dönemde bilgi ve bilimler sistemli ve düzenlidir. Bir paradigma etrafında problemler çözülerek, açıklamalar yapılmaktadır. Bu dönemde çözümler gittikçe artmaktadır ve bilim aynı paradigma içerisinde genişleyen veya şişen bir balon gibidir. Yeni bilgilerden çok, var olan bilgiler çerçevesinde her tür çözülmemiş problemler açıklanmaya çalışılmaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi olağan bilim döneminin özelliklerinden değildir?

- A) Bilgi ve bilimler düzenlidir.
B) Yeni paradigmlar ortaya çıkar ve bu yeni paradigmlar diğer bilim adamları tarafından kabul görür.
C) Bilgiler sistemlidir.
D) Bir paradigma etrafında problemler çözülmemektedir.
E) Var olan bilgiler çerçevesinde problemler açıklanmaya çalışılmaktadır.

3. Bilimsel felsefe, bir felsefi akım veya ideoloji veya -izm olabilir, fakat felsefenin bizzatı kendisi olamaz. Bilimsel felsefe aynı zamanda bilim felsefesinin kendisine de eş değer olamaz.

Parçada verilen durumun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe bilime dayanmak zorundadır, fakat bilime eşdeğer olmak zorunda değildir.
B) Felsefenin ilk başlangıcında felsefeci ve bilim insanı çoğunlukla aynı kişiydi.
C) Bir filozofun idealini başka bir filozof gerçekleştirebilir.
D) Filozof daha önceki bilgi birikimlerinden yararlanır.
E) Önerme deneyi doğrulamak ve gerçekleştirmek için bizi amaca götüren bir araçtır.

4. Bilimsel yöntemle elde edilen bilimsel bilgi, olgusal içerikle başlar (betimleme süreci), fakat olgusal içerikle sona ermez. Olgusal olanın mantıksal ve ussal olanla düzenlenip açıklanması gerekir. Bu nedenle kuramsal süreci oluşturan açıklama aşaması, betimleme üzerinde yükselen daha üst bir işlemdir. Betimlemede yalnızca olgusal süreç tasvir edilirken, açıklamada olgunun oluş süreci değil, niçin öyle olduğu gösterilir.

Bu görüşü benimseyen bir kişinin aşağıdakilerden hangisini reddetmesi beklenir?

- A) Bilimsel yöntem betimleme süreciyle başlayıp yine betimleme ile sona erer.
B) Açıklama aşaması betimleme süreci sonrası gerçekleşir.
C) Açıklamada olgunun niçin öyle olduğu gösterilir.
D) Betimlemede yalnızca olgusal süreç tasvir edilir.
E) Betimleme açıklama öncesi gerçekleşen bir süreçtir.

5. Bilimsel yasaların bazıları evrenselken, bazıları evrensel olmayabilir. Bazıları istatistiksel olabilir, bazıları olmayabilir. Bazı yasalar tümeli kapsarken,yani tüm aynı şeyler için doğru olurken, bazı yasalar yüzdelik bakımından doğru olurlar.

Bu durum bilimsel yasalarla ilgili aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Bilimsel yasaların farklı şekilde sınıflandırılabilceğini
B) Bilimsel yasaların doğa yasalarından farklı olduğunu
C) Bilimsel yasaların olgusal içerikli olması gerektiğini
D) Bilimsel yasaların doğrulanmış olması gerektiğini
E) Bilimsel yasaların gözlemsel olduğunu

6. Bilgi türleriyle desteklenen bilim ve teknolojinin değeri daha da artacaktır. Bilimsel bilginin dışında evreni felsefe, sanat ve dinle de anlayabiliriz. Bu bilgilerle ilişki içinde olan bir bilim, kendini daha da geliştirebilir.

Parçadan bilimle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılır?

- A) Bilim insanın yararına kullanılmalıdır.
B) Bilim alanında yapılan çalışmalarda nesnellik esas olmalıdır.
C) Bilim kendini daha da geliştirebilmek için diğer bilgi türleriyle ilişki içinde olmalıdır.
D) Bilimin teknolojiye dönüşmesiyle oluşan öğeler, insanlığın daha ileri gitmesini sağlar.
E) Bir ulus elinde bulundurduğu ve ürettiği bilim ve teknoloji oranına göre dünya devletleri arasında yer alır.

7. 19. yüzyılın bitimiyle başlayan en önemli değişiklik idealizmden realizme olan dönüştür. İngiltere ve Amerika'da yararcı görüşün etkisiyle yeni realizm anlayışı ağırlık kazanarak felsefenin gidişini de değiştirmiştir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Felsefenin bilimsel olamayacağını
B) Felsefenin kapsamının bilim felsefesinden daha geniş olduğunu
C) Bir döneme hakim olan felsefi düşüncenin yerini başka bir düşünceye bırakabileceğini
D) Her zaman bizim dışımızda bir gerçeğin veya dünyanın var olduğunun bilgisinden hiç şüphe etmemek gerektiğini
E) Önermenin doğru veya yanlış diye inandığımız inançlardan geldiğini

8. Astronomi ve fizik yasaları kuramsal açıklamalarken, gelecekteki güneş tutulmasını veya ay tutulmasını önceden kestirmek uygulama alanında bilimsel yasaların sonuçlarıdır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisi gösterir?

- A) Gözlemin doğal ortamda, deneyin yapay ortamda yapıldığını.
B) Bilimsel bilginin olgusal içerikle başladığını fakat olgusal içerikle sona ermediğini
C) Açıklamanın kuramsal, öndeyinin uygulamalı olduğunu
D) Bilimsel açıklama ile öndeyinin özdeş olduğunu
E) Olguları açıklamak için öne sürülen varsayımların gözlem ve deneyle test edilmesi gerektiğini

TEST - 3

1. Felsefenin ilk başlangıcından 19. yüzyıla kadar bilim ve felsefe birbiri içinde ele alındı ve felsefeci ile bilim insanı aynı kişiydi.

Aşağıdakilerden hangisi bu duruma örnek verilemez?

- A) Demokritos bir filozof olarak öne sürdüğü atoma dayalı evren kuramıyla günümüz biliminin temellerini çağlar önce tahmin etmiştir.
B) Newton yaptığı bilimsel araştırmalarını "Doğa Felsefesinin Matematik İlkeleri" adlı kitabıyla açıklamıştır.
C) Thales hem felsefeci hem de astronomi gözlemleri yaparak, güneş tutulmasını önceden tahmin eden bir bilim insanıydı.
D) Aristoteles çok ünlü felsefeciliğinin yanı sıra balıkları ve birçok bitkiyi inceleyerek, iyi bir biyoloji sınıflaması yapan bir bilim adamıydı.
E) 19. yüzyılda Marx ve Engels'in felsefeyi bilimsel yapma çabalarını 20. yüzyılda Hans Reichenbach devam ettirdi.

2. Bilimsel bilgi bireysel ve öznel değildir. İnsandan insana, toplumdan topluma, çağdan çağa değişmez. Bilim nesnel bilgi içerir. Herkes için bilim aynıdır. Bu nedenle bilim herkes tarafından sınanabilir, denebilir ve test edilebilir bilgiler yığınıdır. Bu özelliklerinden dolayı bilim, özneler arası iletişime de açıktır. Birisi, diğerine bilimi aktarabilir, anlatabilir veya öğretebilir.

Parçada bilimin hangi özelliğe sahip olmadığı vurgulanmıştır?

- A) Nesnel olması
B) Aktarılabilir olması
C) Kontrol edilebilmesi
D) Herkes için aynı olması
E) Öznel olması

3. Bilimsel bilginin dışında evreni felsefe, sanat ve dinle de anlayabiliriz. Bu bilgilerle ilişki içinde olan bir bilim kendini daha da geliştirebilir. Diğer bilgi türleriyle desteklenen bilim ve teknolojinin değeri daha da artacaktır. Böylece ortak sonuçların çıkacağı bir durum, çoğunluğun istediği ve arzuladığı şey olacaktır.

Parçaya göre bilim ve teknolojinin değerini artırması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Bilim insanlarının olaylar karşısındaki nesnelliliğine
B) Bilimin ve teknolojinin diğer bilgi türleriyle desteklenmesine
C) Bilim ve teknolojinin insanlığı ileri götürmesine
D) Bilim ve teknolojiyi kullanan kişilerin niyetlerinin düzgün olmasına
E) Bilim ve teknolojinin hangi aşamalardan geçtiğini bilmeye

4. Kopernik'in güneş merkezli sistemi, astronomların bakış açılarını belirleyen paradigmadır. Eğer paradigma yeterli sayıda bilim adamı tarafından kabul edilirse, artık bu paradigma çerçevesinde toplanan bir bilim insanı topluluğu meydana gelir. Bilim topluluğu, kabul ettikleri paradigma ile olguları açıklamaya çalışan ve araştırmalarında bu paradigmayı kullanan bilim insanlarından oluşur.

Parçaya göre bilim topluluğu için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Olguları açıklamada aynı paradigmaları kullanan bilim insanlarıdır.
B) Bilimsel yöntem olarak tümevarımı kullanan bilim insanlarıdır.
C) Deney ve gözlem metodunu kullanan bilim insanlarıdır.
D) Bilimsel yöntem olarak tümdengelim metodunu benimseyen bilim insanlarıdır.
E) Bilimlerin devamlı ve devrimsel olarak ilerlediğini kabul eden bilim insanlarıdır.

5. Bilimsel yasa, çok sayıda ve ilk bakışta dağınık görünen olguları düzenli bir ilişkiye bağlamak ve tek bir önerme ile ifade etmektir. Örneğin, dalından düşen bir elma, yörüngesinde dönen bir uydu veya gezegen ve giden bir araba aynı ilke veya kavram altında açıklanabilir.

Parçada aşağıdakilerden hangisi açıklanmış ve örneklendirilmiştir?

- A) Bilimsel yöntemin aşamaları
B) Ölçmenin faydası
C) Öndeyi için gerekli şartlar
D) Bilimsel kuramda bulunması gereken özellikler
E) Bilimsel yasanın işlevi

6. Felsefe bilime dayanmak zorundadır, fakat bilimle eşdeğer olmak zorunda değildir. Bu nedenle, bilimsel felsefe, bir felsefi akım veya ideoloji veya – izm olabilir, fakat felsefenin bizatihi kendisi olamaz. Bilimsel felsefe aynı zamanda bilim felsefesinin kendisine de eşdeğer olamaz.

Parçada hangi düşüncenin gerçekleşemeyeceği vurgulanmaktadır?

- A) Felsefeyi bilimsel felsefe yapmak
B) Felsefede metafizik unsurları artırmak
C) Deney verilerinin güvenilirliğini artırmak
D) Sezgi verilerine verilen önemi artırmak
E) Deney öncesi bilgilere güveni artırmak

7. Bilen ve anlayan varlık olarak insan; bilim, felsefe ve sanat üretmeden duramaz. İnsan olmanın gereği bilgi üretmesidir. Çünkü, bilgi edinme potansiyeli ile dünyaya gelmektedir.

Parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

- A) Bilimdeki gelişmeler devrimsel niteliktedir.
B) İnsan bilgi üretme çabasında olan bir varlıktır.
C) Zamanla paradigmaya duyulan inanç ve güven azalabilir.
D) Bilimsel gelişmeler bir paradigmadan diğerine geçişle olanaklıdır.
E) Bilim topluluğu, kabul ettikleri paradigma ile olguları açıklamaya çalışır.

8. Bilimsel kuram, bir dünya görüşü değildir. Dünya görüşü her bakımdan evrenin tümünü belli açıdan açıklama tarzıdır ve kişiye özeldir. Buna karşılık, bilimsel kuram, belli olguları veya olgular arası ilişkiyi doğru açıklayan düşünsel etkinliktir. Ayrıca bilimsel kuram öznel değil, herkes için aynı olandır.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Dünya görüşü kişiye özeldir.
B) Bilimsel kuram herkes için aynı olandır.
C) Bilimsel kuram düşünsel bir etkinliktir.
D) Bilimsel kuram ile dünya görüşü kavramları özdeşdir.
E) Dünya görüşü evrenin tümünü belli açıdan açıklama tarzıdır.

9. Kavramsal genellemeler yapan bilimsel yöntem, olguların genel nedenlerini açıklamaya çalışır. İşte olguların nedenlerini kavramsal açıklamak için önce bazı hipotezler (varsayımlar) kurulur. Hipotezler, olgular veya olgular arası ilişkileri açıklamak için kurulan açıklama taslağıdır.

Parçaya göre hipotez (varsayım) kurmanın amacı aşağıdakilerden hangisi içindir?

- A) Bilimsel yasalara ulaşmak
B) Olguları tasvir etmek
C) Deney için gerekli ortam koşullarını belirlemek
D) Gözlem sonuçlarını değerlendirmek
E) Olguların nedenlerini kavramsal açıklamak

TEST – 4

1. Bilimin gelişimi sürecinde Eski Yunan'a gelindiğinde dinsel etkiler giderek azalmakta ve yerini akılsal açıklamalara bırakmaktadır. MÖ. 600'lerde başlayan Yunan uygarlığı dinin etkisinden çıkıp aklın, yani felsefenin etkisine girmiştir. Thales ve diğer felsefeciler, doğa felsefesi yaparak bilimsel çalışmalara katkı yapmışlardır.

Parçaya göre, Thales ve diğer doğa felsefecilerinin bilimsel çalışmalara katkıda bulunması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Pratik ihtiyaçlar için bilimsel etkinlikte bulunmaları
B) Aynı zamanda büyücülüğü de kullanmaları
C) Bu alandaki kişilerin genellikle rahip olması
D) Bilimsel çalışmaları dinin etkisinden çıkarıp aklın, yani felsefenin etkisine sokmaları
E) Bilimde dinsel unsurların etkisini artırmaları

2. 19. yüzyılda tarihi materyalizmin kurucularından Marx ve Engels, felsefeyi bilimsel yapma çalışmalarını hızlandırdılar. 20. yüzyılda bu düşüncesi Hans Reichenbach devam ettirdi. Her iki deneme de felsefeyi, metafizik öğelerden arındırarak, bilimsel bir etkinlik yapma çabasıdır.

Parçada felsefeyi bilimsel bir etkinlik haline getirme aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

- A) Sınırlarını genişletmeye
B) Sezgiye önem verilmesine
C) Metafizik öğelerden arındırılmasına
D) Yönteminin değiştirilmesine
E) Konuların artırmaya

3. Bilim tek tek olgularla uğraşmaz; olgu türlerini sınıflayarak, bu olgu türlerinin arkasındaki genel ilkeyi bulmaya çalışır.

Bu durum bilimin hangi özelliği ile ilgilidir?

- A) Sonuçlarının kesin olmasıyla
B) Olgusal olmasıyla
C) Deneysel olmasıyla
D) Genellenebilir olmasıyla
E) Nesnel olmasıyla

4. İnsanın akli duyular alemine hakimdir. Bilim yapmasının nedeni budur. Bilim alanında kesin bilgilere ulaşabileceği için rahattır. Ancak, insan rahatlıkla yetinmeyip, deney dünyasının ötesine (metafizik alana) geçer. Bilim alanındaki rahatlığı bu alanda bulamaz. Buna rağmen metafizik konularla uğraşmadan da duramaz.

Bu parçada çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan ister istemez metafizik ile ilgilenir.
B) Bir bilginin doğruluğu onun pratik değeri ile ilişkilidir.
C) Bilimde kesinlik yoktur.
D) Metafizik alanla uğraşmak insan için daha rahattır.
E) İnsan rahatını düşünüyorsa bilimle uğraşmamalıdır.

5. Bilimin kendisinin ne olduğu veya bilimi bilim yapan özelliğin ne olduğu konusunda henüz son söz söylenmiş değildir. Her ne kadar bilimin farklı tanımları yapılsa da, bu tanımları eksik veya yanlış bulmak mümkündür. Bilimin ne olduğu konusu tanımlanamamaktadır; çünkü bilim sürekli artan, değişen ve gelişen bir etkinliktir.

Parçaya göre bilimin tanımı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bilimin kesin bir tanımı yapılamamaktadır.
B) Bilimin farklı tanımları yapılmaktadır.
C) Bilimin özelliklerinin neler olduğu kesin değildir.
D) Bilim tanımlarının eksik veya yanlış yönleri vardır.
E) Bilimin herkes tarafından kabul gören tanımı yapılabilir.

6. Gök cisimlerini teleskopla gözleyerek, onlar hakkındaki verileri daha sağlam ve güvenilir olarak toplayabiliriz.

Parçada bilimsel yöntemin bir aracı olan gözlemle ilgili aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Gözlemde gözleyen pasiftir.
B) Gözlemci gözlemlerini belli bir grup veya sınıf altında toplar.
C) Gözleyen olgu ve olaylara müdahale etmez.
D) Gözlemin daha güvenilir olması için çeşitli gözlem araçları kullanılabilir.
E) Gözleyen gözlemde bilinçlidir.

7. Bilimsel kuram, bilimin oluşmasında en temel öğelerden biridir. Her şeyden önce bilimsel kuram; gözlem, deney ve varsayım (hipotez)dan farklıdır; onlarla özdeş tutulamaz. Her bilimsel kuram az ya da çok olgulara dayanmak zorundadır. Gözlem ve deney dolaylı veya dolaysız olarak olgularla ilişkilidir. Bilimsel kuram ise, olguları açıklamak için akıl tarafından öne sürülmüş doğru açıklamadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu parça için "karşı tez" oluşturur?

- A) Gözlem ve deney olgularla ilişkilidir.
B) Bilimsel kuram, gözlem ve deneyle özdeşdir.
C) Bilimsel kuram olgulara dayanmak zorundadır.
D) Bilimsel kuramlar akla dayalı doğru açıklamalardır.
E) Bilimsel kuram bilimin oluşmasında en temel öğelerden biridir.

8. – Günümüzde bilime karşı güven mi yoksa güvensizlik mi duyulmaktadır?
– Bilim, kötülüğün, savaşların ve hastalıkların kaynağı olabilir mi?
– Bilimsel ve teknolojik gelişme insanı mutlu edebilir mi?

Yukarıdaki sorular aşağıdaki felsefe dallarından hangisiyle ilgilidir?

- A) Varlık felsefesi B) Sanat felsefesi
C) Ahlak felsefesi D) Bilgi felsefesi
E) Bilim Felsefesi

9. Kuhn'a göre bilimsel sürecin birinci adımı olan bilim öncesi dönemde bilim insanının dış nesnel gerçekliği açıklamada kullandığı ortak bakış açısı (paradigma) oluşur. Belli bir süre sonra bu paradigma, araştırma alanı içinde her şeyi çözemez. Ancak belli sayıda açıklama yapılabilir. Anomi (kuralsızlık) ve uyuşmazlıklar ortaya çıkınca bilim insanları öncelikle bunları göz ardı ederler. Görmezlikten gelerek, bir kenara bırakırlar. Bu nedenle bilimsel etkinlik rasyonel değildir.

Kuhn'a göre bilimsel etkinliğin rasyonel olmadığını gösteren durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim insanlarında ortak bakış açılarının (paradigma) oluşması.
B) Düzenli araştırmalar yapan bir bilim topluluğunun oluşması
C) Çok çeşitli bakış açısı olan bilim insanlarının bir paradigma etrafında toplanması
D) Paradigmanın her şeyi çözmemesi sonucu ortaya çıkan anomiy ve uyuşmazlıkların görmezlikten gelinmesi, göz ardı edilmesi
E) Bilimsel yöntem olan tümevarımın terk edilmesi

TEST – 5

1. – Einstein'a göre bilim, "her türlü düzenden yoksun duyu verileri ile mantıksal olarak düzenli düşünme arasında uygunluk sağlama çabası"dır.
– Russell'a göre bilim, "gözlem ve gözleme dayalı usamlama yoluyla önce dünyaya ilişkin olguları, sonra bu olguları birbirine bağlayan yasaları bulma çabası"dır.

Parçada bilimle ilgili örnekler aşağıdaki ifadelerden hangisini destekler?

- A) Bilim felsefesi bir tür bilgi felsefesidir.
B) Bilim nesneldir, yani objektiftir.
C) Koşullar değişince bilimlerin kuram ve yasaları da değişir.
D) Tarihsel süreç içinde bilim artarak gelişir.
E) Bilim düşünürlerce ayrı olarak ele alınabilir.

2. Trigg'e göre, modern bilim, insan aklını tek şekle sokmaktadır. Sınırlanmış insan aklı, her şeye, nesnel doğruluğu içeren bir bilim anlayışı ile bakmaktadır. Monist bir yaklaşımla hakikatin peşinde koşmanın, insan inançlarını ve yeni bilgi olanaklarını körelttiğini ileri süren düşünür, modern bilimi tek bir yöntemi olması, önermesi ve akılcı tutumu bakımından eleştirir. Monist, akılcı, realist ve tek yöntemci olan modern bilim, hakikati ve doğru bilgiyi de tekleştirmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi Trigg'in modern bilimi eleştirisi noktalarından değildir?

- A) Modern bilim insan aklını tek şekle sokmuştur.
B) Modern bilim insanının yeni bilgi olanaklarını köreltmıştır.
C) Modern bilim hakikati ve doğru bilgiyi tekleştirmiştir.
D) Modern bilim insan aklını sınırlamıştır.
E) Modern bilim, hakikatin peşinde koşmuştur.

3. – Einstein'a göre bilim, her türlü düzenden yoksun duyu verileri ile mantıksal olarak düzenli düşünme arasındaki uygunluk sağlama çabasıdır.
– Russella'a göre bilim, gözlem ve gözleme dayalı akıl yürütme yoluyla önce dünyaya ilişkin olguları, sonra bu olguları birbirine bağlayan yasaları bulma çabasıdır.

Her iki tanımda bilimle ilgili hangi nokta vurgulanmıştır?

- A) Bilimin tanımını yapmakla onu açıkladığımızı sanmanın yanlış olduğu
B) Bilimin olgusal olduğu
C) Bilimin tarihsel gelişimini bilmenin gereği
D) Bilimsel yöntemin ilk aşamasının betimleme olduğu
E) Bilimsel yöntemin betimleme ve açıklama süreçlerini kapsayan bir tür bilgi elde etme etkinliği olduğu.

4. Felsefe, bilim felsefesini içine aldığı gibi, bilgiyi, varlığı, etiği, estetiği, siyaseti, eğitimi ve birçok şeyi kendisine konu yapabilir. Felsefe daha geniş kapsamlı bir etkinlikken, bilim felsefesi daha dar kapsamlı bir etkinliktir.

Bu parçada, felsefe ile bilim felsefesinin hangi farklılıkları vurgulanmıştır?

- A) Konu ve yöntem farklılığı
B) Konu ve kapsam farklılığı
C) Yöntem ve kapsam farklılığı
D) Elde ettikleri bilgi türü – konu farklılığı
E) Kapsam – elde ettikleri bilgi türü farklılığı

5. Nötrino ve kuark gibi, bilimlerde kullanılan varlıklar ağaç, kalem gibi gerçek varlıklardan farklıdır. Nötrino ve kuark gibi varlıklar bilim adamlarının çalışmalarını sürdürebilmeleri için kavramsal olarak kabul ettikleri varlıklardır.

Parçadan vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim olgusal nitelikteki varlıkları konu edinir.
B) Bilim varlıkları incelerken bazı ilkelerden hareket eder.
C) Bilimle felsefenin varlığa yaklaşımları farklıdır.
D) Bilim düşünsel varlıkları da konu edinir.
E) Varlık hem bilimin hem de felsefenin konusudur.

6. Olguların nedenlerini kavramsal açıklamak için önce bazı hipotezler (varsayımlar) kurulur. Hipotezler, olgular veya olgular arası ilişkileri açıklamak için kurulan açıklama taslağı, yani varsayımdır. Hipotezler doğru veya yanlış olabilir; çünkü onlar olguların nedenlerini açıklamak için kabul edilen varsayımlardır.

Parçadan hareketle hipotez ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenemez?

- A) Olguları açıklamak için kurulur.
B) Kurulan hipotezler kesin doğru olmalıdır.
C) Olguların nedenlerini kavramsal açıklamak için kurulur.
D) Olayların nedenlerini açıklamak için kabul edilen varsayımdır.
E) Olgular arası ilişkileri açıklamak için de hipotez kurulur.

7. Aristoteles, yaptığı mantık çalışmalarıyla akıl bilgilerini bir araya toplayarak, mantık biliminin kurucusu oldu. Aristoteles aynı zamanda iyi bir biyolog idi. Aristoteles'in fizik ve evren görüşleri de uzun yıllar bilimi etkiledi.

Bu durum aşağıdakilerden hangisini örnekler?

- A) Bilim tarihi, nesnel bilginin ortaya çıkışını ve gelişimini dört temel aşamayla açıklar.
B) Felsefenin ilk dönemlerinde filozof ile bilim insanı aynı kişiydi.
C) Doğa filozofları, evrenin ana maddesini akıl yoluyla araştırmışlardır.
D) Sokrates'le birlikte felsefenin ilgi alanı doğadan insana dönmüştür.
E) Felsefe ve bilimin birlikteliği belli dönemden sonra ayrılmıştır.

8. Bilimsel kuram, hipotezler (varsayımlar) arasından test edilerek doğruluğu sınanmış olanıdır. Her ne kadar doğrulanmış olsa da henüz tamlığı kesinleşmemiş bir bilimsel yasa da değildir. Bir dünya görüşü de değildir. Dünya görüşü her bakımdan evrenin tümünü belli açıdan açıklama tarzıdır ve kişiye özeldir. Buna karşılık bilimsel kuram, belli olguları veya olgular arasındaki ilişkiyi doğru açıklayan etkinliktir.

Parçadan bilimsel kuramla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Bir dünya görüşü değildir.
B) Bilimsel olguları doğru açıklayan bir etkinliktir.
C) Hipotezler arasından doğruluğu sınanmış olanıdır.
D) Olgular arasındaki ilişkiyi doğru açıklayan etkinliktir.
E) Doğrulanmış ve tamlığı kesinleşmiş bilimsel yasadır.

1. Paradigma, belli bir bilim insanı topluluğunun bir bakış açısı olarak, bilimsel kuramların ve yasaların uygulanmasını gerçekleştiren yöntem veya bilimsel görüşlerdir. Örneğin, Kopernik'in güneş merkezli sistemi, astronomların evrene bakış açılarını belirleyen bir paradigmadır.

Parçadaki açıklama ve örneğe göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi paradigma kavramını açıklar niteliktedir?

- A) Ölçülebilir nitelikli araştırma sonuçlarıdır.
B) Deney ve gözlem yoluyla direkt doğrulanabilir kuramlardır.
C) Düzgün doğrusal olarak artan süreçtir.
D) Bilim adamları tarafından açıklanamayan sorunlardır.
E) Bilim insanının nesnel gerçekliği açıklamada kullandığı bakış açısıdır.

2. Bilimin yöntemine, bilimsel yöntem adı verilir. Bilimsel yöntem birçok adımdan oluşmaktadır. Bu adımları kısaca sayarsak: betimleme, açıklama, gözlem, deney, hipotez (olgular hakkında doğrulanabilir bir bilgi) ve kuramdır.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisini açıklar niteliktedir?

- A) Her bilgi bilimsel bilgi midir?
B) Bilimin yöntemi ve aşamaları nelerdir?
C) Bilim felsefesi, bir tür bilgi felsefesi midir?
D) Bilimsel bilgi genelleştirilmiş bir bilgi midir?
E) Bir kuramın doğrulanma yolları nelerdir?

3. Hipotez veya hipotezler henüz doğrulanmamış kavramsal genellemelerdir. Bu hipotezler gözlem ve deney aracılığıyla sınanır veya test edilir. Sınamada veya testte başarılı olan hipotezler, araştırılan olgunun nedenini veren doğru açıklama olarak kabul edilir. Gözlem ve deneysel doğrulanmış hipotez artık hipotez değildir; o artık bir bilimsel kuram olmuştur.

Parçaya göre bir hipotezin kuram olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Doğrulanmış olmasına
B) Oluşturulmadan önce deney yapılmasına
C) Evrene ait bütün elemanlarca yanlışlanmasına
D) Betimlenebilir olmasına
E) Olgusal olmasına

4. Dünya görüşü her bakımdan evrenin tümünü belli açıdan açıklama tarzıdır ve kişiye özeldir. Buna karşılık bilimsel kuram, belli olguları veya olgular arası ilişkiyi doğru açıklayan düşünsel bir etkinliktir. Dünya görüşü nesnel değil özeldir. Bilimsel kuram ise, öznel değil herkes için aynı olanıdır.

Parçadan aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Dünya görüşü kişiye özeldir.
B) Bilimsel kuram, bir dünya görüşüdür.
C) Bilimsel kuram nesneldir.
D) Bilimsel kuram olgular arası ilişkileri açıklayan düşünsel süreçtir.
E) Dünya görüşü evrenin tümünü belli açıdan açıklama tarzıdır.

5. Orta Çağ Avrupa'sı Hristiyan dininin etkisiyle bilimsel çalışmaları terk ederek, dinsel dogmaların akılla açıklanmasıyla uğraştı. Bilim kutsal kitabın izin verdiği kadarıyla yapılmaktaydı. Orta Çağ Avrupa'sında bilimin durup, hatta gerilemesine karşın doğuda İslam dininin etkisiyle yeni bir bilim güneşi yükselmeye başladı.

Bu durum aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Bilimin ahlaksal değerini
B) Bilimde sapmalar ve sıçramaların olduğunu
C) Bilim ile teknoloji ilişkisini
D) Bilimin entelektüel değerini
E) Din ile bilim arasındaki ilişkiyi

6. Bilimi tek kurtarıcı güç olarak gören klasik bilim anlayışı, yüzyılımızda çözülmemiş problemlerin çözülmüşlerden çok olması nedeniyle terk edilmeye başlanmıştır. Bilim problemleri çözmenin yanında birçok problemi de getirmiştir.

Parçaya göre, klasik bilim anlayışının eleştirilme nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimin bir çok problemi de getirmiş olması
B) Bilimi aşırı rasyonalist yapmaları
C) Felsefeyi bilimleştirmesi
D) Pozitivist anlayışa önem vermeleri
E) Bilimi düzgün doğrusal olarak artan bir süreç olarak görmeleri

7. Post-modern anlayışların tümü, bilgiyi ve gerçekliği teklikle değil, çoklukla; akılla değil, diğer olanaklarla ve tek yöntemle değil, birçok yöntemle açıklamayı kendilerine hedef seçmiştir. Çağımız, çoğulcu görüşe paralel olarak, göreceliği de benimsemiştir. Tek gerçek ve doğru yoktur.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi post – modern bakış açısına uygun olmayan bir görüştür?

- A) Gerçeklik teklikle değil, çoklukla açıklanmalıdır.
B) Bilgi ve gerçeklik tek yöntemle açıklanmalıdır.
C) Tek doğru yoktur.
D) Gerçek sadece akılla değil, diğer olanaklarla da açıklanmalıdır.
E) Bilgi ve gerçeklik birçok yöntemle açıklanmalıdır.

8. Tüm kuğuların beyaz olduğunu göstermek imkansızken, tek bir kuğunun başka bir renk olduğunu göstermek daha kolaydır. Bir genel önerme tek bir yanlışla çürütülebilir. Bu nedenle Popper'a göre bilimin ölçütü doğrulama değil, yanlışlama olmalıdır.

Popper'un bilimin ölçütü olarak doğrulama yerine yanlışlamayı göstermesinin nedeni nedir?

- A) Paradigmalara bağlı kalmamayı istemesi
B) Genel önermelerin tek bir yanlışla çürütülebilmesi
C) Deneyi, bilimsel yöntemin biricik metodu kabul etmemesi
D) Bilimin yöntemini tümevarım olarak kabul etmesi
E) Bilim önermelerinin olgusal olamayacağını düşünmesi

9. Bilim felsefesinin amacı bilimin mantıksal yapısını, niteliğini, işleyişini incelemek ve aydınlatmaktır. O, bunu felsefeye özgü düşünce ve çözümleme yönteminden yararlanarak gerçekleştirmeye çalışır. Oysa bilimsel felsefenin amacı felsefeyi spekülasyondan, metafizikten arındırmaktır. Bunun için felsefeye çağdaş bilimin tutum ve yöntemleri uygulanır.

Bu parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim felsefesi, bilimin tarih içinde gelişimi sonucu bilime duyulan ilgiden doğmuştur.
B) Bilimlerin felsefeden ayrılışı İlk Çağ'da matematikle başlamıştır.
C) Bilim felsefesi ile bilimsel felsefe aynı şey değildir.
D) Bilim Orta Çağ'da bir durgunluk dönemi geçirmiştir.
E) İslam felsefesinin gelişmesinde Yunan eserlerinin arapçaya çevrilmesinin önemli rolü olmuştur.

10. Düşünce tarihi, her yeni felsefe akımının bilim için yeni bir ışık, bir güç kaynağı oluşturduğunun, her bilimsel hareketin de bir felsefi harekete yol açtığına örnekleriyle doludur.

Bu durum aşağıdakilerden hangisini göstermektedir?

- A) Felsefenin düşünce tarihini anlamamız için kavramları tanıma olanağı sağladığını
B) Bilim ile felsefenin karşılıklı etkileşim halinde olduğunu
C) Felsefede kesinlik ve bitmişliğin olmadığını
D) Felsefi düşünceler ile ortaya çıktığı toplumsal çevre arasında ilişki olduğunu
E) Bilim ile Felsefenin farklı yöntemleri kullandığını

1. **Bilimin doğasını, kapsamını, sınırlarını, yöntemini, bilimsel bilginin yapısını ve özelliklerini, bilimsel kuram ile gerçeklik arasındaki ilişkiyi felsefi bir tavırla araştıran felsefe dalı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Bilgi felsefesi B) Varlık felsefesi
C) Bilim felsefesi D) Estetik (Sanat felsefesi)
E) Ahlak felsefesi

2. Monist, akılcı, realist ve tek yöntemci olan modern bilim, hakikati ve doğru bilgiyi de tekleştirmektedir. Buna karşılık, post – modern anlayışın tümü, bilgiyi ve gerçekliği teklikle değil, çoklukla; akılla değil, diğer olanaklarla ve tek yöntemle değil, birçok yöntemle açıklamayı kendilerine hedef seçmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi post – modern anlayışı, modern bilim anlayışından ayıran noktalardan biri değildir?

- A) Bilgiyi ve gerçekliği konu edinmeleri
B) Bilgiyi teklikle değil çoklukla açıklamaları
C) Bilgi ve gerçekliği tek yöntemle değil, birçok yöntemle açıklamaları
D) Gerçekliği teklikle değil, çoklukla açıklamaları
E) Bilgi ve gerçekliği akılla değil, diğer olanaklarla açıklamaları

3. Bilimsel yöntemin ilk aşaması olan betimlemenin ikinci adımı deneydir. Gözlemden farklı olarak, deneyde deney yapan bilim insanı aktiftir ve belli amaçlar için önceden belirlediği olguları laboratuvar veya doğal olmayan bir ortamda bir araya getirerek, olgularda gözlemek istediğini gerçekleştirir.

Parçada deneyin hangi yönden gözlemden farklı olduğu vurgulanmıştır?

- A) Uygulanan insan gruplarının özelliği
B) Teknolojiden yararlanma derecesi
C) Uygulayan bilim adamının özelliği
D) Toplum normlarını gözetmesi
E) Uygulanma süresi

4. Thomas Kuhn'a göre, bilim bir etkinlik sürecidir; bu süreci yönlendiren olgular ve mantık değil, bilim insanlarının oluşturduğu topluluk ve onların çalışmalarıdır. Bilim ancak bu süreci incelemekle anlaşılabilir. Süreçteki tüm ögeler özellikle de bilim dışı ögeler irdelenmelidir. Bu sürecin ögeleri arasında bilim insanlarının psikolojisi ve sosyolojisi çok önemlidir.

Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi Thomas Kuhn'a ait bir düşünce değildir?

- A) Bilim bilim topluluğun çalışmalarıdır.
B) Bilim bir etkinlik sürecidir.
C) Bilimsel süreci yönlendiren olgulardır.
D) Bilimsel süreçte bilim insanlarının psikolojisi önemlidir.
E) Bilimsel süreçte bilim insanlarının sosyolojisi önemlidir.

5. Modern bilim anlayışını benimseyenlere göre bilimi tek kurtarıcı güç olarak gören klasik bilim anlayışı yüzyılımızda çözülmemiş problemlerin çözülmüşlerden çok olması yönüyle terk edilmeye başlanmıştır. Modern bilim yorumuna göre, bilime çok değer vermek, onu mit haline getirmektir. Bilim de diğer bilgi türleri gibi bir bilgi türüdür.

Modern bilim anlayışı hangi açıdan klasik bilim anlayışını eleştirmektedir?

- A) Pozitivist olmaları
B) Bilimi tabulaştırmaları
C) Bilimi rasyonel etkinlik olarak görmeleri
D) Bilimi düzgün doğrusal olarak artan bir süreç olarak değerlendirmeleri
E) Bilimi herkes tarafından aynı sonuçlara varılabilecek bir faaliyet olarak görmeleri

6. Teknoloji insanın yaşamını kolaylaştırmak için üretilir. Teknolojiyi faydalı ve zararlı diye ikiye ayırabiliriz. Fayda ve zarar teknolojinin kendisinde değil, onu kullananın niyetinde ortaya çıkar. Bir silah savunma amaçlı kullanılırsa hayat kurtarır, katilin elinde olursa hayat alır.

Parçadaki açıklama ve örnekten aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Bilimin pratiğe uygulanmasıyla teknoloji ortaya çıkar.
B) Fayda ve zarar teknolojinin bizzatı kendisinde değil, onun kullanan insana göre değişmektedir.
C) Bir ulus ürettiği teknoloji oranına göre dünya devletleri arasında yer alır.
D) Üretilen teknoloji, devlet ve siyasetçilerin elinde ahlaki bir değer kazanır.
E) Teknolojinin ortaya çıkmasıyla o çağın ihtiyaçları arasında ilişki vardır.

7. Newton'un determinist evren anlayışına karşı ortaya çıkan fizik anlayışlarından biri de belirsizlik ilkesinden yola çıkan "belirsizlik kuramı"dır. Ancak bu kuram 20. yy. fizikçilerini, hatta Einstein'ı dahi tatmin etmez. Einstein belirsizlik ilkesinden şüphe ettiğini "Tanrı zar atmaz" diye vurgularken ona karşı meslektaşları Bohr: "Albert Tanrı'ya ne yapacağını söylemeyi bırak" der.

Parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) 20. yüzyılda belirsizlik ilkesi tüm fizikçiler tarafından benimsenir.
B) Einstein belirsizlik ilkesini kabul eder.
C) Bilimlerde tartışmaya yer yoktur.
D) Bilimlerin sonuçlarından şüphe edilemez.
E) Bilimlerde farklı görüşler var olabilir.

8. Hipotezler, olgular veya olgular arası ilişkileri açıklamak için kurulan açıklama taslağı yani varsayımdır. Hipotezler doğru veya yanlış olabilir. Hipotezler gözlem ve deney aracılığıyla sınanır veya test edilir. Gözlem ve deneyle doğrulanmış hipotez artık hipotez değildir; artık bir bilimsel kuram olmuştur.

Parçada bilimsel kuram ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Bilimin oluşmasının en temel öğelerinden biridir.
B) Her bilimsel kuram az ya da çok olgulara dayanmak zorundadır.
C) Olguları açıklamak için henüz doğrulanmamış varsayımlardır.
D) Hipotezler arasından test edilerek doğruluğu sınanmış olanlardır.
E) Öznel değil, herkes için aynı olanlardır.

9. – Röntgenin bulunuşunda X ışınlarının bulunması,
– Endüstri ve savaş tekniğinde büyük değişikliklerin olmasına lazer ışınlarının bulunması neden olmuştur.

Verilen örnekler aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Bilimsel gelişme ile teknik gelişim arasında ilişki olduğunu
B) Sanat bilgisinin öznel olduğunu
C) Felsefe ile metafizik arasında ilişki olduğunu
D) Felsefe ve bilimin insanın merak duygusunu giderdiğini
E) Teknik gelişmelerin bilime kolaylıklar sağladığını

1. Bilimde önce olgu bilgisi elde edildikten sonra, bu olguları yöneten yasaların bilgisine varılmak istenir. İşte bu noktada bilimin ikinci özelliği ortaya çıkar. Bilim mantıksal yani ussal bir etkinliktir. Olgunun direkt bilgisi, bilimi vermez. Olgular arası ilişkiyi mantıksal ve ussal akıl yürütme ile bulup ortaya çıkarmak gerekir.

Parçada bilimle ilgili aşağıdakilerden hangisi kabul edilmiştir?

- A) Bilim olguların bilgisiyle mantıksal düzeni birleştirerek elde edilen bilgi sistemidir.
B) Bilim felsefesi genel olarak bilgi ile ilgilenmez.
C) Bilimin araştırdığı bilgiye bilimsel bilgi denir.
D) Bilim bilgidir; fakat bu bilgi durağan değildir.
E) Bilimin oluşmasında en temel öğelerden biri bilimsel açıklama aşamasıdır.

2. Bilim, bilgidir. Fakat yöntemli bilgidir. Bilimin yöntemine bilimsel yöntem adı verilir. Bilimsel yöntem birçok adımdan oluşmaktadır. Bu adımlar: Betimleme, açıklama, gözlem, deney, hipotez, kuram ve yasadır. Bilim, bilimsel yöntemle elde edilmiş gerçekler (olgular) hakkında doğrulanabilir bilgidir.

Parçada bir bilginin bilim niteliği kazanması aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

- A) Sezgilere dayalı olmasına
B) Akıl ilkelerine uygun olmasına
C) Yöntemli olmasına
D) Metafizik unsurlar taşımasına
E) Önerme şekline çevrilmiş olmasına

3. Çok sayıda gözlem ve deneyle desteklenmiş, kesinlik kazanmış genellemelerdir. Örneğin değişik cisimlerin boşlukta düşüşleri incelendikten sonra varılan "Boşlukta bütün cisimler aynı hızda düşerler." yargısı gibi.

Parçada açıklanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Öndeyi B) Hipotez C) Doğruluk
D) Gerçeklik E) Yasa

4. Bilimin teknolojiye dönüşmesiyle oluşan öğeler, insanlığın daha ileri gitmesini sağlar. Bir ulus elinde bulundurduğu ve ürettiği bilim ve teknoloji oranına göre, dünya devletleri arasında yer alır. Bugün batı devletleri uygar ve gelişmiş olarak kabul ediliyorsa, bunun en önemli nedeni ürettiği bilim ve teknolojidir.

Bu parçaya dayanarak bilim ve teknoloji ile ilgili aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılır?

- A) Bir devlet için gelişme ve saygın olmanın en önemli koşulu bilim ve bilimin uygulama alanı olan teknolojidir.
B) Bilim insanlarda belli bir dünya görüşü oluşturur.
C) Dünyaya bilimsel zihniyetle bakmak, ancak nesnel olmaya bağlıdır.
D) Bilim kullanma amacına göre iyi veya kötü olarak nitelendirilir.
E) Bilim insanlara belli bir dünya görüşü oluşturma, dünyaya bilim açısından bakma ve anlama olanağı sağlar.

5. Bilimsel yöntemin olgusal aşamasının son adımı gözlem ve deneyin sonuçlarının tekrar olguya dönülerek doğrulanmasını sağlama işlemidir. Bu doğrulamaya ölçme denir. Ölçme, gözlem ve deneyin herkes tarafından geçerli olmasını sağlar. Doğrulanmış gözlem ve deneyler artık nesnel, olgusal ve kesin olurlar.

Parçaya göre deney ve gözlemlerin nesnel olgusal ve kesin olması aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

- A) Yanlışlanmasına
B) Doğrulanmasına
C) Tümevarımsal olmasına
D) İstatistiksel olmasına
E) Kontrol edilebilmesine

6. Gözlem ve deneyin sonuçlarının tekrar olguya dönülerek doğrulanmasını sağlama işlemine ölçme denir. Ölçme, gözlem ve deneyin herkes tarafından geçerli olmasını sağlar.

Parçaya göre, ölçme bilimin hangi özelliğini pekiştirir?

- A) Varlığı parça olarak ele almasını
B) Değişimli ilerlemesini
C) Evrensel olmasını
D) Nesnel olmasını
E) Deneysel olmasını

7. Bilim sürekli artan düzgün doğru olarak ilerlemez. Bilimsel gelişmelerde sapmalar, sıçramalar, durağanlaşmalar her zaman olanaklıdır; çünkü bilim tarihi bunun böyle olduğunu göstermektedir.

Bu görüşü benimseyen kişinin aşağıdakilerden hangisini reddetmesi beklenir?

- A) Bizden bağımsız bir gerçeklik vardır.
B) Pozitivizm bilimin tek yöntemi olmalıdır.
C) Bilimsel bilgi için bir sınır koymak bilimi engellemektedir.
D) Bilim tek kurtarıcı güç olarak görülmemelidir.
E) Bilim düzgün doğrusal olarak artan bir süreçtir.

8. Bilim için varlık vardır ve onun yokluğunu kesinlikle düşünmez. Var olan bu varlığı genel olarak değil, onu parçalayarak veya bölümler halinde araştırır. Örneğin, biyoloji bilimi, yalnızca canlı varlıkları inceler. Her bilim, kendi araştırma alanı içine giren varlığın bir bölümünü kendi amaçları doğrultusunda inceler.

Aşağıdakilerden hangisi bu parça için "karşı tez" oluşturur?

- A) Bilimin ne olduğunu anlamak için ilk adım olarak bilimsel yöntemi açıklamak gerekir.
B) Bilim nesneldir, yani objektiftir.
C) Tarihsel süreç içinde bilim artarak gelişir.
D) Bilim varlığı bütün olarak ele alır.
E) Bilim olgusaldır.

9. Olguları açıklamak için sürdürülen varsayımları veya hipotezleri gözlem veya deneyle test etme veya sınaıma işlemine doğrulama denir. Doğrulanmış hipotezlere kuram veya bilimsel buluş denir. Bilimsel buluşlar tek tek olguları değil, olgular sınıfını açıkladığında artık onlar birer yasadırlar.

Parçaya göre yasanın oluşması aşağıdaki koşullardan hangisine bağlıdır?

- A) Hipotezlerin doğrulanmasına
B) Kuramların olgular sınıfını açıklamasına
C) Hipotezlerin deney ve gözlem aracılığıyla sınanmasına
D) Olgular veya olgular arası, ilişkileri açıklamak için hipotez kurulmasına
E) Hipotezlerin yanlışlanmasına

10. Bilimsel kuramların genellenmesi sonucu bilimsel yasalar elde edilir. Doğrulanmış bilimsel kuramlar, aynı olgular ve olgular arası ilişki için genellendiğinde de doğru sonuçlar veriyorsa o artık bir kuram değil, bir bilimsel yasadır.

Parçaya göre, bir bilimsel kuramın yasa haline gelmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Deney metoduyla elde edilmesine
B) Verilerin ölçülebilir olmasına
C) Kuramın önermesinin tam olmasına
D) Aynı olgular için genellendiğinde de doğru sonuçlar vermesine
E) Kuram önermelerinin birbirinden bağımsız olmalarına

1. Felsefe, bilim felsefesini içine aldığı gibi, bilgiyi ve varlığı, etiği, estetiği, siyaseti, eğitimi ve birçok şeyi kendisine konu yapabilir. Felsefe daha geniş kapsamlı etkinlikken, bilim felsefesi daha dar kapsamlı bir etkinliktir.

Parçada felsefe ile bilim felsefesi ilişkisinin hangi yönü üzerinde durulmuştur?

- A) Yöntemlerinin aynı olduğu
B) Bilimsel kuram ile gerçeklik arasındaki ilişkiyi ele almaları
C) Felsefenin kapsamının daha geniş olduğu
D) Aynı konuları ele aldıkları
E) İlgili sınırlarının aynı oldukları

2. Bilim bir kez oluşturulduktan ve doğrulandıktan sonra bilim felsefecisi bu ürünün dilini, yapısını, yasalarını, kuramlarını, önermelerini, işleyişini ve değerini analiz edebilir.

Parçaya göre bilim felsefecisi aşağıdakilerden hangisini gerçekleştirir?

- A) Bilimsel yasalardan yararlanarak önde yide bulunur.
B) Bilimsel kuramları genelleştirir.
C) Karşısında duran ürünün bir çok açıdan ele alır.
D) Ölçme işlemi yaparak, gözlem ve deneyin herkes tarafından geçerli olmasını sağlar.
E) Olgu alanında geçen olayları sınıflandırır.

3. Bilim artarak ilerleyen bir özelliğe sahiptir. Bilimsel varsayım ve kuram ne kadar doğru görünse bile, bilim insanlarının karşıt görüşleri her zaman olanak içindedir. Bilimde her zaman yanlışlama payı olduğu düşünülmelidir.

Parça bilimin hangi özelliği ile ilgilidir?

- A) Eleştirel olması
B) Olgusal olması
C) Deneysel olması
D) Akılcı olması
E) Nesnel olması

4. Bazı cisimlerin suda yüzdüklerini bazılarının ise battıklarını betimleme yani gözlem ve deney yöntemiyle anlayabiliriz. Tahtanın yüzdüğünü, demirin battığını gözlemleyebiliriz. Fakat bunun neden böyle olduğunu betimleme düzeyinde kaldığımız sürece bilemeyiz. Bilmek için açıklama düzeyi olan kuramsal aşamayı gerçekleştirmek gerekir.

Aşağıdaki ifadelerden hangisi parçaya ters düşer?

- A) Bilimsel yöntemle elde edilen bilimsel bilgi olgusal içerikle başlar, fakat olgusal içerikle sona ermez.
B) Olayların nedenleri betimleme sürecinde bilinir.
C) Betimlemede yalnızca olgusal süreç tasvir edilir.
D) Bilimsel yöntem betimleme ve açıklama süreçlerini kapsayan bir tür bilgi elde etme etkinliğidir.
E) Betimlemede kullanılan metotlardan biri de gözlemdir.

5. Kuhn'a göre belli dönemlerde eldeki paradigma, araştırma alanı içinde her şeyi çözemez. Bu nedenle anomiler ve uyuşmazlıklar ortaya çıkar. Anomilerin ve uyuşmazlıkların artmasıyla bilim topluluğu bunalıma girer. Bunalım içindeki bilim insanları çok çeşitli bakış açısı ve yöntem arayışına girer.

Kuhn'a göre bilim insanların ortak bakış ve yöntemleri bırakarak çok çeşitli bakış açısı ve yöntem arayışına girmelerinin temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimde metafizik etkilerin artması
B) Toplumda toplumsal değişim sürecinin kaçınılmaz olması
C) Bilimsel kuramların gözlemlere ters düşmesi
D) Olguların test edilemez bir duruma gelmesi
E) Paradigmanın araştırma alanı içindeki her şeyi çözemez duruma gelmesi

6. Bilimsel kuram hipotezler arasından test edilerek doğruluğu sınanmış olandır. Bilimsel kuram her ne kadar doğrulanmış olsa da, henüz tamlığı kesinleşmiş bir bilimsel yasa da değildir. Bilimsel kuramların genellemesi sonucu bilimsel yasalar elde edilir. Doğrulanmış bilimsel kuramlar, aynı olgular ve olgular arası ilişki için genellendiğinde de doğru sonuçlar veriyorsa, o artık bir kuram değil, bir bilimsel yasadır.

Parçaya göre bir bilimsel kuramın bilimsel yasa olabilmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Öndeyi yapılabılır nitelikte olmasına
B) Gözlem yoluyla elde edilmesine
C) Genellenmiş olmasına
D) Akıl ilkelerine uygun olmasına
E) Tekrarlanabilir olmasına

7. Ölçme bilimsel yöntemin betimleme (olgusal süreç) aşamasının son adımıdır. Gözlem ve deneyin sonuçlarının tekrar olguya dönülerek doğrulanmasını sağlama işlemidir. Bu doğrulamaya ölçme adı verilir. Ölçme, gözlem ve deneyin herkes tarafından geçerli olmasını sağlar.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Deneyin gözlemden farkı
B) Deney metodunun uygulandığı ortam
C) Gözlemden kullanılan teknolojiler
D) Kuramın oluşma aşamaları
E) Ölçmenin faydası

8. Bir dönem geçerli olay ve olgulara bakış açısı sağlayan kuramsal çerçevedir. Bilim adamının dış dünyaya bakış açısını belirler. Bilim adamları için gerçekliğin belirli ilkelere göre kavranışını belirleyen bir şablon durumundadır.

Yukarıda sözü edilen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Paradigma B) Varsayım C) Gerçeklik
D) Öndeyi E) Kuram

9. Bilimin teknolojiye dönüşmesiyle oluşan ögeler, insanlığın daha ileri gitmesini sağlar. Fakat, bilim ve teknoloji insanlığı ileri götürmediği gibi, insanlığı yok da edebilir. Bu onun hangi amaçla kimlerin elinde olduğuna bağlıdır.

Parçada bilim ve teknolojinin insanlığı daha ileri götürebilmesi veya insanlığı yok edebilmesi aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

- A) Kullanan toplumların özelliklerine
B) Kullanan kişiye
C) Kullanılan çağın özelliklerine
D) Toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilme oranına
E) Onları üreten bilim adamlarının nesnellğine

10. Olgular arası ilişkilerden veya bu ilişkileri dile getiren genellemelerden (yasalardan) yararlanarak henüz olmamış bir olguyu önceden kestirebilmeye öndeyi denir.

Buna göre öndeyi tanımını destekleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kanıtlanmamış ya da yeterince bilgi sahibi olunmayan bir konuda yargıda bulunmamaktır.
B) Problemleri çözmede ısrarlı ve sürekli davranmaktır.
C) Başkalarının fikirlerine açık olmak ve hoşgörülü olmaktır.
D) Doğrulanmış bilimsel yasalara dayanarak, henüz olmamış olguların nasıl olacağını tahmin etme işlemidir.
E) Düşünmenin çelişkilerin üzerinde yükselmesiyle veya çelişkileri ortadan kaldırarak ilerlemesi biçimidir.

1. Bilim felsefesi genel olarak bilgi ile ilgilenmez. Buna karşın, bilgi felsefesi bilginin imkanı, kaynağı, doğruluğu ve sınırları alanlarında araştırma yapar. Bilgi felsefesi, bilginin doğasını ve yapısını incelerken, bilim felsefesi yalnızca bilimsel bilgiyle ilgilenir.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisine cevap niteliğindedir?

- A) Doğru bilgilere ulaşmak olanaklı mıdır?
B) Bilim felsefesi, bir tür bilgi felsefesi midir?
C) Bilginin doğru olması için deneysel olması yeterli midir?
D) Bilimin yöntemini kullanarak felsefeyi bilimsel hale getirmek olanaklı mıdır?
E) Metafizik bilgiler güvenilir midir?

2. Eğer felsefe bilimsel bir sistem olursa daha doğru, kesin ve geçerli önermeler bütünü olur.

Parçada felsefe ile ilgili hangi istek vurgulanmıştır?

- A) Felsefenin sınırlarını genişletmek
B) Deney öncesi bilgilere önem vermek
C) Bilgi elde etmede akla olan güveni artırmak
D) Bilimin yöntemini kullanarak felsefeyi bilimsel hale getirmek
E) Metafizik açıklamalara yer vermemek

3. Bilimsel yöntemin ilk aşaması olan olgusal sürecin (betimleme) üç adımı vardır. Bunlar; gözlem, deney ve ölçmedir. Ölçme, gözlem ve deney sonuçlarının tekrar olguya dönülerek doğrulanmasını sağlama işlemidir. Bu doğrulamaya ölçme denir.

Parçaya göre ölçmenin yapılabılması için aşağıdakilerden hangisi gereklidir?

- A) Fiziksel ortam
B) Ölçmede kullanılacak alet
C) Bilim adamı
D) Gözlem ve deney verileri
E) Zaman

4. Felsefe tarihi içinde felsefeyi bilimsel felsefe yapmak isteyenler çıkmıştır. Bunlar bilimin geçerli ve doğru sonuçları karşısında, felsefeyi işlevsiz bir konumdan kurtarmak için felsefeyi de bilimin özelliklerini taşıyan bir etkinlik çerçevesine getirmek istemişlerdir. Bilimsel felsefe olarak felsefe, Descartes'tan başlayan modern çağın bir rüyası olmuştur.

Parçada, felsefe ile ilgili hangi etkinlikten veya çabadan söz edilmektedir?

- A) Felsefe tarihini sistemleştirme
B) Felsefenin ilgilendiği konularda genişleme
C) Felsefeyi, bilimsel felsefe yapma
D) Felsefede dilin etkisini artırma
E) Felsefenin metafizikle ilişkisini artırma

5. Bilimsel yöntemle elde edilen bilimsel bilgi, olgusal içerikle başlar, fakat olgusal içerikle sona ermez. Olgusal olanın mantıksal ve ussal olanla düzenlenip açıklanması gerekir. Bu nedenle kuramsal süreci oluşturan açıklama aşaması, betimleme üzerinde yükselen daha üst bir işlemdir; çünkü açıklama, ussal, dizgesel, kuramsal ve sistematiktir. Betimlemede yalnızca olgusal süreç tasvir edilirken, açıklamada olgunun oluş süreci değil, niçin öyle olduğu gösterilir.

Parçaya göre betimleme ve açıklama süreçleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Betimlemede olgusal süreç tasvir edilir.
B) Açıklama aşaması betimleme üzerinde yükselen daha üst bir işlemdir.
C) Açıklamada olgunun oluş süreci gösterilir.
D) Betimleme ve açıklama bilimsel yöntemin aşamalarıdır.
E) Betimleme açıklama aşamasından daha önceliklidir.

6. Astronomi ve fizik yasalarından yararlanarak, gelecekteki güneş veya ay tutulmasını önceden kestirme işlemi bir öndeyide bulunmaktadır.

Örneğe göre "öndeyi" kavramını açıklayan yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Henüz doğrulanmamış kavramsal genellemelerdir.
B) Doğrulanmış hipotezlerdir.
C) Gözlem ve deneyin sonuçlarının tekrar olguya dönülerek doğrulanmasını sağlama işlemidir.
D) Düşüncenin gerçeklikle uyuşmasıdır.
E) Doğrulanmış bilimsel yasalara dayanarak, henüz olmamış olguların nasıl olacağını önceden tahmin etme işlemidir.

7. Daha önce oluşturulan paradigma, belli bir süre sonra, araştırma alanı içinde her şeyi çözemez duruma gelir. Bunun sonucu anomiler ve uyumsuzluklar ortaya çıkar. Bu durumun artmasıyla bilim topluluğu da bunalıma girer. Bunalım dönemi sürecinde bir genç çıkar ve yeni bir bakış açısı (paradigma) öne sürer. Önceleri büyük bir tepki alan genç bilim insanı, sonraları taraftar bulmaya başlar. Böylece genç bilim insanının yeni paradigmasının etrafında yavaş yavaş yeni bilim insanları bir bilim topluluğu kurmaya başlar.

Parçaya göre yeni bir bilim topluluğunun oluşmasının nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Bilim topluluğunu oluşturan insanların ortalama yaşlarının yüksek olması
B) Eldeki paradigmanın araştırma alanı içinde her şeyi çözemez duruma gelmesi
C) Anomi ve uyumsuzlukların artması
D) Anomi ve uyumsuzlukların artmasıyla bilim topluluğunun da bunalıma düşmesi
E) Yeni bir bakış açısının (paradigmanın) ileri sürülmesi

8. Bilim ve teknoloji insanlığı ileri götürdüğü gibi, insanlığı yok da edebilir. Bu onun hangi amaçla kimlerin elinde olduğuna bağlıdır. Tüm bunlara karşılık, bilimin özü gereği bilim insanı tarafından ve nesnel düşünmek ve davranmak zorundadır. Atom bombasını üreten bilim insanı, yaptığı çalışmayı insanları öldürmek için yapmamıştır. Onlar atomun parçalanabileceğini ve parçalanınca da büyük bir enerji kitlesinin açığa çıktığını göstermeyi amaçlamışlardır.

Parçadaki açıklama ve örnek aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

- A) Bir ulus, elinde bulundurduğu ve ürettiği bilim ve teknoloji oranına göre, dünya devletleri arasında yer alır.
B) Teknoloji, bilimsel bilginin kullanımı sonucu üretilmiş araç ve gereçlerdir.
C) Bilim insanı yaptığı çalışmalarda hep nesnel (tarafsız) olmalıdır.
D) Diğer bilgi türleriyle desteklenen bilim ve teknolojinin değeri daha da artacaktır.
E) Modernleşmenin, gelişmenin, ileri gitmenin ve saygın olmanın en önemli koşulu bilim ve teknolojidir.

9. Bilimsel yasa şimdiye kadar tüm gözlem veya deney sonuçları tarafından doğrulanmış olgusal içerikli genellemelerdir. Fakat her genelleme bir bilimsel yasa değildir; çünkü bazı genellemeler vardır ki, olgusal olarak doğrulanmış değildir. Metafiziğin genellemeleri belki doğru olabilir, fakat olgusal doğru olmadıkları için, bilimsel yasa olamazlar.

Parçaya göre her genellenenin bilimsel yasa olmamasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Olgusal içerikli olmaması
B) Yasa önermelerinin tam olmaması
C) Yasanın önermelerinin birbiriyle tutarlı olmaması
D) Öndeyi yapılabilir olması
E) Doğrulanmış olmaması

TEST - 11

1. Bazı filozoflar bilimi, bilim insanının yaratıcı etkinliği sonucunda ortaya çıkan bir ürün veya bitmiş bir sonuç olarak ele alırlar. Bilim adamı bu ürünün veya sonucun dilini, yapısını, yöntemini, önermelerini, işleyişini ve değerini analiz edebilir. Thomas Kuhn'a göre ise bilim bir etkinlik sürecidir; bu süreci yönlendiren olgular ve mantık değil, bilim insanlarının oluşturduğu topluluk ve onların çalışmalarıdır.

Parçaya göre bilime yaklaşımında Thomas Kuhn'u diğerlerinden ayıran özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimsel etkinlikte tündengelim yerine tümevarımı yöntem olarak kullanması
B) Bilimde deneyi gözlemden daha önemli görmesi
C) Bilimsel yasalarla doğa yasalarını özdeş kabul etmesi
D) Deney ve gözlemden gelmeyen önermeleri bilimin dışına itmesi
E) Bilimi ürün olarak değil bir etkinlik olarak ele alması

2. Bilim ve teknoloji kendi başlarına bir ahlaki veya manevi değere sahip değildir. İyi veya kötü, ahlaklı veya ahlaksız olarak değerlendirilemez. Örneğin, atom bombası tek başına ahlaklı veya ahlaksız olarak değerlendirilemez. Bu nedenle atom bombasını atmaya karar veren Amerika Birleşik Devletleri başkanının bu kararı, onu bir bakışla "barış için", diğer bir bakışla "insanları öldürmek için" diye değerlendirilmiştir.

Parçadaki örnekten aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılır?

- A) Bilim ve teknoloji devletlerin gelişmişlik seviyesini ölçmede bir ölçektir.
B) Bilim ve teknoloji insan mutluluğunu sağladığı ölçüde faydalıdır.
C) Bilimin özü gereği bilim insanı nesnel davranmak ve düşünmek zorundadır.
D) İnsan bilginin peşinde koşmak zorundadır.
E) Teknolojinin ahlaki değeri onu kullanan kişinin niyetiyle ilişkilidir.

3. Her bilimsel açıklama potansiyel olarak öndeyiyi kendi içinde barındırmaktadır. Her bilimsel yasa, daha sonraki olaylar için öndeyide bulunma olanağını kendi içinde taşımaktadır. Buna karşılık her öndeyi, bir bilimsel açıklamayı içinde barındırmayabilir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Hipotezler, olgular veya olgular arası ilişkileri açıklamak için kurulur.
B) Bilimsel açıklama ile öndeyi arasında sıkı bir ilişki vardır.
C) Olgular arasındaki ilişkilerden veya bu ilişkileri dile getiren genellemelerden yararlanarak henüz olmamış bir olgu önceden tahmin edilebilir.
D) Ölçme, gözlem ve deneyin herkes tarafından geçerli olmasını sağlar.
E) Bilimsel yöntemin ilk aşaması olgusal (betimleme) sürecidir.

4. Bilimsel felsefeyi, bilimin yöntemini kullanarak felsefeyi bilimsel hale getirmek diye tanımlayabiliriz. Modern çağın matematiğe ve bilime verdiği aşırı önem ve güven sonucu felsefeyi de bilimselleştirme çabaları görmekteyiz. Eğer felsefe bilimsel bir sistem olursa, daha doğru, kesin ve geçerli önermeler bütünlüğü olur.

Parçada aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı aranmıştır?

- A) Acaba bilimsel felsefe, felsefenin kendisi olabilir mi?
B) Bilim, kötülüğün, savaşların ve hastalıkların kaynağı olabilir mi?
C) Bilimsel ve teknolojik gelişme insanı mutlu edebilir mi?
D) Günümüzde bilime karşı güven mi yoksa güvensizlik mi duyulmaktadır?
E) Bilim felsefesinin kapsamı genişletilebilir mi?

5. Mantıkçı pozitivistlere göre, bir kuramı doğrulamanın yollarından biri de dolaylı doğrulamadır. Dolaylı doğrulamada, her zaman direkt deney ve gözlem bir önermeyi doğrulamak için yeterli olmayabilir. Örneğin, bir telde elektriğin olup olmadığını direkt olarak veya çıplak gözle bilemeyebiliriz. Ancak telin ucuna takılacak bir ampermetre ile elektrik olup olmadığı test edilebilir.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Öndeyide bulunmak için yasalardan yararlanmak gerekir.
- B) Bir önermeyi doğrulamak için yardımcı alet ve araçlar kullanmak gerekebilir.
- C) Her genelleme bilimsel bir yasa değildir.
- D) Ölçme, gözlem ve deneyin herkes tarafından geçerli olmasını sağlar.
- E) Gözlem doğal ortamda yapılırken, deney yapay ortamda yapılır.

6. Bilimi oluşturan temel adımlar vardır. İlk adım, bilimsel yöntemdir. Bilimsel yöntemin ilk aşaması olgusal süreç (betimleme)dir. Betimleme gözlem, deney ve ölçmeyi kendisine araç yaparak olguları tasvir eder. Gözlem ve deneyin sonuçlarının tekrar olguya dönülerek doğrulanmasını sağlama işlemine ölçme denir. Ölçme, gözlem ve deneyin herkes tarafından geçerli olmasını sağlar. Doğrulanmış gözlem ve deneyler artık nesnel, olgusal ve kesin olurlar.

Parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşamaz?

- A) Olgusal süreç bilimsel yöntemin ilk aşamasıdır.
- B) Gözlem ve deneylerin kesin olması doğrulanmasına bağlıdır.
- C) Bir deneysel verinin olgusal olması doğrulanmasına bağlıdır.
- D) Açıklama sürecinde olgunun oluş süreci değil, niçin öyle olduğu gösterilir.
- E) Betimlemede olguları tasvir etme vardır.

7. Bir gün olguların kuramı destekleyeceğini kim garanti edebilir? diye sorabiliriz. Koşullar değişince kuram ve yasaların değişeceğini bilim bir ön varsayım olarak kabul eder.

Bilimin bu durumunu hangi özelliği destekler?

- A) Nesnel olması
- B) Olgusal olması
- C) Eleştirel olması
- D) Genellenebilir olması
- E) Deneysel olması

8. Bilimsel yasalara, bazen doğa yasaları da denilmektedir. Doğa yasaları bizden bağımsız var olan dış nesnel gerçekliğe ait yasalarken; bilimsel yasalar, bizim, yani bilen öznenin dış nesnel gerçeklikten çıkarttığı doğru ve genel kuramlardır.

Parçaya göre bilimsel yasaların doğa yasalarından farkı nedir?

- A) Bilimsel yasaların temelinde hipotezlerin (varsayımların) olması
- B) Bilimsel yasaların genellemelere bağlı olması
- C) Bilimsel yasaların istatistiksel olması
- D) Bilimsel yasaların dış nesnel gerçeklikten çıkartılması
- E) Bilimsel yasaların doğrulanmış olması

9. Bazı dönemlerde eldeki paradigma, araştırma alanı içinde her şeyi çözemez. Bu durumda anomiler (kuralsızlıklar) ve uyumsuzluklar ortaya çıkar. Anomilerin ve uyumsuzlukların artmasıyla bilim topluluğu bunalıma girer. Böylece paradigmaya duyulan inanç ve güven sarsılır. Bunalım içindeki bilim adamları çok çeşitli bakış açısı ve yöntem arayışına girer.

Parçaya göre bilim adamlarının çok çeşitli bakış açısı ve yöntem arayışında olmalarının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Paradigmaya duyulan inanç ve güvenin sarsılması
- B) Bilimin ahlaksal değerinde değişmelerin olması
- C) Yapılan araştırmaların sayısı olarak çoğalması
- D) Doğadaki düzene olan inancın azalması
- E) Bilimin işlevinin azalması

TEST - 12

1. Bilgi felsefesi, bilginin doğasını ve yapısını inceleyen, bilim felsefesi yalnızca bilimsel bilgiyle ilgilenir. Bilimsel bilginin doğası ve yapısının yanı sıra bilimsel gözlem, betimleme, açıklama, deney, hipotez, kuram ve yönteminin ne olduğunu açıklar.

Parçada bilim felsefesinin hangi yönü vurgulanmıştır?

- A) Genel olarak bilgi ile ilgilenmediği
- B) Bilgi felsefesinden farkı
- C) Felsefenin kapsamında olduğu
- D) Bilimle ilgili sorulabilecek her tür soruyu sorduğu
- E) Var olan herşeyi kendine konu edindiği

2. Bilimsel felsefeyi, bilimin yöntemini kullanarak felsefeyi bilimsel bir hale getirmek diye tanımlayabiliriz. Modern çağın matematiğe ve bilime verdiği aşırı önem ve güven sonucu, felsefeyi de bilimselleştirme çabasını ilk defa kartezyen filozoflarda görmekteyiz.

Parçaya göre, kartezyenlerin felsefeyle ilgili çabası aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Felsefede metafizik unsurları zenginleştirme
- B) Felsefenin yöntemini değiştirme
- C) Felsefenin ilgi sınırlarını genişletme
- D) Felsefeyi dogmalardan kurtarma
- E) Felsefeyi bilimsel bir hale getirme

3. Pasteur: "Bilimsel keşif şansı, sadece ona zihinlerini hazırlamış olanlara yaver gider" **derken aşağıdakilerden hangisinin bilimsel keşiflerde rolünün olmadığını vurgulamak istemiştir?**

- A) Çalışmanın
- B) Rastlantının
- C) Deneyimin
- D) Uzun süreli uğraşların
- E) Bilimsel bilginin

4. Aristoteles fiziğiyle desteklenmiş Batlamyus'un yer merkezli evren kuramı, Kopernik tarafından çürütülerek, yerine güneş merkezli bir evren kuramı getirildi. Kopernik'in insan merkezli evreni kaldırarak, güneş merkezli bir evren anlayışı getirmesi sonucu modern çağın en önemli devrimi gerçekleşti. Bu devrimle dinin söylediği "İnsan evrenin merkezindeki en şerefli varlıktır." görüşü değişti.

Bu durum aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Bilimsel gelişmelerin dinsel bazı kabulleri değiştirdiğini.
- B) Bilim ile sanat arasında ilişki olduğunu.
- C) Bilimin insanlığı ileri götürebildiği gibi, insanlığı yok da edebilir olduğunu.
- D) Bilimin tek başına ahlaki veya manevi değere sahip olmadığını.
- E) Bilim insanının nesnel düşünmek ve davranmak zorunda olduğunu.

5. 19. yüzyılda ortaya çıkan pozitivistizm akımı bilimlerin felsefeden ayrılmasını sağladı. Günümüzde bilim ve felsefe ayrı gözükmekteyse de bilim ve felsefe ilişkisi birçok boyutta devam etmektedir. Felsefe bilimlerin temel ilkelerini ve yöntemlerini sorguladığı gibi, bilimlerden çıkan sonuçları da sorgular. Felsefe ya bilimin en temelinde ya da bilimin bittiği yerde yine vardır.

Bu parçadan çıkan sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gerçeğe dayanması bakımından bilimsel bilgi metafizik bilgiden farklıdır.
- B) Bilimin tanımını yapmakla onu açıkladığımızı sanmak yanlıştır.
- C) Felsefe bilimsiz, bilim de felsefesiz olamaz.
- D) Bilimin önermesi aynı zamanda doğru olduğunu gösteren gerekçelere ve kanıtlara sahiptir.
- E) Bilim yöntemli bir bilgidir.

6. "Nasıl ki eve girdiğimde paltomu vestiyere asıyorsa laboratuvara girerken de tüm önyargıları-mı ve inançlarımı bir kenara bırakıp çalışıyorum" **diyen Pasteur bilim adamında hangi özelliğin bulunması gerektiğini söylemek istemiştir?**

A) Kesinliği arama
B) Yasalara uyma
C) Nesnellik
D) Hoşgörü ve açık görüşlü olma
E) Sabırlı ve çalışkan olma

7. Bilimsel bilgi, konuları ve yöntemleri birbirinden farklı üç bilim grubunda kendini gösterir:

1. Formel bilimler
2. Doğa bilimleri
3. İnsan bilimleri

Aşağıdakilerden hangisi doğa bilimlerinin özelliklerindendir?

A) Yalnızca düşüncede olan objeleri konu ed-nirler.
B) Doğada bulunmayan ve duyularla algılanma-yan objelerle ilgilendirir.
C) Metodu tündengelim (dedüksiyon)dir.
D) Doğrudan ya da dolaylı gözlemlenebilir olayla-rı incelerler.
E) İnsanı değişik yönleriyle ele alırlar.

8. Fizik, kimya, biyoloji gibi doğa bilimlerinin konusu doğadır.

Aşağıdakilerden hangisi doğa bilimlerinin özelliklerinden değildir?

A) Olgusal olması
B) Nesnel olması
C) Deneysel olması
D) Tündengelim metoduna dayanması
E) Determinizm ilkesini benimsemesi

9. Bilim topluluğu, kabul ettikleri paradigma ile olgu-ları açıklamaya çalışan ve araştırmalarında bu paradigmayı kullanan bilim insanlarından oluşur. Böylece daha önce çok çeşitli bakış açısı ve yön-temler kullanan bilim insanları artık bir paradigma etrafında toplanarak, düzenli araştırmalar yapan bir bilim topluluğu oluştururlar.

Parçaya göre düzenli araştırmalar yapan bir bilim topluluğunun oluşması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

A) Bilimin bir etkinlik süreci olarak ele alınması-na
B) Bilimin ölçütü olarak yanlışlanabilirlik ilkesinin görülmesine
C) Bilim insanlarının ortak bir paradigma etrafın-da toplanmalarına
D) Bilimin olguları tanımlayan rasyonel bir faaliyet olarak görülmesine
E) Aynı olgunun farklı bilim insanlarınca farklı şekilde açıklanmasına

10. Bilim bilgidir; fakat bu bilgi durağan (statik) değil, dinamik. Düzenli ve sistemlidir. Bu nedenle gün-lük bilgiden farklıdır. Bilimsel bilgi, günlük bilgi olmadığı gibi, sağduyu bilgisi de değildir. Durağan olmaması bakımından dini bilgiden de farklıdır. Gerçeğe dayanması bakımından mitolojik bilgi-den de farklıdır.

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdaki-lerden hangisidir?

A) Bilgi öncelikle bir önerme şekline çevrilmiş bir yargıdır.
B) Bilim yöntemli bilgidir.
C) Bilimsel yasaları bulmak bilimin amacıdır.
D) Bilimsel bilgi diğer bilgilerden bazı yönleriyle ayrılır.
E) Bilimsel yöntem ile evreni anlıyor, yani evren hakkında bilimsel bilgi elde ediyoruz.

TEST - 13

1. "İlk Çağ'da da bilimsel bilgi özelliği taşıdığı düşü-nülen bazı çalışmalar yapılmıştır: Çin, Hindistan, Mezopotamya, Babil ve ardından en önemlisi Eski Yunan. Ancak bunların hiçbirisi bilimleri felse-feden tamamı ile bağımsız bir alan yapmaya yet-memiştir. Çünkü yapılan çalışmalar sadece tek bir sorunun çözümü ile ilgili, yüzeysel ilk adımlar ola-rak görülebilir."

Bu parçadan çıkarılabilecek sonuç aşağıdaki-lerden hangisidir?

A) İlk Çağ'da bilimler düzenli, sistemli bir bütün-lük taşımaz.
B) İlk Çağ'da bilimler oldukça gelişmiştir.
C) Bilimsel bilgi İlk Çağ'da yalnızca Eski Yunan'da vardır.
D) Bilimler, dinsel – mistik sebeplerle oluşmuştur.
E) Bilimlerin İlk Çağ'da gelişmemesi felsefenin gücünden kaynaklanır.

2. Bilim öncesi dönemde bilimsel olsun veya olma-sın bilgi için çok çeşitli yöntemler ve kuramlar kul-lanılır. Bu kuramlardan birisi zamanla belirgin hale gelerek, değer kazanır; çünkü daha çok açıkla-ma yapmaktadır. Bu kurama veya onu oluşturan bakış açısına Kuhn, "paradigma" der.

Kuhn'a göre bilim öncesi dönemde bir kura-mın diğer kuramlara göre paradigma olarak nitelendirilmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tümevarımsal yöntemle elde edilmesi
B) Yanlışlanabilir olması
C) Tündengelim yöntemiyle elde edilebilmesi
D) Daha çok açıklama yapması
E) Olgusal olarak test edilebilmesi

3. Bilim kendi başına saf kuramsal bilgi etkinliğidir. Bu bilgi ne iyi ne de kötüdür. Ne zaman bilimin saf bilgisi, pratiğe uygulanırsa ve hangi amaçla kulla-nılırsa iyi veya kötü ortaya çıkar. Bilimin pratiğe uygulanmasına teknoloji denir.

Bu parçaya göre bilimin iyi veya kötü olarak nitelendirilmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

A) Bilimin pratiğe uygulanmasına
B) Bilimin hangi yöntemle elde edildiğine
C) Bilimi ortaya koyan bilim topluluğunun özellik-lerine
D) Bilimin gelişmişlik seviyesine
E) Bilimsel gelişmenin yaşandığı çağın özelliklerine

4. "Bilim adamı bulunduğu toplumun değer yargıları-nı, inanç ve önyargılarını bir kenara atmali, kendi çalışmalarını tam bir yansızlık içerisinde tamam-lamalıdır. Yalnızca olgulardan hareket etmeli, incelediği konu dışında kalan hiçbir şeyi incele-mesine dahil etmemelidir."

Yukarıdaki parçada bilim adamının hangi özelliğe sahip olması gerektiği söylenmeye çalışılmaktadır?

A) Nesnellik B) Tutarlılık C) Öznellik
D) Sistemlilik E) Sınırlılık

5. I. İlerleme özelliği yoktur.
II. Varlığı parçalı ele alır.
III. Kesin değildir.
IV. Objektif(Nesnel)dir.
V. Daha çok deney metoduyla elde edilir.

Yukarıdaki özelliklerden hangileri bilimsel bilgiye ait değildir?

A) I ve II B) II ve III C) I ve III
D) I ve IV E) III ve V

6. Bilimsel keşiflerin bazıları, keşfeden bilim adamlarının düşünsel olarak hazır olmadığı bir anda ve yerde, beklenmedik bir olguyu fark etmeleriyle başlamış ve gerçekleşmiştir. Örneğin H.C.Oersted, 1819'da öğrencilerine elektrik akımıyla ilgili örnek bir deney gösterirken, kullandığı elektrik devresinin açma kapama anında yakınındaki bir pusulanın ibresinde sapmalar fark etmiş, böylelikle elektromagnetizma teorisine yol açılmıştır.

Yukarıdaki parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilimsel keşifler bilim adamından bağımsızdır.
B) Bilimsel keşiflerde rastlantının da rolü vardır.
C) Bilim birikimsel olarak ilerler.
D) Bilim adamı sadece çok çalışarak keşif yapabilir.
E) Bilim adamının nesnel olması oldukça zordur.

7. Kuhn, bilimsel süreci oluşturan adımları belli bir sıra ile açıklar. Birinci dönem olan bilim öncesi dönemde paradigmlar oluşur. Bununla birlikte, daha önce çok çeşitli bakış açısı ve yöntem kullanan bilim insanları artık bir paradigma etrafında toplanarak, düzenli araştırmalar yapan bir bilim topluluğu oluştururlar. Böylece ikinci dönem olan olağan bilim dönemi başlar.

Kuhn'a göre olağan bilim döneminin başlaması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Bir paradigma etrafında toplanan, düzenli araştırmalar yapan bilim topluluğunun oluşmasına.
B) Bilimsel yöntem olarak tümevarım değil, tüm-dengelinin benimsenmesine
C) Metafizik açıklamaların artmasına
D) Bilimsel süreçte deney ve gözleme değer veren bilim insanlarının artmasına
E) Paradigmada yeni sorunların ortaya çıkmasına

8. "Bilimler kendi aralarında üçe ayrılabilir: Formel (ideal), doğa bilimleri ve insan bilimleri. Bunlar arasında doğa bilimlerinin ayırt edici özelliği olgusal oluşudur. Çünkü zaten doğa somut olgulardan meydana gelir."

Parçadan doğa bilimleri hakkında aşağıdaki seçeneklerdeki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Doğa bilimlerinin ulaştığı sonuçlar kendi içinde tutarlıdır.
B) Doğa bilimlerinin sonuçları genellenebilir.
C) Doğa bilimleri tek tek olgularla değil olgu türleriyle uğraşır.
D) Doğa bilimlerinin ulaştığı sonuçlar gözlenebilir olgularla ilgilidir.
E) Doğa bilimlerine ait sonuçların doğruluğu ya da yanlışlığı saptanabilir.

9. Baş ağrıyan birisi öndeyide bulunarak aspirin alır ve baş ağrısı geçebilir veya geçmeyebilir. Fakat aspirin alma, o kişinin niçin başının ağrıdığını açıklayan bir öndeyi değildir. Açıklama öndeyinin olmasını sağlarken, bunun tersi her zaman için doğru değildir.

Verilen örnek aşağıdaki yargılardan hangisini açıklar niteliktedir?

- A) Her öndeyi bilimsel açıklamayı içinde barındırmayabilir.
B) Her bilimsel buluş, tek tek olguları değil, olgular sınıfını açıkladığı için onlar birer yasa haline gelirler.
C) Ölçme, gözlem ve deneyin herkes tarafından geçerli olmasını sağlar.
D) Bilimsel yöntemle elde edilen bilimsel bilgi, olgusal içerikle başlar, fakat olgusal içerikle sona ermez.
E) Bilimsel yöntem betimleme ve açıklama süreçlerini kapsayan bir tür bilgi elde etme etkinliğidir.

ÜNİVERSİTEYE
GİRİŞ SINAV

1. Düşünme, doğuştan gelen bazı yatkınlıklara dayalı olmasına karşın, öğrenmeyle gelişen bir etkinliktir. Bu açıdan, büyük düşünürler de dahil, herkes "düşünme öğrencisi" sayılabilir. Düşünmek bir çeşit borçlanmayı da beraberinde getirir. Düşünme sürecinde borcumuzu "yanlış"la öder, karşılığında "doğru"yu alırız. İnsanoğlu yanlış yapmaktan kurtulamayacağına göre, bu süreç asla bitmez. Her seferinde bilginin kristal kalesini yıkar, sonra yeniden daha yükseğini kurmaya başlarız.

Bu parçada, düşünmeyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Kesin bilgiye ulaşmanın en etkili yöntemi olduğu
- B) Yapılan hatalardan alınan derslerle sürekli geliştiği
- C) Soyut verilenlerden yola çıkarak somut sonuçlara ulaşma çabasından kaynaklandığı
- D) Yalnızca özgür ve bağımsız bir ortamda gelişebileceği
- E) Bütün soruların cevaplanabileceği varsayımına dayandığı

2. Bir masalda iki terzi, krala diktikleri giysiyi yalnızca akıllı insanların görebileceğini söyleyerek onu kandırırlar. Aslında ortada, dikilmiş herhangi bir giysi yoktur. Kralla karşılaşanlar, akılsız diye damgalanmamak için, onun çıplak göründüğünü söylemez; aksine, olmayan giysiye herkes övgüler yağdırır. Kralın çıplak olduğunu, onu gören bir çocuk söyler yalnızca. Bir düşünür de bu çocuk gibi, gerçeği söyleyebilecek yüreklilikte olmalıdır. Kendi çağının tüm önyargılarına karşın, saygınlığının zedelenmesi pahasına, gerçeği olduğu gibi ortaya koymalı; çocukların yetişkinlikte yitirdikleri bu özelliği korumaya çalışmalıdır.

Bu parçaya göre, bir düşünürde aşağıdaki özelliklerden hangisinin bulunması gerekir?

- A) Cevaplardan çok sorulara ağırlık verme
- B) Soruşturmasına, olabildiğince çok bilgiyle başlama
- C) Bilimsel otoritelerle uyum içinde çalışma
- D) Daha önce cevaplanmamış sorular sorma
- E) Genel görüş ve kabullerin tutsağı olmaktan kaçınma

3. Filozoflar işlerini yaparken sorulardan yararlanırlar. Filozofun elindeki sorular, problemlere çözüm getirmenin bir anahtarıdır. Genellikle, karşılaşılan problemler zaman içerisinde pek fazla değişmez. Zamanla değişen, filozofun problemin çözümünde rol oynayan farklı etkenleri seçebilmesidir. Problemler farklı sorular sorarak irdelendiğinde, "varolan"ın daha önce gözden kaçmış olan yanları aydınlanmaya başlar. Böylece her doğru soru, onu problemi çözmeye bir adım daha yaklaştırır.

Bu parçada filozofun sorduğu soruların hangi yönü vurgulanmıştır?

- A) Problemlerin çözümüne ışık tutması
- B) Olaylarda fazla değişiklik olmadığını göstermesi
- C) Herkes tarafından sorulduğunda önemini yitirmesi
- D) Dünyaya egemen olma isteğinden kaynaklanması
- E) Çözülemez problem için zaman harcanmasının önlenmesi

4. Bilimin büyük trajedisi, güzelim bir hipotezin acımasız bir gerçek tarafından öldürülmesidir.

Bu görüş, bilimsel hipotezle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) Hipotez oluşturulurken bilimsel yasalardan yararlanılmalıdır.
- B) Bilinmeyenın açıklanmasını sağlayan hipotezler güzel görünür.
- C) Bilinmeyi çürütecek kanıtın bulunamamış olması, o hipotezin doğru olduğunu gösterir.
- D) Bir hipotez doğru görünse de araştırma bulguları onun yanlış olduğunu ortaya koyabilir.
- E) Hipotez hem yalın hem doğru olmalıdır.

5. Bilim adamı problem çözme sürecinde, önce, problemini aydınlatacak noktaları saptamalı, sonra bu saptamalardan deneysel olarak sınırlanabilir sonuçlar çıkarmalıdır. İkinci aşama için gereken bilgiyi ona okul öğrenimi vermiştir; bu bilgilere dayalı çalışmaları onun başarılı olmasını sağlar. Ancak, ilk aşamada başarılı olabilmesi için bilim adamının elinde ne bilinen bir yöntem vardır ne de okulda öğrendiklerinin ona yararı olacaktır.

Aşağıdaki yargılardan hangisi, bu parçada öne sürülen görüşü özetlemektedir?

- A) Aynı probleme çözüm arayan bilim adamları, aynı noktadan yola çıksalar bile farklı sonuçlara ulaşabilirler.
- B) Bilim adamı bilimsel kuramlardan yola çıktığında, ulaşacağı sonuçlar bilim çevreleri tarafından kabul edilecektir.
- C) Bilim adamının başarılı olabilmesi, yalnızca eğitimine değil, probleme çözüm getirecek noktaları fark etme yeteneğine de bağlıdır.
- D) Bilim adamının izlediği yöntem doğruysa ulaştığı sonuç da doğrudur.
- E) Bilim adamı çalışmalarına başlarken, kendisinden önceki önemli çalışmaları incelemeli, onlardaki eksiklikleri görebilmelidir.

6. Dünyada kötülük, çoğu zaman, bilmemekten kaynaklanır. Tek başına iyi niyet, iyiyi istemek bir eylemin iyi sonuç vermesi için yeterli değildir. Sadece iyiyi istemekten yola çıkan bir eylem, eğer bilgiyle aydınlatılmamışsa, kötüyü istemek kadar zarar verebilir.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İyiyi istemek, iynin gerçekleşmesi için yeterli olmasa da ahlaki bir görevdir.
- B) Kötü niyetle yapılan bir eylem de yarar sağlayabilir.
- C) Bilgiye dayalı her eylem, iyi niyetle yapılmamış olsa da iyi eylemdir.
- D) İynin gerçekleşmesi için, hem iynin amaçlanması hem de bilgiden yararlanılması gerekir.
- E) İnsanlık değerlerini korumak ve yüceltmek amacıyla yapılan her eylem, iyi eylemdir.

7. İnsan değerlidir. Çünkü, doğuştan getirdiği potansiyel ona "iyi insan" olabilme olanağı sunar. Yani kişi uygun ortamda yeterli eğitim alarak yetiştiğinde, herhangi bir alanda başarılı olabilir, o alanda yaptıklarıyla insanlığa katkıda bulunabilir.

Bu parçaya göre, insanı "değerli" yapan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hangi alanda uzmanlaşacağına kendi iradesiyle karar verebilmesi
- B) İyiyle kötüyü ayırt edebilmesi
- C) Uygun koşullar sağlandığında insanlığa hizmet edebilecek yetenekte olması
- D) Özelliklerinin bir kısmını doğuştan getirmiş olması
- E) Her koşulda zorlukların üstesinden gelebilecek potansiyele sahip olması

8. Geometri kuralları belirlenirken nasıl nokta, çizgi, uzay gibi temel kavramlardan yola çıkılıyorsa hukuk kuralları da hak, adalet, etik gibi temel kavramlara dayandırılır; yasalar bu kavramlardan türetilir. Tarih boyunca ister teokrasıyla, ister otokrasıyla, ister demokrasiyle yönetilsin, tüm devletler hukuka gereksinim duymuşlardır. Bir devletin hukuk sistemi, o devletin yapısının biçimlenmesinde etkilidir. Devletlerin hukuk sistemleri arasındaki farkı belirleyen de, yasa yaparken gerekli temel kavramları hangi ilkelerden aldıkları ve o kavramları nasıl kullandıklarıdır.

Bu parçada, hukukun hangi yönünden söz edilmemektedir?

- A) Belirli kavramları temel aldığından
- B) Her tür devlet düzeni için gerekli olduğundan
- C) Devlet düzeni üzerinde etkili olduğundan
- D) Yapısının, dayandığı temel kavramlara göre değiştiğinden
- E) Bilimsel kurallarla uyumlu olması gerektiğinden

9. İnsan olarak yaşantılarımız ve iç dünyamız bilinmeyenlerle, keşfedilmemişliklerle doludur. Sanat, insanın iç dünyasını keşfetmeye, adlandırmaya çalışır. Sanat yapıtında okura, seyirciye, dinleyiciye sunulan, onun için yeni olan bir yorumdur. Bir şiir, bir resim, bir senfoni insan için hep yeni bir keşif, yeni bir adlandırmadır. Gerçekten de bir sanat yapıtıyla ilk kez karşılaştığında insanı şaşırtan budur.

Bu parçada, bir sanat yapıtı karşısında duyulan şaşkınlık aşağıdakilerden hangisine bağlanmaktadır?

- A) Dünyayı eleştirel bir bakış açısıyla yansıtmısına
- B) İnsanın anlayamadıkları karşısında duyduğu korkuyu gidermesine
- C) İnsanı, önceden farkına varamadığıyla karşı karşıya getirmesine
- D) İnsana hoş duygular yaşatmasına
- E) Başka sanat yapıtlarında ele alınmamış bir konuyu işlemesine

10. Kitap okuyan bir çocuğun, kendisini kitabın konusuna kaptırması, söz gelişi zavallı Robinson'u adadan kurtarmak için kafa yorması, sanat yapıtının doğası yönünden ilginç bir durumdur. Elindeki romana dalmış bir yetişkinin, odaya başka birinin girmesiyle birden irkilmesi, gerçek dünyaya ancak birkaç saniye duraksadıktan sonra uyum sağlayabilmesi de böyle bir durumun sonucudur. Bu iki örnekte de romanın kurmaca yapısı, okuru yaşadığı dünyadan çekip olayların salt duyularla izlemeyeceği bir dünyaya itmiştir.

Bu parçaya dayanarak sanat yapıtıyla ilgili aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Düş gücüyle keşfedilebilecek ayrı bir dünyası vardır.
- B) Sanatçının dünyaya bakış açısını yansıtır.
- C) Yaşamın değerlerinin kavranmasına yardımcı olur.
- D) Temel amacı, gerçeğin kavranmasını sağlamaktır.
- E) Gerçek dünyayı yücelterek yeniden kurgular.

2003

1. Filozof "kavram dostu"dur. Bu, felsefenin yalnızca basit bir kavram derleme, keşfetme sanatı olmadığını söylemek demektir. Çünkü, kavramlar ille de bir takım formlar ya da keşifler değildir. Başka bir deyişle felsefe, kavramlar yaratmayı da içeren bir disiplindir. Dost, kendi yaratılarının dostudur. Örneğin; Platon "İdea", Aristoteles "Töz", Descartes "Cogito" kavramlarıyla neredeyse birlikte anılırlar. Çünkü felsefelerinin temelini bu kavramlar oluşturur ve bu kavramlar onların tanımlamalarına göre anlam kazanmıştır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

- A) Kavramlar basit bilgilerdir.
B) Felsefenin temelinde merak vardır.
C) Felsefe gerçeğe ulaşma çabasıdır.
D) Kavramlar yaratıcılarının güçlü izlerini taşır.
E) Düşünme kavramlar arasında ilişki kurmaktır.

2. Düşünmek, herkesin yürüdüğü yollardan başka yollarda yürüme yürekliliği göstermeyi gerektirir. O yollar bireyi dönüp dolaşıp herkesin gittiği yola götürse bile, hazır yolların çok sayıdaki yolcusuyla kendi yolunu kendi açan tek yolcu arasında büyük ayrılıklar vardır.

Bu parçada sözü edilen "yüreklilik" aşağıdaki düşünme biçimlerinden hangisine ortam hazırlar?

- A) Bağımsız B) Tutarlı C) Çağırışımı
D) Eleştirel E) Sistemli

3. En büyük bilgi, bildiklerimizden başka bilgilerin de olduğunu bilmektir.

Bu cümlede savunulan görüş aşağıdakilerden hangisiyle paralellik gösterir?

- A) İnsan, aklıyla her şeyi bilebilir.
B) Bilgiler bizim bildiklerimizle sınırlı değildir.
C) En doğru bilgi, işimize en çok yarayan bilgidir.
D) Doğru bilgiye yalnızca sezgilerle ulaşılamaz.
E) Güvenilir bilgiler kendi deneyimlerimizden edindiklerimizdir.

4. Gerçek sadece deneyimde vardır, hem de sadece herkesin kendi deneyiminde. Bu deneyimler, bir başkasına nakledildiği an öyküye dönüşür. Olaylardaki gerçeği, kesin gerçeği ispatlama olanağı yoktur. Olsa da bundan kaçınmak gerekir. Hayatın gerçekliği konusunu tartışmayı filozoflara bırakmalıyız. Gerçek olan, benim şu an denizin kıyısında oturuyor olmam ve ay ışığının yansımaları denizin sularında görmem.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçların hangisi çıkarılamaz?

- A) Yaşantıların öznel olduğu
B) Gerçekliğin, yaşadıklarımızı fark etmemizle ilgili olduğu
C) Gerçeğe ancak yaşayarak ulaşılabileceği
D) Yaşanılanların başkasına aynen aktarılamayacağı
E) Gerçekliği filozofların dışında kimsenin anlamayacağı

5. Dünyanın ya da bilimin bana herhangi bir felsefi sorun sunacağını sanmıyorum. Bana felsefi sorunlar sunan, diğer filozofların dünya ya da bilim hakkındaki yorumlarıdır. Genelde iki tür sorunla ilgileniyorum: Birincisi filozofun ne demek istediğini tam ve doğru olarak kavramak, ikincisi de söylediklerinin doğruluğuyla ilgili doyurucu dayanak olup olmadığını bulmak.

Bu parçada sözü edilen iki sorun, sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Anlama-Temellendirme
B) Doğrulama-Yanıtlama
C) Açıklama-Anlama
D) Yorumlama-Tanımlama
E) Öndeyide bulunma-Açıklama

6. İnsan bir fotoğraf makinesi değildir; bütün algılarımız bazı varsayım ve kavramlar çerçevesinde oluşmaktadır. Günlük yaşamda olduğu gibi bilimde de çevremizde olup biten her şeyi değil, ancak bazı şeyleri algılar veya gözleriz. Araştırmasının amacına göre bir ayıklama yapmak, yalnız konusuna ilişkin olgularla ilgilenmek, bilim adamı için hem doğaldır hem de bir zorunluluktur.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilimsel çalışmalar birikimli olarak ilerler.
B) Bilimsel çalışmalarda seçicilik söz konusudur.
C) Bilimsel yasalar uygulanabilir niteliktedir.
D) Bilimde amaç, genellenebilir sonuçlara ulaşmaktır.
E) Bilimsel yasalar evrenseldir.

7. Bir kişi, bir eylemin kendini haksız duruma düşüreceğini bile bile o eylemi yapıyorsa, bu kişi bilinçli olarak haksızdır. Öte yandan haksızlık alışkanlık haline geldiğinde, haksızlıktan kaçınmanın kişinin elinde olmadığı da bir gerçektir. Fakat yine de kişi alışkanlıklarından sorumludur; çünkü o, alışkanlıklarının gerçek yaratıcısıdır. Her ne kadar eylemin yinelenmesi alışkanlığa neden olsa da eylemin dayanağı özgürlüktür.

Bu parçada savunulan görüşün temelindeki düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alışkanlıklar yaşamı kolaylaştırır.
B) Toplum bireylere sorumluluklarını hatırlatmalıdır.
C) Haksız eylemleri yapanlar cezalandırılmalıdır.
D) Sınırsız özgürlük olumsuzlukların nedenidir.
E) İnsan, ahlakla ilgili eylemlerinde özgürdür.

8. Brian Redhead'e göre, siyasal düşünce tarihi, belli bir soruyu yanıtlama çabalarının tarihidir. Soru aynen durmakta yalnızca yanıtlar değişmektedir. Verilen yanıtların başlıcaları şunlardır:

- Çünkü, varlığım devletin varlığına bağlıdır.
– Çünkü, devlet Tanrı'nın iradesidir.
– Çünkü, devlet ve ben bir anlaşma yaptık.
– Çünkü, devlet ahlaki düşüncenin gerçekleşmesidir.

Buna göre, siyasal düşünce tarihi aşağıdaki-lerden hangisinin sorgulanmasına dayanır?

- A) Bürokrasinin gereğinin
B) Devlet - ekonomi ilişkisinin
C) Devlete itaat nedeninin
D) İdeal düzenin olabilirliğinin
E) Bireyin devlet için vazgeçilmezliğinin

9. Kimi sanatçılar dünyayı, ona ilişkin her türlü bayat algının; pembe ten, sarı veya kırmızı elmalara ilişkin her türlü önyargının dışında, yepyeni görmemizi isterler. Basmakalıp düşüncelerden kurtulmak kolay değildir elbette; ama bu kalıplardan kurtulan sanatçılar, genellikle en ilginç yapıtları veriyorlar. Bize, doğadaki varlıkların hiç düşlemediğimiz, yepyeni güzelliklerini görmeyi öğretenler de onlardır. Eğer onları izleyip onlardan bir şeyler öğrenirsek, pencereden dışarı bakmak bile heyecan verici bir serüvene dönüşecektir.

Bu parçaya göre, sözü edilen sanatçılar bize aşağıdakilerden hangisini kazandırmaktadır?

- A) Heyecanları denetleme yetisi
B) Değerleri karşılaştırma yetisi
C) Renkleri doğadaki gibi algılama gücü
D) Farklı güzellik anlayışlarını kabul etme eğilimi
E) Doğadaki güzellikleri resme yansıtma isteği

10. Hukuk kurumunun var olmasının benim yararına olduğunu biliyorum. Ayrıca bu kurumun, insanların genel olarak ona saygı duyması sayesinde var olabildiğini de görüyorum. Bu durumda, benim bu kuruma saygı gösterip göstermememin pek de önemli olmadığı düşünülebilir. Ancak, özçıkâr gerektiğinde, herkes benim gibi düşünür ve bu kuruma saygı duymayarak onu zedelerse, yararımıza olan bu kurum yıkılır. Ben bu zedelenmeyi, dolayısıyla kurumun yıkılmasını istemem.

Bu parçaya göre, hukuk kurumunun varlığını sürdürmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Toplumsal denetim mekanizmalarının varlığına
B) Evrensel hukuk kurallarının geçerliliğine
C) İnsanların bu kurumun gereğine inanıp onu korumalarına
D) Özçıkârların bu kurumun isteklerinden farklı olmasına
E) Devletin güvence vermesine

ESEN YAYINLARI

2004

1. Felsefe yapmak dağa tırmanmak gibidir. Sadece doruğu ele geçirmek için dağa çıkanlar dağdan bir şey anlayamazlar. Gerçek dağcı, olanca varlığıyla dağda yaşadığı zamanı üstün tuttuğu içindir ki dağa tırmanır. Doruk ancak dağda yaşanan zamanın bir parçası olarak önemlidir. Dağ, doruk değildir.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Filozof, felsefe yapmanın her aşamasından haz alır.
B) Filozofun amacı gerçeğin bilgisine ulaşmaktır.
C) Felsefe, yapmayı öğretir; söylemeyi değil.
D) Felsefede doruk noktası yoktur.
E) Sevgi olmadan felsefe olmaz.

2. Hegel tarihi keşfeder, Schopenhauer ise ondan vazgeçer. Onların bu uyumsuzluğu hâlâ çözüm bekliyor.

Bu parçadan felsefi düşünceyle ilgili aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

- A) Soruların kendi cevaplarını içerdiği
B) Çağın değerlerine bağlı olduğu
C) Kesin bir doğruya ulaşamadığı
D) Bilimsel düşünceden etkilendiği
E) Doğrusal ilerleme gösterdiği

3. Kendi yaptığı maymuncukla tüm güçlük kapılarını zorlayan bir filozof, bir süre sonra, maymuncuğu kullanabilmek için gereksiz kilit yapımına geçer.

Bu cümlede aşağıdakilerden hangisi yerilmektedir?

- A) Aşırı kuşkucu olma
B) Kuramlara körü körüne bağlanma
C) Gerçekçi tutum takınma
D) Aracı amaç durumuna getirme
E) Kendi aklını üstün görme

4. Bir gün üç kişi İskoçya dağlarında yürüyüşe çıkmış. Bir süre sonra, tek başına otlayan siyah bir koyun gören bu üç kişi arasında şu konuşma geçmiş:

I. kişi: Demek ki dağlardaki koyunlar siyah.

II. kişi: Bu kadar çabuk genelleyemezsin. Olsa olsa "İskoçya'da en az bir siyah koyun vardır." diyebilirsin.

III. kişi: Söyleyebileceğim tek şey, şuradaki koyunun siyah olduğudur.

Bu kişilerden hangilerinin söyledikleri, bilimsel yaklaşıma uygundur?

- A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I. ve II.
D) I. ve III. E) II. ve III.

5. Varlıklar, sizin onlar karşısında duruşlarınıza göre gösteriyorlar kendilerini. Önümdeki bir demet gül, ona bir botanik uzmanı olarak yaklaştığımda, kendini botanik biliminin kavramlarıyla sunar. Bir teorik fizikçi olarak atomlardan, fotonlardan, kuarklardan oluşan bir madde olarak verir kendini. Öte yandan, bir ressam ya da bir şairsem ne denli farklı "yüzleriyle" sunacaktır kendini.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Her varlık kendini diğer varlıklardan farklı gösterir.
B) Doğru bilgi, varlığı yansıtan bilgidir.
C) Bilimler, varlığın özünü anlamamızı kolaylaştırır.
D) Varlığın algılanışı, algılayana bağlıdır.
E) Kişisel tutumlar varlığın özünü değiştirir.

ESEN YAYINLARI

6. Bilim adamları olayları gözlerken çoğu zaman inançlarının, benimsedikleri düşüncelerin etkisinde kalmışlardır. Örneğin, bazı astronomlar, "Çember mükemmel bir şekildir. Öyleyse gezegenlerin, yıldızların yörüngeleri çember biçiminde olmalıdır." düşüncesiyle hareket etmiştir. Tycho Brahe, 7 sayısının kutsallığına inanmış, 7 gezegen olduğunu düşünerek gözlem yapmıştır.

Bu parçada sözü edilen bilim adamlarının, bilimsel çalışmayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine sahip olmadıkları kesinlikle söylenebilir?

- A) Açıklık B) Nesnellik C) Dakiklik
D) Düzenlilik E) Seçicilik

7. Ahlaki yaşamımızda, sezgisel anlayış en yüksek kavrayışlar için zorunludur. Sadece kurallara mekanik bir biçimde uyma ya da kalıplara öykünme bizi uzağa götürmez. Yaşama sanatı, eski rollerin bir provası değildir.

Bu görüşü benimseyen bir kişinin aşağıdakilerden hangisini reddetmesi beklenir?

- A) Etik yaşamın varlığını
B) Sezgisel kavrayışların önemini
C) Yaşama sanatının varlığını
D) Kuralların zamanla değiştiğini
E) Evrensel ahlak yasasının varlığını

8. Toplumun saygın ve demokratik olarak gördüğü kurumlardaki bozulmalar, kamuoyunu böyle görülmemeyen kurumlardaki bozulmalardan daha çok rahatsız eder.

Bu durumun temelinde yatan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kötü olmazsa iyinin değeri bilinmez.
B) Saygınlık göreceli bir kavramdır.
C) En iyinin bozulması en kötüdür.
D) İyi, zamanla değişen bir kavramdır.
E) Kurumlar toplumun güvencesidir.

9. Bizleri sanata yönelten güçlü dürtülerden biri de gündelik hayatın acı verici kabalığından, sıkıcı monotonluğundan ve sürekli değişen kişisel istekler zincirinden kaçma gereksinimidir.

Bu cümlede sözü edilen gereksinim, sanatta özellikle hangi yolla giderilir?

- A) Belirli bir üslubu sürdürme
B) Alanını sınırlama
C) Kurmaca dünya oluşturma
D) Kalıcı yapıtlar verme
E) Kullanacağı tekniği belirleme

10. Ben elime fırçayı alıp resim yapan biri değilim. Gene de usta ellerden çıkma görsel yapıtların seyrine öyle kaptırırm ki kendimi... Ama neyleyim, benim konumumda birinin eski Çin resimlerine erişme olanağı pek yok. Buna karşılık elimi uzatır uzatmaz eriştiğim Çin şiirleri var. Bunların çoğu, o resimlerle akraba. Demek ki resim özlemimi şiirle giderebilecek durumdayım.

Bu parçaya dayanarak sanatta ilgili aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Farklı sanat dalları benzer duygu ve düşünceleri yansıtabilir.
B) Sanat yapıtının ortaya çıkışında izleyicinin de rolü vardır.
C) Kimi sanatçılar, sanatın birkaç dalıyla ilgilenir.
D) Sanat yapıtları eskidikçe değer kazanır.
E) Sanattan anlamak uzmanlık gerektirir.

1. Benim gibi düşünmeyenlere çok şey borçluyum. Bana taban tabana karşıt olsalar da benim düşündüklerimi çürütmekten başka bir amaç gütmeseler de hınca kapılmayıp aklımı kullanırsam, düzgün düşünmede onlardan büyük ölçüde yararlanabilirim.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin yarı vurgulanmaktadır?

- A) Farklı düşüncelere açık olmanın
B) İncelenen konuya odaklanmanın
C) Mutlak doğrulara ulaşma çabasının
D) Bildiklerinin doğru olduğunu savunmanın
E) Bağımsız olmanın

2. Gören öznenin kendisi de görülebilirlik alanında-
dır.

Bu cümleden çıkan sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Öznenin de nesne olabileceği
B) Ancak nesnenin nesne olabileceği
C) Doğru bilginin olabileceği
D) Gerçeğe ulaşılabilmesi
E) Nesneden uzaklaşılabilmesi

3. Birkaç yıl önceydi, bir duvara doğru yürüyordum. Baktım hırpani biri bana doğru geliyor. "Kim bu kılıksız, tuhaf adam?" dedim kendi kendime. Sonra bir de baktım, duvar meğer aynaymış; kendime bakıyormuşum. O adam birden ince, zarif, üzerinden anlayışlılık akan biri olup çıkıverdi.

Bu parçada anlatılan durum, aşağıdakilerden hangisine bir örnektir?

- A) Bilgilerimizin dış dünyayı ayna gibi yansıttığına
B) Algıların duruma bağlı değerlendirmeler olduğuna
C) Aklın bilgilerimizin tek kaynağı olduğuna
D) Nesnel bilginin evrensel bilgi olduğuna
E) Var olmanın algılanmakla eşdeğer olduğuna

4. Arabamın motoru çalışmıyor. Tamirciye gösterip "Karbüratörde ne var?" diye sorduğumda, "Hiç." diyor. Bunun bir önerme olduğunu kabul edersek, bu önerme doğru olabilir mi? Elbette doğru olabilir. Ama bir önerme doğruysa gerçekliğin de onun söylediği gibi olması gerekir. Doğruluğun tanımı bu. Öyleyse karbüratörde bir hiç olması gerekir.

Bu parçaya göre, doğru önermede bulunması gereken özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İfadesinin kısa ve basit olması
B) Yanlış yoruma kapalı olması
C) Akla uygun olması
D) Gerçeğe uygun olması
E) Duruma göre değişebilmesi

5. Proust, kitapları için şöyle der: "Kitabımı dışarıya yönelmiş bir gözlükmüş gibi alın. Size uygun değilse, uyanı bulun; tökezlememek için kullanmak zorunda olduğunuz aracı, yani kendi gözlüğünüzü bulmayı size bırakıyorum." Proust'un bu görüşü bilimsel kuramlar için de kullanılabilir. İlgilendiğiniz konuları, olayları açıklamada yetersiz kalan bir kuramı oradan buradan çekiştirip uygun hâle getirmeye çalışmak yerine, yeni bir kuram oluşturmak gerekir.

Bu parçaya göre, bir bilimsel kuram aşağıdaki koşullardan hangisini karşılamıyorsa yenisini oluşturmak gerekir?

- A) Olgularla tutarlı olma
B) Ekonomik olma
C) Geniş kapsamlı olma
D) Yaygın olarak benimsenme
E) Basit açıklamalar getirme

6. Fizikçi Richard Feynman, karmaşık fiziksel süreçlerle uğraşırken sorunu açık bir şekilde ifade edebildiğinizde doğanın size istediğiniz cevabı vereceğini öne sürer. Ona göre, iyi bir bilim adamı olmanın sırrı hangi soruyu sormak gerektiğini bilmede yatar. Bir sorunu araştırırken bir kez doğru yola girdiniz mi çözüm kendiliğinden ortaya çıkar.

Parçaya göre, "doğru yola girme" aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çözüm için çaba gösterme
B) Uygun soruyu sorma
C) Sorunun cevabını tahmin etme
D) Konuya odaklanma
E) Doğruya ulaşacağına inanma

7. Bir çocuk ağaca çıkmak ister ve siz bunu yasaklarsanız, çok öfkelenir. Oysa, deneyip de tırmanamayacağını kendisi anlarsa, fiziksel olanaksızlığı kabullenir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Özgürlüğün sınırları topluma göre değişir.
B) Toplumun yararını göz önünde bulundurarak kişisel özgürlükleri sınırlandırmak gerekir.
C) Amaca ulaşmak isteyen kişi her yolu dener.
D) Yasalar toplumun örflerine göre hazırlanmalıdır.
E) Özgürlüğün karşısındaki toplumsal engeller tepkiye neden olur.

8. İyiye isteyen, iyinin ne olduğunu bilenden daha güvendedir. Çünkü, ilki hata yapsa da hep hoşgörüyle karşılanır; ikincinin hatalarıysa çoğu kez affedilmez.

İyinin ne olduğunu bilen hatalarının hoşgörüyle karşılanmayışı aşağıdakilerden hangisine bağlanabilir?

- A) Hata yapabileceğini kabullenmesine
B) Vicdanını rahatlatmaya çalışmasına
C) Yanlışı bile yapıyor olmasına
D) Başkalarının sorumluluğunu üstlenmesine
E) Toplumsal değerleri önemsemesine

9. Bergson, okura vermek istediği her şeyi yayımlamış olduğunu belirterek bundan sonra yazdıkları arasında bulunabilecek her türlü metnin, metin parçasının kendi isteği dışında yayımlanmasını yasaklamıştır. Fakat ölümünden sonra, bu yasak çiğnenmiştir. Bergson'un topluma mal olduğu öne sürülmüş ve bazı konuların açıklığa kavuşabileceği düşünülerek birçok yazısı yayımlanmıştır. Böyle bir tutum haklı görülebilir; ama etik açıdan da bizi rahatsız eder.

Parçada sözü edilen tutumun etik açıdan rahatsız edici olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tarihi zorunlulukların dikkate alınması
B) Toplum yararının gözetilmemesi
C) Bazı konuların açıklığa kavuşturulması
D) Filozofların topluma mal olmuş kişiler olarak düşünülmesi
E) Kişi haklarının göz ardı edilmesi

10. Sanatta, nesnelerin bildiğimiz anlamından kopabilmemiz, onları düşündüğümüz gibi değil, oldukları biçimde kabul edebilmemiz gerekir. Örneğin, bir tabloda, ekmek fırını camekânında bir dikiş makinesiyle bir şemsiye bir arada olabilir. İşlevi saf ve kesin bir biçimde saptanmış gerçek bir nesnenin (bir şemsiye) kendinden çok uzak bir başka nesneyle (bir dikiş makinesi) birlikte, her ikisi için de garip kaçan bir yerde (bir fırın camekânı) bir arada olmaları, kendiliğinden bu nesneleri işlev ve kimliklerinden ayırır. Bu nesneleri eski anlamlarıyla görmek bir yanılgıdır. Artık onlar, gerçek, şiirsel, yepyeni bir anlama kavuşmuştur.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi öne sürülmektedir?

- A) Var olmanın anlamı sanatçıya göre değişir.
B) Gerçek sanatçı, yapıtlarında doğanın gizemi yansıtır.
C) Sanatçı, yapıtında kendi kişiliğinin ipuçlarını verir.
D) Sanat, doğadaki gerçekliğe farklı bir anlam kazandırır.
E) Sanatın amacı güzeli ortaya koymaktır.

1. Acı çekenlere acımak insanca bir şeydir. Herkese yaraşır acımak ve herkes acımasını bilmelidir. Yarası olanlarla duygu ortaklığı, gerçekten ahlaki bir yaklaşımdır.

Bunları söyleyen kişiye göre, ahlaki eylemin amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğru bilgiye ulaşma
B) Yarar elde etme
C) Ödevini yerine getirme
D) Mutluluğa ulaşma
E) Başkalarını anlama

2. Toplumsal düzenin yasal olması yeterli değildir; toplumsal düzen, aynı zamanda meşru görünmelidir. Bireyin, korku içinde yaşayan bir uyruk olarak değil, ikna olmuş bir yurttaş, özgür bir birey olarak toplumsal normları kendisinin normları diye algılaması da zorunludur. İnsanın bu normları içselleştirmesi, "rıza" ya da "meşrulaştırma" dediğimiz şeydir.

Parçaya göre, meşruluğun dayanağı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Düzeni sağlayan yasalar bulunması
B) Normların bütün bireyler için bağlayıcı olması
C) Normların benimsenmesi
D) Bireyin isteklerinin göz önünde bulundurulması
E) Normların başka toplumlar tarafından da kabul görmesi

3. Epikuros, "Hastalanınca doktora gideriz; çünkü doktorlar bedensel hastalıklar konusunda bizden fazla şey bilirler. Ruhsal sorunlar yaşadığımızda da aynı nedenden ötürü filozoflara yönelmeli ve onları doktorları yargılamakta kullandığımız ölçütlere benzer ölçütlerle değerlendirmeliyiz. Hastalığı iyileştirmede sürece tıp bilimi nasıl faydasızsa, ruhsal acılarımızı dindirmede sürece felsefe de o denli gereksizdir." der.

Epikuros'un bugün psikolojinin ilgi alanına giren ruhsal sorunların çözümünü felsefeden beklemesi, aşağıdakilerden hangisine bağlanabilir?

- A) Döneminde, bazı bilgi alanlarının henüz ayrılmamış olmasına
B) Tıbbi, en gelişmiş ve insanlara en yararlı bilgi alanı olarak görmesine
C) Felsefenin sistemli bir bilgi alanı olmasına
D) Felsefenin evrensel bir bilgi alanı olmasına
E) Felsefenin eleştirel bir bilgi alanı olmasına

4. Masal bu ya, yoksul bir köylü kızı padişahın oğluyla evlenir. Evlendikleri gün, eşi sarayın kırk odası olduğunu söyler. Odaların anahtarlarını ona vererek "Otuz dokuz odayı aç; ama kırkinci odayı açma." der. Yeni gelin hemen ertesi gün, izin verilen odaların kapılarını açıp bakar; kiminde para, kiminde mücevher, kiminde yiyecekler vardır. Yani, bildik şeyler... Dayanamaz kırkinci odayı da açar. Filozoflar da bu gelin gibidir, tüm kapıları açmak isterler.

Parçada benzetmeye göre, filozofu kapıları açmaya iten aşağıdakilerden hangisi ola-maz?

- A) Merak etme
B) Bilinenle yetinmeme
C) Sınırları zorlama
D) Sorunları çözme
E) Yeni öğrenmelere istekli olma

5. Kaf Dağı'nın ardında Zümrüdüanka kuşu var mı yok mu? Var dediğimizde de yok dediğimizde de fark etmiyorsa bunu bilmenin benim için önemi yoktur. Bununla birlikte, "Kaf Dağı var, onun ardında da Zümrüdüanka kuşu var." diyorsam ve bu bilgiler benim işime yarıyorsa bunlar doğrudur.

Bunları söyleyen kişinin görüşü, bilgi kuramıyla ilgili aşağıdaki yaklaşımlardan hangisine uymaktadır?

- A) Kuşkuculuk B) Pragmatizm C) Empirizm
D) Sezgicilik E) Fenomenolojizm

6. • "Güzelliğin on par'etmez şü bendeki aşk olmasa." diyen Aşık Veysel ile
• "Varolmak algılanmış olmaktır." diyen Berkeley'in bu görüşlerinin ortak yönü aşağıdakilerden hangisinin vurgulanmasıdır?

- A) Soyut olanın önemsiz olduğu
B) Somut olanın önemsiz olduğu
C) Asıl olanın nesne olduğu
D) Asıl olanın özne olduğu
E) Değerlerin belirsiz olduğu

7. Kopernik kuramı, Dünya'nın gerçekte nasıl olabileceğinin bir tasviri gibi ele alınmalıdır. Bu kuram, Dünya'nın gerçekten Güneş'in etrafında döndüğünü öne sürmez. Daha çok, bir gözlenebilir gezegen sisteminin diğer sistemlerle bağlantısını kurmayı mümkün kılan tahmin cihazıdır. Eğer gözlenebilir sistem, Güneş merkezdeymiş gibi ele alınırsa tahminler kolaylaşır.

Parçadaki yoruma göre, kuramda aşağıdaki özelliklerden hangisinin bulunması zorunlu değildir?

- A) Gerçeği açıkladığını iddia etmesi
B) Ön deyide bulunmaya olanak sağlaması
C) Gözlemlere dayanması
D) Açıklama yapmada yardımcı olması
E) Bilgilerin tutarlı olması

ESEN YAYINLARI

1. Başkalarının dertlerini inceleyip kendi dertlerini bilmeyen bilginlerle, çalgılarını akort etmesini bilip de yaşayışlarını akort etmeyi bilmeyen müzikçilerle, adaletten söz etmeyi öğrenip adaletli davranmayanlarla alay edermiş Kral Dionysius.

Bu parçada Kral Dionysius'un alay ettiği belirtilen kişilerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilgilerin yetersizliği
B) Olaylara farklı açılardan bakmamaları
C) Bildiklerini yaşama uyarlamamaları
D) Öznel olmaları
E) Olduklarından farklı görünmeleri

2. Öklid MÖ 323 – 285 yılları arasında İskenderiye'de yaşamıştır ve hâlâ yaşamaktadır. Çünkü adı geometriyle özdeşleşmiştir. Öklid'in başına gelen, adı bir şeyin adıyla özdeşleşen herkesin başına gelmiştir: O şey tanınır, fakat kişinin kendisi unutulur. Jileti herkes bilir. Ama onu icat eden Gillette'i (Jilet'i) kimse bilmez.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilimsel ürünler yaratıcısından ayrı varlık alanı kazanır.
B) Bazı bilgiler herkes tarafından bilinir.
C) Bilimsel bilgileri anlamak için bilginleri tanımak gerekir.
D) Bilimsel bilgiler doğruluğu test edilmiş bilgilerdir.
E) Bilimsel bilgiler uygulanabilir bilgilerdir.

3. Yaptığı iyiliği başkaları duysun diye, kendine daha fazla değer verilsin diye yapan veya doğruluğu dillerde dolaşmak koşuluyla doğru olan adamdan pek hayır gelmez. Oysa sanıyorum Ahmet birçok onurlu iş gördü. Fakat şimdiye kadar bu işleri o kadar gizli tuttu ki onlardan söz etmiyorsam suç benim değildir. Ahmet'i erdemli kılan parlak görünmek isteği değil, parlak işler görmesidir.

Bu parçaya göre, iyi işler yapan birinin erdemli olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) İyi olarak anılmasına
B) Gösterişten sakınmasına
C) Vicdanen rahat olmasına
D) "İyi"yi istemesine
E) Doğru adam olmasına

ESEN YAYINLARI

4. • Ressam sadece resim yapar, kendi düşüncelerini resme yapıştırır.
• Sanatçı eserini gerçekleştirmesindeki niyetiyle değil, yalnızca gerçekleştirdiği eserin niteliğiyle övgüyü hak eder.

Bu iki yargıdan çıkarılabilecek ortak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatçının görevi toplumu aydınlatmaktır.
B) Sanatçı yaşadığı kültürün etkisindedir.
C) Sanatta önemli olan, sanat eserinin kendisidir.
D) Her izleyici sanat eserini kendine göre yorumlar.
E) Sanatçının niyeti, sanat eserinin niteliğini belirler.

5. Demokritos, sofrasına gelen incirleri yerken bir bal kokusu almış ve hemen bir araştırmadır başlamış kafasında; o güne dek incirlerden almadığı bu koku nerden gelebilir, diye. Merakını gidermek için, incirlerin toplandığı yeri görmeye gitmek istemiş. Sofradan niçin kalktığını anlayan hizmetçi kadın gülmüş: "Boşuna zaman kaybetmeyin, incirleri bal çanağına koymuştum toplarken." demiş. Demokritos'un canı sıkılmış bu araştırma fırsatını kaçırdığı, bir merak konusu elinden alındığı için. "Hadi be sen de." demiş hizmetçi kadına, "Keyfimi kaçırdın ama ben yine de bal kokusu incirde kendiliğinden varmış gibi nedenini araştıracağım." Demokritos'un bu yaklaşımı birçok bilim adamı ve filozofla vardır.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada bilim adamı ve filozoflarda var olduğu söylenen yaklaşıma ters düşer?

- A) Olaylara diğer insanlardan farklı bakma
B) Her şeyin nedenini sorma
C) Araştırmaktan hoşlanma
D) Merak duygusunu canlı tutma
E) Başkalarının düşüncelerini benimseme

6. İmmanuel Kant "Gelecekte Bilim Olarak Ortaya Çıkabilecek Her Metafiziğe Önsöz" adlı yapıtında, metafiziği uğraşmaya değer bulan herkesi "Acaba metafizik gibi bir şey hiç olanaklı mıdır?" sorusunu sormasının zorunlu olduğuna ikna etmeyi amaçladığını söyler. "Eğer metafizik bir bilimse, nasıl oluyor da diğer bilimler gibi genel ve sürekli onay kazanmıyor? Yok, değilse, nasıl oluyor da bilim kisvesi altında, durmadan böbürlenerek insanın anlama yetisini oyuyor? Ayrıca diğer bilimler ilerlediği halde o hep aynı yerde dönüp duruyor." diye devam eder.

Parçaya göre, Kant'ın metafiziğe yaklaşımının aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Bilimle eş değer görme
B) Reddetme
C) Sorgusuz sualsiz benimseme
D) Eleştirel olma
E) Sistemli olmasını sağlama

7. Ben olmayınca bu güller, bu serviler yok
Güzel gözler, tatlı diller yok
Sabahlar, akşamlar, sevinçler, tasalar yok
Ben düşündükçe var dünya, ben yoksam o da yok

Bu dörtlük, varlık felsefesinde öne sürülen aşağıdaki görüşlerden hangisini desteklemektedir?

- A) Dış dünya bireyden bağımsız olarak vardır.
B) "Varlık"ın varlığı onu düşünen bireye bağlıdır.
C) Bazı şeylerin varlığı somuttur.
D) Soyut varlıklar düşünülebilir varlıklardır.
E) Sevgi her şeyi var kılar.

1. Felsefe yapmanın koşullarından ilki, aklımızı kurcalayan her soruyu dile getirme cesareti göstermek; diğeri de herkesçe doğal kabul edilen şeyleri tekrar göz önüne getirmek ve onlara sorun muamelesi etmektir. Ve nihayetinde, felsefe yapabilmek için avare olmalıdır tin. Bir hedefin peşinde koşuyor ve istem tarafından yönlendiriliyor olmamalı yani hiçbir şey onun dikkatini dağıtmamalı, kendini öğrenmeye vermeli-dir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi felsefe yapmanın koşulları arasında yer almaz?

- A) Özgürce soru sorabilme
B) Olaylara herkesten farklı bakabilme
C) Sorularını cesaretle dile getirebilme
D) Yönlendirmelere açık olabilme
E) Saplantılardan uzak durabilme

2. Bir bilim adamı, buluşuyla ilgili olarak "Baskalarının otobana dönüştürebilecekleri bir patika açtım." diyor.

Bilim adamı bu sözüyle, aşağıdakilerden hangisini benimsediğini gösterir?

- A) Bilimin birikimli olarak ilerlediğini
B) Bilimsel çalışmanın kişiye özgü uğraş olduğunu
C) Bilimsel çalışmanın, başkalarını düşünerek yapılması gerektiğini
D) Bilimsel çalışmanın sistemli olması gerektiğini
E) Bilimin teknolojiyle yakından ilişkili olduğunu

3. Bizim varlık düzenimiz nesneleri kendine uydurur, her şeyi kendine göre değiştirir. Aslında dünyanın ne olduğunu bilemez oluruz, çünkü her şey bize duyularımızla bozulmuş, aslından ayrılmış olarak gelir. Pergel, gönye, cetvel bozuk oldu mu onlara göre yapılan bütün yapılar da ister istemez kusurlu, sakat olur. Duyularımız kesin olmadığı için onların ortaya koyduğu hiçbir şey de kesin değildir. Peki ama bu ayrılıklar karşısında doğruluk hükmünü kim verecek?

Bu parçada, "bilgi kuramı" ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Bilginin doğruluk değerine
B) Duyu bilgisinin eleştirisine
C) Bilginin göreceli oluşuna
D) Bilginin kaynağına
E) Bilginin uygulanabilirliğine

4. Umberto Eco'ya göre insan zihni, kendi dünyasını belirler, sonra da bu kendi belirlediği dünya içinde değerlerini oluşturur. Küçük bir çocuğun kendi hayalinde oluşturduğu canavarlardan korkması gibi, yetişkinler de kendi hayalinin ürünü olana, bunun hayal ürünü olduğunu bilse bile inanmayı sürdürürler.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçların hangisi çıkarılabilir?

- A) İnançların gizli kalması gerektiği
B) İnanmanın temelinde korkunun bulunduğu
C) İncanın nesnesinin, zihnin ürünü olduğu
D) İnsanın bir şeylere inanmak zorunda olduğu
E) İnanmanın, insanı diğer canlılardan ayıran özellik olduğu

5. Okunu hedeften öteye atan okçu, okunu hedefe ulaştıramayan okçudan daha başarılı sayılmaz. İnsanın gözü karanlıkta da iyi görmez, fazla ışıktaki da. İyiliğin aşırısı olmaz, aşırı oldu mu zaten iyi değil demektir. Erdemli kişi bunların farkında olan kişidir.

Bu parçada sözü edilen "farkındalık" durumu aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Amaca sahip olmayla
B) Kötülükten kaçınmayla
C) İsteklerini bastırmayla
D) Kendini düşünmeyle
E) Ölçülü olmayla

6. Doğalcılığı modern resmin karşıtı olarak görenler var. Şimdiye kadar doğal bir sanat eseri gören var mı, bilmek isterdim doğrusu. Doğa ve sanat iki ayrı şeydir, aynı olamazlar. Doğadan ayrı bir şey olan düşüncemizi sanat yoluyla dışa vururuz. Doğayı olduğu gibi resimlemeye inanan sanat bile her zaman sanat olmuştur, doğa değil.

Bu parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğa ve sanat özdeş kavramlardır.
B) Sanat doğanın kopyasıdır.
C) Sanat doğadan üstündür.
D) Sanat ve doğa farklı varlık alanlarıdır.
E) Modern resim, resim sanatının son aşamasıdır.

7. Descartes, mutlak anlamda kesin olan başlangıç doğrusuna ulaşabilmek için, doğru olduğu açık ve seçik bir biçimde bilinmeyen hiçbir şeyi doğru kabul etmemek gerektiğini düşünür. Kuşku duymayacağı açık ve seçik bilgiden hareket etmek ister. Bu nedenle her şeyden kuşku duymaya, yanlış ya da kuşkulu olması muhtemel olduğunu düşündüğü her şeyi reddetmeye karar verir. Ancak yine de kuşku duymayacağı tek şey olduğunu söyler. Bu da kuşku duyduğundan kuşku duymamasıdır.

Bu parçaya dayanarak Descartes'la ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi ileri sürülebilir?

- A) Açık seçik bilgiye ulaşabildiği
B) Kuşkuyu sonuna kadar götürdüğü
C) Akıl bilgisini diğerlerinden üstün gördüğü
D) Doğuştan fikirlerinin var olduğunu kabul ettiği
E) Süjeden bağımsız nesneler dünyasının varlığını kabul ettiği

1. Dünyanın başlangıcı, sonu ve niçin var olduğuna ilişkin sorular hep merak uyandırır. Heidegger, bu türden sorulara ilişkin genel fikirlerin ve bunların tarihinin ayrıca bunlardan kaynaklanan başka şeylerin belirtilmesinde felsefe sözcüğünün kullanılmasını olanaksız kılmıştır. Bunun da Heidegger'in felsefeye en temel katkısı olduğu söylenebilir.

Bu parçaya göre Heidegger'in felsefe sözcüğünün kullanılmasını istemediği alan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Etik B) Metafizik C) Estetik
D) Bilim felsefesi E) Bilgi kuramı

2. Bilgiler yalnızca var olma mücadelesinde kullandığımız araçlar olduğundan, doğru olmaları için uymaları gereken nesnel gerçeklik diye bir şey yoktur.

Bu parça "bilgi kuramı"nın hangi temel sorusuna yanıt niteliğindedir?

- A) Doğru bilginin ölçütü nedir?
B) Duyu bilgisine güvenilir mi?
C) Akıl her şeyi bilebilir mi?
D) Neyi bilebiliriz?
E) Bilgi doğuştan mıdır?

3. Modern dünyamızda tek bir bilim felsefesi var: modern bilimlerin felsefesi. Buna bilimin kendi kendisinin yorumu veya bilimin bilimsel kurumlar tarafından yapılan yorumu da diyebiliriz. Bilim, bilimin hem davalı hem davacı hem de yargıç olduğu bir mahkemede yargılanmaktadır. Neyin bilim olduğuna bu mahkemede karar verilmekte, bu mahkemeden geçiş izni olamayan her unsur bilim dünyasından kovulmaktadır. Böyle bakıldığında bütün bilgi türlerini yargılayabilecek adil mahkeme bulmak güç gibi görünüyor.

Bu parçada sözü edilen güçlüğün nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yeniliklere açık olmama
B) Olumsuz eleştirilere karşı koyma
C) Bilgileri sorgulamada yine bilimin ölçütlerini kullanma
D) Ön yargılardan kurtulamama
E) Bilimin gelişme sürecini tamamladığını düşünme

4. Bilimin ilk ve son şeyler hakkındaki soruları yanıtlamayacağını kabul edersek, ki etmek zorundayız, bu durumda bile bilimin yanıtlayabileceği sorular için bilinen veya düşünülebilecek hiçbir sınır yoktur. Çünkü bilim, ancak bilimciler gerçeğin ne olabileceği konusunda hayal etme gücünü veya dürtüsünü yitirdikleri zaman sona erer.

Aşağıdaki yargılardan hangisi bu parça için "karşı tez" oluşturur?

- A) Mutlak kesinlik hiçbir zaman bilinemez.
B) Bilimin geliştiği dönemde felsefeye gerek yoktur.
C) Hayal etme gücünün sınırı yoktur.
D) Bilinebilecek her şey biliniyor yeni bir şey aramak gereksizdir.
E) Bilgiler arttıkça bilinebilir şeyler de orantılı olarak artar.

5. Çiçek açmış bir erik ağacının önünde duruyoruz ve ağaç da karşımızda. Ağaç oradayken ve biz onun karşısında durduğumuzda, ağaç ve biz, karşılıklı bulunuyoruz. Birbirimize göre, karşılıklı konumumuz içinde varız. Demek ki bu karşılaşmada söz konusu olan şey kafamızın içinde uçan tasarımlar değil.

Bu parça aşağıdakilerden hangisinin varlıkla ilgili görüşlerine örnek oluşturur?

- A) Rasyonalizm B) Septisizm
C) Realizm D) Nominalizm
E) Nihilizm

6. Ahlak felsefesinde nesnelcilikte, değerlerin dış dünyada, onlara ilişkin kavrayışımızdan ayrı ve bağımsız olarak var olduğu ve bunların insan tarafından bilinebileceği ileri sürülür. Değerlerin ahlaki yargıları ve eylemleri belirleyen ilkeler olarak kullanılmak durumunda olduğu ve nesnelerle eylemlerin, kendilerinde insandan bağımsız olarak var olan bir nitelikten dolayı iyi ya da değerli olduğu savunulur.

Bu parçaya göre bir eylemin "iyi ya da değerli" olması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Kişiye yarar sağlamasıyla
- B) Evrensel ahlak yasasına uygun olmasıyla
- C) Kişinin özgür iradesine bağlı olmasıyla
- D) Özgürlüğün sorumluluk gerektirdiği düşünce-sine uygun olmasıyla
- E) Kişinin, öyle davranmasının ödevi olduğunu düşünmesiyle

7. Bir resim, düşünülerek bulunmaz, bizzat ele alınmadan kurgulanmaz. Bir insanın düşüncelerinin değişmesi gibi, bir resim de yapılırken sürekli değişir. Ve hatta bittiğinde bile, ona bakanların bilinç durumlarıyla bağlantılı olarak değişmeye devam eder. Günden güne ve yaşamın bize dayattığı değişimlere katlanarak... Bir canlı gibi resmin de kendine özgü bir yaşamı vardır. Aslında bu çok doğal, resim ona bakan insan aracılığıyla yaşar.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisi çıkarılamaz?

- A) Resim alımlayıcıya göre şekillenir.
- B) Sanat ürünü olmuş bitmiş bir yapıda değildir.
- C) Sanatçının yapmayı düşündüğüyle yaptığı aynı değildir.
- D) Sanat ürününün varlığı alımlayanın olmasına bağlıdır.
- E) Sanat yapıtı olmadan sanattan söz edilemez.

ESEN YAYINLARI

1. İnsan merak eden varlıktır. Kendini, insanı, doğayı, evreni, toplumu... Felsefe, en temeldeki bu şeyleri akıl yoluyla anlama arayışıdır. Bunları sorgulamak amacıyla çeşitli sorular ortaya atar. Bir şey gerçekten bilinebilir mi? Eğer bilinebilirse neler bilinebilir? Bilinenlerin bilindiğinden nasıl emin olunabilir? Buna benzer felsefi sorular felsefenin odağını oluşturur.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisinin felsefi soru niteliğinde olduğu söylenebilir?

- A) Demokratik yasaların özellikleri nelerdir?
- B) Yer çekimi kuvveti cisimleri nasıl etkiler?
- C) Toplumsal normların amacı nedir?
- D) Niçin ahlaklı olmalıyım?
- E) Atlar ayakta mı uyur?

2. Vadinin dibindeki kişi, orada kıvrılıp giden dereyi zirvedeyken baktığı gibi görmez. Dağın tepesindeyken de ne puslu derinlikleri ne de kendi bulunduğu yeri derenin yanında olduğu zamandaki gibi görebilir.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisine örnek oluşturur?

- A) Bilgi kişiden kişiye değişir.
- B) Evrensel bilgiden söz edilemez.
- C) Bilgi bakış açılarına göre farklılaşır.
- D) Doğru bilgi, konusuna uygun olan bilgidir.
- E) Sezgilerimiz, kişisel bilgilerin doğru olmaya-cağını gösterir.

3. Biz, nesnelere anlam yüklemekte ve böylece onlara "var olma" olanağı sağlamaktayız. Zaten varlık da ancak, bizim onunla ilgili olarak elde ettiğimiz verilere göre gerçek bir "varoluş"a erişir. **Yukarıdaki parça "varlık"ın temel problemlerinden hangisinin sorgulanmasını gerekli kılar?**

- A) Özneden ayrı bir varlık alanı var mıdır?
- B) Varlık nasıl bir yapıya sahiptir?
- C) Hakikate ulaşmak mümkün müdür?
- D) Nesnelerden ayrı ideal varlıklar var mıdır?
- E) İnsan deneyimi varlığın tümünü kavrayabilir

4. Bir paradigmanın açıklayamadığı olgular, sorular, durumlar yani anomaliler ortaya çıktığında o paradigmanın taraftarları ya bu durumu görmezden gelir ya da hâlâ olguları bu paradigmayla açıklama çabasını sürdürürler. Ama asla bu paradigmadan vazgeçmezler. Bu durum, gece kaybettiği anahtarını arayan adamın, anahtarını, düşürdüğü sokağın karanlık köşesinde değil de ışığın daha iyi olduğu sokak lambasının altında aramasına benzer.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi paradigma değişimini güçleştiren etmendir?

- A) Olgulardaki niceliksel değişimi fark edememe
- B) Olguları kurama uydurmaya çalışma
- C) Benimsenen kuramların yetersiz oluşu
- D) Nesnel bakıştan yoksun olma
- E) Ölçüm araçlarının kurama göre hazırlanmış oluşu

5. Paris'te genç bir adam her gün aynı fırından bayat ekmek alır. Bayat ekmek taze ekmeğin yarı fiyatına satılmaktadır. Fırıncı, müşterisinin hoşuna gideceğini düşündüğünden bir gün ekmeği, içine tereyağı sürerek verir. Ertesi gün genç adam öfkeyle fırına gelir. "Niçin böyle bir şey yaptın? Günlerce uğraştığım proje yağlı ekmek yüzünden mahvoldu. Ben bayat ekmeği çizimin hatalı yerlerini silmekte kullanıyordum." der.

Bu parça "ahlaki eylem"le ilgili aşağıdaki yargılardan hangisini destekler niteliktedir?

- A) İyiliği ve kötülüğü belirleyen, eylemdir.
- B) Erdemli olmak ahlaki karara bağlıdır.
- C) Ahlaki karar ahlaki eylemden önce gelir.
- D) Doğru davranmak, erdemli olmak anlamına gelmez.
- E) Niyetin iyi olması eylemin iyi olmasını sağlamaz.

ESEN YAYINLARI

6. Bir akşam yürüyüşü sırasında önümde iki araç birbirine çarptı. Sürücüler yaralı ve baygındı. Etrafta benden başka kimse yoktu. İlk yardım ekiplerini arayıp gelmelerini beklerken yaralıları başka nasıl yardım edebileceğimi düşündüm. Yardıma ihtiyaçları vardı ama yardım ederken zarar verebilirdim. Bir eylemin diğerinden daha akıllıca olduğundan emin olmak için asla yeterince bilgiye sahip olamayacağımı düşünerek eylemsiz kaldım.

Bu parça aşağıdaki özgün görüşlerden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Pyrrhon'un kuşkuculuğuyla
B) Kant'ın ahlaki emir anlayışıyla
C) John Dewey'nin yararcılığı esas alan görüşüyle
D) Thomas Hobbes'un bencilik görüşüyle
E) Jeremy Bentham'ın hazzı temel alan yararcı anlayışıyla

7. Platon, Sparta ile yapılan Pelopones Savaşları sırasında Atina kültürünün yıkılmasını gözlemler ve bunun etkisiyle, ütopya için bir taslak olabilecek "Devlet" adlı eserini hazırlar. Benzer şekilde, Roma'nın Vizigotlar tarafından yerle bir edilmesine tanık olan Aziz Augustinus, bu dünya yerine öteki dünyada bir ütopyadan söz eden "Tanrı Devleti"ni yazar. Thomas Hobbes, İngiltere'deki iç savaş sırasında sürgündeyken "Leviathan"ı yazarak barış ve refah içinde yaşayan bir devlet yaratmaya çalışır.

Bu parça ütopyalarla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) Mükemmel bir toplum oluşturulabilir.
B) Her insanda mutlu olma isteği vardır.
C) Yurttaşların erdemli olabilecekleri toplumsal bir düzen vardır.
D) Gereksinimler farklı olduğundan ütopyalar da farklıdır.
E) İnsan bencil bir varlık olduğundan toplumsal düzen sağlanmalıdır.

8. Michelangelo bir anıt heykel yapmak üzere görevlendirilir. Heykelinde kullanacağı malzeme için mermer ocağına gider. Sanatçı, kendilerini eşsiz heykellere dönüştürecek yontma kalem-ni bekler gibi görünen o mermer kütlelerin karşısında, coşkuyla kendinden geçer. Böylece ocaklarda altı aydan fazla zaman geçirir. Oysa mermer kütlelerin içinde uyuyup kalmış figürleri kurtarmak için bir an önce işe koyulması gerekirdi.

Bu parçaya göre sanatçının işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İdeale uygun sanat eseri ortaya koymak
B) Doğayı aynen yansıtmak
C) Yeni bir form yaratmak
D) Hayal gücünün sınırlarını zorlamak
E) Malzemeye sınırlı sanat etkinliğinde bulunmak

9. Bir Japon filminde, evlenecek çift baharda çiçek açmış kiraz ağaçlarının çevrelediği yolda yürüyordu. Görüntü harikaydı, beni çok etkilemişti. Japon inançlarında çiçek açmış kiraz ağacının, muhteşem güzelliği nedeniyle kutsal sayıldığı-nı daha sonra bir belgeselden öğrendim. Bunu öğrenmiş olmam o görüntüyle ilgili estetik yargı-mı değiştirmedir.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini destekler niteliktedir?

- A) Sanat eserinin topluma vereceği bir ileti olmalıdır.
B) Estetik yargılar güzelin bilgisinden çok, alınan hazzla bağlıdır.
C) Doğada güzel olanlar sanatta da güzeldir.
D) Sanatın amacı güzeli ortaya koymaktır.
E) En az bir süje haz alıyorsa o sanat eseridir.

1. Zekânın ve bilgeliğin ölçütünün zenginlik olduğunu düşünen kişiler, Thales'le yoksul olduğu için alay ederler. O da bunun üzerine zeytinin az olduğu yıl, elindeki bütün parayla, ihtiyaç olmadığı için ucuzlamış olan ve zeytinyağı üretiminde kullanılan tüm presleri satın alır. Sonraki hasat mevsimi geldiğinde ihtiyacı olanlara bu presleri kendi belirlediği fiyattan kiralayarak çok para kazanır.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Filozof, dünyayı anlamlandırmaya çalışan kişidir.
B) Felsefe, her şeye eleştirel bir gözle bakma alışkanlığı kazandırır.
C) Filozofların öncelikleri diğer insanlardan farklıdır.
D) Filozof, hayata dair her şeyi felsefi probleme dönüştürür.
E) Felsefi düşünce çözümleyici ve kurgusaldır.

2. Yeni Çağda pozitif bilimlerdeki gelişmeler felsefenin alanını bir ölçüde daraltmış, giderek felsefenin yalnızca bilimlerle ilgili alanları konu almasının yeterli olabileceği düşüncesi belirip güçlenmiştir. Bunun sonucunda, felsefenin yeni bir alanı olarak bilim felsefesi doğmuştur. Hatta bundan sonra bazıları felsefe yapmanın yalnızca "Bilim üzerine düşünme" etkinliği olduğunu sanmıştır.

Bu parçada sözü edilen Yeni Çağdaki felsefi yaklaşım, felsefi bilginin aşağıdaki özelliklerinden hangisine ters düşmesi nedeniyle eleştirilebilir?

- A) Akıl ve mantık ilkelerine dayalı olma
B) Eleştirel bir yapıya sahip olma
C) Yaratıcılık gerektirme
D) Bilgi evrenini bir bütün olarak ele alma
E) Filozoflara özgü etkinliğin ürünü olma

3. Nesnenin bilgisinin söz konusu olabilmesi için önce nesnenin var olması gerekir. Örneğin ağacın ne olduğundan, türlerinden, yararlarından söz edebilmek için öncelikle "ağaç" denilen bir şey var olmalıdır.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) Bilgi kuramı ontolojiye dayanır.
B) Varlığın varlığı, onun bilgisine bağlıdır.
C) Bilgi, bilinçteki bir şeyin bilgisidir.
D) Bilgi, varlığın bilgisiyse nesneldir.
E) Kesin bilgi, deney verilerine dayanan bilgidir.

4. Bir şey, ne görülebilir ne de duyulabilir bir şeyse sözgelimi renksiz ve hareketsiz bir gaz kitlesiyse ne fotoğrafı çekilip görüntüsü alınabilir ne de sesi kaydedilebilir. Fakat bu, gazın var olmadığı anlamına gelmez. Üstelik var olması sizin için yaşamsal bir önem de taşıyabilir.

Bu parça aşağıdakilerden hangisine "karşı örnek" oluşturur?

- A) Herakleitos'un varlığın bir oluş ve değişim içinde olduğunu ileri sürmesine
B) Descartes'in varlığın ruh ve maddeden oluştuğunu söyleyen düalist görüşüne
C) Hegel'in, varlığı geist ve onun diyalektik süreciyle açıklamasına
D) Demokritos'un varlığın atomlardan meydana geldiğini belirtmesine
E) Berkeley'in var olmak algılanmış olmaktır demesine

5. Filler neden büyük, gri ve kırışıktır? Çünkü ufak, beyaz ve yuvarlak olsalardı aspirin olurlardı. Ufak bir fil hayal ederek ona "ufak bir fil" diyebiliriz. Beyaz bir fil hayal ederek ona "beyaz bir fil" diyebiliriz. Kırışıksız bir fil de "kırışıksız bir fil" olur. Başka bir deyişle büyüklük, grilik ve kırışıklılık, Aristoteles'in bir fili fil yapan şeyin ne olduğunu tanımlama sınavını geçemez. Çünkü aspirin gibi ufak, beyaz ve yuvarlak bir şey bir fil olmaz ve böyle bir nesneyle karşılaştığımızda aklımıza "Hey, ağzına attığın bir aspirin mi yoksa alışılmamış türden bir fil mi?" diye sormak gelmez.

Bu parçada varlıkla ilgili aşağıda verilenlerden hangisi sorgulanmaktadır?

- A) Zorunlu varlık/mümkün varlık ayrımı
B) Özsel/ilineksel nitelikler
C) Ana maddenin neliği
D) Madde ve form ilişkisi
E) Var olma/olmama sorunsalı

6. Toplumsal varlık olarak bir arada yaşamak zorunda olan insanlar arasında, çeşitli istek ve amaçların bir noktada çatışacak şekilde toplanması nedeniyle bir çekişme durumu ortaya çıkar. Eğer ortada uyumsuzlukları önleyecek bir erk olmazsa çatışmalar insanlığın yok olmasına yol açar. Böyle durumlarda kural koyucuya sahip olma ve ona boyun eğme gereği duyulur. Bu ihtiyacı giderecek kurum da devlettir. Üstün bir otoriteye sahip olan devlet ve onun koyduğu kurallar, bireyi diğer insanların saldırı ve eziyetlerinden korur.

İbn-i Haldun'un görüşlerini yansıtan bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Devlet, toplumu baskı altında tutabilmek için sınırsız yetkiyle donatılmalıdır.
B) Devletin varlığı doğal ve zorunludur.
C) Devlet toplumsal iradenin ürünüdür.
D) Devlet, bireylerin ve kurumların karşılıklı güveniyle varlığını sürdürür.
E) Devlet, mutlak bir güç değil toplumun amaçlarını gerçekleştirmek için bir araçtır.

7. Nasrettin Hoca bir gün oğluyla birlikte şehre gitmek üzere yola çıkar. Şehre birçok köyün içinden geçilerek gidilmektedir. Hoca eşeğin üzerinde, oğlu da yürüyerek onu takip eder. İlk köyden geçerken köylüler "Koskoca adam eşeğe binmiş, küçük çocuğu yürütmeye utanmıyor!" diye kınarlar. Sonraki köyden geçerken Hoca yürür, oğlu da eşeğin üzerindedir. Oradaki köylüler de "Görüyor musun saygısız çocuğu, koca adamı yürütüyor." derler. Üçüncü köyde Hoca ve çocuk eşeğe birlikte biner, bu kez de eşeğe acımıyorlar diye suçlanırlar. Dördüncü köyde çocuk da Hoca da yürür, kınanmaktan nasiplerini alırlar. Beşinci köyde Hoca ve oğlu eşeği birlikte taşımalarına karşın kınanma durumu değişmez.

Bu parça ahlak felsefesinin temel problemlerinden hangisinin soruşturulmasında örnek verilebilir?

- A) Ahlakta her zaman iyi niyet yeterli midir?
B) Tüm davranışlar ahlakla mı ilgilidir?
C) Bireylerin vicdanlı olmasının, ahlaki eylemde işlevi nedir?
D) Mutlak iyiye ulaşmak mümkün müdür?
E) Akılla erdem arasında nasıl bir ilişki vardır?

8. Sanat eserleri diğer nesneler gibi vardır. Resimler bir şapka veya palto gibi duvarda asılı dururlar. Sözgelimi Van Gogh'un bir çiftçinin ayakkabılarını gösteren resmi bir sergiden diğerine taşınıp durur, aynı Zonguldak'tan gönderilen kömür veya Karadeniz ormanlarından gönderilen tomrukların taşınması gibi. Cemal Süreya'nın şiirleri, bir öğrencinin sırt çantasında diğer eşyalarıyla bir arada bulunabilir. Beethoven'in eserleri kitappeverlerinde raflara tıpkı kırtasiye malzemeleri gibi yerleştirilir. Yine de bir şeyi sanat eseri olarak görüp diğer nesnelerden ayrı tutuyorsak o, estetikle ilgili görüşlerimize uygun demektir.

Bu parçaya göre sanat eseri diğer nesnelerden hangi açıdan ayırt edilir?

- A) Evrensel nitelik taşımasıyla
B) Yaratıcısının düşüncesini içermesiyle
C) Alımlayıcının değerlendirme biçimiyle
D) Doğayı aynen yansıtmamasıyla
E) Estetik kaygılarla oluşturulmasıyla

9. Modern bilimin öncüleri olarak kabul edilen Copernicus, Kepler, Galileo, Newton astronomi alanından başlayarak bilim anlayışında önemli bir dönüşüme yol açtılar. Onların katkısıyla hakikat arayışında engel oluşturan geleneksel bakıştan vazgeçildi. Hatta otoritelerin bilimdeki yeri olmadığına inanılmaya başlandı. "X doğrudur." biçimindeki bir önermeye artık "Hangi otorite bunu söylüyor?" sorusuyla değil, "Bununla ilgili kanıtınız ne?", "Deliliniz nerede?" diye karşılık verilir oldu. Sonunda otoriteler de eleştirel sorgulamaya açık, hesap sorulabilir olarak görüldü.

Bu parçaya göre bilimin modernleşmesi aşağıdakilerden hangisine dayandırılabilir?

- A) Hakikati arama çabalarının ağırlık kazanmasına
B) Olaylar arasında neden sonuç ilişkisi aranmasına
C) Yöntem problemlerinin çözülmesine
D) Düşünmenin mantık ilkelerine dayandırılmasına
E) Dogmatik anlayışın yıkılmasına

1. Her bir akı karasından seçerek
Varlık dağlarını delip geçerek
Düzde ben bir insan olmaya geldim

**Nimri Dede'ye ait bir şiirden alınan bu dizele-
rin her biri, sırasıyla felsefenin alt disiplinle-
rinden hangilerinin konusu olabilir?**

- A) Epistemoloji - ontoloji - etik
B) Etik - epistemoloji - estetik
C) Ontoloji - estetik - etik
D) Etik - epistemoloji - ontoloji
E) Ontoloji - estetik - epistemoloji

2. Felsefe çok kullanıldığı hâlde anlamı az bilinen bir sözcüktür. Söz gelimi Oğuz için arkadaşı "Onun hayat felsefesi gününü gün etmektir." diyor. Bir firma satış felsefesini "Müşterileri mutsuz etmektense daha az kazanmaya razıyız." şeklinde özetliyor. Bir banka kendini diğer bankalardan farklı göstermek için "Bizim felsefemiz hepsinden farklıdır." sloganıyla reklam yapıyor. Felsefenin kelime anlamının dışında kullanılışıyla ilgili bu tarz örnekleri daha da çoğaltabiliriz. Değişik anlamlar yüklenen felsefe sözcüğü aslında Herakleides Pontikos'un söylediğine göre ilk olarak Pythagoras tarafından kullanılmış, Yunanca "philosophia" sözcüğünden gelmektedir.

Dilimize "felsefe" olarak geçen "philosophia"nın kelime anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gerçeklik bilgisi
B) Yaşam atılımı
C) Bilgelik sevgisi
D) Hayat görüşü
E) Yaşama sevinci

3. İpten yapılmış bir salıncağın üstünde sallanırken ipleri kesersem ne olur deyip denemeye kalkmıyoruz. Çünkü bunu yaptığımızda yere düşeceğimizi biliriz. Daha önce bunu yapan başka birini görmesek hatta yer çekimi kanunundan haberdar olmasak bile düşeceğimizi biliriz. Çünkü düşen birçok nesne görmüşüzdür, düşmeyle ilgili birçok yaşantımız olmuştur.

Bu parça bilgi kuramının temel sorularından hangisini tartışmaktadır?

- A) Doğru bilgi mümkün müdür?
B) Bilginin kaynağı nedir?
C) Doğru ile gerçek aynı mıdır?
D) Doğru bilginin ölçütü nedir?
E) Bilgi özneye mi süjeye mi bağlıdır?

4. Yardıma muhtaç aç bir çocuğu doyurma eylemini düşünün. Birçok insan, bunun ahlaki açıdan iyi bir davranış olduğu konusunda hemfikir. Peki, birini bunu yaparken izlediğimizde tam olarak gördüğümüz nedir? Aç birini doyuran kişi, yardıma muhtaç çocuk, çiğneme eylemi ve belki de çocuğun gülümsemesi. Ancak göremediğimiz, göremeyeceğimiz bir şey vardır, o da eylemin aslını oluşturan "iyilik". Görülemediğine göre yok mu sayılmalıdır? Bence hayır. "İyi" olmadığında ahlaktan da söz edilemez. Oysa bende bir "iyi" fikri var.

Bu parçadan hareketle, varlık hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bir olandan türediği
B) Birden çok ilkeden kaynaklandığı
C) Değişmez olduğu
D) Düşünülebilir olduğu
E) Oluş hâlinde olduğu

5. Neden iyilik yapmalıyım? Mutlu veya huzurlu olmak için mi yoksa insanları mutlu etmek için mi? Birisi bana iyilik yaparsa mutlu olurum, ben de onları mutlu etmeliyim diye mi düşünüyorum? "İyilik yap, iyilik bul." demişler. Asıl neden bu mu? Ailem ve tüm tanıdıklarım başkalarına iyilik yapmam gerektiğini söylüyor yoksa iyilik yapmak toplumsal hayatın vazgeçilmezi mi?

Bu parçada ahlak felsefesinin hangi temel sorusu üzerinde durulmaktadır?

- A) Niçin erdemli olmak gerekir?
B) Ahlaki eylemin amacı nedir?
C) Evrensel ahlaktan söz edilebilir mi?
D) Ahlaki eylemde bulunurken özgür müyüz?
E) Ahlakla sorumluluk ilişkili midir?

6. **Birçok toplumda geçerli olan "Çalmayacaksın!" yaptırımı ile karşı karşıya olan bir birey, aşağıdakilerden hangisini yaptığında Kant'ın ödev ahlakına uygun eylemde bulunmuş olur?**

- A) Onu koşulsuz bir buyruk olarak aldığında
B) Toplumun yararına olacak biçimde davrandığında
C) Doğruluğundan emin olduktan sonra benimsemiş olduğu
D) İçinden gelen sese kulak verdiğiğinde
E) Mutlu olabilecek biçimde davrandığında

7. Sokrates "Adalet nedir?" diye sorduğunda aradığı, sadece sözcüğün tanımını değildir. "Adil" sözcüğü her çeşit insan, karar, yasa ve anlaşma için kullanıldığına göre, bütün bunlarda ortak olan bir şey, hepsinin paylaştığı "adalet" denilen ortak bir özellik bulunmalıdır. Sokrates'in açığa çıkarmaya çalıştığı şey, bu ortak özelliğin niteliğiydi. Öyle ki bunun sonunda tek tek olguları, ona ulaşmasına göre adil veya değil diye nitelemek mümkün olsun.

Bu parçada Sokrates'in aradığı ortak özellik aşağıdakilerden hangisiyle ifade edilir?

- A) Adaletin sembolü
B) Adalet duygusu
C) Fenomen olarak adalet
D) Oluş olarak adalet
E) Adalet ideası

8. Giorgione'nin Fırtına adlı tablosuna baktığımızda kompozisyonun sanatsal açıdan bir hayli basit olmasına karşın figürlerin özel bir dikkatle çizildiğini ve resmin, her yere nüfuz etmiş ışık ve hava sayesinde kaynaşp bir bütün oluşturduğunu görüyoruz. Figürlerden bu küçük tablonun çoğunu kaplayan manzaraya bakıyoruz, sonra tekrar figürlere dönüyoruz. Giorgione, kendisinden önce gelenler gibi önce nesneleri ve kişileri çizip sonra onları bir mekâna yerleştirmiyor; doğayı, toprağı, ağaçları, ışığı, havayı, bulutları ve kentleriyle insanları bir bütün olarak düşünüyor.

Bu parçada anlatılanlara göre Giorgione'nin eserini oluştururken güzelliğin hangi niteliğini öne çıkardığı söylenebilir?

- A) Yetkin olmak
B) Orantılı olmak
C) Aslına uygunluk
D) Uyumlu bütünlük
E) Simetrik olmak

9. Bence metafizikçiler ve skolastik dönem düşünürleri, masa başında oturup kendi zihinlerinde oluşan materyallerden mükemmel teoriler üreten örümceklere benzer. Onların gerçeklere büyük bir dikkatle yaklaşmalarını bekleyemem. Bu arada mistikleri hiç hesaba katmıyorum bile. Ben aynı zamanda, karıncalar gibi hiçbir şeye aldırış etmeden bilgi toplayan ancak bunları hipotez geliştirmekte kullanmayı düşünemeyen, sözde "deneyciler"in yaklaşımını da benimsemiyorum. Bana göre bilim insanları arılar gibi olmalıdır: Deney ve gözlemlerden veri toplamalı, sonra da doğa kanunlarıyla ilintili hipotezleri bir çerçeveye oturtmak için olgularla da uygunluklarını araştırmalıdır.

Bu parçadaki kişinin görüşleri aşağıdakilerden hangisine yakındır?

- A) Descartes'in rasyonalizmine
B) A. Comte'un pozitivizmine
C) H. Bergson'un entüisyonizmine
D) J. Dewey'nin pragmatizmine
E) J. P. Sartre'in egzistansiyalizmine